

PUBLICZNA SESJA SPRAWOZDAWCZA DOKTORANTÓW I I II ROKU
SZKOŁY DOKTORSKIEJ UNIWERSYTETU PEDAGOGICZNEGO W
KRAKOWIE

PUBLIC REPORTING SESSION OF 1ST AND 2ND YEAR PHD STUDENTS
OF PEDAGOGICAL UNIVERSITY IN KRAKOW

KSIĘGA ABSTRAKTÓW

(CZERWIEC 2023)

BOOK OF ABSTRACTS

(JUNE 2023)

**Publiczna Sesja Sprawozdawcza
Doktorantów I i II roku Szkoły
Doktorskiej UP w Krakowie**

**Public Reporting Session
of 1st and 2nd PhD Students of
Pedagogical University in Krakow**

Kraków 15-16 czerwca 2023

June 15-16, 2023, Krakow

Księga abstraktów

(czerwiec 2023)

Book of abstracts

(June 2023)

Kraków

Publiczna Sesja Sprawozdawcza Doktorantów I i II roku
Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Pedagogicznego
w Krakowie. Księga abstraktów (czerwiec 2023).
Kraków 2023

Public Reporting Session of 1st and 2nd year's PhD
Students of Pedagogical University in Krakow. Book of
abstracts (June 2023).
Kraków 2023

Teksty w formie dostarczonej przez autorów / Texts available as supplied by the authors

© Copyright by Authors, Pedagogical University in Krakow (PUK), Kraków 2023

Free cover art by Canva - <https://about.canva.com/license-agreements/free-media/>

Free pictures by Flaticon - <https://www.flaticon.com/>

Spis treści

Table of Contents

Literaturoznawstwo / Literary Studies

Gracjan Pieszko

Etos średniowiecznego rycerza – podstawa teoretyczna do badań literaturoznawczych / The ethos of the medieval knight – a theoretical basis for literary analysis 12

Katarzyna Horabik

Świat to przestrzeń dzielona przez żywych i umarłych – realizm magiczny w powieści *Kolekcjoner śniegu* Jana Štiftera / The world is a space shared by the living and the dead - magical realism in the novel *The Snow Collector* 13

Fatemeh Gholami

Zwrot przestrzenny stał się ekologiczny: identyfikacja ekoprzestrzeni w ponadnarodowej literaturze XXI wieku / Spatial Turn Turned Ecological: Identifying Ecospaces in Transnational Literature of the 21st Century 14

Konrad Sikora

(Dy)fuzje tożsamości i języka. Proza Ignacego Karpowicza (ujęcie monograficzne) / (Di)ffusions of identity and language. The prose of Ignacy Karpowicz (monographic approach) 16

Klaudia Sordyl

Polska autorska książka obrazkowa w XXI wieku. Poetyki ideoprojektu / The Polish authored picture book in the 21st century. Poetics of ideoproject 17

Językoznawstwo / Linguistics

Blerta Krasniqi

Predyspozycje dysleksji a aspekt neurolingwistyczny dzieci w wieku przedszkolnym w Republice Kosowa i w Polsce / Predispositions of dyslexia and the neurolinguistics aspect of preschool age children in the Republic of Kosovo and Poland 21

Jakub Bober

Postmodernizm Władimira Sorokina w perspektywie przekładu: zjawiska podstandardowe w wybranych utworach Władimira Sorokina – aspekt językowy i przekładowy / Postmodernism of Vladimir Sorokin from the Perspective of Translation: Sub-standard Phenomena in Selected Works of Vladimir Sorokin - Linguistic and Translational Aspects 22

Agata Jankowicz

Dekonstrukcja dyskursu politycznego w rosyjskojęzycznych parodiach audiowizualnych / Deconstruction of Political Discourse in Russian-language Audiovisual Parodies 24

Kinga Łoś

Umiejętność pisania w języku polskim jako drugim ucznióm i uczennic z doświadczeniem migracji. Diagnoza – zdalne wsparcie językowe – rekomendacje / Writing skills in Polish as a second language of students with migration experience. Diagnosis – remote language support – recommendations 26

Katarzyna Panek

Sposoby wspierania języka ojczystego przez polskich rodziców żyjących za granicą w świetle rodzinnej polityki językowej / Ways of supporting the mother tongue by Polish parents living abroad in the light of family language policy 27

Jadwiga Prażak

Wpływ rozwoju motorycznego na rozwój traktu ustno-twarzowego i funkcji prymarnych w pierwszym roku życia dziecka w interdyscyplinarnym ujęciu logopedy i fizjoterapeuty / The influence of motor development on the development of the oral-facial tract and primitive functions in the first year of a child's life in the interdisciplinary view of a speech therapist and physiotherapist 28

Dominika Spyra

Trudności w komunikowaniu się oraz zaburzenia poznawcze pacjentów w przebiegu wybranych chorób neurologicznych / Difficulties in communication and cognitive disorders of patients in the course of selected neurological diseases 32

Daria Ślęzak

Uwarunkowania procesu komunikowania się pacjentów po laryngektomii całkowitej / Determinants of the communication process of patients after total laryngectomy 34

Filozofia / Philosophy**Susanta Bhattacharya**

Czy wyzwolenie pociąga za sobą bezcielesność? Ponowne rozważenie koncepcji *pratiprasava* w *Jogasutrach* Patańdzalego / Does Liberation Entail Disembodiment? Re-examining the Concept of *Pratiprasava* in the *Yogasūtra* 37

Iana Levinskaya

Uzurpacja dyskursu inności we współczesnej Rosji: wymiar ideologiczny / The usurpation of the discourse of Otherness in contemporary Russia: the ideological dimension 38

Turgut Garaja

Pojęcie nieskończoności w myśli Spinozy i jego wpływ na współczesną filozofię polityczną / The concept of infinity in Spinoza's philosophy and its impact on contemporary political philosophy..... 40

Maciej Czyszczon

Sztuczna (super)podmiotowość. Geneza, teorie i wyzwania / Artificial (super)subjectivity. Origins, theories and challenges 42

Historia / History

Jan Gordziejew

Antroponimiczne urbanonimy międzywojennego Grodna / Anthroponymic urbanonyms of interwar Grodno (Hrodna) 45

Anna Radziejewska

Kościelny system opieki archiwalnej w Niemczech na przykładzie Śląskiego Centralnego Archiwum Ewangelickiego we Wrocławiu (1934-1945) / The church archival care system in Germany on the example of the Silesian Central Evangelical Archive in Wrocław (1934-1945) 46

Aneta Bąk

Kobiety w epistolografii późnoantycznej – nadzwyczajny (?) przykład Hieronima ze Strydonu / Women in late antique epistolography – an extraordinary (?) example of Jerome of Stridon 48

Kasper Bednarek

Polskie Podziemie na terenie Kresów Południowo-Wschodnich w czasie I okupacji sowieckiej (1939-1941) / Polish resistance in the Eastern Borderlands during the first soviet occupation (1939-1941) 49

Sebastian Filus

Chłoptwo w kluczu miechowskim bożogrobców do kasaty zakonu w 1819 r. / The peasantry in the Miechów key of Canons Regular of the Holy Sepulchre the until the dissolution of the order in 1819 51

Jakub Katulski

Percepcja Izraela i żydowskiej tożsamości narodowej wśród polskiej społeczności żydowskiej po 1991 roku / Perception of Israel and Jewish national identity among the Polish Jewish community after 1991 53

Monika Łękawska

Informatorzy, gazeciarze i pocztarze Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej. Działalność służb informacyjnych w kręgu kasztelanowej krakowskiej - projekt Indywidualnego Planu Badawczego / Informants, newsboys and postmen of Elżbieta Sieniawska née Lubomirska. The activity of information services in the circle of the castellan of Kraków - draft Individual Research Plan 54

Maciej Łyszczarz

Krakowska orientalistyka po II wojnie światowej. Transfer wiedzy i relacje między nauką a władzą w pierwszych dziesięcioleciach Polski Ludowej (1945-1972) / Cracow Oriental studies after World War II. Knowledge transfer and relations between science and the authorities in the first decades of the Polish People's Republic (1945-1972) 56

Sztuki plastyczne / Fine Arts

Adam Nehring

Paralelizm w kompozycji intermedialnej / Parallelism in intermedial composition 59

Alicja Pakosz

Szklana maszyna. Życie obrazów budujących zbiorowe imaginarium narodowe. Studia wybranych przypadków / Glass machine. Life of images constructing the collective national imagination. Selected case studies 60

Michał Tokarz

Dom – przestrzenie, nawarstwienia, granice, przejścia. Heterotopia opuszczonego domu rodzinnego / Home – spaces, layers, boundaries, transitions. Heterotopia of an abandoned family home..... 62

Magdalena Hueckel-Śliwińska

Madonny – święte kobiety na peryferiach katolicyzmu / Madonnas – holy women on the periphery of Catholicism 64

Paulina Mazurek

XYZ - Intermedialne reminiscencje wzorców międzypokoleniowych / XYZ - Intermedia reminiscences of intergenerational patterns 66

Barbara Nawrocka

Plantstoria. O pamięci i historii opowiedzianej z perspektywy roślin / Plantstory. On Memory and History Told from the Perspective of Plants 68

Matematyka / Mathematics

Maciej Zięba

Badanie krzywych eliptycznych: odwzorowania, własności arytmetyczne i analiza / Explore of elliptic curves: maps, arithmetic properties, and analysis 72

Nauki biologiczne / Biological Sciences

Katarzyna Tomczyk

Badanie zawartości metali ksenobiotycznych w tkankach płodowych człowieka na różnych etapach ontogenezy pre- i postnatalnej / The content of xenobiotic metals in human fetal tissues at different stages of pre- and postnatal ontogeny 73

Sylwia Koczanowicz

Ryzyko narażenia człowieka na infestację przez kleszcze (Acari: *Ixodida*) i choroby odkleszczowe na wybranych terenach Popradzkiego Parku Krajobrazowego / The risk of exposing humans to tick infestation (Acari: *Ixodida*) and tick-borne diseases in selected areas of Poprad Landscape Park 75

Jerzy Pryga

Analiza możliwości detekcji kaskad promieniowania kosmicznego za pomocą prostych detektorów / Analysis of the capability of detection of Extensive Air Showers (EAS) by simple detectors 77

Geografia społeczno-ekonomiczna / Social & Economic Geography

Agata Sedlak

Rozwój turystyki jeziornej w Słowenii w świetle przeprowadzonych badań terenowych / The development of lake tourism in Slovenia in the light of field research 81

Natalia Sierpińska

Ewaluacja strategii rozwoju miast województwa małopolskiego w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju / Evaluation of the city development strategy of the Małopolskie Voivodship in the context of the concept of sustainable development..... 82

Márk Sima

Przestrzenne koncepcje polskiego i litewskiego nacjonalizmu / The spatial concepts of the Polish and the Lithuanian nationalism 83

Le Anh Toai

Analiza bibliometryczna publikacji z zakresu ekoturystyki (2002-2022) / A Bibliometric Analysis of Ecotourism (period 2002-2022) 84

Aleksandra Bogucka

Strategie rozwoju turystyki etnicznej w wybranych społecznościach ludności tubylczej na obszarze Meksyku / Strategies for the development of ethnic tourism in selected indigenous communities within Mexico..... 88

Janusz Cerek

Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe oraz krajobraz kulturowy Dolnego Śląska jako walor turystyczny regionu w kontekście przemian społecznych po II wojnie światowej / Tangible and intangible cultural heritage and cultural landscape of the Lower Silesia as a tourist attraction of the region in the context of post-World War II social changes 89

Aleksandra Skwarek

Proces urbanizacji Meksyku w XX i XXI wieku / Mexico's urbanization process in the 20th and 21st centuries..... 92

Marta Bohdziewicz-Lulewicz

Ekonomia społeczna jako element aktywnej polityki społecznej w Polsce / Social economy as an element of active social policy in Poland 94

Dawid Szopa

Transfery polityczne w III Rzeczypospolitej. Etyka w komunikacji politycznej w świetle przekazów wielomodalnych / Political Transfers in the Third Republic of Poland. Ethics in political communication in the light of multimodal transfers 96

Rafał Barański

Deinstytucjonalizacja opieki długoterminowej w Polsce – wpływ polityki publicznej realizowanej w ramach Strategii Rozwoju Usług Społecznych na organizację i funkcjonowanie stacjonarnych placówek opieki długoterminowej / Deinstitutionalisation of long-term care in Poland - the impact of public policy implemented within the framework of the Social Services Development Strategy on the organisation and functioning of residential long-term care facilities 100

Doreen Basemera

Filozofia Ubuntu: społeczne podejście do zarządzania konfliktem w osadzie uchodźców Rwamwanja w Ugandzie / Ubuntu philosophy: A social approach for conflict management in Rwamwanja refugee settlement in Uganda 103

Wei-Chun Chiu

Upolitycznione media czy mediatyzacja polityki: porównanie nadawców z Polski i Tajwanu / Politicised Media or Mediatized Politics: comparing Poland and Taiwan's broadcasters 107

Artem Susolia

Funkcjonowanie państwa w ekstraordynaryjnych warunkach toczącej się wojny. Przypadek Ukrainy po 24.02.2022 roku — refleksja deskryptywno-empiryczna / Functioning of the state in the extraordinarily coordinated conditions of the ongoing war. The case of Ukraine after 24.02.2022 – descriptive-empirical reflection 110

Sadaf Tahir

Wielostronne partnerstwa SDG prowadzone przez uniwersytety jako system doradztwa politycznego: przemyślenie roli rządu / University-led SDG Multi-Stakeholder Partnerships as Policy Advisory System: Rethinking the Role of the Government 112

Krzysztof Czop

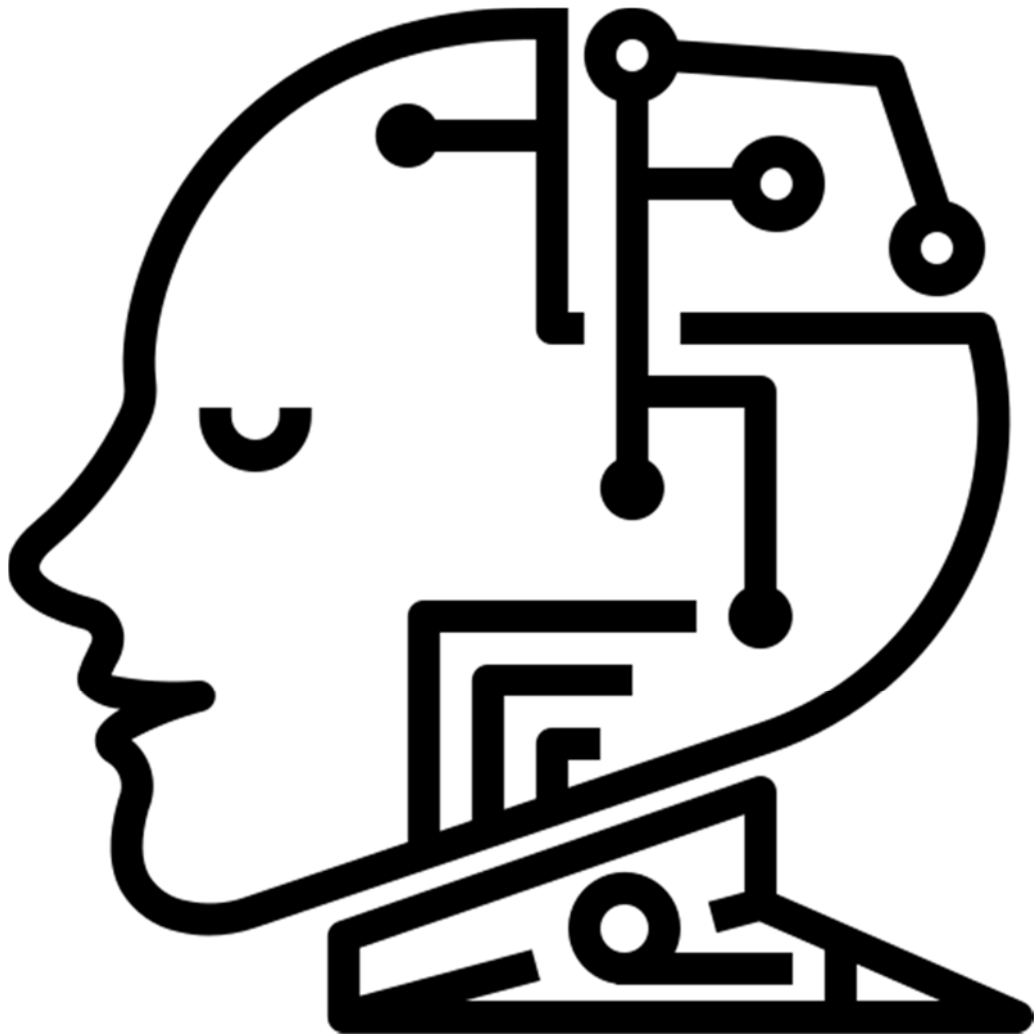
Udział straży miejskich w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce / Participation of municipal guards in ensuring public security in Poland 115

Ewa Durek	
Bezpieczeństwo w eksporcie dóbr kultury / Security in the export of cultural goods	116
Anna Netreba	
Organizacje pozarządowe i wolontariat wsparciem dla Sił Zbrojnych Ukrainy i ludności cywilnej w wojnie rosyjsko-ukraińskiej w latach 2014-2023 / Non-governmental organizations and volunteer support for the Armed Forces of Ukraine and civilians in the 2014-2023 Russian-Ukrainian war	117
Dominika Trojanowska	
Wzmacnianie wschodniej flanki NATO jako element polityki bezpieczeństwa Polski / Strengthening NATO's eastern flank as an element of Poland's security policy	119
Małgorzata Cichy	
Implikacje konfliktu w Afganistanie dla bezpieczeństwa międzynarodowego do roku 2023 / Implications of the Conflict in Afghanistan for International Security Before 2023	122
Agnieszka Kojło	
Edukacja obronna młodzieży szkół średnich jako element kształtowania bezpieczeństwa narodowego Polski po 1999 roku / Defence education of secondary school students as an element of shaping Poland's national security after 1999	124
<hr/>	
Pedagogika / Pedagogy	
Krystyna Koszyk	
Wybrane uwarunkowania edukacji włączającej uczniów z uszkodzonym słuchem / Selected determinants of inclusive education of students with hearing impairment	130
Milana Ospanova	
Kompetencje nauczyciela do pracy z uczniem przejawiający zachowania destrukcyjne (na przykładzie Polski i Kazachstanu) / Teacher competences for working with students displaying disruptive behavior: Cases on Poland and Kazakhstan	132
Program / Programme (June 15-16, 2023) - Timetable.....	136

I

Literaturoznawstwo

Literary Studies

Mgr Gracjan Pieszko (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Paul Langner (IN UP)

Etos średniowiecznego rycerza – podstawa teoretyczna do badań literaturoznawczych

Historyczne i kulturowe wyobrażenie o rycerzu jest obrazem dość klarownym dla przeciętnego odbiorcy ze względu na wielokrotne powielanie tego wzorca na kartach historii oraz w tekstach kultury i przekazywanie go z pokolenia na pokolenie. Wzorzec ten określa ukształtowany w średniowieczu etos rycerza będący zbiorem ściśle określonych i odrębnych dla tego stanu społecznego norm, cech oraz wartości. Celem wystąpienia jest przedstawienie najważniejszych założeń etosu rycerskiego. Porównując polską, anglojęzyczną i niemieckojęzyczną literaturę przedmiotu wspomniany wzorzec omówiony zostanie biorąc pod uwagę sześć głównych aspektów, tj. pochodzenie rycerza, cechy charakteru oraz przestrzegane normy i wartości, cechy fizyczne, etykę walki, obowiązki oraz rycerskie atrybuty. Przesłanki te mają stanowić podstawę teoretyczną będącą punktem wyjścia do analizy obrazu rycerza często obecnego w najnowszej niemieckiej i polskiej powieści historycznej i fantasy opublikowanej po 2000 roku. Odniesienie tych kreacji do zakorzenionego w historii i kulturze wzorca rycerskiego pozwoli wskazać, w jakim stopniu autorzy najnowszych powieści odwzorowują w swoich powieściach średniowieczny etos rycerski, czy też w jakim stopniu go modyfikują. Określenie tych podobieństw i różnic jest niezbędne do przeprowadzenia dalszych analiz literaturoznawczych i kulturoznawczych mających za zadanie określić celowość i przyczynę stosowania owych zabiegów literackich.

Słowa kluczowe: rycerskość, archetyp, średniowiecze, historia, postfiguracja

The ethos of the medieval knight – a theoretical basis for literary analysis

A historical and cultural perception of the knight is usually transparent for average recipients owing to the fact that this pattern is being passed from generation to generation and continuously repeated in historical studies or textbooks as well as in cultural texts. This image is shaped by the medieval ethos of the knight being a set of specified norms, traits and values characteristic of this particular estate of realm. The main purpose of the presentation is to pay attention to the most important principles of the ethos of the knight. Six main aspects of the ethos will be discussed through an overview of Polish, German and English source literature, i.e. origin of a knight, character traits and respected norms and values, physicality, ethics of fighting, duties as well as attributes. These premises are regarded as a theoretical basis being a starting point for the analysis of the image of the knight frequently present in the foreground of contemporary Polish and German historical and fantasy novels published after 2000. By comparing these modern literary portrayals of the knight with the historical pattern of chivalry it will be possible to demonstrate to what extent the medieval pattern is preserved or modified in literature recently published in both countries. Identifying the differences and similarities is crucial for further literary and cultural analysis with the aim of interpreting the reasons behind opting for these approaches.

Key words: chivalry, archetype, Middle Ages, history, postfiguration

Mgr Katarzyna Horabik (II)

Academic supervisor #1: dr hab. prof. UP Małgorzata Chrobak (IFP UP)

Academic supervisor #2: dr hab. prof. UJ László Kálmán Nagy (Uniwersytet Jagielloński)

Świat to przestrzeń dzielona przez żywych i umarłych – realizm magiczny w powieści *Kolekcjoner śniegu* Jana Štiftera

Referat stanowi propozycję odczytania realizmu magicznego w powieści *Kolekcjoner śniegu* Jana Štiftera wykorzystującą narzędzia wypracowane przez poetykę doświadczenia, włączając literaturę czeską w dotychczasowy dyskurs literaturoznawczy związany z tym obszarem badań. W wybranym utworze, podobnie jak w wielu swoich powieściach, autor podejmuje próbę rekonstrukcji niewygodnej historii rodzinnego miasta, Czeskich Budziejowic, oraz mieszkańców tego obszaru – także tych marginalizowanych, wypędzanych, o których łatwiej jest milczeć. Opublikowany w 2018 roku w Czechach, a w 2023 roku w Polsce *Kolekcjoner śniegu* zajmuje szczególne miejsce w jego twórczości. Przyglądając się różnorodnym życiorysom, pisarz tworzy opowieść o bolesnych doświadczeniach mieszkańców wielonarodowościowych Budziejowic związanych z trzema liniami czasowymi: latami trzydziestymi, pięćdziesiątymi i czasami współczesnymi. Badany utwór odczytuję, jako przykład powieści, w której twórca wykorzystuje narzędzia wypracowane przez realizm magiczny, ponieważ realistyczne przedstawianie nie wystarcza do opisu złożoności świata, którego historię stara się opowiadać. Kryzys realizmu łączy się z niemożliwością opisanego świata (fiasko modelu reprezentacyjnego) i przemian społecznych – istniejące ramy okazują się niewystarczające, by oddać jego złożoność. Mechanizmy przekraczania mimesis, na przykład poetyki realizmu magicznego, groteski, oniryzmu, pozwalają na stworzenie interesujących hybryd łączących realizm z elementami innego porządku. Autor wybrał kilka płaszczyzn czasowych (i językowych) dla swojego stylu narracji, a wszystkie te „miejsca” dotyczą Czech Południowych, których przeszłość i doświadczenia XX wieku naznaczona jest kwestiami etnicznymi, tożsamościowymi, mniejszościowymi i przemocowymi. Dlatego analizując *Kolekcjonera śniegu* należałoby zauważyć, że przekroczenie granicy realności zdaje się odpowiedzią na potrzebę odnalezienia bądź stworzenia nowego sposobu mówienia o świecie; języka, który byłby wystarczająco pojemny, aby wyrazić traumy, jakimi naznaczona jest historia tego obszaru.

Słowa kluczowe: realizm magiczny, wielokulturowość, granica, trauma, literatura czeska

The world is a space shared by the living and the dead - magical realism in the novel *The Snow Collector*

The article is a proposal for re-reading magical realism in Jan Štiftera's novel *The Snow Collector* using the tools developed by the poetics of experience, incorporating Czech literature into the existing literary studies discourse related to this area of research. In the chosen work, as in many of his novels, the author attempts to reconstruct the untold history of his hometown, Česká Budějovice, and the people of the local area - including those marginalised, displaced ones about

whom it is easier to remain silent. Published in 2018 in the Czech Republic and 2023 in Poland, *The Snow Collector* occupies a specific position in his work. By looking at diverse life stories, the writer creates a tale of the painful experiences of the inhabitants of the multinational city of Budějovice related to three time lines: the 1930s, the 1950s and the present day. I read the work under study as an example of a novel in which the writer uses the tools developed by magic realism because realistic representation is insufficient to describe the complexity of the world whose story he is trying to tell. The crisis of realism is connected to the impossibility of describing the world (as the failure of the representational model) and social transformations - the existing structures appear insufficient to reflect its complexity. The mechanisms of transcending mimesis, for example the poetics of magic realism, the grotesque, oneirism, allow the creation of interesting hybrids combining realism with elements of another world order. The author has selected several temporal (and linguistic) planes for his narrative style, and all these 'places' concern South Bohemia, whose past and experiences of the 20th century are marked by issues of ethnic, identity, minority and violence. Therefore, when analysing *The Snow Collector*, one should note that crossing the border of reality seems to be a response to the need to find or create a new way of talking about the world; a language that would be capacious enough to express the traumas with which the history of the area is marked.

Mgr Fatemeh Gholami (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Tomasz Sikora (IFA UP)

Auxiliary supervisor: dr Ewa Macura-Nnamdi, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski)

Zwrot przestrzenny stał się ekologiczny: identyfikacja ekoprzestrzeni w ponadnarodowej literaturze XXI wieku

Humanistyka środowiskowa pociąga za sobą ekokrytykę, która jako pole badań literackich i kulturowych podkreśla przyrodę, jako przestrzeń społeczno-kulturową, w której pisarze wykorzystują swoją wyobraźnię do badania problemów środowiskowych. Ekokrytyka pozwala nam patrzeć na teksty literackie i wizualne pod kątem ich miejsca, otoczenia i/lub otoczenia. Miejsce, zarówno wytworzone, jak i naturalne, jako struktura, w której wszystko się pojawia, jest kluczem do ekologii literackiej, czyniąc badania miejsca integralną częścią myślenia ekologicznego. Dla takiego ekologicznego rozumienia przestrzeni i miejsca, moje badania mają na celu eksplorację literatury transnarodowej i dzieł literackich napisanych głównie przez pisarzy, którzy sami podlegają dyslokacji i globalnej mobilności, w ten sposób zajmując się miejscami ekologicznymi w różnych formach przemieszczeń. Aby stworzyć ramy dla badań nad przestrzeniami ekologicznymi, zaproponowano termin ekoprzestrzeń w sensie literackim, aby omówić, w jaki sposób pisarze transnarodowi angażują się nie tylko w tematy tworzenia tożsamości, przynależności i utraty w swojej pracy, ale także w jaki sposób wkładają umieszczając pojęcia związane z miejscem i przestrzenią, przywiązanie, świadomość i umiejętność czytania i pisanie do swoich wymyślonych światów poprzez opisy miejsc. Opisy te są dokładnie śledzone, aby zbadać, na ile są ekokrytycznie funkcjonalne i czy promują pewną świadomość miejsc ruchu. Ponieważ mobilność człowieka wpływa na środowisko, sprawiając, że wrażliwość ekologiczna staje się sprawą pilną, te dwie dziedziny mogą, poprzez wzajemne przenikanie się, otworzyć możliwości nowego odczytania tekstów. Dlatego próba polega na znalezieniu

teoretycznie spójnych metod ekokrytycznych poprzez termin ekoprzestrzeń, aby zbliżyć się do literatury ponadnarodowej. Jest to sposób na powiązanie ekokrytyki z badaniami nad mobilnością, geografią człowieka i studiami ponadnarodowymi, a także sposób radzenia sobie z pytaniami o to, jak rozumieć przestrzenność dzieła literackiego, jako część większej ekologii oraz jak ruch, migracja i przemieszczenia wpłynęły nie tylko na naturalne przestrzenie i zasoby ekologii na całym świecie, ale także na wymaginowane środowiska w tekstach literackich. Ponieważ cała literatura ma miejsce i odbija się echem, wprowadzając pojęcie ekoprzestrzeni do dyskursu przestrzenności w szczególnym znaczeniu, które obejmuje zarówno przestrzenne, jak i ekokrytyczne aspekty miejsca w dziele sztuki, możemy postrzegać przestrzeń nie tylko, jako tło i tło dla narracji, ale wzmocnione, jako przestrzeń wprowadzające odpowiedzialność i umiejętność czytania i pisania wśród mieszkańców danej przestrzeni. Podsumowując, niniejsze badanie ma na celu zbadanie wyboru ponadnarodowych powieści i wspomnień opublikowanych w ciągu ostatnich dwóch dekad oraz opisów miejsc w nich zawartych, zbadanie sposobów, w jakie angażują się one w przestrzenne i ekologiczne aspekty ich narracji, oraz zbadanie ustalić związków między miejscem a mobilnością ludzi. Badanie to bada również stopień, w jakim ponadnarodowe powieści i wspomnienia powielają świadomość ekologiczną w narracji.

Słowa kluczowe: literatura transnarodowa, ekoprzestrzeń, przestrzenność, wiedza ekologiczna, teoria narracji, zwrot przestrzenny. ekokrytyka

Spatial Turn Turned Ecological: Identifying Ecospaces in Transnational Literature of the 21st Century

Environmental humanities entail ecocriticism, which, as the field for literary and cultural inquiry, highlights nature as a sociocultural space where writers employ their imaginative bend to investigate environmental issues. Ecocriticism allows us to view literary and visual texts in terms of their place, setting, and/or environment. Place, both manufactured and natural, and as a structure in which everything appears is key to literary ecology, making place studies integral to ecological thinking. For such an ecological understanding of space and place, my research aims to explore transnational literature and literary works chiefly written by writers who are themselves subject to dislocation and global mobility, thus addressing ecological places in various forms of displacement. To constitute a framework for the study of ecological spaces, I would propose the term Ecospace, in a literary sense, to discuss how transnational writers engage not only with themes of identity formation, belonging, and loss in their work, but also how they position notions of place and space attachment, awareness, and literacy to their imaginary worlds through place descriptions. These descriptions are traced closely to examine how ecocritically functional they are and whether they promulgate a certain awareness of places in movement. Since human mobility affects the environment, making ecological sensibility an urgent matter, these two fields can, through their mutual imbrication, open up possibilities for a new reading of literary texts. Therefore, the attempt is to find theoretically coherent ecocritical methods through the term ecospace to approach transnational literature. It is a way of linking ecocriticism to mobility studies, human geography, and transnational studies, and a way to deal with the questions of how one understands the spatiality represented in a literary work as part of the greater ecology, and how movement, migration, and displacement have impacted not only the natural spaces and resources of the ecology around the globe but also that of imaginary

environments in literary texts. Since all literature represents and is set in a place, by introducing the concept of ecospace to the discourse of spatiality to encompass both spatial and ecocritical aspects of a place in a work of art, we can see space not merely as a setting and backdrop for the narrative, but rather reinforced as bringing in responsibility and literacy among the inhabitants of a particular space. In sum, this study aims to examine the selection of transnational novels and memoirs published in the last two decades and the descriptions of places within them, to probe into the ways in which they engage with the spatial and ecological aspects of their narratives, and to establish a relationship between place and human mobility. This study also investigates the extent to which transnational novels and memoirs replicate ecological awareness in the narrative.

Keywords: Transnational Literature, Ecospace, Spatiality, Ecological Literacy, Narrative Theory, Spatial Turn. Ecocriticism

Mgr Konrad Sikora (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Magdalena Roszczyńska (IFP UP)

(Dy)fuzje tożsamości i języka. Proza Ignacego Karpowicza (ujęcie monograficzne)

W projekcie indywidualnego planu badawczego (IPB) rozwinięto i uszczegółowiono temat rozprawy doktorskiej, którym są (dy)fuzje tożsamości i języka w prozie Ignacego Karpowicza w ujęciu monograficznym. Problem postawiony w temacie oscyluje wokół wspomnianych (dy)fuzji tożsamości i narracji, rozumianych jako permanentny i wielokierunkowy proces konfrontacji osoby i języka, który prowadzi do rozproszeń i scaleń podmiotowości. W projekcie zaprezentowano więc szczegółowy cel pracy, metody badawcze, założenia i hipotezy, a także uzasadnienie tematu pracy i wszystkie niezbędne informacje merytoryczne. Podano także dotychczas zgromadzoną bibliografię przedmiotu. Projekt zakłada także przedstawienie struktury pracy, która została szczegółowo opracowana na bazie wykonanych już dotychczas badań. Dzieli się ona na sześć rozdziałów odpowiadających sześciu aspektom wyznaczającym kierunki refleksji nad prozą autora Sołki. Tak pomyślana rozprawa zakłada wielostronne i wnikliwe przedstawienie dorobku powieściowego Karpowicza. Planowana struktura dysertacji wyznacza także harmonogram badań, zaprezentowany szczegółowo w IPB. W jego ramach, prócz działań podejmowanych w każdym semestrze (kwerendy, czynny udział w konferencjach i przekazywanie do publikacji artykułów naukowych związanych z tematem podejmowanych badań) uwzględniono także staż naukowy i zamiary aplikacji o: grant z Narodowego Centrum Nauki oraz Stypendium im. J. Tischnera (Instytut Nauk o Człowieku w Wiedniu). Pogłębiona praca nad projektem stanowi istotny wkład w pracę badawczą, porządkując działania nie tylko pod względem harmonogramu, ale także finansowania (zarówno w ramach uczelnianego projektu PBSD jak i wspomnianych tutaj grantu i stypendium).

(Di)ffusions of identity and language. The prose of Ignacy Karpowicz (monographic approach)

The individual research plan (IPB) project develops and specifies the topic of the dissertation, which is the (di)ffusion of identity and language in Ignacy Karpowicz's prose in monographic terms. The problem posed by the topic oscillates around the aforementioned (di)ffusions of identity and narration, understood as a permanent and multidirectional process of confrontation between person and language, which leads to dispersions and fusions of subjectivity. Thus, the project presents the detailed aim of the thesis, the research methods, assumptions and hypotheses, as well as the justification of the thesis topic and all necessary factual information. The bibliography of the subject collected so far is also provided. The project also involves the presentation of the structure of the thesis, which has been developed in detail on the basis of the research already carried out to date. It is divided into six chapters corresponding to the six aspects marking the directions of reflection on the prose of the author of *Sońka*. Conceived in this way, the dissertation assumes a multifaceted and insightful presentation of Karpowicz's novelistic output. The planned structure of the dissertation also determines the timetable of research, presented in detail in IPB. In addition to the activities undertaken in each semester (research queries, active participation in conferences and submission of scientific articles for publication related to the topic of the research undertaken), it also includes a research internship and intentions to apply for: a grant from the National Science Centre and the J. Tischner Scholarship (Institute for Human Sciences in Vienna). The in-depth project work is an important contribution to the research work, structuring the activities not only in terms of timing, but also funding (both within the university's PBSO project and the grant and scholarship mentioned here).

Mgr Klaudia Sordyl (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Małgorzata Chrobak (IFP UP)

Auxiliary supervisor: dr Anna Machwic (Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach)

Polska autorska książka obrazkowa w XXI wieku. Poetyki ideoprojektu

Tematem rozprawy jest synteza zjawisk zachodzących w polskiej literaturze i ukształtowaniu wizualnym oraz edytorskim książek dla dzieci w XXI wieku ze szczególnym uwzględnieniem książki autorskiej rozumianej jako ideoprojekt artystyczny, będący nośnikiem idei, wartości, punktów widzenia przyjętych przez autora. Uchwycenie relacji słowa i obrazu, która realizowana jest poprzez zastosowanie konkretnych poetyk pozwoli na opisanie zmian zachodzących we współczesnej literaturze i książce dla dzieci. Celem rozprawy jest zbadanie książki autorskiej jako dzieła integralnego zarówno w jej aspekcie materialnym (wydawniczym, edytorskim, ilustracyjnym), jak i tekstowym za pomocą metodologii kulturowej teorii literatury, nowej humanistyki, sztuki, nie wyłączając nauk pedagogicznych oraz psychologii odbioru. Podejście uni/inter/dyscyplinarne pozwoli zbliżyć się do odpowiedzi na pytanie, jak funkcjonuje i czym cechuje się literatura i książka dla dzieci w XXI wieku w autorskiej odmianie. Celem głównym dysertacji jest syntetyzacja zjawisk zachodzących w polskiej autorskiej książce dla dzieci w XXI wieku z wykorzystaniem kategorii ideoprojektu artystycznego. Cele szczegółowe to (1)

uchwycenie poszczególnych poetyk charakteryzujących autorską książkę obrazkową w XXI wieku; (2) opracowanie bibliologiczne polskich autorskich książek obrazkowych wydanych po roku 2000; (3) przyjrzenie się tendencjom artystycznym dominującym we współczesnej książce obrazkowej. Hipotezy badawcze stawiane w pracy: (1) twórczość poszczególnych artystów skupia się na próbie uzyskania synergii tekstu i obrazu; (2) analiza zjawisk zachodzących w polskiej autorskiej książce dla dzieci pozwala uchwycić określone tendencje pojawiające się zarówno w sztuce, jak i literaturze dla młodego odbiorcy; (3) wyodrębnienie określonych poetyk pozwoli na całościowy ogląd literatury i książki dla dzieci (w XXI wieku) jako zjawisk (nie)osobnych. Zauważalna „synergia obrazu i tekstu” w książkach dla dzieci znajduje potwierdzenie w rozmaitych poetykach, w ramach których realizowane są koncepcje artystyczno-autorskie, podejmujące ważne z punktu widzenia nowoczesnej (a właściwie: nowej) humanistyki, reagujące na tematy i problemy współczesnego człowieka i świata. Tendencja w tworzeniu wysokoartystycznych ilustracji w książkach dla najmłodszych jest wzrostowa, potwierdza to mnogość znakomitych prac młodych (i nie tylko) polskich grafików, pozytywnie ocenianych przez krytyków sztuki, a wydawanych głównie przez tzw. lilipucie oficyny (specjalizujące się w wydawaniu książek dla młodszych odbiorców). Wśród nazwisk najbardziej znanych twórców (nagrodzonych na arenie polskiej lub międzynarodowej) książek obrazkowych należałoby wymienić m.in. Iwonę Chmielewską, Aleksandrę i Daniela Mizielińskich, Mariannę Oklejak. Wśród poetyk, ujawniających się w literaturze i książkach dla najmłodszych, można odnaleźć realizacje założeń np.: geo/regio/etno/poetyki, socjopoetyki, somatopoetyki i poetyki afektu, ekopoetyki i in. Wyodrębnione poetyki dają się opisywać z zastosowaniem narzędzi kulturowej teorii literatury i poszczególnych typów poetyk. Ponadto układ problematyki badawczej, eksponujący poetyki nie wyklucza także eksploracji takich zagadnień edytorsko-graficznych jak „tekst okładki”, wyklejka książki, ukształtowanie typograficzne. Możliwe staje się też poszerzenie pola badawczego, choćby okazjonalnie, o aspekty socjologii literatury np. wydawnictwa tzw. lilipucie, konkursy, festiwale, nagrody, związane z tą książką i literaturą. Metodologia zaproponowana w projekcie ma więc charakter synkretyczny, warunkowany wielością poetyk funkcjonujących równolegle w nowej humanistyce. Postawiony problem badawczy wymaga podejścia uni/inter/dyscyplinarnego ze względu na charakter literatury podmiotu. Przeważającą część stanowią będą zagadnienia zaczerpnięte z badań literaturoznawczych: nowej humanistyki oraz kulturowej teorii literatury, właściwe dla wyodrębnionych poetyk. Z uwagi na niejednorodność problematyki używane będą również metody badań pedagogicznych, psychologii oraz sztuki. Również pojęcia z zakresu socjologii literatury okażą się pomocne przy opisywaniu zjawisk zachodzących w polskiej autorskiej literaturze i książce dla dzieci.

The Polish authored picture book in the 21st century. Poetics of ideoproject

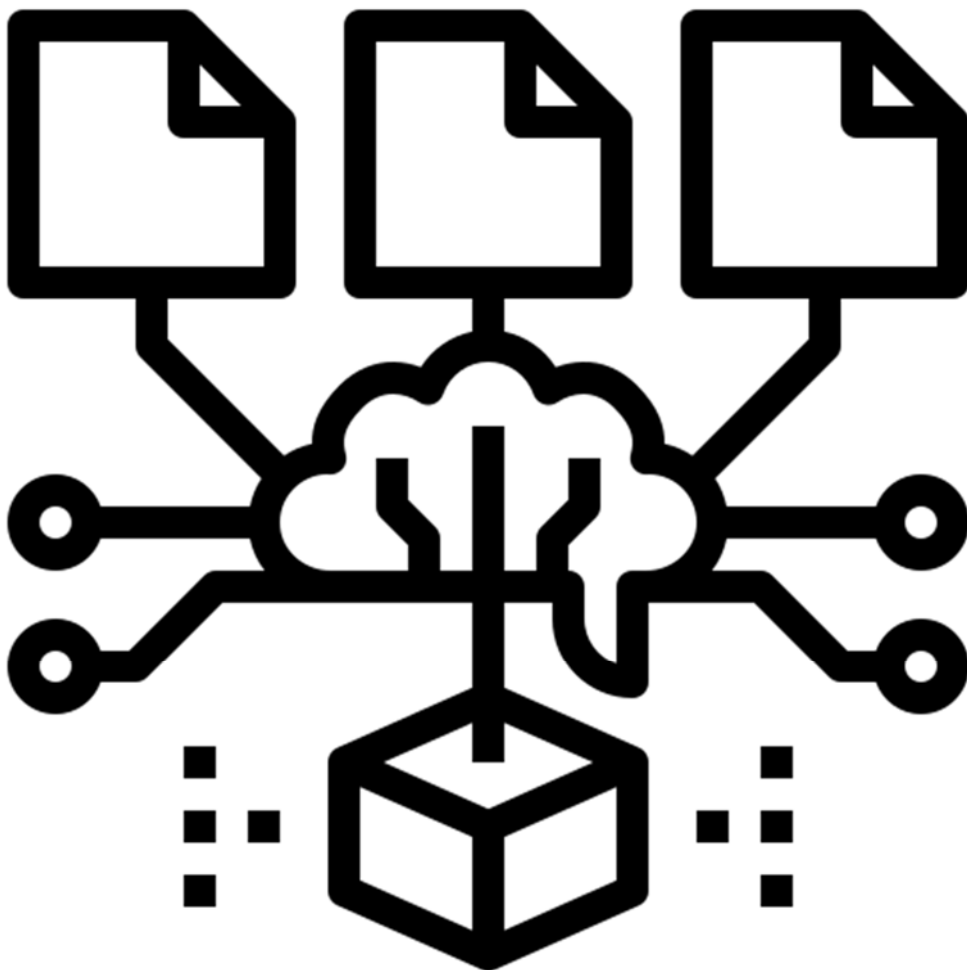
The subject of the thesis is a synthesis of the phenomena occurring in the Polish literature and visual and editorial shaping of children's books in the 21st century, with particular emphasis on the author's book understood as an artistic ideoproject, which is a carrier of ideas, values and points of view adopted by the author. Capturing the relationship between word and image, which is realised through the use of specific poetics, will allow to describe the changes taking place in contemporary literature and children's books. The aim of the dissertation is to study the author's book as an integral work both in its material aspect (publishing, editing, illustration) and textual aspect by means of the methodology of cultural theory of literature, new humanities, art, not

excluding pedagogical sciences and psychology of reception. A uni/inter/disciplinary approach will approach the question of how children's literature and books in the 21st century function and are characterised by the authorial variety. The main aim of the dissertation is to synthesise the phenomena occurring in the Polish author's book for children in the 21st century using the category of artistic ideo-design. The specific aims are (1) to grasp the particular poetics characterising the authorial picture book in the 21st century; (2) a bibliological study of Polish authorial picture books published after the year 2000; (3) a look at the artistic tendencies dominating in the contemporary picture book. The research hypotheses put forward in the study: (1) the work of individual artists focuses on an attempt to achieve a synergy of text and image; (2) the analysis of the phenomena occurring in the Polish author's children's book makes it possible to grasp certain tendencies appearing in both art and literature for the young recipient; (3) the separation of specific poetics will allow for a comprehensive view of literature and children's book (in the 21st century) as (un)separate phenomena. The noticeable "synergy of image and text" in children's books is borne out by the various poetics within which artistic and authorial concepts are realised, addressing important issues and problems of contemporary man and the world from the point of view of modern (or rather: new) humanities. The trend in the creation of highly artistic illustrations in books for the youngest is on the rise, and this is confirmed by the plethora of excellent works by young (and not only) Polish graphic artists, positively assessed by art critics, and published mainly by the so-called "lilliputian outlets" (specialising in publishing books for younger readers). Among the names of the best-known creators (awarded in the Polish or international arena) of picture books are Iwona Chmielewska, Aleksandra and Daniel Mizielińska, Marianna Oklejak, among others. Among the poetics manifested in literature and books for the youngest one can find the realisation of the assumptions of, for example: geo-/regio/ethno/poetics, sociopoetics, somatopoetics and poetics of affect, ecopoetics and others. The distinguished poetics can be described using the tools of cultural literary theory and particular types of poetics. In addition, the arrangement of research issues, exposing the poetics, does not exclude the exploration of such editorial and graphic issues as "cover text", book front, typographic design. It also becomes possible to broaden the research field, if only occasionally, to include aspects of the sociology of literature, e.g. so-called "lilliputian" publishing, competitions, festivals, awards, related to the book and literature. The methodology proposed in the project is therefore syncretic in nature, conditioned by the multiplicity of poetics operating simultaneously in the new humanities. The research problem posed requires a uni/inter/disciplinary approach due to the nature of the subject's literature. The predominant part will consist of issues drawn from literary studies: the new humanities and cultural literary theory, specific to the distinguished poetics. Due to the heterogeneity of the subject matter, methods from pedagogical research, psychology and art will also be used. Notions from the sociology of literature will also prove helpful in describing the phenomena taking place in Polish authorial literature and children's books.

II

Językoznawstwo

Linguistics

Mgr Blerta Krasniqi (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Marzena Błasiak-Tytuła (IFP UP)

Auxiliary supervisor: prof. Ass. Dr Sc Muljaim Kacka (Universiteti i Prishtinës)

Predyspozycje dysleksji a aspekt neurolingwistyczny dzieci w wieku przedszkolnym w Republice Kosowa i w Polsce

Celem niniejszego opracowania jest zbadanie potencjalnych predyspozycji do wystąpienia oznak i symptomów dysleksji, które mogą ujawnić się u dzieci w młodym wieku, a konkretnie w okresie przedszkolnym. Aby osiągnąć ten cel, badania są prowadzone w dwóch krajach, w Republice Kosowa i w Polsce, obejmując zróżnicowane szkoły i przedszkola. Dzięki przeprowadzeniu badań porównawczych w dwóch różnych krajach, badanie ma na celu rzucenie światła na potencjalne kulturowe i środowiskowe wpływy na predyspozycje do dysleksji. W Republice Kosowa zakończono już wstępną fazę zbierania danych, która obejmowała ocenę 80 uczniów. Natomiast w Polsce zbieranie danych nadal trwa. W kolejnej fazie ci sami uczestnicy zostaną poddani ponownej ocenie, przy czym liczba uczestników będzie uzależniona od dostępności uprawnionych osób. Kluczowe jest, aby w początkowej fazie ograniczyć zakres wiekowy uczestników do 4 i 5 lat, co zapewni zrównoważoną reprezentację obu płci. Aby skutecznie zebrać dane i ocenić wskaźniki dysleksji, specjalnie na potrzeby tego badania opracowano test baterijny składający się z 12 podtestów. Przed rozpoczęciem zbierania danych przeprowadzono projekt pilotażowy w Republice Kosowa, aby zapewnić rzetelność i ważność narzędzia. Projekt pilotażowy umożliwił dopracowanie testu, wprowadzenie niezbędnych poprawek w celu zwiększenia jego skuteczności. Jeśli chodzi o względy etyczne, formularze zgody zostały rozesłane do różnych organów, w tym szkół, nauczycieli i rodziców. W formularzach tych szukano zgody na włączenie dzieci do badania, podkreślając jednocześnie poufność i cel badań. Ponadto władze zostały poinformowane o porównawczym charakterze badania, w którym ci sami uczestnicy będą ponownie oceniani po fazie wstępnej, co pozwoli na analizę porównawczą ich rozwoju. Zebrane dane zostaną poddane wszechstronnej analizie z wykorzystaniem oprogramowania statystycznego IBM Statistic SPSS 21.

Predispositions of dyslexia and the neurolinguistics aspect of preschool age children in the Republic of Kosovo and Poland

The focus of this study is to investigate the potential predisposition to dyslexia signs and symptoms that may manifest in children at an early age, specifically during the preschool years. To achieve this objective, the research is being conducted in two countries, the Republic of Kosovo and Poland, encompassing a diverse range of schools and kindergartens. By conducting this comparative research in two different countries, the study aims to shed light on potential cultural and environmental influences on dyslexia predisposition. The initial phase of data collection has already been completed in the Republic of Kosovo, which involved the evaluation of 80 pupils. On the other hand, data collection is still ongoing in Poland. In the subsequent phase, the same participants will be re-evaluated, with the number of participants being determined by the availability of eligible individuals. It is crucial for the age range of the participants to be limited to 4 and 5 years old during the initial phase, ensuring a balanced representation of both genders.

To effectively collect data and assess dyslexia indicators, a battery test consisting of 12 subtests has been especially designed for this study. Prior to initiating data collection, a pilot project was conducted in the Republic of Kosovo to ensure the reliability and validity of the instrument. The pilot project enabled to fine-tune the test, making necessary adjustments to enhance its effectiveness. In terms of ethical considerations, consent forms have been distributed to various authorities including schools, teachers, and parents. These forms seek permission to include children in the study, while also emphasizing the confidentiality and purpose of the research. Furthermore, the authorities have been informed about the comparative nature of the study, where the same participants will be re-evaluated after the initial phase, allowing for a comparative analysis of their development. The collected data will undergo comprehensive analysis using the statistical software IBM Statistic SPSS 21.

Mgr Jakub Bober (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UŚ Jolanta Lubocha-Kruglik (Uniwersytet Śląski)

Auxiliary supervisor: dr Joanna Darda-Gramatyka (IN UP)

Postmodernizm Władimira Sorokina w perspektywie przekładu: zjawiska podstandardowe w wybranych utworach Władimira Sorokina – aspekt językowy i przekładowy

Prezentacja będzie poświęcona zjawiskom podstandardowym w twórczości Władimira Sorokina oraz możliwościom i próbom ich przekładu na język polski. Materiał jest częściowym wynikiem badań, w których zostały zdefiniowane i omówione pojęcie, specyfika i funkcje zjawisk podstandardowych. W charakterze materiału egzemplifikacyjnego wykorzystano następujące utwory pisarza *День опричника*, *Сахарный Кремль*, *Метель* w konfrontacji z ich przekładami na język polski – *Dzień oprycznika*, *Cukrowy Kreml*, *Zamieć*. W badanych powieściach przedmiotem zainteresowania będzie występowanie tych zjawisk na różnych poziomach języka – leksykalnym i semantycznym, decyzje translatorskie tłumaczk i ich implikacje. Zjawiska podstandardowe rzadko są przedmiotem szeroko zakrojonych badań. Jak dotychczas, najbardziej kompleksowo zostały one omówione w monografii Romana Lewickiego pt. *Przekład wobec zjawisk podstandardowych*. Jest to jednak pozycja z 1986 roku, tak więc badania prowadzone były na materiale, który dzisiaj, mając na uwadze zmiany zachodzące w języku, częściowo się zdezaktualizował. Wykorzystanie elementów stylu potocznego, łączenie stylu wysokiego z niskim jest jednym z wyróżników prozy Władimira Sorokina. Wykorzystując te chwyt, autor buduje fabuły na znanych motywach literatury klasycznej, wykorzystuje formy narracyjne m.in. Lwa Tołstoja, Iwana Gonczarowa i Fiodora Dostojewskiego – dobrze znane czytelnikowi oryginału. Zestawiając je następnie z współczesnym językiem mówionym, pisarz zmienia znaczenie leksemów, które w nowej formie nierzadko wywołują skrajne emocje. Jego zabawy słowne stanowią zwykle duże wyzwanie dla tłumaczy, którzy stosują różne metody, aby dzieło w języku docelowym wywołało efekt analogiczny lub przynajmniej podobny do tego, jak wywołuje u czytelnika oryginału. Pewne przesunięcia semantyczne i inne są jednak nieuniknione, tak więc należy zbadać, jaka strategia ogólna przekładu i jakie techniki szczegółowe pozwolą osiągnąć zamierzony efekt. Dominującą metodą badawczą będzie analiza porównawcza, podczas której kluczowe będzie zbadanie zasadności użycia przez tłumacza określonej strategii oraz związanych

z nią technik przekładu. Metody – ilościowa oraz jakościowa pozwolą ustalić statystykę interesujących nas tu jednostek oraz ich zakres znaczeniowy w oryginale i przekładzie. Zjawiska podstandardowe, obok gier językowych, identyfikują postmodernistyczny charakter twórczości Władimira Sorokina.

Postmodernism of Vladimir Sorokin from the Perspective of Translation: Sub-standard Phenomena in Selected Works of Vladimir Sorokin - Linguistic and Translational Aspects

This presentation will focus on sub-standard phenomena in the works of Vladimir Sorokin and the possibilities and attempts to translate them into Polish. The presented material is based on research, in which the concept, specifics and functions of sub-standard phenomena were defined and discussed. The following works of the writer *День опричника*, *Сахарный Кремль*, *Метель* in confrontation with their translations into Polish - *The Day of the Oprichnik*, *Sugar Kremlin*, *Blizzard* - were used as exemplification material. In the studied novels, the subject of interest will be the occurrence of these phenomena at different levels of language - lexical and semantic as well as translator's decisions and their implications. Sub-standard phenomena are rarely the subject of extensive research. So far, they have been most comprehensively discussed in Roman Levitsky's monograph entitled *Translation vis-à-vis sub-standard phenomena*. However, this is an item from 1986, so the research was conducted on material that today, given the changes in the language, has become partially outdated. The use of elements of colloquial style, combining high and low style, is one of the hallmarks of Vladimir Sorokin's prose. Using these tricks, the author builds plots on well-known motifs of classical literature, using narrative forms of, among others, Leo Tolstoy, Ivan Goncharov and Fyodor Dostoevsky - well known to readers of the original works. Juxtaposing them then with contemporary spoken language, the writer changes the meaning of lexemes, which in their new form often evoke extreme emotions. His word games usually pose a major challenge to translators, who use a variety of methods to ensure that the work in the target language produces an analogous, or at least similar, effect on the reader of original work. However, certain semantic and other shifts are unavoidable, so it is necessary to study which overall translation strategy and which specific techniques will achieve the desired effect. The dominant research method will be comparative analysis, during which it will be crucial to examine the validity of the translator's use of a particular strategy and related translation techniques. Both quantitative and qualitative methods will make it possible to establish the statistics of the units of interest and their range of meaning in the original piece and its translation. Sub-standard phenomena, in addition to language games, identify the postmodern character of Vladimir Sorokin's work.

Mgr Agata Jankowicz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Bogumił Ostrowski (IN UP)

Auxiliary supervisor: dr Gabriela Sitkiewicz (IN UP)

Dekonstrukcja dyskursu politycznego w rosyjskojęzycznych parodiach audiowizualnych

Język w działalności politycznej od zawsze służył jako środek sprawowania kontroli społecznej. Wyrazem sprzeciwu wobec autorytarnego stylu wypowiedzi przedstawicieli władz oraz formą krytyki reprezentowanych przez nich idei są utwory parodystyczne. Dochodzi w nich do szczególnych zabiegów dekonstrukcji, która może być rozpatrywana jako jeden z przejawów językowej kontrpropagandy. Obecnie w wyniku rozwoju nowych mediów parodystyczna polemika z dyskursem władzy przeniosła się do przestrzeni internetowej, której eksploracja należy do najbardziej aktualnych kierunków w naukach humanistycznych. W planowanej dysertacji badaniu poddane zostaną współczesne audiowizualne utwory parodystyczne o tematyce politycznej publikowane przez rosyjskojęzycznych wideoblogerów na portalach YouTube oraz RuTube. Podstawowym celem badania jest identyfikacja oraz analiza stosowanych przez parodystów gier językowych, intertekstualnych i interdyskursywnych służących dekonstrukcji poszczególnych cech rosyjskiego dyskursu politycznego. Realizacja powyższego celu powiązana jest z odpowiedzią na szczegółowe pytania: 1. Jakie wyróżniki dyskursu politycznego podlegają dekonstrukcji? 2. Jakie rodzaje modyfikacji oryginalnych tekstów i dyskursów stosowane są we współczesnych parodiach? 3. Jakie funkcje pełnią parodystyczne transformacje w stosunku do dyskursu władzy? 4. Jak specyfika przekazu audiowizualnego wykorzystywana jest w celach dekonstrukcyjnych? Na początkowym etapie procesu badawczego istotnym zadaniem wydaje się w szczególności doprecyzowanie samego pojęcia dekonstrukcji. Termin ten, wprowadzony przez francuskiego filozofa Jacquesa Derridę, doczekał się w naukach humanistycznych licznych interpretacji, niekiedy bardzo odległych lub nawet sprzecznych z założeniami autora. Mnogość definicji wynika z adaptowania danego terminu do metodologii różnych dyscyplin humanistycznych i obranej perspektywy badawczej. W niniejszym wystąpieniu przedstawiono odmienne koncepcje dekonstrukcji występujące w badaniach językoznawczych. Szczególną uwagę poświęcono konceptualizacji danego terminu w rosyjskich analizach lingwistycznych i literaturoznawczych poświęconych twórczości pisarzy postmodernistycznych, w których dekonstrukcja rozumiana jest, jako zespół zabiegów artystycznych polegających na celowym zaburzeniu konstrukcji oryginalnego tekstu bądź dyskursu w tekście wtórnym. Daną koncepcję skorelowano z teorią gry, zakładającą interakcję co najmniej dwóch podmiotów aktywnych (autora tekstu wtórnego, który intencjonalnie narusza normy językowe, tekstowe i dyskursywne, i odbiorcy, który na podstawie własnej kompetencji językowej i kulturowej interpretuje zabiegi nadawcy) oraz reguł umożliwiających rozwikłanie pozostawionej przez autora zagadki. W celach analizy wyznaczono trzy podstawowe poziomy prowadzenia gier dekonstrukcyjnych: poziom języka, tekstu i dyskursu. Opis gier językowych, intertekstualnych i interdyskursywnych, służących celom dekonstrukcji, zilustrowano charakterystycznymi przykładami zaczerpniętymi z rosyjskojęzycznych parodii politycznych. Przywołane przykłady pokazują, jako za pomocą powyższych zabiegów eksponowane są wybrane cechy dyskursu politycznego oraz jak poprzez komizm i aluzje budowana jest krytyka polityczna.

Deconstruction of Political Discourse in Russian-language Audiovisual Parodies

Language in political activity has always served as a means of social control. Opposition against the authoritarian style of politicians' speeches and criticism of the ideas they represent are expressed in parodic works. Parodies constitute a space in which a specific procedure of deconstruction is objectified. It may be regarded as one of the manifestations of linguistic counter-propaganda. Currently, as a result of the new media development, the parodic polemic with the discourse of power has moved to the Internet space, the study of which belongs to the most current directions in the humanities. The planned dissertation is devoted to contemporary audiovisual parodies on political subjects published by Russian-speaking videobloggers on YouTube and RuTube. The primary objective of the study is to identify and analyse the language, intertextual and interdiscursive games used by parodists to deconstruct particular features of Russian political discourse. The realisation of this aim is connected with the answer to the following specific questions: 1. What distinctive features of political discourse are subject to deconstruction? 2. What types of modification of original texts and discourses are used in modern parodies? 3. What functions do parodic transformations perform in relation to the discourse of power? 4. How is the specificity of audiovisual communication used for the purpose of deconstruction? At the initial stage of the research process, it seems particularly important to clarify the notion deconstruction. This term, introduced by the French philosopher Jacques Derrida, has received numerous interpretations in the humanities, sometimes very distant or even contradictory to the author's ideas. The multiplicity of the existing definitions is caused by the adaptation of the term to the methodologies of different disciplines and the chosen research perspective. This presentation shows different conceptions of deconstruction in linguistic studies. Particular attention was paid to the conceptualization of the above term in Russian linguistic and literary studies devoted to the works of postmodern writers, in which deconstruction is understood as a set of artistic techniques involving the deliberate disruption of the construction of the original text or discourse in the secondary text. The given concept was correlated with the theory of game, which implies the interaction of at least two active subjects (the author of the secondary text, who intentionally violates the linguistic, textual and discursive rules, and the recipient, who, on the basis of his own linguistic and cultural competence, interprets the sender's actions) and the rules that make it possible to unravel the riddle left by the author. For the purposes of the analysis, three basic levels of deconstructive games were determined: the level of language, text and discourse. The description of linguistic, intertextual and interdiscursive games that serve the purposes of deconstruction was illustrated with characteristic examples derived from Russian-language political parodies. The cited examples show how the features of political discourse are exposed through the above techniques, and how humour and allusions are used to build political criticism.

Mgr Kinga Łoś (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Małgorzata Pamuła-Behrens (IFP UP)

Auxiliary supervisor: dr Agnieszka Jasińska (IFP UP)

Umiejętność pisania w języku polskim jako drugim uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji. Diagnoza – zdalne wsparcie językowe – rekomendacje

Na świecie, a co za tym idzie również w Europie, wzrasta liczba osób z doświadczeniem migracji. Dane statystyczne wskazują, że w Polsce mieszka coraz więcej migrantów. Konflikt zbrojny w Ukrainie sprawił, że sytuacja stała się jeszcze bardziej dynamiczna. Zmiany i tendencje demograficzne obserwowane są także w polskich szkołach, do których w ubiegłym roku dołączyło ok. 200 tysięcy dzieci i młodzieży z Ukrainy. Przybывая do Polski i dołączając do polskiego systemu edukacji muszą się zmierzyć z wieloma trudnościami – językowymi, adaptacyjnymi, kulturowymi, integracyjnymi czy traumą spowodowaną sytuacją wojenną. W polskim systemie szkolnictwa brakuje też wyraźnych rozwiązań programowych i odpowiednich materiałów dostosowanych do potrzeb dzieci z doświadczeniem migracji – zwłaszcza w kontekście szkół ponadpodstawowych. Brak działań w tym zakresie zagraża sukcesowi szkolnemu i może utrudnić uczniom i uczennicom z doświadczeniem migracji zmierzenie się z egzaminem dojrzałości z języka polskiego, którego integralną i obowiązkową część stanowi pisanie. W literaturze przedmiotu przyjmuje się, że pisanie jest ważną umiejętnością komunikacyjną i odgrywa istotną rolę w procesie uczenia się drugiego języka (Simin i Tavangar 2009). Jest też umiejętnością trudną w nauczaniu i uczeniu się (Lipińska 2004, 2016.) Rozwijanie kompetencji tekstotwórczej stanowi zarówno wartościowy zbiór wszelakich działań językowych, jak i zdolności metapoznawczych, jednakże wymaga od uczniów aktywowania słownictwa, znajomości konstrukcji gramatycznych, ortograficznych, a także umiejętności tworzenia – odpowiednich kompozycyjnie – form wypowiedzi. Mimo złożoności tych działań, rozwijanie sprawności językowej uczniów, tak w mowie, jak i w piśmie powinno być jednym z priorytetów nauczania języka. Bez względu na to, czy jest to język ojczysty, drugi czy obcy (Pamuła-Behrens 2018). Podczas wystąpienia przedstawię podstawy teoretyczne dotyczące sprawności pisania oraz istotę języka edukacji szkolnej, którego opanowanie (w mowie oraz piśmie) jest warunkiem szkolnego sukcesu. Zaprezentuję również wybrane wnioski płynące z badania wstępnego, przeprowadzonego z nauczycielami różnych szkół ponadpodstawowych w Polsce, a dotyczącego trudności i potrzeb związanych z umiejętnością pisania u uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji (na etapie edukacji ponadpodstawowej).

Writing skills in Polish as a second language of students with migration experience. Diagnosis — remote language support — recommendations

Worldwide, and consequently also in Europe, the number of people with migration experience is increasing. Statistics indicate an increasing amount of migrants living in Poland. The war conflict in Ukraine has made the situation even more dynamic. Changes and demographic tendencies are also observed in Polish schools which last year were joined by about 200 000 children and young people from Ukraine. Coming to Poland and joining the Polish education system, they have to face many difficulties—linguistic, adaptation, cultural, integration or trauma caused by the war.

The Polish education system also needs clear curricular solutions and appropriate materials adapted to the needs of children with migration experience —especially in the context of secondary schools. The lack of action in this area jeopardises school success and may make it more difficult for students with migration experience to face the Polish school-leaving examination, of which writing is an integral and obligatory part. Writing is assumed in the literature to be a crucial communicative skill and to play a key role in second language learning (Simin and Tavangar 2009). It is also a skill that is difficult to teach and learn (Lipińska 2004, 2016.) Developing textual competence is both a valuable set of all kinds of linguistic activities and metacognitive abilities. However, it requires students to activate their vocabulary, knowledge of grammatical and spelling constructions, as well as the ability to create—compositionally appropriate—forms of speech. Despite the complexity of these activities, developing students' linguistic proficiency, both oral and written, should be one of the priorities of language teaching. Regardless of whether it is a native, second or foreign language (Pamuła-Behrens 2018). During the presentation, I will outline the theoretical foundations of writing proficiency and the essence of the language of school education, the mastery of which (oral and written) is a obligation for school success. I will also present selected findings from a pre-survey conducted with teachers of various secondary schools in Poland on the difficulties and needs of writing skills of students with migration experience (at the secondary education stage).

Mgr Katarzyna Panek (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Joanna Rokita-Jaśkow (IFA UP)

Sposoby wspierania języka ojczystego przez polskich rodziców żyjących za granicą w świetle rodzinnej polityki językowej

Prezentowane przeze mnie sposoby wspierania języka ojczystego są częścią analizy rodzinnej polityki językowej polskich rodzin mieszkających za granicą, będącej przedmiotem mojego projektu badawczego. Ich kontekstem jest migracja zagraniczna Polaków. Szacuje się, że poza granicami kraju żyje 18 – 20 milionów Polaków, z czego ok. 2 milionów wyjechało w ostatniej dekadzie. Ramami teoretycznymi prowadzonej przez mnie analizy jest opracowany przez Bernarda Spolsky'ego model rodzinnej polityki językowej (*Family Language Policy*, Spolsky 2004). Składa się on z trzech elementów – praktyk językowych, ideologii językowych oraz zarządzania językiem. W prowadzonym przeze mnie badaniu grupę badawczą stanowiło 21 reprezentantów tzw. migracji poakcesyjnej, których dzieci urodziły się już za granicą i są włączone w system edukacji miejsca zamieszkania. Przeprowadziłam 21 pogłębionych wywiadów indywidualnych zarejestrowanych w aplikacji Teams. Zgromadzone w ten sposób dane jakościowe zostały następnie przeanalizowane z wykorzystaniem oprogramowania komputerowego NVivo. Z wypowiedzi moich respondentów wyłoniłam 32 powtarzające się elementy dotyczące wspierania języka polskiego. Zostały one podzielone na następujące kategorie: edukacja/oświata, kultura, metody i techniki, zasoby i źródła oraz życie codzienne. Wyłoniłam te sposoby, które są dla rodziców najważniejsze i najczęściej wspominane. Ponadto odnotowałam takie starania, których nie zakładałam w swoich hipotezach. Uzyskany przeze mnie w pierwszym etapie realizacji projektu materiał wymaga weryfikacji podczas badania ankietowego przeprowadzonego na szerszej grupie. Wnioski płynące z analizy sposobów wspierania języka ojczystego stosowanych

przez polskich rodziców będą mogły być przede wszystkim wykorzystane do opracowania materiałów dydaktycznych dedykowanych rodzinom z doświadczeniem lub tłem migracji. Sądzę również, iż wobec dynamicznych procesów migracyjnych będą mogły być aplikowane niezależnie od języka i narodowości jego użytkowników.

Ways of supporting the mother tongue by Polish parents living abroad in the light of family language policy

The ways I have presented to support the mother tongue are part of an analysis of the family language policy of Polish families living abroad, which is the subject of my research project. Their context is the migration of Poles abroad. An estimated 18-20 million Poles live outside the country, of which around 2 million have left in the last decade. The theoretical framework for my analysis is the model of family language policy developed by Bernard Spolsky (*Family Language Policy*, Spolsky 2004). It consists of three elements - language practices, language ideologies and language management. In my study, the research group consisted of 21 representatives of so-called post-accession migration, whose children have already been born abroad and are integrated into the education system of the place of residence. I conducted 21 in-depth individual interviews recorded on the Teams app. The qualitative data thus collected was then analysed using NVivo computer software. From the statements of my respondents, I identified 32 recurring elements concerning the support of the Polish language. They have been divided into the following categories: education/education, culture, methods and techniques, resources and sources, and everyday life. I have identified those ways that are most important to parents and most frequently mentioned. In addition, I noted such efforts, which I had not assumed in my hypotheses. The material I obtained in the first stage of the project needs to be verified in a survey conducted on a wider group. Conclusions from the analysis of ways of supporting the mother tongue used by Polish parents will be able to be used primarily for the development of teaching materials dedicated to families with a migration experience or background. I also believe that, in view of dynamic migration processes, they can be applied regardless of the language and nationality of their users.

Mgr Jadwiga Prażak (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Halina Pawłowska-Jaroń (IFA UP)

Wpływ rozwoju motorycznego na rozwój traktu ustno-twarzowego i funkcji prymarnych w pierwszym roku życia dziecka w interdyscyplinarnym ujęciu logopedy i fizjoterapeuty

Celem naukowym proponowanych badań jest odpowiedź na pytanie czy nieprawidłowy rozwój motoryczny, jego zaburzenia mogą mieć niekorzystny wpływ na rozwój funkcji prymarnych jakimi są: ssanie, połykanie i oddychanie, które kształtują przedpole artykulacji. Czy istnieje korelacja, która wskazywałaby, że w przypadku zakłóceń ruchowych u dziecka domniemywać możemy o towarzyszących mu zakłóceniach rozwoju ustno-twarzowego, który miałby niekorzystny wpływ na dalszy rozwój prawidłowej artykulacji, toru oddechowego? W obszarze pracy zarówno

logopedów jak i fizjoterapeutów rokrocznie zwiększa się liczba dzieci nieobciążonych wywiadem chorobowym, a wskazujących na cechy nieprawidłowego rozwoju, trudności w osiągnięciu fundamentalnych etapów takich jak: środek symetrii, kontakt wzrokowy, kontakt ręka-ręka, kontakt ręka-usta, obroty, siadanie, czworakowanie, a także przyjmowania pokarmów, efektywnego ssania, połykania, gryzienia, właściwego toru oddechowego. Konsekwencją zakłóceń jest konieczność podjęcia przez rodziców działań terapeutycznych u wielu specjalistów: fizjoterapeuty, logopedy, niejednokrotnie ortodonta, czasem jest to proces wieloletni. Jedną z prawdopodobnych przyczyn takich zakłóceń rozwojowych są narastające zmiany cywilizacyjne, które mają swoje konsekwencje także w sposobie opieki nad dziećmi. Wzrastająca liczba pomocy technicznych, złamanie kanonu postępowania i codziennej pielęgnacji, a także być może braku ciągłości opieki wielopokoleniowej implikuje zmniejszone możliwości realizacji nieograniczonego przez czynniki zewnętrzne neurofizjologicznego rozwoju ruchowego, a także prymarnego. Wszelkiego rodzaju nosidła, chusty, bujaki zmieniają warunki biomechaniczne dla rozwoju dziecka. Nieadekwatne do etapu rozwoju pozycjonowanie, długotrwałe utrzymywanie wymuszonej pozycji może opóźnić osiągnięcie kolejnych etapów rozwoju lub spowodować pominięcie kluczowych kamieni milowych i tym samym wtórnie wpływać na niewłaściwe kształtowanie funkcji będących podwalinami przedpola artykulacji, czyli połykania, oddychania, gryzienia. Układ mięśniowo-szkieletowy człowieka to układ naczyń połączonych, biomechaniczna inżynieria mięśni pociąga i wpływa na układ kostny, ten zaś jest konstrukcją podporową narządów odpowiedzialnych za realizację funkcji prymarnych, związanych z przyjmowaniem pokarmów. Niewłaściwa dystrybucja napięcia mięśniowego ciała może mieć negatywny wpływ na kształtowanie krzywizn kręgosłupa odcinka szyjnego, piersiowego i lędźwiowego, klatki piersiowej oraz twarzoczaszki, ekstrapolować można zatem, że wpływa ono niekorzystnie również na kształtowanie rozwoju funkcji prymarnych, dla których stanowią one narząd podporowy. Fizjoterapia rozwoju podaje, że niewłaściwie rozwijająca się struktura ciała wpływa niekorzystnie na jego funkcje, a niewłaściwie rozwijająca się funkcja wtórnie niewłaściwie kształtuje strukturę. Celem dysertacji jest odpowiedź na pytanie czy ta hipoteza może mieć znaczenie dla logopedii. Interdyscyplinarne spojrzenie na problemy rozwojowe dziecka może poszerzyć wczesne spektrum diagnostyczne dla obydwu dyscyplin: logopedii i fizjoterapii. Dotychczas dziedziny te zajmowały się niezależnie swoimi problemami, jednak liczne ograniczenia osiągnięcia trwałych i szybkich efektów terapii, jak również wyeliminowania czynników determinujących zakłócenia spowodowały konieczność poszukiwania rozwiązań w holistycznym spojrzeniu na rozwój dziecka, człowieka. Wyrazem tego jest min. coraz więcej publikacji, których autorzy przyglądają się eskalacji problemów rozwojowych u coraz młodszych dzieci oraz podejmowania tematyki z pogranicza dyscyplin. Im wcześniejsze wykrycie zakłóceń rozwojowych, potencjalnie generujących wtórne problemy tym większa szansa na wymierne rezultaty terapeutyczne na obydwu płaszczyznach. Możliwość uzupełniania terapii w punktach stykowych, wspólnego określania celów terapeutycznych to szansa na wypracowanie dobrych praktyk zawodowych z wymierną korzyścią dla jej beneficjentów. Przesiewowa ocena rozwoju motorycznego dziecka może mieć miejsce już w 3 miesiącu jego życia, to bardzo wczesny okres, który cechuje się bardzo dużą neuroplastycznością, a tym samym czas największego wpływu na dalszy rozwój dziecka. Nabywane umiejętności i wzorce będą determinowały jakość rozwoju na późniejszych etapach. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości na polu motoryki dużej, które mogłyby indukować niewłaściwy rozwój funkcji prymarnych: ssania, oddychania i połykania zaistniałaby możliwość bardzo wczesnej uzupełniającej interwencji o terapię logopedyczną. Dla

dziecka i opiekunów bardzo wczesne wykrycie nieprawidłowości to skrócenie drogi terapeutycznej, która zmniejszy ryzyko rozwoju kompensacji i utrwalania niewłaściwych funkcji, które wtórnie wpłynąć mogą na niewłaściwy rozwój struktur ciała. Model takiego działania oparty jest na systemie Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania i niepełnosprawności człowieka (ICF), który z powodzeniem znajduje zastosowanie w planowaniu procesu fizjoterapii. ICF to dokument opisujący język oraz strukturę opisu i pomiaru stanu zdrowia oraz stanów związanych ze zdrowiem, został przyjęty przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) podczas 54. Światowego Zgromadzenia Zdrowia w 2001 roku, umożliwia on wnikliwą ocenę poziomu funkcjonowania człowieka i ograniczeń, które wpływają na jego dobrostan. Zgodnie z tym rozpatrujemy osobę jako nierozzerwalną całość, dysponującą skomplikowanym systemem zasobów osobistych i zewnętrznych, pozostającą zawsze w interakcji ze środowiskiem – za Walusiak-Skorupą. Nie da się rozpatrywać sfery zdrowia, fizycznego i psychicznego, oraz funkcjonalności człowieka w oderwaniu od kontekstu społecznego czy środowiskowego, a nierozzerwalnie trudności rozwojowe dziecka wpływają wtórnie na dobrostan funkcjonowania rodziny oraz jej najbliższego otoczenia.

The influence of motor development on the development of the oral-facial tract and primitive functions in the first year of a child's life in the interdisciplinary view of a speech therapist and physiotherapist

The scientific objective of the proposed research is to answer the question of whether abnormal motor development, its disorders can have an adverse effect on the development of primitive functions such as sucking, swallowing and breathing, which shape the foreground of articulation. Is there a correlation that would indicate that in the case of motor disorders in a child we presume of accompanying disturbances in oral-facial development, which would have an adverse effect on the further development of normal articulation, respiratory track? In the field of work of both speech therapists and physiotherapists, the number of children unencumbered by a medical history increases every year, but indicating features of abnormal development, difficulties in achieving fundamental stages such as the center of symmetry, eye contact, hand-to-hand contact, hand-to-mouth contact, turning, sitting, foursquare, as well as taking food, effective sucking, swallowing, biting, proper breathing track. The consequence of disruptions is the need for parents to take therapeutic measures with a number of specialists: physiotherapist, speech therapist, sometimes an orthodontist, sometimes a multi-year process. One of the likely causes of such developmental disruptions are the increasing changes in civilization, which also have their consequences in the way children are cared for. The increasing number of technical aids, the fracturing of the canon of management and daily care, and perhaps the lack of continuity of multigenerational care imply reduced opportunities for the realization of neurophysiological motor development, unrestricted by external factors, as well as priming. All kinds of carriers, slings, rockers change the biomechanical conditions for child development. Inadequate positioning for the stage of development, prolonged maintenance of a forced position can delay the achievement of subsequent developmental milestones or cause the skipping of key milestones and thus secondarily affect the improper formation of functions that are the foundations of the foreground of articulation, namely swallowing, breathing, biting. The human musculoskeletal system is a system of interconnected vessels, the biomechanical engineering of muscles pulls and influences the skeletal system, which in turn is the support

structure of the organs responsible for the performance of primitive functions, related to the related to food intake. Improper distribution of muscular tension in the body can have a negative impact on the formation of the curvature of the cervical, thoracic and lumbar, thoracic and craniofacial, so it can be extrapolated that it also adversely affects the formation of the development of primal functions, for which they are the support organ. Developmental physiotherapy states that improperly developing body structure adversely affects body function, and improperly developing function secondarily improperly shapes structure. The dissertation aims to answer the question of whether this hypothesis can be relevant to speech therapy. An interdisciplinary view of a child's developmental problems can broaden the early diagnostic spectrum for both disciplines: speech therapy and physiotherapy. Until now, these disciplines have dealt independently with their own problems, but the numerous limitations of achieving sustained and rapid effects of therapy, as well as the elimination of factors determining disorders, have made it necessary to seek solutions in a holistic view of child, human development. This is reflected, among other things, in the growing number of publications whose authors look at the escalation of developmental problems in younger and younger children, as well as taking up topics from the borderline of disciplines. The earlier the detection of developmental disturbances, potentially generating secondary problems, the greater the chance for measurable therapeutic results on both levels. The possibility of complementing therapy at points of contact, jointly defining therapeutic goals is an opportunity to develop good professional practices with measurable benefits for its beneficiaries. Screening of a child's motor development can take place as early as 3 months of life, a very early period that is characterized by a very high neuroplasticity, and thus the time of greatest impact on the further development of the child. Acquired skills and patterns will determine the quality of development at later stages. If abnormalities are found in the field of gross motor skills, which could induce inappropriate development of primitive functions: sucking, breathing and swallowing, there would be an opportunity for very early complementary intervention with speech therapy. For the child and caregivers, very early detection of abnormalities is a shortened therapeutic path that will reduce the risk of developing compensation and perpetuation of inappropriate functions that secondarily affect the inappropriate development of body structures. The model for such action is based on the system of the International Classification of Human Functioning and Disability (ICF), which is successfully applied to the planning of the physiotherapy process. The ICF is a document that describes the language and structure for describing and measuring health and health-related conditions, it was adopted by the World Health Organization (WHO) at the 54th World Health Assembly in 2001, and it allows an in-depth assessment of a person's level of functioning and limitations that affect their well-being. According to this, we consider the person as an inseparable whole, possessing a complex system of personal and external resources, always remaining in interaction with the environment - following Walusiak-Skorupa. It is impossible to consider the sphere of health, physical and mental, and human functionality in isolation from the social or environmental context, and inextricably a child's developmental difficulties have a secondary impact on the well-being of the functioning of the family and its immediate environment.

Mgr Dominika Spyra (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Halina Pawłowska-Jaroń (IFP UP)

Trudności w komunikowaniu się oraz zaburzenia poznawcze pacjentów w przebiegu wybranych chorób neurologicznych

Opisywana dysertacja podejmuje zagadnienie trudności w komunikowaniu się oraz zaburzeń poznawczych pacjentów w przebiegu wybranych chorób neurologicznych (migreny i/lub padaczki). Choroby neurologiczne cechują się złożonością występujących objawów, ich różnorodnością, a także bardzo często napadowością. Mogą manifestować się szeregiem dolegliwości, także zaburzeniami mowy i języka (afazja ostra i przewlekła, afazja przemijająca lub nawracająca), które znacząco wpływają na funkcjonowanie pacjentów. Na całość dysertacji składać się będzie: wstęp, pięć rozdziałów (Rozdział 1. Teoretyczne podstawy pracy, gdzie zostaną opisane podstawowe zagadnienia dotyczące komunikowania się, neurologiczne aspekty przebiegu migreny oraz padaczki, logopedyczne/neurologopedyczne aspekty wybranych chorób neurologicznych – trudności w komunikowaniu się oraz zaburzenia poznawcze, społeczne skutki migreny oraz padaczki; Rozdział 2. Metodologia badań; Rozdział 3. Wyniki przeprowadzonych badań, Rozdział 4. Podsumowanie wyników i wnioski z badań, Rozdział 5. Proponowany zakres wsparcia dla pacjentów z diagnozą migreny i/lub padaczki) oraz zakończenia. Badania mają na celu dokonanie charakterystyki zaburzeń poznawczych oraz zaburzeń w komunikowaniu się występujących w opinii pacjentów podczas epizodów aury migrenowej i/lub padaczki w odniesieniu do każdego podsystemu języka. Ocenię podlegać będzie: podsystem fonetyczno-fonologiczny, morfologiczny, składniowy oraz leksykalno-semantyczny. Polska logopedia w głównym stopniu opiera metodologię badań nad afazją na Postępowaniu logopedycznym w przypadkach afazji, autorstwa Jolanty Panasiuk. Jest to punkt wyjścia do rozważań nad pojawiającymi się u pacjentów zaburzeniami mowy. Procedura badawcza zaprezentowana w niniejszej rozprawie doktorskiej ma mieć charakter diagnostyczny, a same badania mają być badaniami jakościowymi. W takiej sytuacji niezbędne będzie zebranie odpowiednich grup badawczych: grupy pacjentów z diagnozą migreny z aurą, którzy w jej trakcie doświadczają także zaburzeń mowy i komunikowania się oraz grupy pacjentów z diagnozą padaczki, którzy w jej trakcie doświadczają także zaburzeń mowy i komunikowania się. Będzie to kryterium, które musi zostać spełnione, aby wziąć udział w badaniach. Ocena występujących trudności odbędzie się na podstawie specjalnie przygotowanego kwestionariusza, gdzie bezpośrednio po przebytych epizodach choroby pacjenci będą mogli zaznaczać, jakie objawy się u nich pojawiły, samodzielnie podać przykłady oraz opisać przebieg napadu. Jeżeli pacjent wyrazi zgodę i uda mu się nagrać na dyktafon występujące trudności związane z mową, zostaną one poddane dokładnej analizie językoznawczej. Przygotowany kwestionariusz posłuży także do poznania odpowiedzi na pozostałe pytania badawcze. Po zebraniu odpowiedzi, przeprowadzona zostanie bezpośrednia rozmowa z każdym badanym (z uwzględnieniem komunikatorów internetowych), która dodatkowo będzie zawierała aspekt diagnostyczny. Badania będą miały charakter podłużny, longitudinalny. Przygotowany kwestionariusz pacjenci będą wypełniać przez okres kilku miesięcy, co u części z nich pozwoli scharakteryzować nawet kilkanaście ataków, których doświadczyli. Dzięki temu możliwe będzie zaobserwowanie różnic pomiędzy występującymi objawami, ich nasilenia oraz zróżnicowania. Przeprowadzone badania pozwolą dokonać charakterystyki trudności w komunikowaniu się oraz zaburzeń poznawczych w przebiegu migreny/epilepsji z

punktu widzenia językoznawstwa oraz logopedii. Jest to niezwykle istotne ze względu na brak badań opisujących przedstawiane zagadnienia z takiej perspektywy, a dadzą one możliwość zwrócenia uwagi środowiska medycznego na potrzebę objęcia pacjentów wsparciem psychologicznym i/lub logopedycznym. Prowadzone badania pozwolą także szerzyć świadomość społeczną dotyczącą przebiegu, objawów oraz skutków chorób, jakimi są migrena oraz padaczka.

Difficulties in communication and cognitive disorders of patients in the course of selected neurological diseases

The described dissertation addresses the issue of communication difficulties and cognitive disorders of patients in the course of selected neurological diseases (migraine and/or epilepsy). Neurological diseases are characterized by the complexity of the occurring symptoms, their variety, and very often their paroxysmal nature. They can manifest with a range of complaints, including speech and language disorders (acute and chronic aphasia, transient or recurrent aphasia), which significantly affect the functioning of patients. The entire dissertation will consist of: an introduction, five chapters (Chapter 1. Theoretical basis of the study, where will be described the basic issues of communication, neurological aspects of the course of migraine and epilepsy, speech/neurological aspects of selected neurological diseases - communication difficulties and cognitive disorders, social effects of migraine and epilepsy; Chapter 2. Methodology of the research; Chapter 3. Results of the conducted research, Chapter 4. Summary of the results and conclusions of the research, Chapter 5. Proposed scope of support for patients with a diagnosis of migraine and/or epilepsy) and conclusion. The study aims to characterize the cognitive and communication disorders occurring according to patients during episodes of migraine aura and/or epilepsy with respect to each language subsystem. The following will be assessed: phonetic-phonological, morphological, syntactic and lexical-semantic subsystems. Polish speech therapy mainly bases the methodology of aphasia research on *Postępowanie logopedyczne w przypadkach afazji* (Speech therapy procedure in cases of aphasia), by Jolanta Panasiuk. This is the starting point for considering patients' emerging speech disorders. In such a situation, it will be necessary to assemble appropriate research groups: a group of patients with a diagnosis of migraine with aura, who also experience speech and communication disorders during the course of it, and a group of patients with a diagnosis of epilepsy, who also experience speech and communication disorders during the course of it. This will be a criterion that must be met in order to participate in the study. The evaluation of the difficulties present will take place on the basis of a specially prepared questionnaire, where, immediately after an episode, patients will be able to mark what symptoms they have experienced, give examples themselves and describe the course of the seizure. If the patient agrees and manages to record the occurring speech difficulties on a voice recorder, they will be subjected to a thorough linguistic analysis. The prepared questionnaire will also be used to find out the answers to the remaining research questions. Once the responses are collected, a face-to-face interview will be conducted with each respondent (including instant messaging), which will additionally include a diagnostic aspect. The research will be longitudinal. The prepared questionnaire will be filled out by patients over a period of several months, which in some of them will allow to characterize up to a dozen attacks they experienced. This will make it possible to observe the differences between the presenting symptoms, their severity and variation. The study will make it possible to characterize communication difficulties and cognitive disorders in the course of migraine/epilepsy from the

point of view of linguistics and speech therapy. This is extremely important due to the lack of studies describing the presented issues from such a perspective and will provide an opportunity to draw the attention of the medical community to the need to include patients in psychological and/or speech therapy support. The current research will also help spread public awareness of the course, symptoms and consequences of the diseases migraine and epilepsy.

Mgr Daria Ślęzak (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Zdzisława Orłowska-Popek (IFP UP)

Uwarunkowania procesu komunikowania się pacjentów po laryngektomii całkowitej

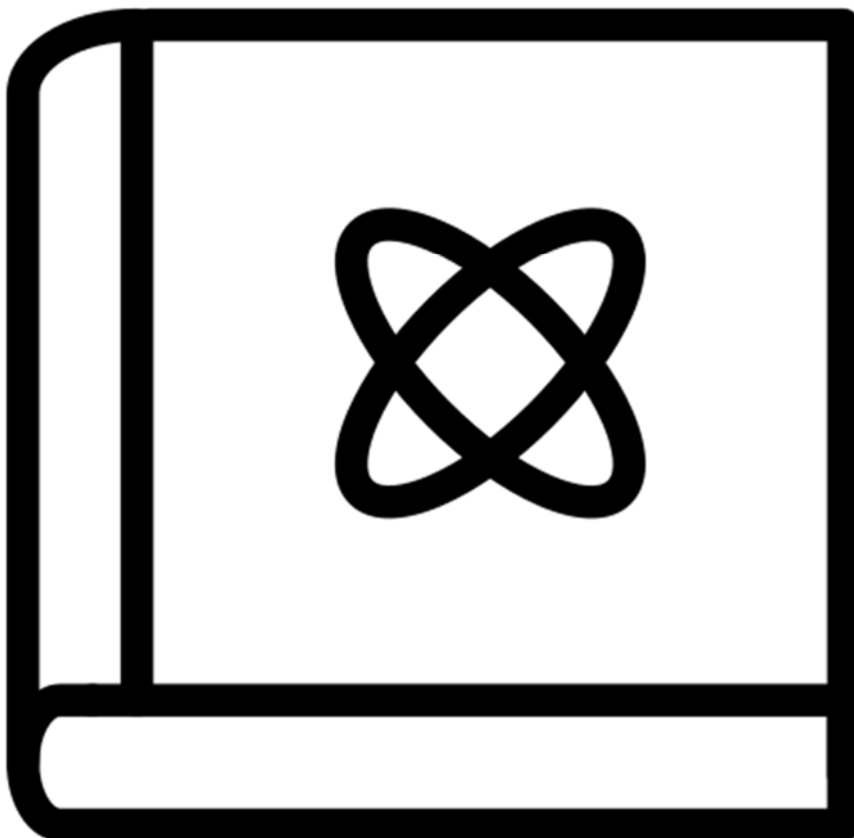
Komunikowanie się jest jednym z najważniejszych elementów naszego codziennego życia, umożliwia nam wyrażanie emocji, nawiązywanie relacji i wymianę informacji. Jednak dla pacjentów po laryngektomii całkowitej proces komunikowania się staje się niezwykle wyzwaniem. Przez brak możliwości korzystania z mowy fonicznej, konieczność znalezienia alternatywnych sposobów komunikacji staje się nieodłącznym elementem ich nowej rzeczywistości. Pacjenci po laryngektomii całkowitej muszą nauczyć się nowych technik komunikowania się, które pomogą im wyrażać swoje myśli, uczucia i potrzeby. Znalezienie odpowiedniej metody komunikowania jest kluczowe dla ich reintegracji społecznej oraz utrzymania satysfakcjonujących relacji z bliskimi i otoczeniem. Celem niniejszych badań będzie przeprowadzenie diagnozy logopedycznej pacjentów po laryngektomii całkowitej, ocena poszczególnych elementów wykształconej mowy zastępczej, zebranie szczegółowych informacji dotyczących funkcjonowania komunikacyjnego osób po całkowitym usunięciu krtani oraz organizacja warsztatów mających na celu ułatwienie komunikowania się społeczeństwa z osobami po laryngektomii całkowitej. Problem badawczy niniejszych badań będzie sprowadzał się do pytania, „Jakie są uwarunkowania procesu komunikowania się osób po laryngektomii całkowitej (jaki poziom jakości głosu i zrozumiałości mowy zastępczej osiągają osoby po laryngektomii całkowitej) oraz czy w związku ze zmianą dotychczasowego sposobu komunikowania się pacjenci onkologiczni odczuwają lęk komunikacyjny?”. Badaniom zostaną poddane dwie grupy badawcze: pacjenci onkologiczni porozumiewający się za pomocą mowy zastępczej oraz odbiorcy mowy zastępczej, wykształconej przez osoby po laryngektomii całkowitej. Metodologia badań w głównej mierze będzie opierać się na procedurach postępowania logopedycznego, wypracowanych przez Agnieszkę Hamerlińską oraz zaleceniach zawartych w Postępowaniu logopedycznym w przypadku osób laryngektomowanych. Badania będą miały charakter ilościowy oraz jakościowy. Do zebrania potrzebnego materiału badawczego użyty zostanie kwestionariusz diagnozy oraz ankiety. Dodatkowe źródła informacji stanowić będzie dokumentacja medyczna pacjentów. Praca doktorska w opisanym obszarze może przyczynić się do zgłębienia istotnych aspektów komunikacji u pacjentów po laryngektomii całkowitej i dostarczyć nowej wiedzy w dziedzinie językoznawstwa. Badania mogą mieć praktyczne zastosowanie, pomagając w opracowywaniu lepszych strategii komunikacyjnych, terapii i wsparcia dla tej grupy pacjentów. Powyższa rozprawa doktorska ma również duże znaczenie społeczne. Badanie uwarunkowań procesu komunikowania się u pacjentów po laryngektomii całkowitej poprzez analizę społecznych aspektów procesu komunikowania się, w

tym akceptacji społecznej, wsparcia emocjonalnego oraz strategii radzenia sobie w kontekście społecznym, przyczyni się do lepszego zrozumienia i wspierania pacjentów po zabiegu całkowitego usunięcia krtani.

Determinants of the communication process of patients after total laryngectomy

Communication is one of the most important elements of our daily lives, enabling us to express emotions, establish relationships and exchange information. However, for patients who have undergone total laryngectomy, communication becomes an extraordinary challenge. By not being able to use phonemic speech, the need to find alternative means of communication becomes an integral part of their new reality. Total laryngectomy patients must learn new communication techniques that will help them express their thoughts, feelings and needs. Finding an appropriate method of communication is crucial to their social reintegration and maintaining satisfying relationships with loved ones and the environment. The purpose of the present research will be to carry out a speech therapy diagnosis of patients after total laryngectomy, to evaluate the various elements of developed replacement speech, to gather detailed information on the communicative functioning of people after total laryngectomy, and to organize workshops aimed at facilitating social communication with people after total laryngectomy. The research problem of this study will boil down to the question „What are the determinants of the communication process of people after total laryngectomy (what level of voice quality and intelligibility of surrogate speech do people after total laryngectomy achieve), and do cancer patients experience communication anxiety due to the change in their previous mode of communication?". Two research groups will be studied: oncology patients communicating through surrogate speech and recipients of surrogate speech developed by people after total laryngectomy. The methodology of the research will be mainly based on the procedures of speech therapy procedures developed by Agnieszka Hamerlińska and the recommendations contained in the Speech Therapy Procedure for Laryngectomized Persons. The research will be both quantitative and qualitative. A diagnosis questionnaire and questionnaires will be used to collect the necessary research material. Additional sources of information will be the medical records of patients. The dissertation in the described area can contribute to the exploration of important aspects of communication in patients after total laryngectomy and provide new knowledge in the field of linguistics. The research may have practical applications, helping to develop better communication strategies, therapy, and support for this group of patients. The above dissertation is also of great social significance. Studying the determinants of the communication process in patients after total laryngectomy by analyzing the social aspects of the communication process, including social acceptance, emotional support, and coping strategies in a social context, will contribute to better understanding and support for patients after total laryngectomy.

III
Filozofia
Philosophy

Mgr Susanta Bhattacharya (II)

Academic supervisor #1: dr hab. prof. UP Marzenna Jakubczak (IFiS UP)

Academic supervisor #2: prof. Diwakar Achrya (University of Oxford)

Czy wyzwolenie pociąga za sobą bezcielesność? Ponowne rozważenie koncepcji *pratiprasava* w *Jogasutrach* Patańdzalego

Ten interdyscyplinarny projekt, obejmujący takie dyscypliny, jak filozofia, filologia i religioznawstwo, koncentruje się na kategorii *pratiprasava*, która odnosi się do tzw. „procesu odwracania”, czyli do koncepcji kluczowej dla zrozumienia duchowego celu jogi Patańdzalego (ok. III w.). Termin ten jest używany do wyjaśnienia natury jogicznego wyzwolenia (*kaivalya*). Bez właściwego zrozumienia *pratiprasava* nie możemy zrozumieć idei wyzwolenia przedstawionej w *Jogasutrach* w wersecie 4.34, gdzie uznana zostaje za proces niezbędny do osiągnięcia jedyności (*kaivalya*). Dotychczas uczeni interpretowali te pojęcia w dwóch wykluczających się perspektywach: ontologicznej i epistemologicznej. W ujęciu ontologicznym *pratiprasava* oznacza rozpad świata empirycznego, w tym fizycznego ciała i umysłu. Wyzwolenie (*kaivalya*) osiągnięte jest po śmierci, kiedy indywidualna jaźń (*puruṣa*) pokonuje wszelkie uwarunkowania przyrody (*prakṛti*). Według perspektywy epistemologicznej *pratiprasava* jest rozwiązaniem błędnego utożsamiania jaźni (*puruṣa*) z przyrodą (*prakṛti*) i polega na odróżnieniu świadomości, czy też jaźni od błędnie identyfikującego się z nią psychofizycznego empirycznego Ja, które manifestuje się jako niewiedza (*avidyā*). Innymi słowy, wyzwolenia pojmowane jako jedyność (*kaivalya*) osiąga się, kiedy podmiot absolutny, tj. *puruṣa* przestaje utożsamiać się z przejawami przyrody (*prakṛti*). Po osiągnięciu wyzwolenia usunięte zostają udręki i skalania umysłu, ale nie sam umysł. Interpretacja epistemologiczna pozwala uznać, że *kaivalya* jest wyzwoleniem za życia w tym fizycznym ciele. W swojej pracy doktorskiej będę bronić nowatorskiej interpretacji kategorii *pratiprasava* i *kaivalya*, zakładając że można połączyć aspekty zarówno podejścia ontologicznego, jak i epistemologicznego. Będę argumentował, że większość znanych obecnie interpretacji „procesu odwracania” (*pratiprasava*), czy to ontologicznych czy epistemologicznych, jest tylko częściowo przekonująca. Sugeruję, że *pratiprasava* odbywa się na dwóch etapach: etap epistemologiczny i etap ontologiczny. Na etapie epistemologicznym „proces odwracania” jest równoznaczny z osiągnięciem pierwszego etapu wyzwolenia się (*kaivalya*) od wszelkiego rodzaju fizycznych i mentalnych ograniczeń. Ten rodzaj wolności osiągnany jest, gdy wszystkie negatywne i pozytywne skutki manifestującej się przyrody nie mają już wpływu na życie jogina w tym fizycznym wcieleniu. Na kolejnym etapie ontologicznym *pratiprasava* wydaje się być ostateczną wolnością od istnienia, w tym fizycznego ciała i umysłu. Opierając się na tym zrozumieniu dwóch etapów *pratiprasava*, będę twierdził, że istnieją odpowiednio dwa szczeble wyzwolenia (*kaivalya*): ucieleśnione i bezcielesne. Ucieleśnione wyzwolenie oznacza moc czystej świadomości, która chroni *puruṣę* (absolutną jaźń) przed wszystkimi fizycznymi, umysłowymi i emocjonalnymi cierpieniami podczas życia w tym fizycznym ciele. Bezcielesna *kaivalya* oznacza, że dla jaźni nic nie pozostaje celowe czy konieczne, gdy przyroda (*prakṛti*) zaprzestaje przejawiania się w odniesieniu do danego *puruṣy*.

Does Liberation Entail Disembodiment? Re-examining the Concept of *Pratiprasava* in the *Yogasūtra*

This interdisciplinary project spanning over the disciplines of Philosophy, Philology and Religious Studies, focuses on *pratiprasava*, a 'process of reversal', one of the concepts crucial for understanding the spiritual goal of Patañjala yoga. The term is used to explain the nature of *kaivalya*, yogic emancipation, and is bound with that of *kaivalya*, spiritual emancipation. Without a proper understanding of *pratiprasava* we cannot understand the idea of *kaivalya* in the *Yogasūtras*, which in verse 4.34 speaks of *pratiprasava* as a process necessary for the attainment of *kaivalya*. Until now scholars have interpreted the concepts in two, mutually exclusive perspectives: ontological and an epistemological. In the ontological one, *pratiprasava* means the dissolution of the empirical world including one's physical body and mind. *Kaivalya* is achieved when the *puruṣa*, individual self, obliterates entanglements of *prakṛti*, *materia prima*, and achieves liberation *kaivalya* after death. According to the epistemological reading *pratiprasava* is the dissolution of the misidentification of *puruṣa* with *prakṛti*, and consists in the separation of *puruṣa*'s original self from *puruṣa*'s misidentified psychophysical self-manifested as *avidyā*, ignorance. *Kaivalya* is attained when the *puruṣa* ceases to identify with *prakṛti*. Upon the attainment of *kaivalya*, the afflictions and impurities of the mind are dissolved, but not the mind itself. Epistemologically conceived, *kaivalya* is liberation while living in this physical body. In this doctoral thesis I will defend a novel interpretation of *pratiprasava* and *kaivalya* that combines aspects of both the ontological and epistemological approaches. I will argue that the majority of present interpretations of *pratiprasava*, either the ontological or the epistemological ones are only partially convincing. I suggest that *pratiprasava* has two sequential stages: the epistemological stage and the ontological stage. In the epistemological stage, *pratiprasava* is the first phase of freedom (*kaivalya*) from all sorts of physical and mental bondages. This type of freedom is attained when all negative and positive effects of *prakṛtic* manifestation no longer affect the yogi while living in this physical body. In the subsequent ontological stage, *pratiprasava* seems to become final freedom from existence, including the physical body and mind. Based on this understanding of the two stages of *pratiprasava*, I will contend that there are correspondingly two types of *kaivalya*: embodied *kaivalya* and disembodied *kaivalya*. Embodied *kaivalya* means the power of pure consciousness which protects a *puruṣa* (Self) from all physical, mental and emotional sufferings while living in this physical body. Disembodied *kaivalya* means that for *puruṣa* nothing remains purposeful and necessary when *prakṛti* resolves into its unmanifest form.

Mgr Iana Levinskaya (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Adam Sawicki (IFiS UP)

Uzurpacja dyskursu inności we współczesnej Rosji: wymiar ideologiczny

Temat referatu jest poświęcony analizie mechanizmów uzurpacji dyskursu Inności we współczesnej Rosji. Szczególnie aktualizuje tę kwestię eskalacja konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. Z jednej strony przez wiele lat w poradzieckiej Rosji istniała tendencja do kształtowania wyrazistego wizerunku wroga, którego rolę odgrywał szeroko rozumiany Zachód. Z drugiej strony

we współczesnej Rosji występują tendencje do uzurpowania sobie prawa do dyskursu inności, co w głównej mierze dotyczy wizerunku Ukrainy. Ideologiczna koncepcja świata rosyjskiego (*ruski mir*) służy jako główne narzędzie, niwelujące tożsamość Innego w retoryce publicznej. Obecnie według ideologii rosyjskiej utrzymują się dwie tendencje. Po pierwsze jest to dążenie do ugruntowania obrazu bratnich narodów w oparciu o ideę prawosławia przez pryzmat świata rosyjskiego. Ta koncepcja jest idiomem propagandowym opartym na idei panslawizmu. Po drugie jest to opracowanie nowych koncepcji ideologicznych na temat *uprowadzenia tożsamości rosyjskiej*. Wszystko to razem wskazuje na chęć skonstruowania logicznej koncepcji, która z kolei służy, jako narzędzie do manipulowania świadomością społeczną. Jako zadanie badawcze występuje tutaj wyjawienie mechanizmu uzurpacji prawa do bycia Innym na podstawie analizy retoryki ideologicznej. Podczas referatu, po pierwsze, zostanie poruszona kwestia nacjonalizmu cywilizacyjnego, jako metodologiczna podstawa ideologii. Po drugie, ważne będzie podjęcie próby identyfikacji chwytów logicznych na podstawie analizy nowych tendencji w retoryce publicznej. Wyniki badania pozwalają stwierdzić, że ideolodzy przyznają Rosji pełne prawo do historycznego, językowego i religijnego dziedzictwa, osiągnęte za pomocą mistyfikacji lub z wykorzystaniem chwytów retorycznych. To z kolei wpływa na nieuznawanie tożsamości narodów wschodniosłowiańskich w rosyjskim dyskursie publicznym. Ważne przy tym jest różnica między dyskursem ideologicznym a propagandowym. W przestrzeni ideologicznej Ukraina wciąż postrzegana jest przez pryzmat świata rosyjskiego. W tej chwili w sferze propagandy nasila się kreowanie obrazu Ukrainy poprzez obraz wroga bratniego. Podczas wystąpienia zostaną omówione te kwestie.

The usurpation of the discourse of Otherness in contemporary Russia: the ideological dimension

The presentation will be devoted to the analysis of the discourse of Otherness in contemporary Russia. The focus will be on the problem of usurpation of discourse. This problem has become particularly acute since Russia's military escalation in Ukraine. On the one hand, for many years in post-Soviet Russia, there has been a tendency to form an image of the West as an enemy. On the other hand, in contemporary Russia there is a tendency to usurp the discourse of Otherness, which mainly concerns the image of Ukraine. The ideological concept of the Russian world serves as the main tool that denying the identity of the Other in public rhetoric. There are currently two tendencies in Russian ideology. Firstly, there is the desire to consolidate the image of *bratskiye narody* based on the idea of Orthodoxy through the prism of the Russian world. This concept is a propaganda idiom based on the idea of pan-Slavism. Secondly, it is the development of new ideological concepts about the abduction of Russian identity. All of this together indicates a desire to construct a logical concept that serves as a tool to manipulate public consciousness. The research objective here is to reveal the mechanism of the usurpation of discourse through the analysis of ideological rhetoric. The presentation will raise the question of civilisational nationalism as the methodological basis of ideology. Secondly, an attempt will be made to identify logical tricks on the basis of an analysis of new trends in public rhetoric. The results help to conclude that ideologues usurp the right to historical, linguistic and religious heritage for Russia, achieved through mystification or the use of rhetorical subterfuge. This affects the denial of the identity of the East Slavic peoples in Russian public discourse. Important in this is the distinction between ideological and propaganda discourse. In the ideological space, Ukraine is

still viewed through the prism of the Russian world. In the propaganda sphere, there is now an increasing creation of the image of Ukraine through the image of enemy. The presentation will discuss these issues.

Mgr Turgut Garaja (I)

Academic supervisor: prof. Michiel Leezenberg (University of Amsterdam)

Auxiliary supervisor: dr Paweł Sznajder (IFiS UP)

Pojęcie nieskończoności w myśli Spinozy i jego wpływ na współczesną filozofię polityczną

Celem pracy jest ponowna ocena koncepcji Spinozy i nadania jej nowego znaczenia we współczesnej filozofii politycznej. Spinoza definiuje Boga jako byt nieskończony, rozumiejąc przez nieskończoność nieograniczoną i niezmienną egzystencję. Według niego, nieskończoność Boga wynika z tego, że wszystko we wszechświecie jest częścią Boga. Analogicznie Spinozjański koncept społeczeństwa wiąże się z nieskończonością, jako że indywidualne postrzegane jest jako część społeczeństwa, nie zaś jako izolowana jednostka. Istoty ludzkie są współzależne i istnieją tylko w relacjach społecznych. Dla Spinozy prawdziwa wolność polega zatem na zdolności do rozpoznawania i przekraczania własnych ograniczeń i podległości, pozwalającej indywidualnemu na działanie w zgodzie z jej myślami, uczuciami i pragnieniami. Spinoza łączy wolność z radością, podkreślając, że prawdziwa wolność osiągnięta jest, gdy jednostka przejawia swoją wewnętrzną naturę i doświadcza wewnętrznego spełnienia i szczęścia. Wolność i radość są współzależne, gdyż realizacja własnej natury prowadzi do doświadczenia szczęścia. Filozof wierzy, że wykorzystując swój wrodzony potencjał, jednostka osiąga radość i szczęście. Po Marksie pojęcie społeczeństwa zyskało na znaczeniu, jednakże sam marksizm w ubiegłym stuleciu przeszedł poważny kryzys. Filozofowie polityczni tacy jak Negri, Balibar, Gatens, Esposito i Vardoulakis powrócili do namysłu nad pojęciem społeczeństwa w świetle myśli Spinozy. Uważają, że indywidualna nieskończoność różni się od społecznej nieskończoności, a prymat społeczeństwa nad jednostką ogranicza prawdziwą wolność. Dzięki zastąpieniu pojęcia pragnienia Deleuze'a pojęciem radości Spinozy indywidualne wyzwolenie może osiągnąć swój głęboki potencjał poprzez odkrywanie uczucia radości i wyobcowania od zbiorowości. Koncept nieskończoności Deleuze'a skoncentrowany jest na ciągłości i płynności bez stałej struktury. Rzeczywistość ma nieskończony potencjał, nieustannie tworzy nowe formy i warianty. Deleuze w swoim rozumieniu nieskończoności przekracza rozróżnienie podmiotu i przedmiotu i postrzega nieskończoność jako istniejącą poza jakimkolwiek ograniczonym podmiotem. Tak rozumiana nieskończoność odniesiona jest do społecznej i politycznej myśli, gdzie podkreślony zostaje rewolucyjny potencjał tego pojęcia. Poprzez wyzwianie rzucone zastanemu porządkowi i opresyjnym strukturom rzeczywistości, indywidualne jednostki i społeczności mogą kreować i przekształcać się same poprzez opór i rewolucję. Podobnie w ujęciu Negriego nieskończoność odgrywa kluczową rolę na politycznym i społecznym poziomie. Kapitalizm i system dominacji ograniczają ludzki potencjał, a nieskończoność jest konieczna do przewyciężenia tych ograniczeń i osiągnięcia wolności. Rewolucja społeczna dokonuje się poprzez ruch przekraczający granice i ustanawiający nowy porządek społeczny. Walka klas reprezentuje potencjał nieskończoności i umożliwia ustalenie nowych stosunków pracy. Jednakże koncept nieskończoności Negriego tworząc miejsce dla

społecznej wolności pomija indywidualną wolność opartą na radości. Moje stanowisko przedkłada koncept indywidualnej wolności opartej o radość nad wolność w znaczeniu społecznym. Jednostki by osiągnąć wewnętrzną wolność muszą badać tłumione pragnienia, jednakże ten proces może prowadzić do destrukcyjnej interakcji, gdyż pragnienia przekształcają się w uzależniające przyjemności. Moja praca sugeruje, że postrzeganie pragnienia jako doświadczenia nieskończoności, która nie przekształca się w uzależnienie może podnieść poziom doświadczenia nieskończoności w relacjach społecznych. Radość może przewyższyć przyjemność i zwiększyć doświadczenie nieskończoności w wielu społecznych i politycznych relacjach. Podsumowując. Rozprawa ponownie analizuje pojęcie nieskończoności Spinozy i jej relacje ze zbiorową i indywidualną wolnością. Bada wzajemne oddziaływanie wolności i radości, kwestionując ograniczenia ram filozoficznych wytyczonych przez Marksizm, czy Deleuzea i proponując koncept radości jako centralnego punktu indywidualnej nieskończoności. Podkreślając radość i indywidualną wolność praca wnosi świeże spojrzenie na pojęcie nieskończoności we współczesnej myśli politycznej.

The concept of infinity in Spinoza's philosophy and its impact on contemporary political philosophy

This thesis aims to reassess Spinoza's concept of infinity and give it a new meaning in contemporary political philosophy. Spinoza defines God as an infinite being, with infinity referring to unlimited and unchanging existence. According to Spinoza, the infinity of God arises from everything within the universe being a part of God. Spinoza's concept of sociality is connected to infinity, as he views individuals as parts of society rather than isolated beings. Human beings are inherently dependent on one another and exist within social relationships. True freedom, for Spinoza, is the ability to recognize and surpass limitations and dependencies, allowing individuals to act in alignment with their thoughts, feelings, and desires. Spinoza associates freedom with joy, emphasizing that true freedom is achieved when individuals manifest their inner nature and experience internal fulfillment and bliss. Freedom and joy are interdependent concepts, as the realization of one's own nature leads to the experience of joy. Spinoza believes that by embracing their innate potentials, individuals can attain genuine joy and happiness. After Marx, the concept of sociality gained significance, but Marxism faced crises in the past century. Political philosophers like Negri, Balibar, Gatens, Esposito, and Vardoulakis have brought sociality back into the agenda. The thesis argues that individual infinity is distinct from social infinity, and the principle of sociality surpasses individuality, restricting true freedom. By replacing Deleuze's concept of "desire" with Spinoza's concept of "joy," individual liberation can reach its deep potential by investigating the feeling of joy and alienating from the social. Deleuze's concept of infinity focuses on flow and continuity without fixed structures. Reality has infinite potential, continuously producing new forms and variations. Deleuze's understanding of infinity transcends the subject-object distinction, perceiving infinity as existing beyond any limited subject. Deleuze's concept of infinity extends into social and political thought, emphasizing the revolutionary potential it holds. By challenging existing orders and oppressive structures, individuals and societies can create and transform themselves through resistance and revolution. According to Negri, infinity plays a crucial role at the political and social levels. Capitalism and systems of domination limit people's potentials, but infinity is necessary to overcome these limitations and achieve freedom. Social revolution occurs through a movement

that goes beyond boundaries, establishing a new social order. The struggle of the working class represents the potential for infinity and enables the establishment of new labor relations. However, Negri's concept of infinity gives way to social freedom, overlooking individual freedom centered on joy. The thesis prioritizes the concept of individual freedom centered on joy over social freedom. To achieve inner freedom, individuals must explore suppressed desires, but this process can lead to destructive interactions as desires transform into addictive pleasures. The thesis suggests that perceiving desire as an experience of infinity that does not turn into addiction can elevate the experience of infinity within social relationships. The concept of joy can surpass pleasure and enhance the experience of infinity in various social and political relationships. In summary, this thesis reexamines Spinoza's concept of infinity and its relationship with sociality and individual freedom. It explores the interplay between freedom and joy, challenges the limitations of existing philosophical frameworks like Marxism and Deleuzian thought, and proposes the concept of joy as a central element of individual infinity. By emphasizing joy and individual freedom, the thesis aims to provide a fresh perspective on the concept of infinity in contemporary political philosophy.

Mgr Maciej Czyszczóń (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Andrzej Dąbrowski (IFiS UP)

Sztuczna (super)podmiotowość. Geneza, teorie i wyzwania

Rozprawa doktorska ma na celu zbadanie moralnej sztucznej podmiotowości w kontekście rozwijającej się sztucznej inteligencji. Badania i prace nad sztuczną inteligencją osiągnęły poziom, który wymaga uwzględnienia możliwości powstania superinteligencji, która swoimi możliwościami intelektualnymi będzie przewyższać zdolności człowieka. W innych aspektach, takich jak świadomość, emocjonalność, wrażliwość na wartości czy wolitywność, sztuczna podmiotowość może mieć trudność z dorównaniem człowiekowi. Rozwój sztucznej inteligencji może pójść w nieoczekiwanym kierunku, niekoniecznie dobrym dla człowieka. W związku z tym istnieje potrzeba kontrolowania i rozwijania sztucznej inteligencji w taki sposób, aby była ona przyjazna dla człowieka i działała w zgodzie z ludzkimi interesami i celami. Wiele publikacji wskazuje na konieczność zdefiniowania i implementacji norm etycznych w strukturę sztucznej podmiotowości, aby uniknąć negatywnych skutków jej zastosowania. Praca ma na celu usystematyzowanie istniejących koncepcji moralnej sztucznej podmiotowości oraz przegląd i ocenę osiągnięć badawczych w tej dziedzinie. Praca będzie miała charakter spekulatywny i interdyscyplinarny. Będzie oparta na metodach analitycznych właściwych dyscyplinie filozofii. Analiza literatury i badań empirycznych pozwoli na identyfikację osiągnięć, kierunków rozwoju i wyzwań w badanym obszarze. Praca obejmie również przegląd i ocenę wyników dotychczasowych badań z zakresu etyki, psychologii, socjologii, antropologii i kognitywistyki oraz analizę definicji podmiotowości, jako między innymi podmiotu myślenia, działania, moralności i estetyki. Analiza różnych typów sztucznych podmiotów oraz metod tworzenia sztucznych podmiotów moralnych umożliwi zrozumienie, jak sztuczna podmiotowość może być projektowana, modelowana, rozwijana i kształtowana. Rozprawa skupi się również na możliwych scenariuszach powstania i rozwoju sztucznej (super)podmiotowości, takich jak emulacja ludzkiego mózgu, ewolucja sztucznej podmiotowości jako efekt prac prowadzonych nad jej

rozwojem czy powstanie osobliwość jako efekt eksplozji sztucznej inteligencji. Wnioski z przeprowadzonych badań pomogą ocenić dotychczasowe osiągnięcia i pozwolą przedstawić wyzwania i sugestie dalszych kierunków badań i rozwoju.

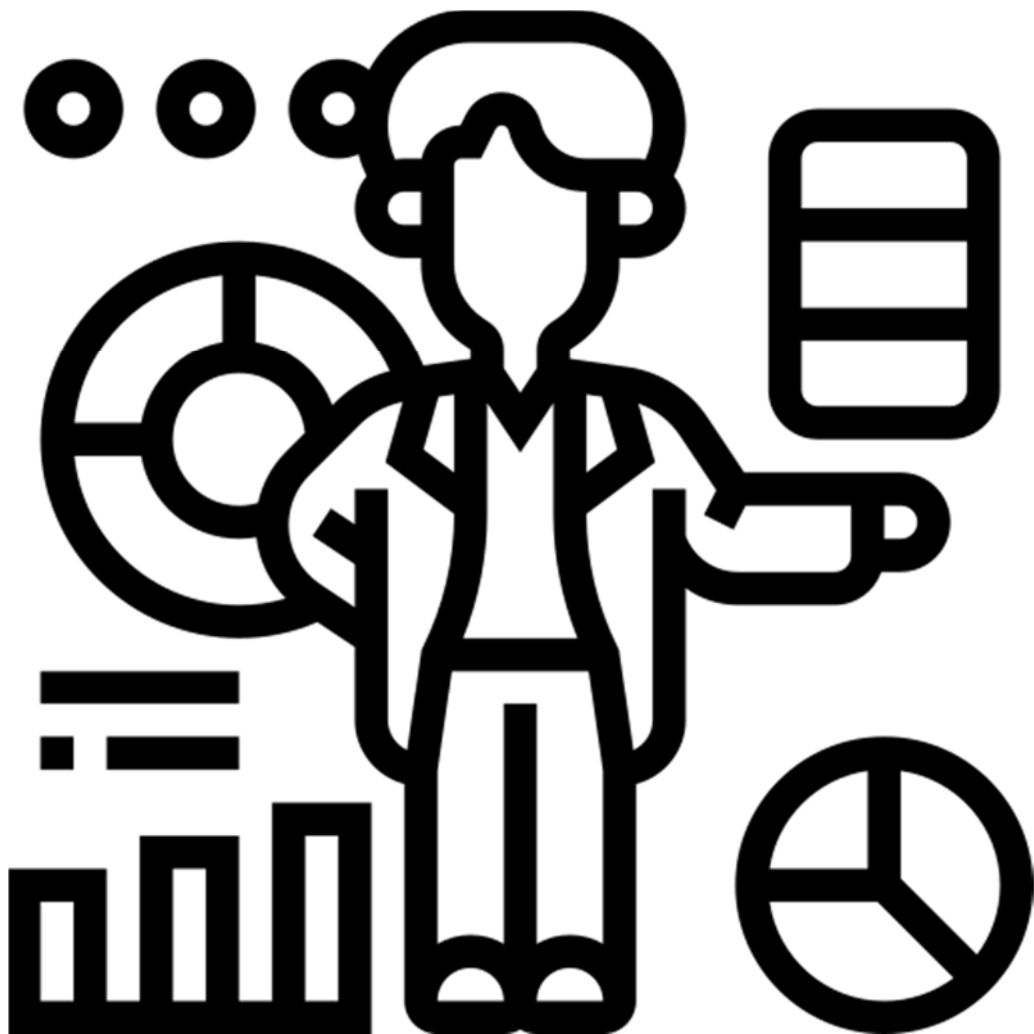
Słowa kluczowe: sztuczna (super)podmiotowość, moralność, sztuczna inteligencja, etyka, filozofia, agent etyczny, tworzenie sztucznych agentów, scenariusze powstania, kontrola.

Artificial (super)subjectivity. Origins, theories and challenges

The purpose of this doctoral dissertation is to examine moral artificial subjectivity in the context of developing artificial intelligence. Research and work on artificial intelligence has reached a level that requires consideration of the possibility of the emergence of a super-intelligence that will surpass human abilities with its intellectual capabilities. In other aspects, such as consciousness, emotionality, sensitivity to values or volition, artificial subjectivity may have difficulty matching humans. The development of artificial intelligence may go in an unpredictable direction, not necessarily positive for humans. Consequently, there is a need to control and develop artificial intelligence in such a way that it is human-friendly and works in accordance with human interests and goals. Many publications point to the need to define and implement ethical norms in the structure of artificial subjectivity in order to avoid negative consequences of its application. This paper aims to organize the existing concepts of moral artificial subjectivity and to review and evaluate the research achievements in this field. The work will be speculative and interdisciplinary in nature. It will be based on analytical methods appropriate to the discipline of philosophy. The analysis of the literature and empirical research will identify achievements, developments and challenges in the area under study. The work will also include a review and evaluation of the results of existing research in ethics, psychology, sociology, anthropology and cognitive science, as well as an analysis of the definition of subjectivity as a subject of thought, action, morality and aesthetics, among others. The analysis of different types of artificial subjects and methods of creating artificial moral subjects will provide an understanding of how artificial subjectivity can be designed, modeled, developed and shaped. The dissertation will also focus on possible scenarios for the emergence and development of artificial (super)subjectivity, such as the emulation of the human brain, the evolution of artificial subjectivity as a result of the work carried out on its development, or the emergence of singularity as a result of the explosion of artificial intelligence. The conclusions of the research will help to assess the achievements to date and provide challenges and suggestions for further research and development.

Keywords: artificial (super)subjectivity, morality, artificial intelligence, ethics, philosophy, ethical agent, creation of artificial agents, emergence scenarios, control.

IV
Historia
History

Mgr Jan Gordziejew (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Mariusz Wołos (IHIA UP)

Antroponimiczne urbanonimy międzywojennego Grodna

Prezentacja poświęcona jest toponimice typu antroponimicznego miasta Grodna w okresie międzywojennym (lata 1920-1930-te). Pod uwagę zostały wzięte ulice i place międzywojennego Grodna nazwane w cześć konkretnych osób. Specyfika tematu ujęta szerzej dotyczy się miasta pogranicza, które do znalezienia się w granicach II RP znajdowało się w składzie Imperium Rosyjskiego, co miało miejsce z czasów ostatniego rozbioru Rzeczypospolitej. Zatem w tym przypadku mamy do czynienia z przemianami, które wraz ze zmianą przynależności państwowej były powiązane z metamorfozami w narracji w przestrzeni publicznej. Nazwy były i są konkretnymi kodami kulturowymi, swego rodzaju oznaczeniami, ale także kreatorami świadomości historycznej. Podjęte zostały są takie pytania, czy we wszystkich przypadkach miała miejsce zmiana na osoby związane ściśle z polskim kontekstem kulturowym, czy były również takie, które odnosiły się jednocześnie do kontekstu narodowego i historycznego innego narodu? Czy również albo osobno w nazwach ulic bądź placów upamiętniano osoby znaczenia regionalnego i jeśli tak, to w jakim zakresie? Niemniej istotnym zagadnieniem było wyjaśnienie motywów, którymi kierowały się osoby odpowiedzialne za zmiany urbanonimów bądź nadawanie nowych nazw? W wyniku przeanalizowania wszystkich przypadków antroponimicznych urbanonimów owego okresu udało się wydzielić poszczególne typy topograficzne: miejski grodzieński, „krajowy” i powiązany z byłym Wielkim Księstwem Litewskim oraz ogólnopaństwowy polski, które w niektórych przypadkach można określić hybrydowymi, a także ukazać charakter nowej matrycy toponimicznej i jej powiązanie ze zbiorową tożsamością obywateli. Ponadto udało się wyjaśnić topograficzny algorytm praktyk nominatywnych.

Anthroponymic urbanonyms of interwar Grodno (Hrodna)

The presentation is devoted to the toponymy of the anthroponymic type of the city of Grodno in the interwar period (1920s-1930s). The streets and squares of interwar Grodno named in honour of specific persons have been taken into consideration. The specificity of the topic more broadly relates to the borderland city, which, until it found itself within the borders of the Second Polish Republic, was part of the Russian Empire, what happened after the partition of the Polish–Lithuanian Commonwealth. Thus, in this case we are dealing with transformations which, along with the change of statehood, were linked to metamorphoses in the narrative in public space. Names were and are concrete cultural codes, markers of a kind, but also creators of historical consciousness. Questions such as whether in all cases there was a change to persons closely connected with the Polish cultural context, or whether there were also those which referred simultaneously to the national and historical context of another nation? Were persons of “regional” significance also or separately commemorated in street or square names and, if so, to what extent? An equally important issue was to clarify the motives of those responsible for changing urbanonyms or giving new names? As a result of analysing all cases of anthroponymic urbanonyms of the period, it was possible to separate individual topographical types: urban Grodno, 'national' and associated with the former Grand Duchy of Lithuania, and state-wide polish, which in some cases can be described as hybrid, and to show the nature of the new

toponymic matrix and its connection with the collective identity of citizens. In addition, it was possible to clarify the topographical algorithm of nominative practices.

Mgr Anna Radziejewska (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Halina Dudała (IHIA UP)

Kościelny system opieki archiwalnej w Niemczech na przykładzie Śląskiego Centralnego Archiwum Ewangelickiego we Wrocławiu (1934-1945)

Początek intensywnego rozwoju praktyk archiwalnych wśród protestantów przypada na pierwszą połowę XX wieku, w szczególności lata 30-te. Wówczas zaczęto na szerszą skalę tworzyć centralne archiwa poszczególnych prowincji kościelnych. Dostrzegano, że akta przechowywane w parafiach zazwyczaj nie miały odpowiednich warunków lokalowych, nie były również właściwie zabezpieczane, przez co często ginęły w niewyjaśnionych okolicznościach lub ulegały całkowitemu zniszczeniu. Istotną rolę w procesie rozwoju świadomości archiwalnej ewangelików odegrała działalność Dyrektora Generalnego Pruskich Archiwów Państwowych Alberta Brackmanna (1871–1952), która skupiała się na ewidencjonowaniu i inwentaryzacji archiwów pozarządowych. Szczególna intensyfikacja tych działań miała miejsce w latach 30. XX wieku, kiedy to władzę w Niemczech objęli narodowi socjaliści. Tego rodzaju działania w pewnym stopniu wymuszały na administracji kościelnej zwrócenie większej uwagi na ich zasoby archiwalne. Z drugiej strony wywoływały zaniepokojenie możliwą ingerencją państwa w działalność archiwów konfesyjnych. Najprawdopodobniej bezpośrednim impulsem do utworzenia centralnego archiwum ewangelickiego na Śląsku było wydanie w 1933 roku przez pruskiego ministra nauki, sztuki i oświaty narodowej Bernharda Rusta rozporządzenia o "zabezpieczeniu i przechowaniu akt kościelnych i innych ważnych dokumentów". Po opublikowaniu tego aktu prawnego pojawiły się uzasadnione obawy, że nieodpowiednia opieka nad dokumentacją sprawowana przez personel zatrudniony w kancelariach parafialnych zagrazi aktom kościelnym w ten sposób, że władze rządowe będą mogły przejąć do archiwów państwowych niewłaściwie zabezpieczone archiwalia, szczególnie księgi metrykalne. W efekcie generalny superintendent kościelnej prowincji śląskiej Otto Zänker (1876–1960) zlecił 12 lutego 1934 roku dyrektorowi Śląskiego Ewangelickiego Związku Prasowego Walterowi Schwarzowi (1883–1957) utworzenie archiwum ewangelickiego o charakterze centralnym dla całego Śląska. Pomimo, że Archiwum początkowo działało w pomieszczeniach udostępnionych przez Śląski Ewangelicki Związek Prasowy, to poziom jego organizacji można określić jako zaawansowany. Wykonano wszelkie niezbędne prace remontowe związane z odpowiednim zabezpieczeniem archiwaliów, przygotowano czytelnię naukową i zatrudniono odpowiedni personel. Archiwum to wykonywało podstawowe zadania przypisane tego rodzaju instytucjom, takie jak: gromadzenie, ewidencjonowanie, przechowywanie, opracowywanie i udostępnianie zasobu archiwalnego. Ponadto prowadzono na dużą skalę mikrofilmowanie najcenniejszych archiwaliów i ksiąg metrykalnych za pomocą wyspecjalizowanych fotokopiarek. Wykonywano także konserwację archiwaliów, do czego zatrudnieni byli specjaliści. Samo wyposażenie archiwum było imponujące pod względem wykorzystania profesjonalnych szaf archiwalnych i innego specjalistycznego sprzętu. Jednakże w kwestii organizacji kościelnej opieki archiwalnej samo utworzenie i funkcjonowanie Archiwum Centralnego nie było wystarczające. Należało zorganizować nadzór na archiwami parafialnymi i

odpowiednio wyszkolić personel. W tym celu w 1935 roku dyrektor Archiwum, Walter Schwarz, powołał 55 honorowych archiwistów kościelnych, których zadaniem było przeprowadzanie kontroli archiwów parafialnych w przydzielonych im okręgach. Powołani archiwisci dokonywali również inwentaryzacji zasobu archiwów parafialnych oraz przekazywali zalecenia dotyczące sprawnego zarządzania dokumentacją. Początkowo honorowi archiwisci kościelni nie posiadali zazwyczaj odpowiedniego przygotowania z zakresu archiwistyki. Z czasem przywódcy kościołów regionalnych zaczęli organizować szkolenia archiwalne, często we współpracy z archiwami państwowymi. Kolejnym krokiem było określenie wymagań wobec archiwistów kościelnych dotyczących ich wykształcenia, które miały być zbliżone do tych funkcjonujących w państwowej służbie archiwalnej. Przełomowym wydarzeniem było utworzenie w 1936 roku Stowarzyszenia Regionalnych Archiwistów Kościelnych, który w nieco zmienionej formie, funkcjonuje do dziś. W trakcie wystąpienia omówione zostaną wszystkie wymienione wyżej aspekty celem próby wykazania, że lata 30. XX wieku były przełomowe pod kątem rozwoju archiwistyki kościelnej w Niemczech i jej profesjonalizacji, a działalność Śląskiego Archiwum Centralnego miała istotne znaczenie w tym procesie.

The church archival care system in Germany on the example of the Silesian Central Evangelical Archive in Wrocław (1934-1945)

The beginning of the intensive development of archival practices among Protestants occurred in the first half of the 20th century, particularly the 1930s. It was then that central archives of individual church provinces began to be established on a larger scale. It was perceived that the records kept in the parishes usually did not have adequate facilities, nor were they properly secured, so that they often disappeared in unexplained circumstances or were completely destroyed. The activities of the Director General of the Prussian State Archives, Albert Brackmann (1871-1952), which focused on the recording and inventorying of non-governmental archives, played an important role in the process of developing the archival awareness of evangelicals. These activities were particularly intensified in the 1930s, when the National Socialists took power in Germany. On the one hand, such activities to some extent forced the church administration to pay more attention to their archival holdings. On the other hand, they caused concern about possible state interference in the activities of confessional archives. The most likely immediate impetus for the establishment of a central Evangelical archive in Silesia was the issuing of a decree in 1933 by the Prussian Minister of Science, Arts and National Education, Bernhard Rust, on the 'safeguarding and preservation of church records and other important documents'. Following the publication of this legislation, there were well-founded fears that inadequate care of records by staff employed in parish chancelleries would endanger church records in such a way that government authorities could seize inadequately secured archives, especially metric books, for the state archives. As a result, the general superintendent of the church's Silesian province, Otto Zänker (1876-1960), commissioned the director of the Silesian Evangelical Press Association, Walter Schwarz (1883-1957), on 12 February 1934, to establish an Evangelical Archive with a central character for the whole of Silesia. Although the Archive initially operated in premises provided by the Silesian Evangelical Press Association, the level of its organization can be described as advanced. All the necessary renovation work for the proper preservation of the archives was carried out, the reading room was prepared and appropriate staff were employed. The archive performed the basic tasks ascribed to this type of institution,

such as collecting, recording, storing, processing and making available the archival resources. In addition, large-scale microfilming of the most valuable archival records and metric books was carried out using specialized photocopiers. Preservation of the archives was also carried out, for which specialists were employed. The equipment of the archive itself was impressive in terms of the use of professional archive cabinets and other specialized equipment. However, in terms of the organization of the church archival care, the creation and operation of the Central Archives was not sufficient. It was necessary to organize the supervision of the parish archives and to train the staff properly. For this purpose, in 1935, the director of the Archive, Walter Schwarz, appointed 55 honorary church archivists whose task was to inspect the parish archives in their assigned districts. The appointed archivists also made an inventory of the parish archives and provided recommendations for efficient management of documentation. Initially, honorary church archivists did not usually have adequate training in archival science. Over time, regional church leaders began to organize archival training, often in cooperation with state archives. The next step was to define the requirements for church archivists regarding their education, which were to be similar to those of the state archives service. A breakthrough was the establishment of the Association of Regional Church Archivists in 1936, which has been operating in a slightly changed form to this day. The talk will discuss all of the above-mentioned aspects in an attempt to demonstrate that the 1930s were a watershed in terms of the development of church archival science in Germany and its professionalization, and that the activities of the Silesian Central Archives were significant in this process.

Mgr Aneta Bąk (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Marek Wilczyński (IHIA UP)

Auxiliary supervisor: dr Adrian Szopa (IHIA UP)

Kobiety w epistolografii późnoantycznej – nadzwyczajny (?) przykład Hieronima ze Strydonu

Celem wystąpienia jest wprowadzenie do zagadnienia obecności kobiet w epistolografii późnoantycznej. Badając korespondencję poszczególnych autorów listów w okresie od IV do VI wieku, bez trudu można zauważyć, że kobiety rzadko kiedy były adresatkami, a także stosunkowo niewiele o nich pisano. Wyjątkiem na tym polu jest Hieronim ze Strydonu, autor ponad 150 listów. Przebywając w Rzymie nawiązał on kontakty z kilkoma arystokratkami, które stały się jego wiernymi korespondentkami. Prowadził z nimi dyskusje na temat zagadnień powiązanych z kwestiami religijnymi, podkreślając przy tym, że to kobiety wykazują chęć rozmowy, w przeciwieństwie do niektórych mężczyzn. Przyjaźń ta, według Hieronima, była jednak piętnowana przez środowisko arystokracji, które niechętnie widziało oderwanie kobiet od tradycyjnej roli żony i matki oraz nakierowanie ich na drogę ascezy. W swojej korespondencji udzielał także szeregu porad w jaki sposób powinny być wychowywane córki, a także jak powinny żyć dorosłe kobiety. Ze względu na jego zaangażowanie w życie religijne, obraz kobiety, który wyłania się z jego listów nawiązuje do szczegółowego ideału dobrej chrześcijanki. Równocześnie przedstawia on antywzorzec grup kobiet, które są zepsute moralnie, przywiązane do pięknych strojów i luksusów, a także mogą wywierać negatywny wpływ na inne kobiety. Wielość informacji, które Hieronim ze Strydonu przekazał w listach stanowi wartościowe uzupełnienie do innych autorów

chrześcijańskich, którzy, nawet jeżeli przywoływali w swoich listach przykłady religijnych kobiet, nie rozpisywali się szerzej na ten temat. Przykład tego autora może także stanowić przyczynek do dyskusji nad tym, czy możliwym jest określenie przyczyn dla których kobiety tak rzadko pojawiają się w listach późnoantycznych i czy wśród nich należy wymienić wpływ chrystianizacji społeczeństwa.

Women in late antique epistolography – an extraordinary (?) example of Jerome of Stridon

The main aim of the presentation is to introduce the issue of the presence of women in late antique epistolography. Studies on the correspondence of individual authors of letters in the period from the 4th to the 6th century provide that women were rarely addresses, and relatively little was written about them. The exception in this field is Jerome of Stridon, the author of over 150 letters. While in Rome, he established contacts with several female aristocrats who became his faithful correspondents. He held discussions with them on issues related to religious matters, emphasizing that it is women who show a willingness to talk, unlike some men. According to Jerome, this friendship was stigmatized by the aristocracy, which did not like to see women being diverted from the traditional role of wife and mother and directed to the path of asceticism. In his correspondence, he also gave a number of advices on how daughters should be brought up and how adult women should live. Because of his commitment to religious life, the image of woman that emerges from his letters alludes to the detailed ideal of a good Christian woman. At the same time, it presents the anti-model of groups of women who are morally corrupt, attached to beautiful clothes and luxuries, and can also exert a negative influence on other women. The multitude of information that Hieronim of Strydon provided in his letters is a valuable supplement to other Christian authors who, even if they cited examples of religious women in their letters, did not elaborate on this subject in detail. The example of this author may also contribute to the discussion on whether it is possible to determine the reasons why women so rarely appear in late antique letters and whether the influence of the Christianization of society should be mentioned among them.

Mgr Kasper Bednarek (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Grzegorz Mazur (Uniwersytet Jagielloński)

Polskie Podziemie na terenie Kresów Południowo-Wschodnich w czasie I okupacji sowieckiej (1939-1941)

Aktualny stan wiedzy na temat działalności polskiego podziemia na Kresach Wschodnich nie jest zadawalający. Jest to spowodowane tym, że w PRL praktycznie wszelkie badania związane z ziemiami zajętymi przez Związek Sowiecki, były niedozwolone. Nie można było prowadzić badań naukowych na żadne tematy kresowe. Dopiero w latach 90 XX wieku zaczęły ukazywać się pierwsze prace dotyczące polskiego podziemia. Jednak nadal brakuje publikacji opartych na bazie źródłowej, opisujących wszystkie struktury polskiego podziemia i jego wielowymiarową działalność. Dostępne publikacje znacznie przybliżyły nas do poznania polskiej konspiracji na

terenie Kresów Wschodnich w latach 1939-1941, jednak nie spełniają one całościowej monografii zagadnienia. Jest to zasadniczy powód podjęcia dalszych badań w tym kierunku. Niewykorzystane i nieopublikowane dokumenty znajdujące się w archiwach zagranicznych są kolejnym argumentem przemawiającym za przeprowadzeniem tych badań. W Studium Polski Podziemnej w Londynie znajdują się nadal relacje, które nie zostały wykorzystane do opisu struktur Polskiego Państwa Podziemnego formowanych na tym obszarze. W dostępnej literaturze wynika, że nie przeprowadzono badań w terenie, w celu ustalenia lokalizacji podziemnych drukarni, punktów kontaktowych, lokali konspiracyjnych oraz innych miejsc organizacji niepodległościowych. Do dnia dzisiejszego nie ustalono pełnych struktur Okręgów Związku Walki Zbrojnej (ZWZ) Lwów i struktur rejonowych. Brak jest pełnej wiedzy, którądy przechodziły szlaki kurierskie, wykorzystywane przez członków ZWZ udających się do GG lub Rumunii. Nie znany jest pełen zakres infiltracji przez NKWD struktur ZWZ. Potrzebne są badania omawiające działalność żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego. Jednymi z najważniejszych i mało znanych akcji były nieudane zamachy na Wandę Wasilewską i marszałka ZSRS Siemiona Timoszenkę, to w takim razie rodzi się pytanie, o ilu jeszcze operacjach jeszcze nie wiemy. Celem przedstawionego projektu badawczego będzie przeprowadzenie dalszej kwerendy w archiwach ukraińskich, archiwach IPN, polskich archiwach państwowych, organizacji kombatanckich, towarzystw naukowych, stowarzyszeń kresowych, jak również archiwach Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Władysława Sikorskiego oraz SPP w Londynie, a po jej zakończeniu napisanie pracy na temat polskiego podziemia w dawnych województwach: lwowskim, tarnopolskim, stanisławowskim i wołyńskim w latach 1939-1941. Mam nadzieję, że po zakończeniu prac badawczych i napisaniu monografii będę mógł ją przedstawić jako dysertację doktorską.

Polish resistance in the Eastern Borderlands during the first soviet occupation (1939-1941)

The current state of knowledge about polish resistance in Eastern Poland is not satisfactory. It is caused by the government of PRL that didn't allow any research concerning polish territories which were occupied by USSR after 1939. Scientists were not allowed to do any research in that field. The first publication start appearing at the end of the XX century. Still there are no publications, which are based on sources and would describing the whole structure of the Union of Armed Struggle (ZWZ). Current publications give inside on polish conspiracy on the Eastern Borderlands in the years 1939-1941, but are only a fraction of a full picture. There is a need further research in that field. There are still unpublished documents in foreign archives which weren't used in the studies. In the Polish Underground Movement Study Trust in London there are still documents, which describe structure of polish resistance and were not used in current literature. In the current publications, there is no mention of where were the underground printing houses, contact points and another places which were connected to polish underground forces. Until today we don't know the whole structure of the Union of Armed Struggle in district Lviv. Still we are unaware how the courier routes where used by polish resistance. Also we don't know how much ZWZ was infiltrated by NKVD. We still need to research what the polish underground forces have done in Eastern Poland. One of the most important and less know action, were assassination attempts on Wanda Wasilewska and marshal of USSR Siemion Timoszenko. The main objective is to continue research in the Ukrainian archives, IPN archives, polish national archives, veteran association archives, The Polish Institute and Sikorski Museum

and The Polish Underground Movement Study Trust. As a result of my research I will write my dissertation on Polish resistance under first Soviet occupation in district: Lviv, Stanisławów, Tarnopol, Volhynian in years 1939-1941.

Mgr Sebastian Filus (I)

Academic supervisor #1: prof. dr hab. Jerzy Rajman (IHIA UP)

Academic supervisor #2: dr hab. prof. UP Mateusz Wyźga (IHIA UP)

Chłoptwo w kluczu miechowskim bożogrobców do kasaty zakonu w 1819 r.

Celem pracy jest przybliżenie funkcjonowania rynku pracy społeczności chłopskiej w długim trwaniu (za F. Braudem) na przykładzie dóbr miechowskich - od systemu czynszowego po system folwarczno-pańszczyźniany, jak również opis relacji międzystanowych, mobilność przestrzenna oraz społeczna w zdawałoby się, skostniałej rzeczywistości społecznej. Przedmiotem dysertacji jest chłoptwo zamieszkujące klucz miechowski. Była to posiadłość ziemiska zakonu bożogrobców przybyłych do Polski w 1163 r. za sprawą księcia Jaksy Gryfity. Wtedy to właśnie zaczyna się tworzyć wspomniany klucz, który ostatecznie ukształtował się w XVI w. i pozostawał w niezmienionej formie do XVIII w. Na początku osiemnastego stulecia dołączyła do niego wieś Zagrody, a w drugiej połowie wieku oderwał się od niego klucz szczepanowicki, który przeszedł na własność Akademii Krakowskiej. Cały klucz w szczytowym okresie potęgi zakonu (XV-XVI w.) liczył dwadzieścia cztery wsie. Podstawowe znaczenie w jego rozwoju miała ludność chłopska zamieszkująca w nich, pracująca w folwarkach klasztornych, dostarczająca dla zakonu plony i oddająca dziesięcinę. Kwestią istotną w badaniach był rynek pracy powiązany od końca XV w. coraz bardziej z poddaństwem i pańszczyzną, oraz migracja ludności i wchodzenie w relacje z mieszkańcami innych wsi znajdujących się poza kluczem miechowskim. Dzięki temu możliwe będzie ustalenie, w jaki sposób zjawiska renty feudalnej i ograniczania mobilności poprzez poddaństwo były rezultatem nie tyle „niewolnictwa”, co typowego dla Europy środkowo-wschodniej sposobu regulacji przepływu ludności i realiów rynku pracy. A zatem, to pytanie badawcze dobrze wpisuje się w aktualną we współczesnej debacie o „historii ludowej Polski” kwestię, czy dawne polskie chłoptwo przypominało „niewolników” czy też należy dostrzec ich podmiotowość w ówczesnych realiach społecznych. Dalej, czy poddanym z dóbr klasztornych (duchownych) żyło się gorzej niż z dóbr królewskich czy szlacheckich? Przeprowadzenie tych badań możliwe będzie dzięki metodom wykorzystywanym przez historyków społeczno-gospodarczych, jakimi są m.in. metoda gruntownej analizy i syntezy źródeł (polegająca na badaniu źródła i wyłonieniu informacji dotyczących klucza miechowskiego i jego mieszkańców), metoda statystyczna (zaludnienie, przepływy migracyjne, dochodowość dóbr, obciążenia feudalne), podejście mikrohistoryczne (pogłębienie wiedzy o realiach życia chłoptwa na poziomie rodzinnym i gromadzkim), metoda porównawcza (weryfikacja rezultatów badawczych pomiędzy wsiami całego klucza i innymi, przykładowymi majątkami ziemskimi) oraz studium przypadku (pogłębiony opis wytypowanej wsi z zachowanym różnorodnym materiałem źródłowym). Dodać należy, że dobra ziemskie klucza miechowskiego i zamieszkujące je społeczności lokalne nie były do tej pory poddane gruntownej analizie (podkreślić należy prace Z. Pęcowskiego, J. Rajmana, L. Wojechowskiego). Tymczasem kwestie te są celem badań na innych obszarach dawnej Polski (P. Guzowski, P. Miodunka, J. Korczak-Siedlecka, M. Kołacz-Chmiel, K.

Ślusarek, M. Wyżga). W przypadku literatury zagranicznej warto wskazać badania J. Lindstroma, T. Klira, J. Grulichy czy M. Anderssona. Dysertacja będzie się składać z sześciu rozdziałów, w których zostaną poruszone takie kwestie jak charakterystyka dóbr miechowskich od XII do XIX w., struktura społeczna ludności, praca chłopów w systemie czynszowo-pańszczyźnianym, rola miasta w życiu chłopów, pobożność chłopska oraz relacje społeczne chłopstwa z innymi warstwami (duchowieństwem, szlachtą, mieszczanami oraz samymi chłopami). Do przygotowania pracy zostaną wykorzystane źródła pochodzące z archiwów państwowych, archiwów kościelnych, bibliotek i muzeów znajdujących się w Warszawie (Archiwum Główne Akt Dawnych, Biblioteki Narodowej), Krakowie (Archiwum Narodowe, Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki PAN i PAU), Radomiu (Archiwum Państwowe), Kielcach (Archiwum Państwowe, Archiwum Diecezjalne), Miechowie (Archiwum parafialne, Muzeum Ziemi Miechowskiej) oraz Uniejowie (Archiwum Parafialne).

The peasantry in the Miechów key of Canons Regular of the Holy Sepulchre the until the dissolution of the order in 1819

The aim of the work is to present the functioning of the labor market of the peasant community in the long term (following F. Braudel) on the example of the Miechów estate - from the rent system to the farm and serf system, as well as a description of interstate relations, spatial and social mobility in the seemingly ossified social reality. The subject of the dissertation is the peasantry living in the Miechów region. It was a land estate of the Order of the Holy Sepulchres who came to Poland in 1163 thanks to prince Jaksza Gryfity. It was then that the aforementioned key began to form, which finally took shape in the 16th century and remained unchanged until the 18th century. The peasant population living in them, working in the monastery farms, providing crops for the order and paying tithes, was of fundamental importance in its development. An important issue in the research was the labor market, which from the end of the 15th century was increasingly associated with serfdom and serfdom, as well as migration of the population and entering into relations with the inhabitants of other villages located outside the Miechów key. Thanks to this, it will be possible to determine how the phenomena of feudal rent and limiting mobility through serfdom were the result not so much of "slavery" as the way of regulating the movement of people and the realities of the labor market, typical of Central and Eastern Europe. Thus, this research question fits well with the current debate on the "folk history of Poland" on whether the former Polish peasantry resembled "slaves" or whether their subjectivity should be recognized in the social realities of the time. Further, did subjects living on monastic (clergy) estates live worse than on royal or noble estates? Conducting this research will be possible thanks to the methods used by socio-economic historians, such as the method of thorough analysis and synthesis of sources (consisting in the study of the source and the emergence of information about the Miechów district and its inhabitants), the statistical method (population, migration flows, profitability of goods, feudal burdens), the microhistorical approach (deepening knowledge about the realities of peasant life at the family and commune), comparative method (verification of research results between the villages of the whole key and other, exemplary land estates) and case study (in-depth description of a selected village with preserved various source material). It should be added that the landed estates of the Miechów key and the local communities inhabiting them have not been thoroughly researched so far (the works of Z. Pęcowski, J. Rajman, and L. Wojechowski should be emphasized). Meanwhile, these

issues are the target of research in other areas of former Poland (P. Guzowski, P. Miodunka, J. Korczak-Siedlecka, M. Kołacz-Chmiel, K. Ślusarek, M. Wyzga). In the case of foreign literature, it is worth mentioning the studies of J. Lindstrom, T. Klir, J. Grulich or M. Andersson. The dissertation will consist of six chapters on such issues as the characteristics of the Miechów estates from the 12th to the 19th century, the social structure of the population, peasant labour under the rent and tenancy system, the role of the city in peasant life, peasant piety and the social relations of the peasantry with other strata (the clergy, the gentry, the bourgeoisie and the peasants themselves). Sources from state archives, church archives, libraries and museums located in Warsaw (Archiwum Główne Akt Dawnych, Biblioteka Narodowa), Kraków (Archiwum Narodowe, Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka PAN i PAU), Radom (Archiwum Państwowe), Kielce (Archiwum Państwowe, Archiwum Diecezjalne), Miechów (Archiwum parafialne, Muzeum Ziemi Miechowskiej) and Uniejów (Archiwum Parafialne) will be used in the preparation of this work.

Mgr Jakub Katulski (I)

Academic supervisor #1: prof. dr hab. Łukasz Tomasz Sroka (IHiA UP)

Academic supervisor #2: dr hab. prof. UJ Joanna Dyduch (Uniwersytet Jagielloński)

Percepcja Izraela i żydowskiej tożsamości narodowej wśród polskiej społeczności żydowskiej po 1991 roku

Według spisu powszechnego z 2021 r. około 7 200 obywateli polskich zgłosiło narodowość żydowską, a kolejne 8 500 wybrało ją jako drugą tożsamość narodową. Liczne organizacje żydowskie są aktywne w Polsce i działają zarówno poprzez współpracę z polskimi instytucjami, jak i partnerami w Izraelu. Jako punkt wyjścia badania wybrano rok 1991, kiedy to przywrócono stosunki dyplomatyczne między Polską a Izraelem, po czym nastąpiło ożywienie stosunków między narodami. Polityka Izraela absorbuje polską opinię publiczną, o czym świadczy stosunkowo częsta obecność tego tematu w publicystyce głównego nurtu. Ważne jest zatem zbadanie tożsamości i percepcji polskiej społeczności żydowskiej, co pomoże w ocenie jej wpływu na politykę, życie społeczne i stosunki międzynarodowe. Postawiono następujące hipotezy: a) obecność i działania diaspory żydowskiej wpływają na relacje Polski z Izraelem, b) doświadczenia kolejnych pokoleń Żydów wpływają na ich stosunek do polityki Izraela. Hipotezy zostaną zweryfikowane poprzez odpowiedź na następujące pytania badawcze: a) w jaki sposób doświadczenia respondentów wpłynęły na ich decyzję o zamieszkaniu w Polsce?, b) w jaki sposób Żydzi w Polsce czują się związani z Izraelem?, c) w jaki sposób Żydzi mieszkający w Polsce interpretują politykę Izraela?, d) w jaki sposób Żydzi mieszkający w Polsce interpretują wydarzenia historyczne, których doświadczyli oni sami i/lub ich przodkowie? Odpowiedź na te pytania badawcze pomoże określić, w jaki sposób Żydzi mieszkający w Polsce samoidentyfikują się, jakie więzi deklarują z Izraelem i jaki jest ich stosunek do Polski. Główną metodą badawczą będzie wywiad semiustrukturyzowany, wykorzystany wraz z analizą porównawczą i analizą przypadku. Respondentami będą Żydzi mieszkający w Polsce, zarówno ci urodzeni w tym kraju, jak i ci, którzy do Polski z innych kierunków. Kluczowe będzie zastosowanie analizy ilościowej treści wywiadu, wraz z ujęciem jakościowym. Ważną rolę odegra również kwerenda materiałów archiwalnych i prasowych.

Perception of Israel and Jewish national identity among the Polish Jewish community after 1991

According to the 2021 census, some 7,200 Polish citizens reported being of Jewish nationality with another 8,500 selecting „Jewish” as their second national identity. Numerous Jewish organizations are active in Poland and operate both through cooperation with Polish institutions and partners in Israel. 1991 was chosen as the starting point of the research, the moment when diplomatic relations between Poland and Israel were re-established, followed by a revival of relations between the nations. Israeli politics absorb Polish public opinion, as evidenced by the relatively frequent presence of this topic in journalism. It is therefore important to examine the identity and perceptions of the Polish Jewish community, which will help in assessing their influence on politics, social life and international relations. The following hypotheses have been put forward: a) the presence and activity of the Jewish Diaspora influences Poland's relations with Israel, b) the experience of successive generations of Jews influences their attitude towards Israeli policy. The hypotheses will be verified through answering the following research questions: a) how did the respondents' experience influence their decision to live in Poland?, b) how do Jews in Poland feel connected to Israel?, c) how do Jews living in Poland interpret Israeli policies?, d) how do Jews living in Poland interpret historical events that they and/or their ancestors experienced? Answering these research questions will help determine how Jews living in Poland self-identify, what ties they declare to Israel, and their attitude toward Poland. The main research method will be a semistructured interview, used along with a comparative and case study analysis. The respondents will be Jews living in Poland, both those born in Poland and those emigrating to Poland. It will be crucial to apply quantitative analysis to the content of the interview, along with qualitative capture. An important role will also be played by a search of archival and press materials.

Mgr Monika Łękawska (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Urszula Kicińska (IHiA UP)

Informatorzy, gazeciarze i pocztarze Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej. Działalność służb informacyjnych w kręgu kasztelanowej krakowskiej - projekt Indywidualnego Planu Badawczego

Zaprojektowanie Indywidualnego Planu Badawczego (dalej IPB), podlegającego ocenie komisji profesorskiej, stanowi jeden z głównych obowiązków każdego doktoranta należącego do Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. W obrębie obranego tematu – Informatorzy, gazeciarze i pocztarze Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej (zm. 1729). Działalność służb informacyjnych w kręgu kasztelanowej krakowskiej – zaproponowano plan badawczy. Całość opatrzona została stosownym opisem celu pracy, metodyk badawczych, uzasadnieniem tematu dysertacji oraz wymaganych informacji technicznych. W IPB po raz pierwszy zastosowano także pogłębioną strukturyzację pracy doktorskiej, dzieląc ją wstępnie na 4 duże rozdziały i kilka pomniejszych, lecz równie ważnych podrozdziałów. Wyszczególniono również bibliografię naukową, która z miesiąca na miesiąc powiększa się i na pewno jej objętość ulegnie zmianie.

Jedną z najważniejszych części IPB jest bez wątpienia sekcja opisująca finansowanie. Wyraźnie policzono koszty czterech lat nauki w Szkole Doktorskiej oraz wskazano potencjalne źródła finansowania. Oprócz finansowania wewnętrznego w ramach wniosku PBSB w projekcie pojawiło się również Stypendium Fundacji Lanckorońskich, Stypendium Rządu Francuskiego i Stypendium w Wurzburgu. Nie zapomniano również o możliwości aplikowania o środki grantowe z Narodowego Centrum Nauki. Niezwykle istotną część stanowi harmonogram zadań badawczych, zaczynający się w II semestrze (III-IX 2023), a kończący w semestrze VII (X 2025-III 2026). Rozpisane chronologicznie planowane działania tj. konferencje, kwerendy, staże i analizy materiałów źródłowych opatrzone terminami realizacji i kodami efektów uczenia się. Całość IPB domykają wyszczególnione pozostałe osiągnięcia wymagane w toku kształcenia. Warto podkreślić, że IPB zostało wielokrotnie skonsultowane z promotorem i już na tym etapie stanowi efekt sumiennej pracy nad dysertacją. Autorka zamierza przedstawić projekt komisji, jednocześnie oczekując krytycznych recenzji, pozwalających odpowiednio dopracować szczegóły.

Informants, newsboys and postmen of Elżbieta Sieniawska née Lubomirska. The activity of information services in the circle of the castellan of Kraków - draft Individual Research Plan

Writing an Individual Research Plan (hereinafter IPB), which is subject to evaluation by the professors' committee, is one of the main duties of each doctoral student belonging to the Doctoral School of the Pedagogical University of Krakow. Within the chosen topic - Informants, newsboys and postmen of Elżbieta Sieniawska née Lubomirska (d. 1729). Activities of information services in the circle of the castellan of Krakow - a research plan was proposed. The whole is provided with an appropriate description of the purpose of the work, research methodologies, justification of the topic of the dissertation and the required technical information. In IPB, for the first time, an in-depth structuring of the doctoral dissertation was used, initially dividing it into 4 large chapters and several smaller, but equally important subchapters. The scientific bibliography is also specified, which is growing month by month and its size will certainly change. One of the most important parts of the IPB is without a doubt the funding section. The costs of four years of study at the Doctoral School were clearly calculated and potential sources of funding were indicated. In addition to internal funding under the PBSB application, the project also included the Lanckoroński's Foundation Scholarship, the French Government Scholarship and the Scholarship in Wurzburg. The possibility of applying for grants from the National Science Center was also not forgotten. An extremely important part is the schedule of research tasks, starting in the 2nd semester (March-September 2023) and ending in the 7th semester (October 2025-March 2026). The planned activities, i.e. conferences, queries, internships and analyzes of source materials, are listed chronologically and provided with deadlines for implementation and codes of learning outcomes. The entire IPB is completed with the listed other achievements required in the course of education. It is worth noting that the IPB has been consulted with the supervisor many times and already at this stage it is the result of diligent work on the dissertation. The author intends to present the draft to the commission, while awaiting critical reviews that will allow to refine the details accordingly.

Mgr Maciej Łyszczarz (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Agnieszka Chłosta-Sikorska (IHiA UP)

Krakowska orientalistyka po II wojnie światowej. Transfer wiedzy i relacje między nauką a władzą w pierwszych dziesięcioleciach Polski Ludowej (1945-1972)

Celem niniejszego projektu jest spojrzenie na losy i działalność środowiska naukowego krakowskich orientalistów, w przełomowym i niezwykle ciężkim czasie, tuż po zakończeniu II wojny światowej i w pierwszych dziesięcioleciach funkcjonowania Polski Ludowej (do roku 1972). Czas ten obfitował w trudności, niekiedy oczywiste, jakimi były powojenne braki kadrowe wynikające z polityki eksterminacji intelektualistów realizowanej przez okupantów Polski, jak i z czynników politycznych kształtowanych przez władze komunistyczne Polski Ludowej. Wartym zbadania jest zagadnienie związane z tym jak przedwojenna kadra naukowa funkcjonowała w nowej uniwersyteckiej rzeczywistości. Właśnie poprzez spojrzenie na życiorysy takich ludzi jak Tadeusz Kowalski, Tadeusz Lewicki, czy też Franciszek Machalski (twórców powojennej świetności Katedry Filologii Orientalnej UJ), doskonale uwidaczniają się trudności w swobodnej realizacji badań, i to nie tylko w aspekcie międzynarodowej wymiany ich rezultatów, ale także uwarunkowań powojennej rzeczywistości. Lewicki i Machalski byli żołnierzami Armii Andersa, warto więc zastanowić się w jaki sposób w ogóle znaleźli zatrudnienie na UJ i jak później radzili sobie w skrajnie niesprzyjających warunkach politycznych wówczas panujących praktycznie w każdej dziedzinie życia. Chciałbym odpowiedzieć na pytania, jak życie uniwersyteckie i naukowe, mimo wszystko, starano się utrzymać na możliwie wysokim poziomie (w okresie ideologizacji nauki i oderwania jej od wpływów Zachodu). Trudności z uzyskaniem paszportu na wyjazd zagraniczny, wszechobecna cenzura, brak swobodnej wymiany myśli mocno ograniczały możliwości rozwoju nauki. Mimo to krakowscy orientaliści swoje badania kontynuowali z pozytywnym skutkiem – o czym świadczą liczne publikacje naukowe, kontakty z badaczami z krajów demokracji ludowej i nie tylko, a także rozwój tego kierunku studiów. Warto więc zastanowić się z czego to wynikało i jak w ogóle było możliwe. Interesuje mnie również problem kształcenia przyszłych pokoleń badaczy przez mistrzów, budowa własnych szkół badawczych i współpraca wewnątrz środowiska naukowego. Warto również zastanowić się, jak i na ile metodyka pracy uczonych kształconych jeszcze przed II wojną światową była przeszczepiana na grunt powojennych uczelni. Dotychczas dość prężnie rozwija się nurt badań nad historią różnych dziedzin nauki, jednak brakuje takich studiów dla okresu po 1945 r. W swoich badaniach planuję wykorzystać m.in. metodę indukcji opisowej i metodę porównawczą.

Cracow Oriental studies after World War II. Knowledge transfer and relations between science and the authorities in the first decades of the Polish People's Republic (1945-1972)

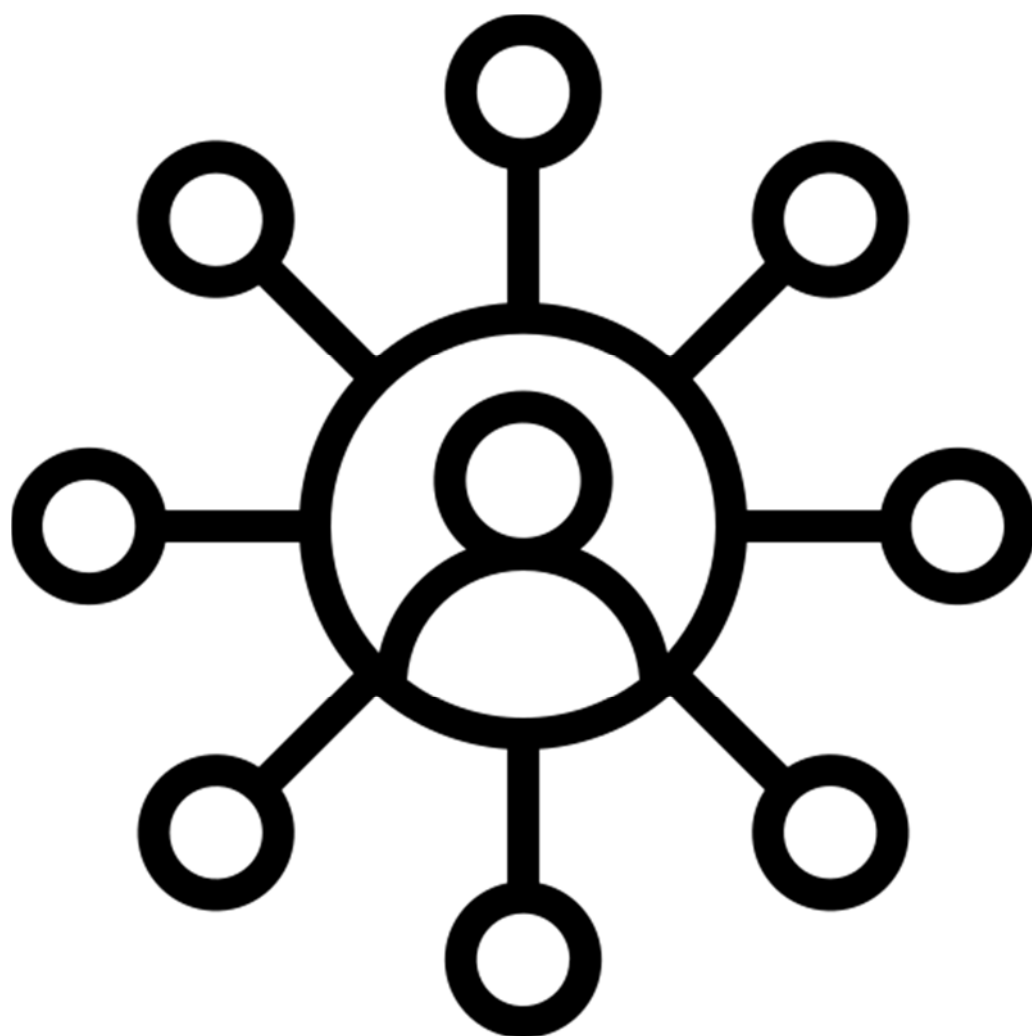
The purpose of this project is to look at the fate and activities of the scientific community of Cracow Orientalists, at a crucial and extremely difficult time, just after the end of World War II and in the first decades of the People's Republic of Poland (until 1972). This time was fraught with difficulties, sometimes obvious, which were post-war staff shortages resulting from the policy of extermination of intellectuals implemented by the occupants of Poland, as well as from

political factors shaped by the communist authorities of People's Poland. The issue of how pre-war academic staff functioned in the new university reality is worth examining. Precisely by looking at the biographies of people such as Tadeusz Kowalski, Tadeusz Lewicki, and Franciszek Machalski (the creators of the postwar splendor of the Department of Oriental Philology at the Jagiellonian University), the difficulties in the free implementation of research become perfectly apparent, and not only in terms of the international exchange of their results, but also in terms of the conditions of the postwar reality. Lewicki and Machalski were soldiers in the Anders Army, so it is worth considering how they found employment at Jagiellonian University in the first place, and how they later coped in the extremely unfavorable political conditions then prevailing in virtually every sphere of life. I would like to answer questions about how university and scientific life, despite everything, tried to maintain as high a level as possible (during the period of ideologization of science and its detachment from Western influence). Difficulties in obtaining a passport to travel abroad, the omnipresent censorship, and the lack of free exchange of ideas severely limited the possibilities for the development of science. Despite this, the Cracow orientalists continued their research with positive results - as evidenced by numerous scientific publications, contacts with researchers from the countries of people's democracy and beyond, as well as the development of this field of study. So it is worth considering what this was due to and how it was possible at all. I am also interested in the problem of training future generations of researchers by masters, building their own research schools and cooperation within the scientific community. It is also worth considering how and to what extent the methodology of scholars trained before World War II was transplanted to post-war universities. So far, the current of research on the history of various scientific fields is developing quite dynamically, but such studies for the period after 1945 are lacking. In my research I plan to use, among other methods, the method of descriptive induction and the comparative method.

V

Sztuki plastyczne

Fine Arts

Mgr Adam Nehring (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Adam Panasiewicz (ISM UP)

Paralelizm w kompozycji intermedialnej

Celem rozprawy jest zbadanie pojęcia *paralelizmu intermedialnego* jako potencjalnego narzędzia teoretycznego, które może wspomagać praktyki artystyczne o intermedialnym charakterze. Potencjał tego pojęcia, wykorzystywanego w trakcie procesu twórczego, polegać ma na uwrażliwianiu podmiotów twórczych na możliwości wraźniowego uobecniania danych zabiegów intelektualnych w kompozycji w taki sposób, który w mniejszym stopniu polegałby na ich schematycznym obrazowaniu, a w większym - na uobecnianiu ich w kreowanym przez dzieło doświadczeniu na poziomie abstrakcyjnych wrażeń zmysłowych i pojęciowych intuicji. Pojęcie to określa także grupę szczególnych zabiegów stylistyczno-kompozycyjnych. Mówiąc o paralelizmie w kompozycji intermedialnej, mówimy o sytuacji, w której między różnymi wymiarami dzieła intermedialnego rozpoznać możemy pewnego rodzaju podobieństwo. Może ono dotyczyć możliwości konceptualizowania doświadczeń wykreowanych przez poszczególne elementy intermedium (typ I), jak i (analogicznie do sposobu działania *parallel* narracyjnych) dotyczyć może całych struktur symboli, motywów i akcentów, które pojawiają się w tej samej przestrzeni intermedialnej (typ II). Przykładowo, paralelizm pierwszego typu polegać może na sytuacji, w której ogólny kształt dzieła, pojawiające się w nim detale, jak i sposób wchodzenia z nim w interakcję kierować może myśl odbiorcy w kierunku zbliżonych pojęć i zagadnień. Taka sytuacja ma miejsce np. w dziele Artura Żmijewskiego pt. 40 szuflad. Paralelizm intermedialny typu drugiego polegać mógłby na powtórzeniu zbliżonego układu elementów w obrębie pojedynczego dzieła malarskiego oraz przestrzeni instalacyjno-wystawienniczej, w której jest ono prezentowane. Paraleliczne relacje między elementami współtworzącymi różne wymiary dzieła pełnić mogą szczególnie istotną rolę w przypadku takich kompozycji, dla których punktem wyjścia jest nadmiar/przesyt informacją wizualną, tzn. dzieł kolażowych i tych, o szkatułkowej konstrukcji. Analogicznie do *parallel* narracyjnych, paralelizm intermedialny stanowić ma klamrę kompozycyjną; formę łącznika poszczególnych płaszczyzn symbolicznych, który porządkuje dane wątki i zbiory kontekstów, intensyfikuje wrażenia estetyczne, czyni kompozycję bardziej czytelną, a jednocześnie unika rezygnacji z ideowej złożoności. Poprzez połączenie praktyki artystycznej i refleksji teoretycznej chciałbym udzielić odpowiedzi na pytania: czy posługiwanie się tytułową kategorią jest produktywne z perspektywy artysty/jednostki twórczej? A także, czy temat paralelizmu mógłby zostać uwzględniony w programach nauczania na kierunkach artystycznych?

Parallelism in intermedial composition

The aim of my dissertation is to examine the notion of *Intermedial Parallelism* in the perspective of treating it as a theoretical tool, which potentially can be used to support intermedial art practices. The potential, which is connected to this concept, relies on increasing artist's ability to arrange experiences of certain ideas in a way that wouldn't be its schemating imaging, but rather on making them present in the experience on the level of conceptual intuitions and abstract impressions. The term intermedial parallelism also addresses a group of specific stylistic and compositional decisions. To speak about parallelism in intermedial composition is to speak about a situation, in which one can recognize some similarity between different dimensions of

intermedium. It can rely on (first type) similarities between the ways one can conceptualize experiences of particular elements of intermedium or (second type) - by analogy to the narrative parallels - on similarities of construction between dimensions of intermedium. 40 drawers by Artur Żmijewski can be an example of first type intermedial parallelism. As an example of the second type of parallelism one can imagine a situation, in which a certain topology of elements is present both, on the singular piece of art and in the space of exhibition-installation, in which this artwork is being shown. Parallels between the elements which co-creates different dimensions of the artwork may play a particularly important role in the case of collage compositions. Analogously to narrative parallels, intermedia parallelism can function as a compositional frame; form of a connector of given contexts and threads, which would possibly make the composition more legible, without giving up the ideological complexity. By combining artistic practice with theoretical reflection, I would like to answer the questions of whether the usage of the theme category is productive from the perspective of an artist, and whether the topic of parallelism could be included in art curricula.

Mgr Alicja Pakosz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. ASP Michał Zawada (ASP w Krakowie)

Szklana maszyna. Życie obrazów budujących zbiorowe imaginarium narodowe. Studia wybranych przypadków

Celem pracy doktorskiej jest wytworzenie autorskiej narracji, która (uobecniona w dziele artystycznym) otworzy pole dyskusywne. Jest to projekt oparty na badaniach artystycznych nad określonym przeze mnie i rozwijającym się wraz z postępem projektu zbiorem symboli/artefaktów/obrazów znaczących dla tożsamości (świadomości) narodowej. Kluczowe będzie prześledzenie historii obrazów budujących imaginarium narodowe i zbadanie ich wpływu na obecną sytuację społeczno-polityczną. Na potrzeby tej pracy uznaję, że tożsamość narodowa jest poczuciem przynależności do zbiorowości, którą Benedict Anderson określał jako wspólnotę wyobrażoną. Wspólnota ta jest kształtowana i wyraża się poprzez budowanie określonego symbolicznego uniwersum składającego się z symboli/artefaktów/obrazów. Słowo obraz rozumiem tu przez jego szeroką, antropologiczną definicję ukształtowaną przez Hansa Beltinga. Relacja między nazwą/obrazem a tym, co jest nazywane/obrazowane, jest wynikiem ludzkich decyzji i może być obiektem dyskusji. Owo uniwersum symboliczne budowane jest m.in. w procesie prowadzenia polityki historycznej lub poprzez system oświaty. Badanie oraz świadomy namysł nad elementami składowymi tego zbiorowego imaginarium jest kluczowe, ponieważ właśnie w toku prowadzenia polityki historycznej społeczeństwa decydują jakie tradycje zamierzają kontynuować, a jakie chcą porzucić. Zatem to jak „pamiętamy” ma wpływ na to, co będzie. Konstrukcję zarówno części artystycznej, jak i teoretycznej będę budować przy użyciu metody studium przypadku, która pozwala szczegółowo badać konkretne zjawiska, nie zamykając się w obrębie jednej dziedziny i odnosząc się do różnych źródeł. Będę wykorzystywać practice-based research, czyli metodę badań, w której posłużę się środkami artystycznymi w celu zbierania, analizy i prezentacji danych. W doborze badanych przeze mnie przypadków będę posługiwać się metodą narracyjną, w której wyodrębnia się konkretny temat z zebranych danych, łącząc początkowo niepowiązane ze sobą elementy badawcze, by stworzyć spójną i czytelną dla

odbiorców całość. Powstanie w ten sposób autorska narracja składająca się ze studiów poszczególnych przypadków, która będzie wynikiem poszukiwań odpowiedzi na następujące pytania:

- Jak jest kształtowana świadomość narodowa?
- Jakie znaczenie w tym procesie mają narodowe fantazje i ich wytwory? W jaki sposób są obrazowane?
- Jaką rolę pełni obraz w kreowaniu i replikowaniu tych fantazji?
- Jakie symbole (dzieła kultury, artefakty historyczne, elementy środowiska naturalnego), poza oficjalnymi, konstituowały i konstituują obecnie tożsamość narodową? Jak ten kanon się zmieniał?
- Jak kształtuje się sieć wpływów między tożsamością jednostek i reprezentacją tożsamości zbiorowej w kulturze?

W realizacjach artystycznych poza obrazem malarskim będę korzystał z techniki wielkoformatowej dioramy, ze względu na jej tożsamościowo-twórcze korzenie. To medium często używane w muzeach historii naturalnej, narodowej i kulturowej, czyli narzędziach wykorzystywanych do budowania wizji konkretnej tożsamości.

Glass machine. Life of images constructing the collective national imagination. Selected case studies

The aim of this dissertation is to produce an authorial narrative that (embodied in the resulting works of art) will open a discursive field. It is a project based on artistic research of a set of symbols/artifacts/images significant for national identity. This set was selected by me, and it will develop as the project progresses. The key will be to trace the history of the images that build the national imagination, whilst examining their impact on the current socio-political situation. For the purposes of this project, I define national identity as a sense of belonging to a group that Benedict Anderson described as an imagined community. This community is shaped and expressed through the construction of a specific symbolic universe consisting of symbols/artifacts/images. I understand the word image here by its broad, anthropological definition shaped by Hans Belting. The relation between the name/image and what is named/imaged is a result of human choice and is a subject of discussion. This symbolic universe is constructed, among other things, in the process of conducting politics of memory or through the educational system. The study and conscious reflection on the components of this collective imagination is crucial, because it is in the process of conducting politics of memory that societies decide which traditions they intend to maintain and which they want to abandon. As such, how we "remember" has an impact on the future. The construction of both the artistic and theoretical part will be structured using the case study method, which allows the study of a specific phenomenon in detail without being confined to a single field, while also enabling references to various sources. I will adopt practice-based research, a method in which one uses artistic means to collect, analyze and present data. When selecting the cases to be examined, I will utilize the narrative method, in which a specific theme is extracted from the collected data, combining initially unrelated research elements to create a coherent and readable whole for the audience. This will result in an authorial narrative consisting of individual case studies, based on the search for answers to the following questions:

- How does a national identity form?
- What is the significance of national fantasies and their products in this process? How are they visualized?
- What role do images play in the creation and replication of these fantasies?
- What symbols (works of culture, historical artifacts, elements of the natural environment), in addition to the official ones, constituted in the past and still constitute national identity? How has this canon changed?
- What is the interplay between the identity of individuals and the representation of collective identity in culture?

In my artistic practice, in addition to painting, I will use the medium of a large-format diorama. It's a medium that traditionally belongs to the domain of museums of natural, national, and cultural history - places that have an impact on the construction of collective identity.

Mgr Michał Tokarz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Anna Sadowska (ISzID UP)

Dom – przestrzenie, nawarstwienia, granice, przejścia. Heterotopia opuszczonego domu rodzinnego

W projekcie doktorskim podejmę próbę zbadania figury domu. Obszarem badawczym jest opuszczony dom rodzinny, sytuacja przeprowadzki oraz oddziaływanie porzuconego budynku na związaną z nim jednostkę. Głównym celem badań jest penetracja domu jako struktury, idei, pamięci wpisanej w budynek, odkrywanie charakteru dawnych mieszkańców, ich więzi i zależności na osi mieszkańiec – dom. Celem równorzędnym jest zbadanie relacji i napięć powstałych między budynkami w wyniku przeprowadzki. Elementem projektu są działania aktywizujące mieszkańców okolicznych wsi. Zachęcenie ich do interakcji z instalacjami pozwoli im poszukać w narracji wątków bezpośrednio ich dotyczących. Zakładam, że dom ma swoją pamięć, charakter i dążenia, chłonie historię wydarzającą się w jego wnętrzu, w obrębie własnego czasu. Podobnie zgromadzone w nim przedmioty, które przez dziesięciolecia zmieniły się w nawarstwowaną, entropiczną plątaninę form i kontekstów. Potraktuję budynek oraz jego zawartość jako zapis informacji o mieszkańcach, zbadam, jak kształtowane są dalsze pokolenia w kontekście narzuconego bagażu odziedziczonych ruchomości i nieruchomości. Pojęciem ważnym dla projektu jest zamieszkiwanie, zamierzam na bazie opuszczonego budynku przeanalizować mechanizmy relacji między mieszkańcem a domem, oraz zbadać proces rozrywania tej więzi, w ujęciu problematyki zakorzenienia i wykorzenienia. Skonfrontuję też opuszczony dom z pojęciem heterotopii rozumianej jako przestrzeń mediacji między przeszłością i teraźniejszością. Istotny jest również kontekst relacji wewnątrz - zewnątrz, oparty na pojęciach granicy, śladu i mostu Georga Simmela. Podczas realizacji części artystycznej dogłębnie przeanalizuję dom w ujęciu całościowym, ale też indywidualnie każde z pomieszczeń, zdając sobie sprawę z ich wspólnotowości i integralności. Narracja będzie budowana środowiskowo (environmental storytelling) poprzez ingerencje artystyczne w opuszczony dom rodzinny, korzystające z tradycyjnych i nowych mediów. Każda z interdyscyplinarnych instalacji ma na celu przeanalizowanie i opisanie wyżej wspomnianej problematyki. Projekt zakłada również

wykorzystanie autora jako przestrzeni eksperymentu - zbadanie zmian tożsamościowych i świadomościowych wynikłych z długotrwałego wejścia w relację z konkretnym, opuszczonym budynkiem. Oczekiwanym rezultatem jest zbadanie relacji miejsca z człowiekiem, przy założeniu nierozzerwalności i nieustannego wpływu bytów na siebie, nawet w momencie fizycznego odseparowania.

Home – spaces, layers, boundaries, transitions. Heterotopia of an abandoned family home

In my PhD project I will attempt to study the figure of home. The research area is the abandoned family home, the situation of relocation and the impact of the abandoned building on the individual associated with it. The main aim of the research is to penetrate the house as a structure, an idea, a memory inscribed in the building, to discover the character of the former inhabitants, their bonds and dependencies on the inhabitant-house axis. An equal goal is to analyse the relations and tensions between the buildings as a result of the move. Part of the project includes efforts to activate the inhabitants of the surrounding villages. Encouraging them to interact with the installations will allow them to look for threads in the narrative that concern them directly. I assume that a house has its own memory, character and aspirations; it absorbs the story happening inside it, within its own time. Similarly, the objects gathered there, which over the decades have turned into a layered, entropic tangle of forms and contexts. I will treat the building and its contents as a record of information about the inhabitants, and explore how further generations are shaped in the context of the imposed baggage of inherited movables and properties. Habitation is an important concept for the project. On the basis of an abandoned building, I intend to analyse mechanisms of the relationship between the inhabitant and the house, and to examine the process of breaking this bond in terms of the problems of rooting and uprooting. I will also confront the abandoned house with the notion of heterotopia understood as a space of mediation between past and present. Also important is the context of interior-exterior relations, based on Georg Simmel's notions of border, trace and bridge. During the realization of the artistic part I will deeply analyze the house as a whole, but also individually each of the rooms, being aware of their communality and integrity. The narrative will be built environmentally through artistic interventions in an abandoned family home, using traditional and new media. Each of the interdisciplinary installations aims to analyse and describe the aforementioned issues. The project also involves using the author as a space for experimentation - exploring the changes in identity and consciousness that result from entering into a long-term relationship with a particular abandoned building. The expected result is an examination of the relationship between place and man, assuming the inseparability and continuous influence of entities on each other, even in the moment of physical separation.

Mgr Magdalena Hueckel-Śliwińska (I)

Academic supervisor #1: dr hab. prof. UP Małgorzata Wielek-Mandrela (IMiEA UP)

Academic supervisor #2: dr hab. prof. UP Marzenna Jakubczak (IFIS UP)

Madonny – święte kobiety na peryferiach katolicyzmu

Przedmiotem badań mojej dysertacji są wybrane święte kobiety i osoby transseksualne ukształtowane na peryferiach katolicyzmu. Pod pojęciem „peryferia” rozumiem nurty synkretyczne i wernakularne obejmujące:

- katolickie święte wchłonięte przez lokalne systemy religijne (tj. voodoo, candomble);
- katolickie święte, których wizerunki ukształtowane zostały w wyniku fuzji katolicyzmu i miejscowych wierzeń, (tj. Sarah la Kali, La Virgen del Cerro);
- “folkowe” święte powstałe w obrębie kultury katolickiej, które nie zostały zaakceptowane przez oficjalną doktrynę (tj. Santa Muerte, św. Wilgefortis).

Dla rolniczych kultur neolitycznych najwyższym bóstwem była Bogini. Nieśmiertelna, niezmienna i wszechmocna. Wielka Matka była panią życia, śmierci, odrodzenia, opiekunką ziemi i jej płodów, karmicielką, uzdrowicielką, kreatywną siłą kosmiczną. W społeczeństwach, w których jej kult był znaczący, kobiety pełniły ważne role społeczne oraz zajmowały istotne stanowiska. Mogły służyć jako kapłanki, uzdrowicielki, wyrocznie i odgrywać znaczącą rolę w ceremoniach religijnych i rytuałach związanych z boginią. W niektórych regionach lub społecznościach, szczególnie tych z historią rdzennych lub przedchrześcijańskich praktyk religijnych, przetrwały elementy kultu postaci “Wielkiej Bogini”. Przejawiają się one w czczeniu lokalnych świętych, włączeniu rdzennych symboli, rytuałów lub tradycji związanych z kobiecym bóstwem. Tradycyjny język współczesnych religii monoteistycznych określa Boga za pomocą męskich zaimków i opisuje w kategoriach ojcowskich. Geneza patriarchy to złożony proces, który zaowocował kulturową i społeczną zmianą oraz stworzeniem zdominowanej przez mężczyzn hierarchii. Patriarchalny charakter dotyczy języka, teologii, symboliki, struktur instytucji, a w konsekwencji ustanowionych ról społecznych. Przykładem tego jest katolicyzm. Obecnie wielu teologów i uczonych jest zaangażowanych w dyskusję na temat potrzeby bardziej inkluzywnego rozumienia boskości, jak również włączaniem kobiecych oraz androgynicznych obrazów i metafor do reprezentowania absolutu. W ramach projektu artystyczno-badawczego planuję zastosować metody teoretyczne, jakościowe i artystyczne. Poszukiwania teoretyczne stanowią merytoryczny punkt wyjścia dla badań artystycznych i zawierać będą analizę wybranych wizerunków świętych kobiet i osób transseksualnych, związaną z nimi symbolikę, wierzenia, mity, obrzędy i praktyki religijne. Wśród nich znajdują się m.in.: Sarah la Kali (Europa) La Virgen del Cerro (Peru, Boliwia) Lemelje (Ameryka Łacińska) Erzulie (Haiti, Stany Zjednoczone) Wilgefortis / St. Liberata (Europa, Ameryka Łacińska), Santa Muerte (Meksyk). Dokonana przeze mnie analiza toposów kulturowych konstruowanych przez współcześnie czczone święte wpisze pracę w problematykę szeroko pojętych zagadnień związanych z kulturową tożsamością płci. W dysertacji podejmę próbę odpowiedzi na następujące pytania: Kim są współcześnie czczone boginie i święte? Jakie cechy uosabiają? Jakie archetypy reprezentują? Jak są przedstawiane? Jak są czczone? Czy są postaciami autonomicznymi, czy tylko pośredniczkami w kontakcie z Absolutem? Nad kim sprawują opiekę? Kto ma prawo korzystać z ich kurateli? Kto ma prawo kreować ich wizerunki i się nimi posługiwać? Czy bywają narzędziami opresji? Czy boskie przewodniczki są ciągle potrzebne?, a jeśli tak, to

komu? Interesuje mnie również system tworzenia kategorii, które czynią obrazy czy obiekty świętymi, religijnymi, kultycznymi (płaczące obrazy) dewocyjnymi i tzw. „obrażającymi uczucia religijne”. Kto i jak może posługiwać się symboliką i ikonografią religijną i czy istnieje w tym zakresie monopol interpretacyjny (czy takie dylematy zawsze mają charakter polityczny?). Praca praktyczna polegać będzie na stworzeniu własnych wizerunków synkretycznych świętych. W swoim dziele bazować będę na przeprowadzonych wcześniej badaniach i zebranej ikonografii, jednak stworzone przeze mnie eksponaty będą miały autorski charakter i cechować je będzie kulturowa i interpretacyjna niejednoznaczność. Formalnie nawiązywać będę do tradycyjnych metod tworzenia obiektów sakralnych, realizując rzeźby, tworząc kapliczki, chorągwie, ołtarze, hologramy czy też obiekty przyrodnicze. Istotnym elementem projektu będzie umiejscowienie prac w odpowiednich lokacjach i kontekstach przestrzeni publicznej, tak aby prowokowały one refleksję i zachęcały do podjęcia międzykulturowego dialogu.

Madonnas – holy women on the periphery of Catholicism

The subject of my dissertation is selected holy women and transsexual persons found on the periphery of Catholicism. By 'periphery' I mean syncretic and vernacular currents including:

- Catholic saints absorbed into local religious systems (i.e., voodoo, candomble);
- Catholic saints whose images have been shaped by the fusion of Catholicism and local beliefs, (i.e., Sarah la Kali, La Virgen del Cerro);
- 'folk' saints, formed within Catholic culture, which were not accepted by official doctrine (i.e. Santa Muerte, St Wilgefortis).

For agricultural neolithic cultures, the supreme deity was the Goddess. Immortal, immutable and omnipotent. The Great Mother was the mistress of life, death, rebirth, the protector of the earth and its crops, the nurturer, the healer, the creative cosmic force. In societies where her cult was significant, women held important social roles and positions. They could serve as priestesses, healers, oracles and play a significant role in religious ceremonies and rituals associated with the goddess. In some regions or communities, particularly those with a history of indigenous or pre-Christian religious practices, elements of the worship of the 'Great Goddess' figure survived. These manifest themselves in the veneration of local saints, the incorporation of indigenous symbols, rituals or traditions associated with the female deity. The traditional language of modern monotheistic religions defines God with male pronouns and describes him in paternal terms. The genesis of patriarchy is a complex process that resulted in cultural and social change and the creation of a male-dominated hierarchy. Patriarchalism applies to language, theology, symbolism, institutional structures and, consequently, established social roles. Catholicism is an example of this. Currently, a number of theologians and scholars are engaged in a discussion about the need for a more inclusive understanding of the divine, as well as the inclusion of feminine and androgynous images and metaphors to represent the absolute. My plan is to use theoretical, qualitative and artistic methods in my art and research project. The theoretical search is the substantive starting point for the artistic research. and includes an analysis of selected images of sacred women and transsexual persons, the associated symbolism, beliefs, myths, rituals and religious practices. These include: Sarah la Kali (Europe) La Virgen del Cerro (Peru, Bolivia), Lemelje (Latin America) Erzulie (Haiti, United States) Wilgefortis / St. Liberata (Europe, Latin America), Santa Muerte (Mexico). My analysis of the cultural topoi constructed by

contemporary venerated saints will situate the work in the problematic of broad issues related to cultural gender identity. In the dissertation I will attempt to answer the following questions: Who are contemporary venerated goddesses and saints? What qualities do they embody? What archetypes do they represent? How are they portrayed? How are they worshiped? Are they autonomous figures or merely intermediaries with the Absolute? Over whom do they exercise their guardianship? Who has the right to exercise their guardianship? Who has the right to create their images and use them? Are they instruments of oppression? Are divine guides still needed, and if so, to whom? I am also interested in the system of creating categories that make images or objects sacred, religious, cultic (weeping images) devotional and so-called "offending religious feelings". Who can use religious symbolism and iconography and how, and is there a monopoly of interpretation in this regard (are such dilemmas always political?). The practical work will consist of creating my own images of syncretic saints. In my work, I will build on my previous research and collected iconography, but the artifacts I create will have an authorial character and will be characterized by cultural and interpretive ambiguity. Formally, I will refer to traditional methods of creating sacred objects by making sculptures, creating shrines, flags, altars, holograms or natural objects. An important element of the project will be to situate the works in appropriate locations and contexts of public space, so that they provoke reflection and encourage intercultural dialogue.

Mgr Paulina Mazurek (I)

Academic supervisor #1: dr hab. prof. UP Maria Wasilewska (IMiEA UP)

Academic supervisor #2: dr hab. Wojciech Sternak (Uniwersytet Warszawski)

XYZ - Intermedialne reminiscencje wzorców międzypokoleniowych

Pokolenie Y przejmuje aktualnie rynek pracy, żyje w tzw. płynnej nowoczesności i czasach globalnej anomii, doświadcza nowych wyzwań (np. pandemia, wzmożone migracje) i rozpoczyna wychowanie kolejnych pokoleń. Dyskurs publiczny koncentruje się głównie na postawach Y jako obywateli, konsumentów, pracowników czy wobec poprzedzającego je pokolenia X. Obszarem niedoeksplorowanym, aktualnie się klarującym, jest badanie generacji Y jako (potencjalnych) wychowawców, a jednocześnie osób coraz bardziej świadomych otrzymanych przez siebie wzorców wychowawczych. Za polskich reprezentantów pokolenia Y uznaję członków dwóch bliskich generacji: Europejskich poszukiwaczy, urodzonych w latach 1983-1989, i Pochłaniaczy bodźców, którzy przyszli na świat w latach 1990-1997. Przedstawiciele każdego pokolenia oprócz własnej osobowości i tożsamości kształtują także tożsamość społeczną pokolenia. Okres największej pokoleniotwórczej aktywności przypada na czas pomiędzy 19 a 26 rokiem życia, więc w 2023 roku tożsamość społeczna pokolenia Y jest już bliska uzyskaniu ostatecznego kształtu. Głównym założeniem doktoratu jest przełożenie na język intermedialnych realizacji refleksji na temat powtarzających się postaw i przekonań obecnych od lat w "sztafecie międzypokoleniowej" (w rodzinie, grupie rówieśniczej, środowisku lokalnym, placówkach edukacyjno-wychowawczych), znaczących także w wychowaniu pokolenia Y, którego jestem przedstawicielką. Przykładem jest unieważnianie uczuć (nie płacz, nie boli), kształtowanie ról płciowych, czy stygmatyzacja zaburzeń psychicznych (wylądujesz w Kobierzynie). Istotne jest dla mnie dostrzeżenie ich wpływu na Y jako młodych dorosłych i aktualnych lub potencjalnych

wychowawców oraz uważność na ich reakcje na te postawy: wyróżnienie tych, które przepracowują, ignorują lub negują; przyjmują bezwiednie lub świadomie. Ważnym punktem odniesienia będzie także spojrzenie na te wzorce w pokoleniach X i Z. Wybiorę je korzystając m.in. z case study, wywiadu swobodnego czy kwestionariuszowego. Problemem przewodnim pracy jest poszukiwanie strategii artystycznych, które pozwolą najlepiej o nich opowiedzieć. Finalny projekt będzie wieloelementowym, intermedialnym dziełem/wystawą. Poszczególne jego części będą ilustrowały wybrane postawy. Celem jest również zaproponowanie odbiorcy osobistego doświadczenia elementów dzieła poprzez wejście z nimi w relację i interakcję, a także stworzenie pola (auto)refleksji i dyskusji nad ukazanymi postawami, pokazanie odbiorcy, że od niego zależy aplikowanie tych wzorców, poddawanie się ich wpływom. Materiał wyjściowy do tworzenia dzieła, m.in. instalacji, fotografii, wideo, kolażu, będą stanowić przedmioty, archiwalia, wizerunki zaczerpnięte z kultury materialnej obecnej w wychowaniu pokolenia Y. Za przykład mogą służyć zabawki, figurki znajdujące się w czekoladowych jajkach, bajki emitowane jako "Wieczorynki". Ze względu na swój 'uczulający' charakter pozwolą odbiorcy znaleźć odniesienie do empirycznych desygnatów, indywidualnych doświadczeń i wyobrażeń. Będą przetwarzane i odtwarzane za pomocą języka sztuki współczesnej. Fotografia w projekcie będzie rozumiana jako obiekt, element instalacji lub proces. Przetworzenie znanych odbiorcom obiektów będzie równoległe do rewizji znanych im wzorców wychowawczych.

XYZ - Intermedia reminiscences of intergenerational patterns

Generation Y is currently taking over the labor market, living in so-called liquid modernity and times of global anomie, experiencing new challenges (e.g., pandemic, increased migration) and beginning to raise the next generation. Public discourse mainly focuses on the attitudes of Y as citizens, consumers, workers or towards the generation X that preceded them. An underexplored area, currently clarifying, is the study of Generation Y as (potential) educators and, at the same time, people who are increasingly aware of the upbringing patterns they have received. I consider members of two close generations to be Polish representatives of Generation Y: European Seekers, born in 1983-1989, and Stimulus Absorbers, who were born in 1990-1997. Representatives of each generation, in addition to their own personality and identity, shape the social identity of the generation. The period of greatest generational activity is between the ages of 19 and 26, so in 2023 the social identity of Generation Y is close to obtaining its final shape. The main idea of the doctoral dissertation is to translate into the language of intermedia realizations reflections on recurring attitudes and beliefs present for years in the "intergenerational relay" (in the family, peer group, local environment, educational institutions), significant also in the upbringing of Generation Y, of which I am a representative. Examples include invalidating feelings (don't cry, it doesn't hurt), shaping gender roles, or stigmatizing mental disorders (you'll end up in Kobierzyn). It is important for me to see their impact on Y as young adults and actual or potential educators, and to be attentive to their reactions to these attitudes: distinguishing those they overwork, ignore or deny; adopt involuntarily or consciously. Looking at these patterns in generations X and Z will also be an important point of reference. I will select them using, among other things, a case study, a free-form interview or a questionnaire. The main problem of the work is the search for artistic strategies to best tell about them. The final project will be a multi-element intermedia work/exhibition. Its individual parts will illustrate selected attitudes. The goal is also to offer the viewer a personal experience of the elements of

the work by entering into a relationship and interaction with them, as well as to create a field for (self-)reflection and discussion of the attitudes shown, to show the viewer that it is up to him to apply these patterns, to be influenced by them. The starting material for the creation of the work, including installation, photography, video, collage, will be objects, archives, images taken from the material culture present in the upbringing of Generation Y. Examples include toys, figurines found in chocolate eggs, fairy tales aired as "Wieczorynka". Due to their 'sensitizing' nature, they will allow the viewer to find reference to empirical designations, individual experiences and perceptions. They will be processed and reproduced through the language of contemporary art. Photography in the project will be understood as an object, an element of an installation or a process. The processing of familiar objects for the viewers will be parallel to the revision of familiar educational patterns.

Mgr inż. Barbara Nawrocka (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Maria Wasilewska (IMiEA UP)

Plantstoria. O pamięci i historii opowiedanej z perspektywy roślin

W swoim doktoracie podejmę próbę opowiedzenia o koncepcji miasta ogrodu (E. Howard, 1898) z perspektywy samych roślin. Zamierzam przeanalizować dzieje urbanistycznej utopii i jej różnorodnych implementacji, poruszyć wątki z zakresu historii architektury i urbanistyki, botaniki czy fizjologii i archeologii roślin i opowiedzieć je oczami aktorów nieludzkich (B. Latour, 1999) poprzez język sztuki. Tytuł projektu plantstoria został stworzony w kontrze do słów „historia” czy „herstoria”, aby oznaczyć podmiot tworzący kanwę opowieści - nie tyle głównego bohatera, ale narratora, do roli którego chciałabym podnieść świat roślin w tym projekcie (nigdy nie opowiedziana przez Howarda perspektywa ogrodów). Czerpię tu z nowego materializmu (R. Braidotti, 2000) i rozszerzenia optyki w stronę wielogatunkowości (D. Haraway, 2016). Podkreśleniu upodmiotowienia roślin w roli naratorek historii służą nie tylko posthumanistyczne teorie, ale i współczesne badania z zakresu fizjologii roślin. Rośliny są inteligentne, a kolejne badania naukowe im poświęcone tylko utwierdzają nas w przekonaniu, jak bardzo. W świecie roślin występuje współpraca międzygatunkowa, negocjacja optymalnych warunków bytowych w danym siedlisku, czy emisja sygnałów do świata zewnętrznego poprzez fluorescencję chlorofilu. Rośliny również zapamiętują, uczą się, umieją dostosowywać się do zmieniających warunków środowiska zewnętrznego, a pamięć tzw. epigenetyczna jest zapisana w DNA i przekazywana z pokolenia na pokolenie. Pamięć jest dla nas nośnikiem informacji i emocji. W wymiarze prywatnym i społecznym wiąże się z doświadczeniem zdobywanym wraz z wiekiem, przywiązaniem, tworzeniem relacji i budowaniem tożsamości. Pamięć zbiorowa kształtuje nas i osadza w kontekście. Jest kulturowym punktem odniesienia. Kluczowe jest to, kto pisze naszą historię. W swoim projekcie pragnę poruszyć wątki i wzajemne relacje pamięci roślin i przestrzeni. Interesującym mnie tematem, dla którego będę szukać alternatywnej historii (plantstorii) jest urbanistyczna utopia miasta – ogrodu autorstwa Ebenezera Howarda, opowiedana do tej pory przede wszystkim w ujęciu architektonicznym i społecznym. Na poziomie badań teoretycznych skupię się nie tylko na idei i wzorcowym projekcie Howarda, ale przede wszystkim na wybranych (z licznie występujących) dzielnicach wybudowanych w XX w. w oparciu o ten model. W praktyce, tj. badając konkretną historię i konkretne miejsca i środowiska a także realizując projekt

artystyczny, moje działania obejmą przede wszystkim jedną wybraną dzielnicę w moim rodzinnym mieście Ciechanowie, której projekt powstał z inspiracji utopijną ideą Howarda, a została zbudowana w czasie okupacji na berlińskich planach dla notabli III Rzeszy. Interesujący jest tu jednocześnie koncept zakładania idyllicznej, zielonej dzielnicy które w tym przypadku stanowiło akt przejęcia i przysposobienia podbitych ziem, jak i polityka nazistowska, która dawała przywilej natywności tak wśród ludzi jak i roślin. Podstawowe pytania badawcze dotyczą tego, jak jak mogłaby wyglądać lub brzmieć historia miast-ogrodów z perspektywy ogrodów. Jaką historię wyczytamy od samych roślin? Jakie formy przestrzenne mogłyby przybierać sposoby upamiętniania roślin oraz jak wyglądałoby utopijne założenie łączące ogród i miasto gdyby stworzyć je w oparciu o wielogatunkowość? Odpowiadając na powyższe pytania będę bazować równolegle na badaniach naukowych o pamięci roślin jak i spekulacji, która będzie w stanie wypełnić "luki w pamięci". W swojej pracy artystycznej zamierzam łączyć warsztat architektoniczny z artystycznym. W oparciu o narzędzie spekulacji stworzyć serię dzieł. Będą to performatywne działania w przestrzeni, instalacje i grafiki odpowiadające na pytanie o upamiętnianie roślin oraz grafiki ilustrujące spekulację na temat utopii roślinnej (projekty - w swojej formie nawiązujące do rysunków architektonicznych). Do opowiadania historii roślin użyję takich narzędzi jak słowo, światło i dźwięk (nagrania audio, neon, mural) oraz narzędzia cyfrowe z obszaru AR i VR.

Plantstory. On Memory and History Told from the Perspective of Plants

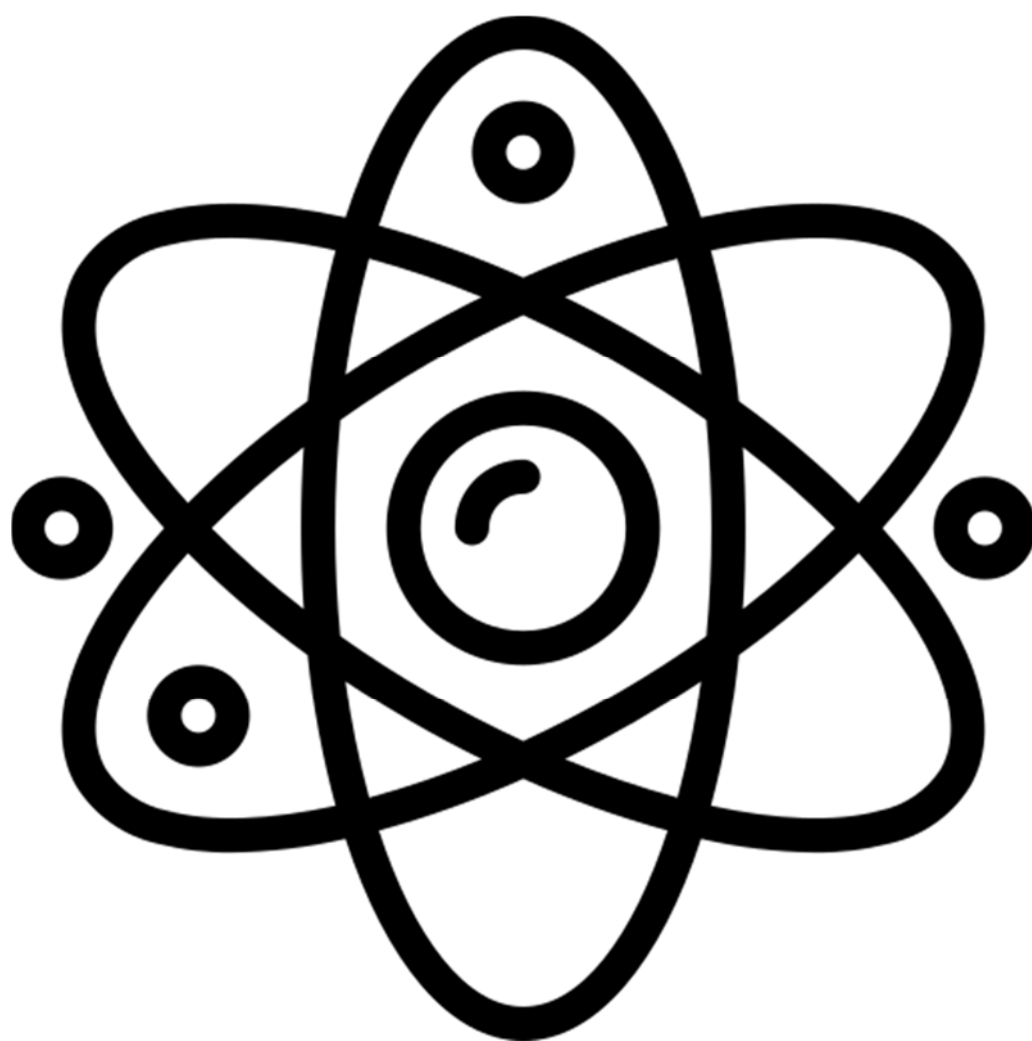
In my doctoral dissertation, I will attempt to tell the story of the concept of the garden city (E. Howard, 1898) from the perspective of plants themselves. I intend to analyze the history of urban utopia and its various implementations, touch upon topics in architectural and urban history, botany, plant physiology, and archaeology, and narrate them through the eyes of non-human actors (B. Latour, 1999) using the language of art. The project title, 'Plantstory', was created in contrast to the words "history" or "herstory" to signify the subject creating the narrative framework—not so much the main character, but the narrator, in whose role I would like to elevate the plant world in this project (a perspective never told by Howard). I draw here from new materialism (R. Braidotti, 2000) and expand the perspective towards multi-species considerations (D. Haraway, 2016). The emphasis on plants' agency as narrators of history is not only supported by posthumanist theories but also by contemporary research in plant physiology. Plants are intelligent, and further scientific studies only reinforce this belief. Cooperation between species, negotiation for optimal living conditions in a given habitat, and signal emission to the external world through chlorophyll fluorescence are all present in the plant world. Plants also possess memory, learning abilities, and the capacity to adapt to changing environmental conditions, with epigenetic memory encoded in DNA and transmitted across generations. Memory serves as a carrier of information and emotions for us. In the private and social dimensions, it is linked to the experiences gained with age, attachment, relationship building, and identity formation. Collective memory shapes and contextualizes us, serving as a cultural reference point. It is crucial to consider who writes our history. In my project, I aim to explore the connections and mutual relationships between plant memory and space. One topic that interests me and for which I will seek an alternative history (plantstory) is the urban utopia of the garden city proposed by Ebenezer Howard, primarily narrated so far from an architectural and social perspective. In theoretical research, I will focus not only on Howard's ideas and his

exemplary project but primarily on selected neighborhoods built in the 20th century based on this model (which are numerous). In practice, through the examination of specific histories, places, environments, and the realization of an artistic project, my actions will primarily encompass one chosen district in my hometown of Ciechanów. This district was inspired by Howard's utopian idea and built during the occupation based on Berlin's plans for high-ranking Nazi officials. Of interest here is both the concept of establishing an idyllic green neighborhood, which, in this case, constituted an act of appropriation and adaptation of conquered lands, and the Nazi policy that granted privilege to both humans and plants based on nativity. Research questions revolve around how the history of garden cities could look or sound from the perspective of gardens. What story can we decipher from the plants themselves? What spatial forms could the methods of plant commemoration take, and how would a utopian integration of garden and city look if based on multi-species considerations? To address the above questions, I will simultaneously draw from scientific research on plant memory and speculation, which will fill in 'the gaps in memory.' In my artistic work, I intend to combine architectural and artistic techniques. Using the tool of speculation, I will create a series of works. These will include performative actions in space, installations, and graphics that address the question of plant commemoration, as well as graphics illustrating speculation on the topic of plant utopia (projects that resemble architectural drawings in their form). To narrate the story of plants, I will employ tools such as words, light, and sound (audio recordings, neon, murals), as well as digital tools from the field of AR and VR.

VI

Nauki ścisłe

Exact Sciences

Lic. Maciej Zięba (II Mathematics)

Academic supervisor: prof. dr hab. Tomasz Szemberg (IM UP)

Badanie krzywych eliptycznych: odwzorowania, własności arytmetyczne i analiza

Matematycy przykładają ogromną wagę do geometrii algebraicznej, która łączy obiekty geometryczne z rozwiązaniami równań algebraicznych, zwłaszcza wielomianów. Badanie powiązanych odwzorowań jest często niezbędne do analizy klasycznych twierdzeń geometrycznych i ich uogólnień.

W prezentacji przeanalizujemy ważne twierdzenie związane z krzywymi eliptycznymi. Twierdzenie, znane również jako twierdzenie Chaslesa, skupia się na przecięciach dwóch krzywych trzeciego stopnia, \mathcal{C}_1 i \mathcal{C}_2 , w \mathbb{P}^2 , przecinających się w dziewięciu różnych punktach, P_1, \dots, P_9 . Zbadamy fascynującą własność, że dowolna dodatkowa krzywa trzeciego stopnia, \mathcal{C}_3 , przechodząca przez punkty P_1, \dots, P_8 , musi również zawierać punkt P_9 .

Analizujemy odwzorowanie zdefiniowane przez ustalony podzbiór $n-2$ punktów, ponieważ twierdzenie implikuje, że zbiór $n-1$ punktów jednoznacznie określa n -ty punkt. To odwzorowanie jest involucją przestrzeni rzutowej. Ważne jest jednak zauważenie, że związane są z tym pewne obszary nieoznaczoności.

Ze względu na głębokie powiązania między ich własnościami geometrycznymi i arytmetycznymi, krzywe eliptyczne odgrywają ważną rolę w geometrii biwymiarowej i własności arytmetyczne są ściśle związane z własnościami geometrycznymi. Na przykład, punkty trzypunktowe w prawie grupowym krzywej eliptycznej są dokładnie punktami przecięcia tej krzywej.

Podczas naszego badania zaprezentujemy interesujące obserwacje kombinatoryczne, które wynikają z badania krzywych eliptycznych. Opracowaliśmy niezbędne funkcje, które znacznie ułatwiają nasze badania, umożliwiając nam gruntowne zbadanie własności arytmetycznych i geometrycznych tych krzywych. Korzystając z tych funkcji, chcemy stworzyć specjalną bibliotekę, dzięki której będziemy mogli zagłębić się w złożone powiązania między aspektami algebraicznymi i geometrycznymi krzywych eliptycznych oraz odkrywać nowe spostrzeżenia. Te narzędzia odgrywają kluczową rolę w naszym staraniu o rozwinięcie naszego zrozumienia tego fascynującego tematu.

Explore of elliptic curves: maps, arithmetic properties, and analysis

Mathematicians place a great deal of attention on algebraic geometry, which connects geometric objects with solutions of algebraic equations, particularly polynomials. The study of related mappings is often necessary for analyzing classical geometry theorems and their generalizations.

In the talk, we will examine an important theorem connected to elliptic curves. The theorem, also known as Chasles' theorem, focuses on the intersections of two cubic curves, \mathcal{C}_1 and \mathcal{C}_2 , in \mathbb{P}^2 intersecting at nine distinct points, P_1, \dots, P_9 . We will investigate the fascinating property that any additional cubic curve, \mathcal{C}_3 , passing through points P_1, \dots, P_8 , must also include point P_9 .

We analyze mapping defined by a fixed subset of $n-2$ points since theorem implies that a set of $n-1$ points uniquely determines the n th point. This map is the involution of the projective space.

However, it's important to recognize that certain indeterminacy loci are associated with these structures.

Due to the deep connections between their geometric and arithmetic properties, elliptic curves play an important role in birational geometry and their arithmetic properties are closely connected to the geometrical properties. For example, three division points in the group law of an elliptic curve are precisely flex points of the curve.

During our exploration, we will showcase interesting combinatorial observations that arise from the study of elliptic curves. We have developed essential functions that greatly facilitate our research, enabling us to thoroughly investigate the arithmetic and geometric properties of these curves. By utilizing these functions, we want to create a special library, thanks to which we can delve deeper into the intricate connections between the algebraic and geometric aspects of elliptic curves and uncover new insights. These tools play a crucial role in our endeavor to advance our understanding of this fascinating topic.

Mgr inż. Katarzyna Tomczyk (II Biology)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Robert Stawarz (IB UP)

Auxiliary supervisor: dr n. med. Helena Sławska (Śląski Uniwersytet Medyczny)

Badanie zawartości metali ksenobiotycznych w tkankach płodowych człowieka na różnych etapach ontogenezy pre- i postnatalnej

Ksenobiotyki to substancje obce dla organizmu, które nie są jego naturalnymi składnikami i nie posiadają wartości odżywczych, jednak wykazują aktywność biologiczną. Mogą one przenikać do wnętrza organizmu wraz z pokarmem lub wdychanym powietrzem, a następnie wraz z krwią transportowane są do tkanek i organów, gdzie mogą być magazynowane. Do ksenobiotyków należą m.in. metale ciężkie, takie jak ołów, kadm i rtęć. Wpływ metali ksenobiotycznych na zdrowie człowieka, zwłaszcza w okresie wzrostu i rozwoju jest badany od wielu lat i został on wielokrotnie potwierdzony. Ksenobiotyczne pierwiastki ze względu na swoją dużą aktywność i szkodliwe działanie, prowadzą do negatywnych skutków dla zdrowia matki i dziecka. Rozwijający się płód jest chroniony przed niekorzystnym wpływem związków toksycznych przez łożysko, które zatrzymuje szkodliwe substancje i dzięki błonowym kompleksom białkowym transportuje zbędne substancje do krwi matki. Jednak liczne badania dowodzą, że metale ciężkie, takie jak rtęć, ołów i kadm przechodzą przez barierę łożyskową, przenikając do rozwijającego się płodu i mogą gromadzić się w jego tkankach. Płód wykazuje wysoką podatność na działanie metali ciężkich i już niewielka ich dawka może w sposób negatywny wpływać na jego rozwój, co w konsekwencji może prowadzić do występowania przewlekłych chorób, które mogą ujawnić się po urodzeniu dziecka. Realizowany projekt badawczy dotyczy problemu transferu ksenobiotycznych metali ciężkich (ołowiu, kadmu i rtęci) z organizmu matki do organizmu dziecka podczas trwania ciąży i karmienia piersią. W ramach projektu planowane jest oznaczenie zawartości wspomnianych metali ciężkich w tkankach łożyska, pępowinie, błonach płodowych oraz we krwi pępowinowej i płynie owodniowym. Następnie po urodzeniu dzieci, zawartość tych samych pierwiastków będzie cyklicznie badana w mleku karmiących matek oraz we włosach i paznokciach dzieci. Pozwoli to uzyskać informację na temat stopnia, w jakim ksenobiotyki przenikają z organizmu matki do

organizmu dziecka. Dodatkowo wykorzystanie ankiet wśród pacjentek i rozłożenie badań na zróżnicowane pod względem zanieczyszczenia środowiska obszary, pozwoli porównać zawartość ksenobiotyków zarówno w tkankach prenatalnych jak i w tkankach dziecka, biorąc pod uwagę zróżnicowane środowisko oraz nawyki żywieniowe matek i ich stosunek do palenia tytoniu. Badania pozwolą również na określenie dynamiki zmian zawartości rtęci, ołowiu i kadmu w tkankach dziecka w pierwszych miesiącach życia. Pomiary będą wykonywane przy pomocy zaawansowanych technik laboratoryjnych, a uzyskane wyniki zostaną poddane analizie statystycznej.

The content of xenobiotic metals in human fetal tissues at different stages of pre- and postnatal ontogeny

Xenobiotics are substances that are foreign to the body, which are not natural components of the body and have no nutritional value, but they are biologically active. They can penetrate the body with food or inhaled air, and then these substances are transported with the blood to tissues and organs, where they can accumulate. Xenobiotics include heavy metals such as lead, cadmium and mercury. The effects of xenobiotic metals on human health, especially during growth and development, have been studied for many years and have been repeatedly confirmed. Xenobiotic elements, due to their high activity and harmful effects, lead to negative effects on the health of the mother and child. The developing fetus is protected from the adverse effects of toxic compounds by the placenta, which retains harmful substances and, thanks to membrane protein complexes, transports unnecessary substances into the mother's blood. However, many studies show that heavy metals such as mercury, lead and cadmium pass through the placental barrier, penetrating the developing fetus and can accumulate in its tissues. The fetus has a high susceptibility to heavy metals and even a small dose of them can negatively affect its development, which as a consequence, can cause chronic diseases that may manifest themselves after the child is born. The ongoing research project addresses the problem of transfer of xenobiotic heavy metals (lead, cadmium and mercury) from the mother's body to the child's body during pregnancy and breastfeeding. As part of the project, it is planned to determine the content of the mentioned heavy metals in the tissues of the placenta, umbilical cord, fetal membranes and in cord blood and amniotic fluid. Then, after the children are born, the content of the same elements will be periodically tested in the milk of nursing mothers and in the hair and nails of the children. This will provide information on the extent to which xenobiotics penetrate from the mother's body into the child's body. In addition, the use of questionnaires among patients and the distribution of the study to different areas in terms of environmental pollution will allow comparison of the content of xenobiotics in both prenatal and child tissues, taking into account the different environments and the mothers' dietary habits and their attitude to smoking. The study will also determine the dynamics of changes in mercury, lead and cadmium in the baby's tissues during the first months of life. Measurements will be made using advanced laboratory techniques, and the results obtained will be analyzed statistically.

Mgr Sylwia Koczanowicz (II Biology)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Magdalena Nowak-Chmura (IB UP)

Auxiliary supervisor: dr n. med. Marek Asman (Śląski Uniwersytet Medyczny)

Ryzyko narażenia człowieka na infestację przez kleszcze (*Acari: Ixodida*) i choroby odkleszczowe na wybranych terenach Popradzkiego Parku Krajobrazowego

Ixodes ricinus to najczęściej występujący gatunek kleszcza w Polsce i Europie o największym znaczeniu medycznym i weterynaryjnym. Zagrożenie dla zdrowia człowieka i zwierząt domowych związane z atakami kleszczy *I. ricinus* spowodowane jest głównie ryzykiem zakażenia patogenami odkleszczowymi. *I. ricinus* jest najczęściej notowanym gatunkiem kleszczy na terenie Polski, jednakże nadal są znaczne obszary w Polsce, gdzie brak jest informacji o występowaniu tego gatunku kleszczy. Moje badania skupiają się na pogłębianiu wiedzy o występowaniu kleszczy *Ixodes ricinus* w naturalnych siedliskach Popradzkiego Parku Krajobrazowego, a także analizą ryzyka występowania patogenów odkleszczowych na badanym obszarze. Przeprowadzono 2-letnie badania terenowe w latach 2021-2022 w miesiącach kwiecień-październik, podczas których zebrano 2531 kleszczy *I. ricinus*. Najwięcej kleszczy zostało zebranych w miesiącach sierpień i wrzesień, nastąpił wtedy drastyczny wzrost ilości kleszczy w stadium larwy. Ważne jest poznanie miejsc bytowania kleszczy, ich szczytów aktywności sezonowej w czyhaniu na żywiciela w celu określenia stopnia ryzyka żerowania kleszczy na ludziach i możliwości zakażenia przez choroby odkleszczowe. Konieczna jest kontynuacja badań na nowych obszarach Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Dodatkowo przeprowadzone zostały badania nad występowaniem kleszczy na szlakach turystycznych Popradzkiego Parku Krajobrazowego w Krynicy Zdrój „Na Stoku Jaworzyny-Krynickiej” oraz w Rytrze na ścieżce „Barani Szlak”. Szlaki turystyczne są powszechnie odwiedzane przez lokalnych mieszkańców i turystów parku, którzy mogą być potencjalnymi żywicielami kleszczy na terenach rekreacyjnych parku. Kleszcze w dalszym etapie zostaną przebadane molekularnie na obecność chorób odkleszczowych. Choroby odkleszczowe na terenie parku zostały już przeze mnie potwierdzone na terenie Barcic i Barcic Dolnych. Zebrałam tam 363 kleszcze, w których wykryto patogeny chorobotwórcze wywołujące następujące choroby: boreliozę, anaplazmozę i babeszjozę. Są to niezwykle groźne choroby dla człowieka a także zwierząt domowych. Wyniki tych badań niedługo zostaną opublikowane w prestiżowym czasopiśmie. Ponadto w ostatnim czasie przeprowadziłam badania surowicy ludzkiej pozyskanej z laboratorium diagnostycznego w celu oceny ryzyka zakażenia *Borrelia burgdorferi* wśród losowej grupy pacjentów zamieszkujących teren Popradzkiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. Bakterie *B. burgdorferi* sensu lato są czynnikiem etiologicznym choroby - Boreliozy, która jest najczęstszą chorobą transmisyjną w Europie, w tym także w Polsce. Borelioza z Lyme jest chorobą przewlekłą, wielonarządową, trudną w diagnostyce. Krętki *B. burgdorferi* są przenoszony przez kleszcze z rodzaju *Ixodes*. Borelioza powoduje wiele problemów diagnostycznych i terapeutycznych. Celem przeprowadzonych badań była ocena ryzyka zakażenia *B. burgdorferi* wśród losowej grupy pacjentów zamieszkujących teren Popradzkiego Parku Krajobrazowego i otuliny. Przebadano 99 próbek surowicy ludzkiej w kierunku obecności przeciwciał przeciwko *B. burgdorferi* w klasie IgM oraz IgG, wykorzystując zestawy Anty *Borrelia* ELISA IgM oraz Anty *Borrelia* ELISA IgG. Jest to metoda immunoenzymatyczna, najbardziej przydatna, wykorzystywana najczęściej i dodatkowo najtańsza oraz prosta w wykonaniu. Z przebadanych 99 próbek pozytywny lub graniczny wynik w

przynajmniej jednej klasie przeciwciał anti-Borrelia wykryto u 22,2% pacjentów. Test Elisa jest testem pośrednim dlatego wyniki pozytywne i graniczne zostaną ponownie oznaczone testem potwierdzającym opartym na technice Western Blot. Pacjenci, którzy zdecydowali się na oddanie surowicy do badań, przy okazji rutynowych badań kontrolnych w laboratorium w Krynicy-Zdrój wypełnili ankietę, dzięki której dowiadujemy się, że przeciwciała przeciwko krętkom B. burgdorferi zostały wykryte zarówno u osób, które kiedykolwiek zauważyły kleszcza na swoim ciele jak i u osób, które temu zaprzeczyły. Przebadana grupa pacjentów, często spędza czas na łonie natury i jest mocno narażona na ataki ze strony kleszczy. Istnieje zatem wysokie ryzyko narażenia mieszkańców, turystów i pracowników Parku na kontakt z kleszczami zarażonymi krętkami B. burgdorferi sensu lato, które wywołują boreliozę. Ostateczne rozpoznanie powinno być oparte na wnikliwej analizie indywidualnego obrazu klinicznego. Bardzo ważne jest wczesne rozpoznanie i skuteczne leczenie w początkowej fazie choroby. Profilaktyka czynna w postaci szczepienia jest niedostępna, podstawą zapobiegania boreliozie z Lyme jest ochrona ciała przed kleszczami przez odpowiedni ubiór czy unikanie wchodzenia w wysokie, niekoszone obszary podczas przebywania w rejonach ich występowania. Pomocne również będzie stosowanie repelentów oraz w przypadku żerowania kleszcza na ciele, odpowiednio wczesne mechaniczne go usunięcie. Prawidłowa diagnostyka i terapia wiążą się z dużymi kosztami, a ich zaniechanie może spowodować nieodwracalność choroby, zwłaszcza w przypadkach późno rozpoznanych. Ważna jest popularyzacja badań na temat kleszczy, a w konsekwencji szerzenie metod profilaktyki, wiedzy i zagrożeń, jakie niosą ze sobą choroby odkleszczowe.

The risk of exposing humans to tick infestation (*Acari: Ixodida*) and tick-borne diseases in selected areas of Poprad Landscape Park

Ixodes ricinus is Poland and Europe's most common tick species with the greatest medical and veterinary importance. The threat to the health of human and domestic animals connected with *I. ricinus* tick attacks is mainly caused by the risk of infection with tick-borne pathogens. *I. ricinus* is the most frequently observed tick species in Poland, however, there are still large areas in Poland where there is no information about the occurrence of this species. My research focuses on increasing the knowledge about the amount of *Ixodes ricinus* ticks in the natural habitats of Poprad Landscape Park, and analyzing the risk of tick-borne pathogens in the study area. My 2-year field study was conducted in 2021-2022 in April-October, during which 2531 *I. ricinus* ticks were collected. The largest number of ticks was found in August and September, when there was a major increase in the amount of ticks in the larval stage. It is crucial to know the places where ticks live, their peaks of seasonal activity searching the host in order to determine the risk of ticks feeding on humans and the possibility of getting infected by tick-borne diseases. It is essential to continue research in new areas of Poprad Landscape Park. Moreover, the research was carried out on the occurrence of ticks on the tourist trails of Poprad Landscape Park in Krynica Zdrój „Na Stoku Jaworzyny-Krynickiej” and in Rytro on the "Barani Szlak". Hiking trails are frequently visited by local residents and tourists, who may be potential hosts for ticks in the park's recreational areas. During the next stage, ticks will be molecularly tested for the presence of tick-borne diseases. I have already confirmed tick-borne diseases in the park in Barcice and Barcice Dolne. I collected 363 ticks in which pathogens causing the following diseases were detected: Lyme disease, anaplasmosis and babesiosis. They are extremely dangerous diseases both for humans and pets. The results of this research will soon be published in a prestigious magazine. What is

more, I recently carried out the research on human serum obtained from a diagnostic laboratory in order to evaluate the risk of *Borrelia burgdorferi* infection among a random group of patients living in Poprad Landscape Park and its buffer zone. *B. burgdorferi* sensu lato bacteria are the etiological factor of Lyme disease, which is the most commonly transmissible disease in Europe, including Poland. Lyme borreliosis is a chronic, multi-organ disease, difficult to diagnose. *B. burgdorferi* spirochetes are transmitted by ticks of the genus *Ixodes*. Lyme disease leads to many diagnostic and therapeutic problems. The goal of the study was to evaluate the risk of *B. burgdorferi* infection among a random group of patients living in Poprad Landscape Park and its buffer zone. 99 human serum samples were tested in terms of antibodies against *B. burgdorferi* in the IgM and IgG classes using the Anti-Borrelia ELISA IgM and Anti-Borrelia ELISA IgG kits. It is the immunoenzymatic method, the most valuable, the most frequently used and, what is more, the cheapest and easy to conduct. Of the 99 samples tested, a positive or borderline result in at least one class of anti-Borrelia antibodies was discovered in 22.2% of patients. The Elisa test is an indirect test, therefore positive and borderline results will be tagged again with a Western Blot confirmatory test. Patients who decided to donate serum for testing, during the routine check-ups in the laboratory in Krynica-Zdrój, completed a questionnaire, thanks to which we learn that antibodies against *B. burgdorferi* spirochaetes have been detected both in people who have, at least once, noticed a tick on their body as well as those who have not. The surveyed group of patients often spends time outside and is highly exposed to tick attacks. Hence, there is a high risk of exposing residents, tourists and employees of the Park to contact with ticks infected with *B. burgdorferi* sensu lato spirochetes, which causes Lyme disease. The final diagnosis should be based on a detailed analysis of the individual clinical case. An early diagnosis and effective treatment in the early stages of the disease are very important. Active prophylaxis in the form of vaccination is not available, the most important thing in preventing Lyme borreliosis is protecting the body against ticks by proper clothing or avoiding high grass when staying in areas where ticks are present. It will also be helpful to use repellents and, in the case of ticks feeding on the body, early mechanical removal. The correct diagnosis and therapy are connected with high costs, but their omission may result in the irreversibility of the disease, especially in late-diagnosed cases. It is crucial to popularize research on ticks and, consequently, to spread prevention methods and knowledge concerning threats posed by tick-borne diseases.

Mgr Jerzy Pryga (II Physics)

Academic supervisor: dr hab. prof. PAN Krzysztof Woźniak (Instytut Fizyki Jądrowej im. Henryka Niewodniczańskiego Polskiej Akademii Nauk w Krakowie)

Auxiliary supervisor: dr Łukasz Bibrzycki (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie)

Analiza możliwości detekcji kaskad promieniowania kosmicznego za pomocą prostych detektorów

Głównym celem CREDO (Cosmic Rays Extremely Distributed Observatory) jest szukanie tak zwanych zespołów promieniowania kosmicznego, objawiających się na powierzchni Ziemi przez występowanie skorelowanych ze sobą w czasie i przestrzeni tak zwanych wielkich pęków atmosferycznych. Są to zjawiska powodowane przez wysokoenergetyczne promieniowanie kosmiczne trafiające w ziemską atmosferę. Składają z kaskad naładowanych cząstek i fotonów

produkowanych w atmosferze, a następnie dolatujących do powierzchni Ziemi. Aby potwierdzić hipotezę istnienia zespołów promieniowania kosmicznego, a następnie badać takie zjawiska, potrzebne są obserwacje pęków na globalną skalę, a następnie analiza korelacji pomiędzy nimi. Aby takie obserwacje były możliwe, potrzebna jest infrastruktura stworzona z jak największej liczby detektorów rozrzuconych po całym globie. Przy budowie tak wielkiej sieci najlepiej posłużyć się prostymi i tym samym tanimi urządzeniami, które można by produkować szybko i w dużej liczbie. Pojedyncza stacja powinna móc przynajmniej dać informację o dokładnym czasie i oczywiście miejscu zdarzenia. Tak podstawowe pomiary mogą być wykonywane za pomocą kilku małych detektorów scyntylacyjnych, ułożonych płasko, w pewnej odległości od siebie i połączonych w układ koincydencyjny. Spodziewa się, że pojedyncze sygnały w różnych urządzeniach będą wywoływane głównie przez nieskorelowane ze sobą cząstki tła. Pojawienie się kaskady natomiast, powinno objawiać się sygnałami w kilku urządzeniach "jednocześnie", czyli tak na prawdę w bardzo krótkim oknie czasowym. Do sprawdzenia jak wydajne w kontekście globalnych badań promieniowania kosmicznego są tego typu układy potrzebne są zarówno oszacowania teoretyczne jak i testowe pomiary. To właśnie jest tematem problemu badawczego. Pierwszym z aspektów projektu jest analiza danych pochodzących z symulacji komputerowych różnych pęków atmosferycznych. Ma ona na celu uzyskanie informacji o tym, jakich zdarzeń i z jaką częstotliwością należy spodziewać się w tego typu układach. Kolejnym aspektem jest budowa i testowanie przykładowych układów. Stacja, która zostanie zbudowana do pierwszych pomiarów składać się będzie z kilku detektorów scyntylacyjnych o powierzchni 5 cm × 5 cm każdy. Porównanie wyników obliczeń z pomiarami pozwoli potwierdzić, które zdarzenia rzeczywiście są oznaką wystąpienia w okolicy stacji wielkiego pęku atmosferycznego. Ponadto, tego typu analiza powinna pozwolić wyciągnąć dodatkowe informacje z takich pomiarów. Badany układ umożliwi również monitorowanie częstotliwości pojedynczych cząstek promieniowania kosmicznego, co pozwoli testować działanie innych tego typu urządzeń oraz badać inne zjawiska związane z promieniowaniem kosmicznym.

Analysis of the capability of detection of Extensive Air Showers (EAS) by simple detectors

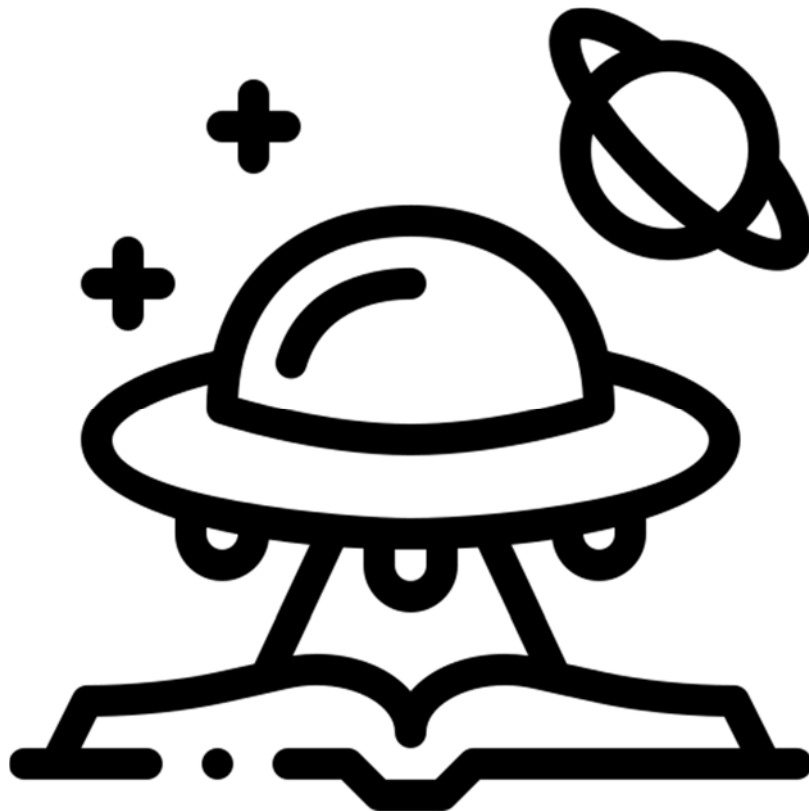
Cosmic Rays Extremely Distributed Observatory (CREDO) main objective is to search for Cosmic-Ray Ensembles (CRE) - occurrences of correlated in time and space Extensive Air Showers (EAS). EAS are phenomena which are caused by high energy primary cosmic rays which hits Earth's atmosphere. They are cascades of particles and photons that can reach surface of the Earth. To confirm the existence of CRE a massive scale observation of EAS signals and an analysis of their correlations in time is necessary. To make such observations possible, an infrastructure of widely spread detectors connected in a global network should be developed using low-cost devices. The individual detector system registering an EAS should at least be able to give information about the precise time of detection, and obviously its spatial coordinates. Such basic measurement can be conducted with several small scintillator detectors connected in a coincidence circuit. It is expected to observe high frequency of single signals caused mostly by background, which in this context are uncorrelated cosmic rays and terrestrial sources of ionizing radiation. Coincidence events, which means signals in several devices occurring in a very short time period, on the other hand should be much less frequent and caused mostly by EAS. To examine efficiency of such systems in the context of global cosmic rays research, both theoretical estimations and testing

measurements are required. This is the topic of presented study. One aspect of the project is and analysis of data from computer simulations of EAS performed using CORSIKA software. Its purpose is to calculate type and frequency of expected events. Another aspect is a construction and testing of exemplary system. Station which will be built for the first measurement will be made of several scintillator detectors of 5 cm × 5 cm area of the surface each. Comparison between results of the computation and measurements will confirm which events are actually a consequence of an occurrence of EAS near the station. Furthermore, this type of analysis should help extract additional information from such measurements. Investigated system will also be able to monitor the frequency of uncorrelated cosmic rays particle that reach the Earths surface. It will allow to test other similar stations through comparison, and study other phenomena related to cosmic rays. In the presentation I will focus on the description of the project and progress made during this semester.

VII

Geografia społeczno- ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

Social and Economic Geography & Land Management

Mgr Agata Sedlak (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Sławomir Kurek (IPEA UP)

Auxiliary supervisor: dr Kamila Ziólkowska-Weiss (IPEA UP)

Rozwój turystyki jeziornej w Słowenii w świetle przeprowadzonych badań terenowych

Turystyka jeziorna to nowa forma turystyki obejmująca dwa ważne elementy: jezioro i obszary je otaczające. K. Duda-Gromada (2009) definiuje turystykę jeziorną jako turystykę obejmującą wszystkie formy aktywności turystyczno-rekreacyjnej podejmowane na akwenie jeziornym oraz na otaczających je terenach na lądzie. W ramach przygotowanej rozprawy doktorskiej autorka przeprowadziła badania własne nad jeziorem Bled i Bohinj, które według statystyk są najczęściej odwiedzanymi akwenami w tym kraju. Zakres badań obejmował kwestionariusz ankiety wypełniony przez odwiedzających oraz indywidualne wywiady skategoryzowane z pracownikami informacji turystycznej w miejscowości Bled i Ribčev Laz. Badania zostały przeprowadzone w sierpniu 2022 roku. Wyniki badań pozwoliły na poznanie motywów przyjazdu turystów nad jeziora, ocenę atrakcyjności turystycznej (walory krajoznawczo-przyrodnicze; zagospodarowanie turystyczne i dostępność komunikacyjną) oraz identyfikację problemów wynikających z rozwoju funkcji turystycznej. Analiza pozyskanych danych wykazała, iż największa liczba turystów pochodzi z Niemiec, Austrii i Słowenii. Sporą część odwiedzających stanowią również osoby pochodzące z Polski. Głównym motywem przyjazdu nad jeziora była chęć wypoczynku nad jeziorem oraz trekking. Natomiast czynnikami, które wpłynęły na podjęcie decyzji o odwiedzeniu jeziora Bled i Bohinj były warunki przyrodnicze, chęć ponownego odwiedzenia jeziora, ze względu na jego wysoką atrakcyjność turystyczną oraz warunki klimatyczne. W czasie prowadzonych badań turyści zwrócili również uwagę na negatywne aspekty turystyki wynikające z jej rozwoju mianowicie na duży hałas i tłok, dużą liczbę turystów i stosunkowo wysokie ceny. Docenili jednak wysoki poziom bezpieczeństwa oraz gościnność mieszkańców regionu.

The development of lake tourism in Slovenia in the light of field research

Lake tourism is a new form of tourism involving two important elements: the lake and the areas surrounding it. K. Duda-Gromada (2009) defines lake tourism as tourism encompassing all forms of tourist and recreational activity undertaken on the lake basin and in the surrounding areas on land. As part of the prepared doctoral dissertation, the author conducted her own research on Lake Bled and Bohinj, which according to statistics are the most visited water bodies in this country. The scope of the research included a questionnaire completed by visitors and individual categorized interviews with tourist information workers in Bled and Ribčev Laz. The research was conducted in August 2022. The research results made it possible to learn the motives of tourists coming to the lakes, assess the tourist attractiveness (sightseeing and natural values, tourist development and transport accessibility) and identify problems resulting from the development of the tourist function. The analysis of the obtained data showed that the largest number of tourists came from Germany, Austria and Slovenia. A large part of the visitors are also people from Poland. The main motive for coming to the lake was the desire to relax by the lake and trekking. The factors that influenced the decision to visit Lake Bled and Bohinj were the natural conditions, the desire to visit the lake again due to its high tourist attractiveness and climatic

conditions. During the research, tourists also drew attention to the negative aspects of tourism resulting from its development, namely large noise and crowding, a large number of tourists and relatively high prices. However, they appreciated the high level of security and the hospitality of the region's inhabitants.

Mgr Natalia Sierpińska (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Agnieszka Kwiatek-Sołtys (IPEA UP)

Auxiliary supervisor: dr Monika Płaziak (IPEA UP)

Ewaluacja strategii rozwoju miast województwa małopolskiego w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju

Zrównoważony rozwój został zdefiniowany jako szereg działań mających na celu kształtowanie potrzeb zarówno teraźniejszych jak i przyszłych pokoleń. Do jego osiągnięcia, konieczna jest spójność trzech kluczowych elementów takich jak rozwój społeczno-gospodarczy oraz przestrzenny, z zachowaniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego. Jednym z narzędzi wpływającym na kształtowanie tych czynników jest strategia rozwoju miasta. W związku kompleksową reformą systemu planowania przestrzennego w Polsce, w tym z nowelizacją ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, prawnie uregulowano zasady tworzenia strategii rozwoju gminy, a dany dokument staje się jednym z podstawowych dokumentów strategicznych, kształtujących rozwój lokalny. Obowiązujące do roku 2020 strategię to dokumenty mające na celu zaplanowanie poszczególnych, długookresowych, średniookresowych oraz krótkookresowych zadań gminy, wraz z systemem ich wdrażania oraz monitoringu. Strategia rozwoju miasta stanowiła narzędzie wspomagające partycypowanie o środki zewnętrzne, co w konsekwencji prowadzić miało do jak najtrafniejszego rozwoju lokalnego danej jednostki terytorialnej. W przygotowywanej rozprawie doktorskiej przeprowadzone zostanie kompleksowe badanie wpływu strategii rozwoju miast województwa małopolskiego jako narzędzia planowania strategicznego na rozwój lokalny danej jednostki terytorialnej. Ocenie poddana będzie trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność oraz trwałość zaplanowanych kierunków rozwoju miasta w strategiach rozwoju i zrealizowanych zadaniach, które zaplanowano w odnośnych dokumentach. Do głównych metod pracy zaliczyć należy analizę danych jakościowych, ilościowych oraz kartograficznych, z wykorzystaniem głównie metod kwestionariusza ankietowego, wywiadu pogłębionego, obserwacji oraz analizy dokumentów. Finalnym efektem pracy będzie analiza porównawcza rozwoju miast województwa małopolskiego, które prowadziły zadania wdrożeniowe zaplanowane w strategii rozwoju, poprzez działania własne, jak i we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Porównania obejmą również stopień rozwoju społeczno-gospodarczego, przestrzennego, z zachowaniem zasad ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu. Celem aplikacyjnym rozprawy będzie stworzenie kompaktowego narzędzia służącego rzeczywistemu pomiarowi rozwoju lokalnego miasta, będącego efektem wdrażania przewidzianych działań w dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym. Ukazany zakres prac obejmuje analizę 62 strategii rozwoju miast pod względem ich struktury, co pozwoli na wyodrębnienie kilku z nich do kompleksowej analizy.

Evaluation of the city development strategy of the Małopolskie Voivodship in the context of the concept of sustainable development

Sustainable development has been defined as a series of activities aimed at shaping the needs of both present and future generations. To achieve it, it is necessary to cohere three key elements, such as socio-economic and spatial development, while maintaining the principles of environmental protection. One of the tools influencing the shaping of these factors is the city development strategy. In connection with the comprehensive reform of the spatial planning system in Poland, including the amendment to the Act on the principles of development policy, the rules for creating a commune development strategy have been legally regulated, and a given document becomes one of the basic strategic documents shaping local development. The strategies binding until 2020 are documents aimed at planning individual, long-term, medium-term, and short-term tasks of the commune, together with a system of their implementation and monitoring. The city development strategy was a tool supporting participation for external funds, which in turn was supposed to lead to the most accurate local development of a given territorial unit. In the doctoral dissertation being prepared, a comprehensive study of the impact of the development strategy of cities in the Małopolskie Voivodeship as a strategic planning tool on the local development of a given territorial unit will be carried out. Accuracy, efficiency, effectiveness, usefulness, and durability of the planned directions of the city's development in the development strategies and completed tasks planned in the relevant documents will be assessed. The main methods of work include the analysis of qualitative, quantitative, and cartographic data, using mainly the methods of a survey questionnaire, in-depth interview, observation, and analysis of documents. The final result of the work will be a comparative analysis of the development of the cities of the Lesser Poland Voivodeship, which carried out the implementation tasks planned in the development strategy, through its own activities and in cooperation with external entities. Comparisons will also include the degree of socio-economic and spatial development while maintaining the principles of environmental protection and adaptation to climate change. The application goal of the dissertation will be to create a compact tool for real measurement of the development of a local city, which is the result of the implementation of activities provided for in strategic documents at the local level. The presented scope of works includes an analysis of 62 city development strategies in terms of their structure, which will allow us to isolate a few of them for comprehensive analysis.

Mgr Márk Sima (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Witold Wilczyński

Przestrzenne koncepcje polskiego i litewskiego nacjonalizmu

Badanie nacjonalizmu nie jest tematem tylko dla historii i socjologii, ale poprzez interdyscyplinarne rozumienie problemu może być badane przez geografę, ponieważ nacjonalizm i budowanie narodu wymagają definicji terytorium narodowego. Geografia człowieka i kartografia są odpowiednie do analizowania terytoriów narodowych jako koncepcji przestrzennych, takich jak geo-ciało lub geo-obraz narodu. Studium przypadku polskiego i litewskiego nacjonalizmu oferuje odpowiedni temat do badań, ponieważ brak państwowości w

XIX wieku i często zmieniające się granice we wcześniejszych okresach stworzyły wiele miejsca na interpretacje terytorium narodowego. Często zmieniające się definicje "Polski" i "Litwy" przyciągały również uwagę geografów i historyków. Pojawiły się definicje oparte na pojęciach geograficznych, etnicznych, językowych, etnograficznych i historycznych. Aby zrozumieć, w jaki sposób powstały koncepcje przestrzenne ruchów narodowych, musimy przeanalizować i skontekstualizować prace kartograficzne, teksty i idee wpływowych postaci związanych z ruchami narodowymi. Badając te źródła, jesteśmy w stanie odtworzyć idee stojące za wyobrażonym terytorium narodowym. W moim artykule staram się przedstawić, w jaki sposób nacjonalizm może być rozumiany jako koncepcja przestrzenna i jak możemy badać koncepcję przestrzenną ruchu narodowego, analizując przykłady nacjonalizmu polskiego i litewskiego. Zrozumienie nacjonalizmu poprzez koncepcje przestrzenne jest unikalnym podejściem do nacjonalizmu. Nie tylko pomaga nam odtworzyć, jak rozwijały się idee terytorium narodowego, ale także daje nam wgląd w ogólną charakterystykę nacjonalizmu*.

* Translated from English by www.DeepL.com

The spatial concepts of the Polish and the Lithuanian nationalism

The research of nationalism is not a subject only for history and sociology but through an interdisciplinary understanding of the problem it can be examined by Geography because nationalism and nation-building require a definition of national territory. Human Geography and Cartography is suitable for analyzing national territories as spatial concepts, like a nation's geobody or geo-image. The case study of Polish and Lithuanian nationalism offers a suitable subject for research since the lack of statehood in 19th century and the frequently changing borders of earlier periods created much room for interpretations of national territory. The often-changing definition of "Poland" and "Lithuania" attracted the attention of geographers and historians too. Definitions based on geographical, ethnic, linguistic, ethnographic, historical concepts emerged to address the problem. In order to understand how the spatial concepts of the national movements were created we have to analyze and contextualize cartographical works, texts, and ideas of influential figures connected to the national movements. By examining these sources, we are able to recreate the ideas behind the imagined national territory. In my research I aim to present how nationalism can be understood as a spatial concept and how we can research the spatial concept of a national movement through examining the examples of Polish and Lithuanian nationalism. Understanding nationalism through spatial concepts is a unique approach to nationalism. It does not only help us recreate how the ideas of national territory were developing but also gives us an insight into the general characteristics of nationalism.

Mgr Le Anh Toai (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. Uł Leszek Butowski (Uniwersytet Łódzki)

Auxiliary supervisor: dr Łukasz Quirini-Popławski (IPEA UP)

Analiza bibliometryczna publikacji z zakresu ekoturystyki (2002-2022)

Ekoturystyka jest jedną z form turystyki zrównoważonej, która wychodzi na przeciw potrzebom zrównoważonego rozwoju na całym świecie (Fennell, 2008). Koncepcja ekoturystyki zyskała

popularność ze względu na negatywne skutki społeczne i środowiskowe związane z turystyką masową, która kładzie większy nacisk na maksymalizację dochodów, a nie na ochronę środowiska czy cele społeczno-kulturowe społeczności (Ziffer, 1989). Rosnąca popularność ekoturystyki na poziomie globalnym otworzyła wiele możliwości dla badań w tej dziedzinie. Co więcej, dostępność licznych publikacji związanych z ekoturystyką zachęciła do prowadzenia wielu kolejnych badań w celu zbadania i przeanalizowania jej cech, trendów i skutków (Hasana i in., 2022). Bibliometria to technika umożliwiająca badanie zmieniających się w czasie zasad w oparciu o strukturę społeczną, kondycję danej dziedziny (Zupic, Čater, 2015). Wykorzystuje reprezentatywną literaturę naukową do analizy i kategoryzacji dokumentów bibliograficznych (Suban i in., 2021). W rezultacie badacze używają tego narzędzia do identyfikowania rozwijających się trendów, struktur intelektualnych, cech badawczych oraz do uzyskania głębszego wglądu w modele współpracy w ramach określonej dziedziny wiedzy (Donthu i in., 2021). W związku z powyższym bibliometrię można również wykorzystać do badania trendów i potencjałów w badaniach ekoturystyki w określonym czasie. Niestety zakres dotychczasowych badań w tej dziedzinie był dość ograniczony: wykorzystywano przede wszystkim dane wyodrębnione z bazy danych Web of Science (Liu, Li, 2020); skupiono się tylko na artykułach opublikowanych w wybranych czasopismach (Khanra i in., 2021) lub jedynie na artykułach opublikowanych w tym samym czasopiśmie (Singh i in., 2021); ograniczono tematykę rozwoju ekoturystyki do obszarów chronionych (Hasana i in., 2022). Dlatego też, w celu poszerzenia istniejącej wiedzy w niniejszym badaniu wykorzystano bazę Scopus do zbadania aktualnego stanu badań z zakresu ekoturystyki w latach 2002-2022. W opracowaniu wykorzystano oprogramowanie VOSviewer. W nawiązaniu do tak postawionego celu, niniejsze badanie odpowiada na trzy pytania badawcze (PB): PB1. Którzy autorzy i czasopisma są literami w badaniach nad ekoturystyką? PB2. Jakie są trendy współpracy w badaniach nad ekoturystyką? PB3. Jakie są istotne obszary tematyczne w badaniach nad ekoturystyką? Wyniki wskazują, że ekoturystyka jest ważną dziedziną badań, w której w latach 2002-2022 opublikowano łącznie 1 693 artykuły naukowe w języku angielskim. Liczba artykułów znacznie wzrosła w ciągu ostatnich 20 lat, z 53 prac w 2002 r. do 228 w 2022 r. (średnio 84 artykułów rocznie). Łącznie w 572 czasopismach ukazały się artykuły, a *Journal of Ecotourism* był na czele tej listy (141 artykułów i 3 550 cytowań). Kolejne periodyki to *Journal of Sustainable Tourism* (68 artykułów i 3 489 cytowań); *Sustainability* (49 artykułów i 411 cytowań); *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure* (35 artykułów i 118 cytowań) oraz *Journal of Environmental Protection and Ecology* (33 artykuły i 82 cytowania). Analizowane artykuły zostały napisane przez 3 978 autorów i współautorów z 123 krajów. „Najsukuteczniejszymi” autorami był M. Carvache-Franco (16 artykułów i 83 cytowania), którego współautorami byli W. Carvache-Franco i O. Carvache-Franco. Z kolei najczęściej cytowanymi autorami byli David Weaver (6 artykułów i 727 cytowań) oraz Amanda Lee Stronza (7 artykułów i 670 cytowań). Ponadto badanie pokazuje, że duża część współpracy w dziedzinie ekoturystyki ma miejsce między autorami z krajów rozwiniętych lub z krajów rozwiniętych i osobami z krajów rozwijających się. Jednocześnie współpraca między krajami rozwijającymi się jest nadal ograniczona, mimo że mają one duży potencjał w zakresie ekoturystyki. Artykuły naukowe publikowane są głównie przez autorów z Stanów Zjednoczonych, Chin, Indonezji, Malezji, Australii i Wielkiej Brytanii. Są to kraje o wieloletniej tradycji naukowej lub dużym potencjale w ekoturystyce. Badanie wykazało, że artykuły naukowe z lat 2002-2022 koncentrują się wokół czterech głównych tematów: 1) zaangażowanie społeczności lokalnych i interesariuszy w zarządzanie i rozwój ekoturystyką na obszarach chronionych; 2) postrzeganie,

postawy i zachowania uczestników ekoturystyki; 3) wykorzystanie technologii i zarządzania środowiskiem do zarządzania i wspomagania planowania rozwoju ekoturystyki; 4) ochrona różnorodności biologicznej i zrównoważony rozwój w ekoturystyce. Wyniki badań oparto na analizie danych bibliograficznych wyodrębnionych wyłącznie z bazy Scopus przy wsparciu programu VOSviewer. Zaleca się, aby przyszłe badania można było prowadzić poprzez łączenie pozostałych baz danych i innego oprogramowania w celu uzupełnienia i rozszerzenia wyników badań.

A Bibliometric Analysis of Ecotourism (period 2002-2022)

Ecotourism is one of the forms of sustainable tourism that aims to meet the needs of sustainable development worldwide (Fennell, 2008). The concept of ecotourism gained popularity due to the negative social and environmental impacts associated with mass tourism. This emphasized more income and business growth rather than the conservation of the environment and sociocultural goals of the community (Ziffer, 1989). The increasing popularity of ecotourism at the global level has opened up many opportunities for research in this field. Moreover, the availability of numerous ecotourism-related publications has encouraged the increasing conducting research to examine and analyze their characteristics, trends, and impacts (Hasana et al., 2022). Bibliometrics is a technique for examining the evolving principles over time based on the social structure, concepts, and intelligence of a given field (Zupic & Čater, 2015). It utilizes representative abstracts of existing literature to analyze and categorize bibliographic documents (Suban et al., 2021). As a result, researchers employ this analysis to identify developing trends, intellectual structures, research characteristics, and to gain deeper insights into collaboration models within a specific field of existing literature (Donthu et al., 2021). In the above context bibliometrics can also be used to explore and analyze trends and opportunities in the ecotourism research in a given period of time. Unfortunately, the scope of previous studies in this field have been quite limited. They primarily have used data extracted from the Web of Science database (Liu & Li, 2020); focused only on articles published in selected journals (Khanra et al., 2021); focused only on articles published in the same journal (Singh et al., 2021); limited the content of ecotourism development to conservation areas (Hasana et al., 2022). Therefore, in order to update and expand existing knowledge, the study used the Scopus database to study the current status of ecotourism research in the period from 2002 to 2022. The analysis includes qualitative and quantitative aspects of ecotourism research with the support of VOSviewer software. The results indicate that ecotourism is an important research field, with a total of 1,693 scientific articles published in English from 2002 to 2022. The number of articles significantly increased in the past 20 years, from 53 articles in 2002 to 228 articles in 2022 (an average of 84 articles per year). A total of 572 journals have contributed to publishing, with Journal of Ecotourism topping the list (141 articles and 3,550 citations), followed by Journal of Sustainable Tourism (68 articles and 3,489 citations); Sustainability (49 articles and 411 citations); African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure (35 articles and 118 citations), and Journal of Environmental Protection and Ecology (33 articles and 82 citations). There are 3,978 different authors and co-authors from 123 countries participating in the publication. The most efficient authors are M. Carvache-Franco (16 articles and 83 citations), co-authored by W. Carvache-Franco and O. Carvache-Franco; while the authors receiving the largest number of citations are David Weaver (6 articles and 727 citations) and Amanda Lee Stronza (7 articles and 670 citations). In terms of collaboration, the study shows that most collaboration in the field of ecotourism occurs between developed countries, or

between developed and developing countries, while collaboration between developing countries is still limited even though these countries have great potential for the ecotourism development. Scientific articles are mainly published in the United States, China, Indonesia, Malaysia, Australia, and the United Kingdom. These are countries with a long-standing scientific tradition or great potential in ecotourism. The study has identified that scientific articles in the period from 2002 to 2022 revolve around four main themes: 1) the involvement of local communities and stakeholders in ecotourism management and development in protected areas; 2) ecotourists' perceptions, attitudes, and behaviors; 3) the use of technology and environmental management to support ecotourism development planning and management; and 4) biodiversity conservation and sustainable development in ecotourism. The results of the study are based on the analysis of bibliographic data extracted only from the Scopus database with the support of VOSviewer software. It recommends that future research could be conducted by combining other databases and softwares to supplement and expand research results.

References

- Butowski, L. (2021). Sustainable tourism: A human-centered approach. *Sustainability (Switzerland)*, 13(4), 1–13. <https://doi.org/10.3390/su13041835>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Fennell, D. A. (2008). Ecotourism and the Myth of Indigenous Stewardship. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(2), 129–149. <https://doi.org/10.2167/jost736.0>
- Hasana, U., Swain, S. K., & George, B. (2022). A bibliometric analysis of ecotourism: A safeguard strategy in protected areas. *Regional Sustainability*, 3(1), 27–40. <https://doi.org/10.1016/j.regsus.2022.03.001>
- Khanra, S., Dhir, A., Kaur, P., & Mäntymäki, M. (2021). Bibliometric analysis and literature review of ecotourism: Toward sustainable development. *Tourism Management Perspectives*, 37. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100777>
- Liu, S., & Li, W. Y. (2020). Ecotourism Research Progress: A Bibliometric Analysis During 1990–2016. *SAGE Open*, 10(2). <https://doi.org/10.1177/2158244020924052>
- Singh, R., Sibi, P. S., & Sharma, P. (2021). Journal of ecotourism: a bibliometric analysis. *Journal of Ecotourism*. <https://doi.org/10.1080/14724049.2021.1916509>
- Suban, S. A., Madhan, K., & Shagirbasha, S. (2021). A bibliometric analysis of Halal and Islamic tourism. *International Hospitality Review*. <https://doi.org/10.1108/IHR-05-2021-0038>
- Ziffer, K. A. (1989). Ecotourism: The uneasy alliance. *Conservation International*, 1.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

Mgr Aleksandra Bogucka (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Mariusz Szubert (IPEA UP)

Auxiliary supervisor: dr Anna Winiarczyk-Raźniak (IPEA UP)

Strategie rozwoju turystyki etnicznej w wybranych społecznościach ludności tubylczej na obszarze Meksyku

Projekt badawczy pt. „Strategie rozwoju turystyki etnicznej w wybranych społecznościach ludności tubylczej na obszarze Meksyku” zawiera sprecyzowany cel rozprawy doktorskiej, jakim jest określenie możliwości i potencjału rozwoju turystyki etnicznej w wybranych społecznościach ludności tubylczej w Meksyku. Wyszczególniono siedem pytań badawczych, do których odpowiedzi zostaną udzielone podczas badań terenowych. W rozprawie doktorskiej zostaną zastosowane następujące metody badawcze: metody jakościowe, metody ilościowe, analiza dostępnej literatury związanej z turystyką etniczną oraz kwerenda dotychczas wykonanych badań, dotyczących wybranej tematyki. Dysertacja będzie miała swój znaczący wkład w rozwój dyscypliny, jaką jest geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Przejawem tego będzie m.in. stworzenie bazy danych informującej o strategii i potencjale turystycznym do rozwoju turystyki etnicznej w wybranych społecznościach ludności tubylczej w Meksyku. Praca doktorska będzie miała istotne znaczenie w aspekcie społecznym, gdyż poprawnie wykonane badania przyczynią się do podniesienia standardu życia rdzennych mieszkańców Meksyku, a także zwiększenia poziomu edukacji oraz świadomości ekologicznej, zarówno jednostek odwiedzających, jak i przyjmujących. W wyniku zaplanowanych działań dysertacja będzie prowadziła również do poprawy wizerunku miejscowości tubylczych poprzez modernizację infrastruktury turystycznej oraz wdrożenie nowych form turystyki. W planie badawczym zamieszczono konspekt pracy doktorskiej, która przybierze formę pisemną oraz opisano w sposób zwięzły poszczególne rozdziały. Projekt mieści w sobie szczegółowy harmonogram zadań badawczych z podziałem na sześć następujących semestrów. W planie wskazano także źródła finansowania badań. W projekcie badawczym uwzględniono postęp dotychczas wykonanych prac oraz zaplanowane działania naukowe na najbliższy okres czasu. Ponadto wzięto pod uwagę zdobyte do chwili obecnej osiągnięcia oraz trwające aktywności badawcze.

Strategies for the development of ethnic tourism in selected indigenous communities within Mexico

The research project entitled „Strategies for the development of ethnic tourism in selected indigenous communities within Mexico” includes the specified dissertation objective of identifying the opportunities and potential for the development of ethnic tourism in selected indigenous communities in Mexico. Seven research questions are listed, which will be answered during the field research. The following research methods will be used in the dissertation: qualitative methods, quantitative methods, analysis of available literature related to ethnic tourism and a search of previous studies conducted on the selected topic. The dissertation will make a significant contribution to the discipline of socio-economic geography and spatial management. It will be manifested, among other things, in the creation of a database providing information on tourism strategies and potential for the development of ethnic tourism in

selected indigenous communities in Mexico. The dissertation will be important in social terms, as properly executed research will contribute to raising the standard of living of Mexico's indigenous people, as well as increasing the level of education and environmental awareness of both visiting and host individuals. As a result of the planned activities, the dissertation will also lead to an improvement in the image of indigenous destinations through the modernization of tourist infrastructure and the implementation of new forms of tourism. The research plan includes an outline for the dissertation, which will take written form and describes the chapters in a concise manner. The project accommodates a detailed schedule of research tasks divided into the following six semesters. The plan also indicates sources of research funding. The research project takes into account the progress of the work done so far and the planned scientific activities for the upcoming period. In addition, the achievements gained to date and ongoing research activities have been taken into account.

Mgr Janusz Cerek (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Mariusz Szubert (IPEA UP)

Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe oraz krajobraz kulturowy Dolnego Śląska jako walor turystyczny regionu w kontekście przemian społecznych po II wojnie światowej

Dziedzictwo kulturowe oraz krajobraz kulturowy warunkują atrakcyjność turystyczną regionu i rozwój turystyki, szczególnie turystyki kulturowej. Wybrano Dolny Śląsk jako obszar badawczy. Polami badawczymi są: obszary wiejskie, współczesne miasta, uzdrowiska. Celem głównym jest określenie tożsamości krajobrazu kulturowego jako waloru turystycznego w kontekście powojennych przemian społecznych Dolnego Śląska jako elementu potencjału turystyki kulturowej w tym regionie. Cele szczegółowe obejmują identyfikację i przegląd dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska, interpretację dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska pod kątem turystyki kulturowej, identyfikację rodzajów turystyki kulturowej na Dolnym Śląsku, w związku z dziedzictwem kulturowym, określenie tożsamości krajobrazu kulturowego regionu na wybranych przykładach w kontekście powojennych przemian społecznych pod kątem potencjału turystyki kulturowej, określenie cech przestrzeni turystyki kulturowej w krajobrazie kulturowym regionu, identyfikację pojęć takich jak „Dolnoślązacy”, „Sudeckość”, „poniemieckie” związanych z tożsamością współczesnych mieszkańców Dolnego Śląska. Sformułowano następujące hipotezy badawcze: wydarzenia historyczne i przemiany społeczne po II wojnie światowej wpłynęły na tożsamość krajobrazu kulturowego, który stał się atrakcją turystyczną Dolnego Śląska, współcześnie trwa proces osvajania i kształtowania krajobrazu kulturowego, który polega na zastępowaniu dawnych tradycji nowymi elementami kulturowymi, które z kolei stają się częścią współczesnej tożsamości krajobrazu kulturowego. W projekcie zostaną wykorzystane następujące metody badawcze: kwerenda i analiza literatury naukowej oraz materiałów kartograficznych, ikonograficznych, danych statystycznych, penetracja terenu i gromadzenie materiałów ikonograficznych, inwentaryzacja obiektów dziedzictwa kulturowego na Dolnym Śląsku, wywiad ze świadkami historii, badania ankietowe. Dziedzictwo kulturowe można podzielić na materialne i niematerialne. W przypadku dziedzictwa kulturowego bardzo ważna jest jego interpretacja, żeby było wartościowe, wiarygodne i dostępne dla wszystkich turystów. Z kolei

krajobraz kulturowy to wyróżniający się pewnymi cechami obszar, który jest modelowany przez człowieka i jego działalność kulturową poprzez oddziaływanie na środowisko naturalne. Stosunkowo nowym pojęciem występującym w literaturze naukowej jest „tożsamość krajobrazu kulturowego”, która wymaga szerszego opracowania. Jednak można zadać pytania, czy krajobraz kulturowy posiada własną tożsamość, czym właściwie jest ta tożsamość krajobrazu kulturowego oraz czy jest ona w związku z dziedzictwem kulturowym, zwłaszcza niematerialnym? Dolny Śląsk został przyłączony do Polski w ramach Ziemi Odzyskanych w wyniku uzgodnień wielkiej trójki na konferencji w Teheranie w 1943 r. W czasach powojennych miały tam miejsce wysiedlenie ludności niemieckiej i zasiedlenie tego regionu ludnością polską z centralnej części kraju. Ponadto osiedlili się tam repatrianci z Kresów Wschodnich, sybiracy, reemigranci z krajów zachodnich i Żydzi z ZSRR. Następnie przesiedlono tam również Ukraińców i Łemków, a pod koniec lat 40 XX w. na Dolnym Śląsku zamieszkali Grecy. Powojenny Dolny Śląsk był regionem bardzo wielokulturowym. Zastana rzeczywistość była obca dla ludności osiedlającej się w tym regionie. Dochodziło do rozbiórki obiektów i niszczenia dziedzictwa kulturowego, które uznawano za „poniemieckie”. Jedynie niektóre obiekty np. zamki piastowskie uznano za polskie. Jednocześnie nowi mieszkańcy Dolnego Śląska zaczęli tworzyć nową kulturę regionu w oparciu o swoje tradycje, zwyczaje i obyczaje. Zatem Dolny Śląsk jest przykładem regionu, gdzie miało miejsce tworzenie tożsamości „od nowa”. Na tej podstawie można zadać pytanie badawcze kim są Dolnoślązacy? Harmonogram zadań badawczych zakłada, że w każdym semestrze, począwszy od semestru III zostaną napisane poszczególne rozdziały rozprawy. Staż naukowy odbędzie się w kwietniu 2025 r. Publikacja zostanie przyjęta do druku w czerwcu 2025 r. Egzamin kierunkowy przewidziany jest w VII semestrze. Wszystkie zaliczenia zostaną uzyskane do września 2026 r. Dotychczasowy postęp pracy obejmuje zebranie i analizę literatury naukowej. Dysertacja doktorska powinna zostać opracowana w formie maszynopisu monografii naukowej i złożona po ukończeniu VIII semestru kształcenia, czyli do września 2026 r. Projekt zakłada finansowanie w ramach projektów grantowych NCN Preludium (70 tys. zł) oraz PBSB - staż naukowy, delegacje krajowe, przygotowanie publikacji (8 tys. zł). Wniosek grantowy zostanie złożony w IV semestrze. Wkładem projektu w rozwój geografii społeczno-ekonomicznej będzie uzupełnienie literatury z zakresu krajobrazu kulturowego Dolnego Śląska i tożsamości krajobrazu kulturowego i jej związku z dziedzictwem kulturowym oraz turystyką kulturową. Zostaną uporządkowane pojęcia takie jak „tożsamość krajobrazu kulturowego”, „tożsamość od nowa”, „Dolnoślązacy”, „Sudeckość”, „poniemieckie”. Projekt może przyczynić się do rozwoju lokalnego poprzez promocję dziedzictwa kulturowego i krajobrazu kulturowego Dolnego Śląska oraz turystyki kulturowej w tym regionie.

Tangible and intangible cultural heritage and cultural landscape of the Lower Silesia as a tourist attraction of the region in the context of post-World War II social changes

Cultural heritage and cultural landscape contribute the tourist attractiveness of the region and the tourism, especially cultural tourism. The research area cover the Lower Silesia. Research fields cover countryside's, modern cities, spa towns. The main purpose of the project is to define identity of the cultural heritage in the context of post-World War II social changes in the Lower Silesia as an element of cultural tourism potential in this region. Specific goals are: an identification and overview of the cultural heritage in the Lower Silesia, an interpretation of the cultural heritage in the context of the cultural tourism, an identification of types of the cultural

tourism in the Lower Silesia in relation to the cultural heritage, naming the identity of the cultural landscape of the region on the chosen examples in the context of post-World War II social changes for the potential of cultural tourism, naming characteristics of the tourist space in the cultural landscape of the region, an identification of the terms such as „Dolnoślązacy”, „Sudeckość”, „poniemieckie” in relation to the identity of the modern citizens of the Lower Silesia. The hypothesis' state that historical events and social changes after the World War II had an impact on the identity of the cultural landscape which became a tourist attraction of the Lower Silesia, currently there is a process of adapting the cultural landscape which relates to replacing old traditions by the new elements of culture which become a part of the modern identity of the cultural landscape. Research methods such as collecting, studying and analyzing of scientific literature, cartographic, iconographic materials, statistic data, an observation of area which includes taking a photograph, stocktaking of the cultural heritage objects in the Lower Silesia, interview with the history witnesses and a questionnaire will be used in this project. The cultural heritage can be divided into tangible and intangible. In case of the cultural heritage it's very important to remember about an interpretation, because it makes the cultural heritage valuable, reliable and available to everyone. The cultural landscape is a distinctive space with certain features, which is shaped by the human beings and their cultural activity through the impact on the natural environment. Relatively the new term in the scientific literature is an „identity of the cultural landscape”, which requires the wider publication. However there might be a questions if the cultural landscape has it's own identity and what is this identity of the cultural landscape and is it related to the cultural heritage, especially intangible cultural heritage? The Lower Silesia was incorporated to Poland as the Recovered Territories as a result of the Big Three Teheran conference in 1943. In this region after the World War II there was an expulsion of German people and then the settlement of Polish people from the central regions of Poland. Moreover repatriants from the Eastern Borderlands, sybiraks, re-emigrants from the Western Europe and Jews from the USSR settled there. Then Ukrainians and Lemkos were resettled there and in the late 40s immigrants from Greece settled in the Lower Silesia. Post-World War II Lower Silesia was a very multicultural region. Reality of that time was very alien to the people who were settling there. Cultural heritage objects which were considered as „poniemieckie” („post-German”) were destroyed. Only some of the objects such as Piasts' castles were considered as Polish. At the same time the new inhabitants of the Lower Silesia began to create a new culture of the region, which was based on their own traditions, habits and customs. So the Lower Silesia is an example of the region where there was a process of creating an „identity anew”. That's why there might be a question who are „Dolnoślązacy” („Lower Silesians”)? The schedule of research tasks assumes that chapters will be written in every semester, since the third one. Scientific internship is predicted to be in April 2025. Publication will be adopted for printing in June 2025. Comprehensive exam is predicted to be in VII semester. All credits will be obtained till September 2026. Current work progress include gathering of scientific literature and analysis of scientific literature. Dissertation is going to be written in the form of typescript of a scientific monograph and submitted after the end of the VIII semester of education, that mean's till September 2026. The projects assumes financing from NCN Preludium (70 tys. zł) and PBSB - scientific internship, national delegations, preparing publication (8 tys. zł). Grant application will be submitted in IV semester. A contribution to the social-economic geography of this project will be a supplement of the literature from the range of the cultural landscape of the Lower Silesia, identity of the cultural landscape in the relation to the cultural heritage and cultural tourism. Terms such as an

„identity of the cultural landscape”, „identity anew”, „Dolnoślązacy”, „Sudeckość”, „poniemieckie” will be clarified. This project may contribute to the local development through the promotion of the cultural heritage and cultural landscape of the Lower Silesia and cultural tourism in this region.

Mgr Aleksandra Skwarek (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Sławomir Kurek (IPEA UP)

Auxiliary supervisor: dr Mirosław Wójtowicz (IPEA UP)

Proces urbanizacji Meksyku w XX i XXI wieku

Brak abstraktu

Mexico's urbanization process in the 20th and 21st centuries

No abstract

VIII

Nauki o polityce i administracji

Political Science and Public

Administration

Mgr Marta Bohdziewicz-Lulewicz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Dorota Murzyn (IPEA UP)

Ekonomia społeczna jako element aktywnej polityki społecznej w Polsce

Ekonomia społeczna (ES), zwłaszcza w warunkach polskich, postrzegana jest jako element aktywnej polityki społecznej (ASP) w wymiarze łagodzenia zjawiska wykluczenia społecznego. Wykluczenie społeczne cechuje: wielowymiarowość (wyłączenie z różnych instytucji, w tym z dostępu do usług), dynamika (proces uzależniony od czasu, miejsca i okoliczności), wielopoziomowość (wykluczenie z funkcjonowania w grupach formalnych) i relacyjność (wyłączenie z kontaktów pracowniczych, towarzyskich) (Reimer, 2004). Wskazywany jest również element wykluczenia przestrzennego (separacji z obszarów o dostępie do udogodnień cywilizacyjnych) (Byrne 2005). Dodatkowym aspektem położenia osób marginalizowanych jest ich pejoratywne postrzeganie, jako zagrożenie dla wartości uznawanych przez grupy znajdujące się wyżej w strukturze społecznej. Skutkuje to tendencją do ograniczenia ich praw (Jamrozik, Nocella, 1998, Szarfenberg, 2008). Przeciwnością wykluczenia społecznego jest inkluzja (włączenie społeczne) - proces mający na celu zapewnienie wszystkim grupom społecznym oraz osobom równego dostępu do zasobów umożliwiających uczestnictwo w życiu ekonomicznym, politycznym, społecznym i kulturowym; zapewnieniem standardu życia na uznawanym w danym społeczeństwie poziomie (Szafranek, Halicki, 2016). Ważnym komponentem procesu integracji społecznej jest zapewnienie udziału osób marginalizowanych w kształtowaniu polityk publicznych. W oparciu o powyższe założenia, obecna polityka społeczna UE rozwija model tzw. aktywnej polityki społecznej oraz *workfare state* - „państwa skłaniającego do pracy” (głównie ubogich) (Szarfenberg 2006). ASP zakłada zmianę ram świadczenia usług dla obywateli przez nacisk na ekonomiczne i społeczne usamodzielnienie oraz inwestycje w usługi społeczne. Pierwszym etapem moich badań było przeprowadzenie analizy pojęciowej i teoretycznej założeń ES oraz ocena jej roli w aktywnej polityce społecznej. Przeprowadziłam zatem analizę literatury przedmiotu oraz źródeł pierwotnych: aktów prawnych i dokumentów strategicznych (unijnych i polskich) odnoszących się do ASP, ES i dedykowanego systemu wsparcia. Ekonomia społeczna, zarówno w warstwie teoretycznej, jak i empirycznej, reprezentuje system wartości zbieżny z założeniami aktywnej polityki społecznej. Do podstawowych funkcji ES można zaliczyć: tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dostarczanie usług społecznych dla jednostek i wspólnot lokalnych, demokratyzację – włączanie jednostek w proces politycznych decyzji (Sałustowicz, 2008) oraz pomnażanie kapitału społecznego (Laville, Nyssens, 2008). W ostatnich latach dostrzega się również istotną rolę ES w gospodarce obiegu zamkniętego i wszelkich działaniach na rzecz środowiska. Kwintesencją idei ES jest przedsiębiorczość społeczna. „Rozróżnienie między przedsiębiorczością, a przedsiębiorczością społeczną leży w samej propozycji wartości.” (Martin, Osberg, 2007, s. 34). W przedsiębiorczości społecznej obok osiągania zysku finansowego dąży się do osiągnięcia korzyści społecznych i w tym celu organizuje się dostępne zasoby. Przedsiębiorstwa społeczne (PS) będące organizacjami hybrydowymi cechuje: wykorzystywanie metod biznesowych do osiągania celów społecznych, łączenie kapitału społecznego i biznesowego, tworzeniem wartości społecznej i gospodarczej; ukierunkowanie strategii na realizację misji społecznej, posiadanie swobody finansowej dzięki dywersyfikacji źródeł dochodu (Alter, 2008). Ważnym elementem funkcjonowania PS i ich wpływu na aktywną politykę społeczną jest kontekst instytucjonalny. Formalne i nieformalne instytucje w znaczący

sposób modyfikują modele PS, zwłaszcza w takich obszarach jak: struktura organizacyjna, zarządzanie, działalność ekonomiczna i społeczna, przyjmowane strategie biznesowe oraz komunikacji z otoczeniem (Kerlin, 2017). PS w Polsce to podmioty wywodzące swój rodowód przede wszystkim od spółdzielni pracy („stara ekonomia społeczna”) oraz organizacji pozarządowych („nowa ekonomia społeczna”). W polskich uwarunkowaniach prawnych wskazano dwie funkcje, przez które definiowane jest PS – funkcję tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz funkcję dostarczania usług społecznych. Pierwszy typ PS mieści się w kategorii Work Integration Social Enterprises (WISE), których celem jest integracja zawodowa osiągnięta poprzez działalność produkcyjną, szyte na miarę wsparcie oraz szkolenia podnoszące kwalifikacje pracowników (Davister, J. Defourny, 2004). Drugi typ PS zbliżony jest włoskim modelu spółdzielni socjalnej typu A, która dostarcza usługi zdrowotne, z zakresu pomocy społecznej, edukacyjne i.in. w zależności od lokalnych potrzeb (Pansera, Rizzi, 2020). Położenie nacisku w polskim ustawodawstwie na te dwie wybrane funkcje ES wskazuje na silne powiązanie przedsiębiorczości społecznej z aktywną polityką społeczną. Widoczne jest to także w obowiązujących dokumentach strategicznych, takich jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju 2020 (z perspektywą do 2030), Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności, Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej 2030. W Unii Europejskiej, rola ES postrzegana i wspierana jest w szerszym zakresie, wychodzącym poza politykę społeczną, m. in.: zrównoważonego rozwoju gospodarczego, udziału w rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz gospodarki obiegu zamkniętego (Social Economy Action Plan, 2021).

Social economy as an element of active social policy in Poland

Social economy (SE), especially in Polish conditions, is seen as an element of active social policy (APS) in the dimension of mitigating the phenomenon of social exclusion. Social exclusion is characterized by: multidimensionality (exclusion from various institutions, including access to services), dynamism (a process that depends on time, place and circumstances), multilevel (exclusion from functioning in formal groups) and relationality (exclusion from labour, social contacts) (Reimer, 2004). The element of spatial exclusion (separation from areas with access to the amenities of civilization) is also indicated (Byrne 2005). An additional aspect of the position of marginalized people is their pejorative perception, as a threat to the values recognized by groups higher up in the social structure. This results in a tendency to restrict their rights (Jamrozik, Nocella, 1998, Szarfenberg, 2008). The opposite of social exclusion is social inclusion - a process aimed at ensuring that all social groups and individuals have equal access to resources to participate in economic, political, social and cultural life; ensuring a standard of living at a level recognized in a given society (Szafranek, Halicki, 2016). An important component of the social integration process is to ensure the participation of marginalized people in the formation of public policies. Based on the above assumptions, current EU social policy is developing a model of active social policy and a workfare state - a "work-inducing state" (mainly for the poor) (Szarfenberg 2006). APS implies a change in the framework of service provision for citizens through an emphasis on economic and social empowerment and investment in social services. The first stage of my research was to conduct a conceptual and theoretical analysis of the assumptions of SE and its role in active social policy. Thus, I conducted an analysis of the literature on the subject and primary sources: legal acts and strategic documents (EU and Polish) relating

to APS, SE and a dedicated support system. Social economy, both in its theoretical and empirical layers, represents a system of values converging with the assumptions of active social policy. The basic functions of SE include: creating jobs for people at risk of social exclusion, providing social services for individuals and local communities, democratization - inclusion of individuals in the political decision-making process (Sałustowicz, 2008) and multiplication of social capital (Laville, Nyssens, 2008). In recent years, the important role of SE in the circular economy and all environmental activities has also been recognized. The quintessential concept of social economy is social entrepreneurship. "The distinction between entrepreneurship and social entrepreneurship lies in the value proposition itself." (Martin, Osberg, 2007, p. 34). In social entrepreneurship, in addition to making a financial profit, social benefits are sought and available resources are organized for this purpose. Social enterprises (SEs), which are hybrid organizations, are characterized by: using business methods to achieve social goals, combining social and business capital, creating social and economic value; focusing strategies on the social mission, having financial freedom through diversification of income sources (Alter, 2008). An important element in the functioning of social enterprises and their impact on active social policy is the institutional context. Formal and informal institutions significantly modify SEs models, especially in such areas as organizational structure, governance, economic and social activities, adopted business strategies and communication with the environment (Kerlin, 2017). SEs in Poland are entities deriving their ancestry primarily from worker cooperatives ("old social economy") and NGOs ("new social economy"). Polish legal conditions indicate two functions by which SEs are defined - the function of creating jobs for people at risk of social exclusion and the function of providing social services. The first type of SEs falls into the category of Work Integration Social Enterprises (WISE), whose goal is vocational integration achieved through productive activities, tailored support and training to improve the skills of employees (Davister, J. Defourny, 2004). The second type of SEs converges with the Italian model of Type A social cooperative, which provides health, social welfare, educational, et.al. services according to local needs (Pansera, Rizzi, 2020). The emphasis in Polish legislation on these two selected functions of SE indicates a strong link between social entrepreneurship and active social policy. This is also evident in the strategic documents in force, such as the Strategy for Responsible Development for the period up to 2020 (including the perspective up to 2030), National Recovery Plan, the National Program for the Development of the Social and Solidarity Economy 2030. In the European Union, the role of SE is perceived and supported in a broader scope, going beyond social policy, including: sustainable economic development, participation in the revitalization of degraded areas and the closed loop economy (Social Economy Action Plan, 2021).

Mgr Dawid Szopa (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Agnieszka Walecka-Rynduch (Uniwersytet Jagielloński)

Transfery polityczne w III Rzeczypospolitej. Etyka w komunikacji politycznej w świetle przekazów wielomodalnych

Celem rozprawy doktorskiej jest omówienie problematyki związanej transferami w świecie aktorów politycznych w perspektywie komunikowania politycznego i etyki komunikacji. W szczególności zostanie dokonana analiza medioznawcza, która pozwoli zbadać jak czynności

podejmowane przez polityków dążących do dokonania politycznego transferu zostają oceniane wśród wyborców oraz w jaki sposób ten proces zachodzi. Szczególnej uwadze zostaną poddane stosowane w dyskursie politycznym strategie retoryczne oraz dominujące komunikaty towarzyszące transferowi. Pojęcie transferu politycznego jest tematem znanym i istniejącym w literaturze przedmiotowej, jednak wydaje się, że nie poświęcono mu zbyt wielu pozycji w literaturze przedmiotowej czyniąc go głównym tematem opracowań. Jest niezbędnym elementem słowników pojęć politologicznych, jednak rzadko udaje się dostrzec pozycje naukowe całkowicie poświęcone temu pojęciu. Odmienną kwestie stanowią pojęcia dotyczące etyki w polityce oraz przekazów wielomodalnych. Zestawienie to rozumiem jako komunikację nieetyczną ze strony polityków i o jej realizacji w przekazach wielomodalnych. Temat badawczy pracy wymusza podejście wielostronne, kompleksowe do kwestii transferu politycznego w polskim systemie politycznym. Praca powinna ukazywać zjawisko transferu z perspektywy etyki w komunikacji politycznej, komunikacji społecznej, zatem nieodzownym elementem jest łączenie pól badawczych nauk o mediach oraz nauk o polityce. Główne cele rozprawy doktorskiej:

- Operacjonalizacja zjawiska transferu politycznego;
- Omówienie problematyki związanej z transferami w świecie aktorów politycznych w perspektywie komunikowania politycznego i etyki komunikacji;
- Opisanie problematyki etyki politycznej oraz jej recepcji wśród wyborców/społeczeństwa;
- Zbadanie związków między polityką a etyką, moralnością a władzą.

Podstawowe pytania badawcze, jakie należy postawić przy prowadzonym badaniu, odnoszą się do jakości komunikowania politycznego z jednej strony oraz z drugiej strony do kwestii etyki w polityce:

H1 Zjawisko transferu politycznego jest zjawiskiem często spotykanym w każdej z kadencji Sejmu oraz Senatu RP w III Rzeczpospolitej.

P1 Czy istnieje przewaga dokonywanych zmian partii między politykami prawicowymi i lewicowymi?

P2 Czy na podstawie przeszłych wydarzeń da się zidentyfikować zmienne wyjaśniające, które powodują, że zjawisko transferu politycznego jest bardziej prawdopodobne np. wiek, płeć, wykształcenie, przeszłość polityczna?

H2 Aktorzy stosują różne sposoby uprawomocnienia swojej decyzji dotyczącej transferu politycznego. Zamiar przejścia do innego ugrupowania oraz sam fakt zmiany komunikują stosując odmienne strategie komunikacyjne, które w rezultacie składają się z wielu różnych przekazów wielomodalnych.

P1 Jakie środki komunikacyjne są używane do wyjaśnienia tego kroku politycznego?

P2 Jakie kanały komunikacyjne są najczęściej używane?

P3 Na czym polega wielomodalność oraz transgeniczność komunikatów przy transferze politycznym?

P4 Czy one mają jakkolwiek konotacje w poglądach politycznych, czy są przyjmowane w sposób pozytywny, negatywny lub neutralny? Jakie emocje temu towarzyszą?

H3 W opinii elektoratu krok, który podejmuje aktor polityczny dotyczący zmiany ugrupowania politycznego w trakcie trwania kadencji jest uznawany za nieetyczny.

P1 Czy elektorat dostrzega dziejące się transfery polityczne?

P2 Czy wyborcy uważają, że aktor polityczny może sam decydować o swojej przyszłości w danej partii czy może wiązać go oddane na jego kandydaturę głosy w wyborach?

Dla weryfikacji hipotez badawczych użyto metody triangulacji, która umożliwia pełniejsze, bogatsze oraz wielostronne ujrzenie obiektu poznania, bowiem wiąże się z postrzeganiem go z różnych punktów widzenia, odmiennych perspektyw, w różnorodny sposób. Całość refleksji osadzona zostanie w ramach metodologii badań medioznawczych, pogłębionego wywiadu indywidualnego z politykiem, studiów literaturowych oraz badań wśród wyborców. Zaproponowany zostanie schemat analizy wielomodalnej przekazu medialnego, który pozwoli zbadać współczesne teksty medialne skupiające się zarówno na przekazie werbalnym oraz sferze wizualnej/ikonograficznej. Obszarem badań będą w głównej mierze kanały komunikowania interaktywnego – platformy społecznościowe oraz w aspekcie mediów tradycyjnych - wizualne przekazy medialne - okładki tygodników opiniotwórczych. Przeprowadzone badania pozwolą zaobserwować zależności między polityką oraz etyką w komunikacji, a także odpowiedzieć na pytania o sens i możliwość istnienia jasnych norm postępowania w służbie publicznej oraz ukazać sposoby komunikowania, które obierają gracze na arenie politycznej sygnalizując zamiar zmiany barw politycznych. Dysertacja ma charakter interdyscyplinarny, a jej główna część oscylować będzie wokół tematu komunikacji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem komunikowania politycznego we współczesnym świecie zdominowanych przez przekazy wielomodalne oraz wokół kwestii etyki w polityce.

Political Transfers in the Third Republic of Poland. Ethics in political communication in the light of multimodal transfers

The aim of this dissertation is to discuss issues related to transfers in the world of political actors in the perspective of political communication and communication ethics. In particular, media studies will be analysed in order to examine how the actions taken by politicians aiming at political transfer are evaluated among voters and how this process takes place. Particular attention will be paid to the rhetorical strategies used in political discourse and the dominant messages accompanying the transfer. The concept of political transfer is a well-known and existing topic in the subject literature, however, it seems that not many positions in the subject literature have been devoted to it making it the main topic of studies. It is an indispensable element of political science dictionaries, however, it is rare to see scientific positions completely devoted to this concept. A different issue is the notion of ethics in politics and multimodal messages. I understand this combination as unethical communication on the part of politicians and its implementation in multimodal messages. The research topic of the work enforces a multifaceted, comprehensive approach to the issue of political transfer in the Polish political system. The work should show the phenomenon of transfer from the perspective of ethics in political communication, social communication, social communication, so it is indispensable to

combine the research fields of media science and political science. The main objectives of the dissertation:

- Operationalize the phenomenon of political transfer;
- To discuss the issues related to transfers in the world of political actors in the perspective of political communication and communication ethics;
- To describe the issue of political ethics and its reception among voters/society;
- To examine the relationship between politics and ethics, morality and power.

The basic research questions to be asked in the conducted study are related to the quality of political communication on the one hand and to the issue of ethics in politics on the other hand:

H1 The phenomenon of political transfer is a common occurrence in each of the terms of the Sejm and the Senate of Poland in the Third Republic.

Q1 Is there a prevalence of party switching between right-wing and left-wing politicians?

Q2 Can explanatory variables be identified from past events that make the phenomenon of political transfer more likely e.g. age, gender, education, political past?

H2 Actors use different ways to legitimize their political transfer decision. They communicate their intention to move to another grouping and the fact of the change itself using different communication strategies, which as a result consist of many different multi-modal messages.

Q1 What communication means are used to explain this political move?

Q2 What communication channels are most commonly used?

Q3 What does multimodality and transgenicity of messages in political transfer consist of?

Q4 Do they have any connotation in political views, are they received in a positive, negative or neutral way? What emotions accompany this?

H3 In the opinion of the electorate, the step that a political actor takes regarding the change of political grouping during the term of office is considered unethical.

Q1 Does the electorate perceive political transfers happening?

Q2 Do voters believe that a political actor can decide for himself about his future in the party or is he bound by his votes?

Q3 Is there space in Poland to introduce an imperative mandate for a politician?

In order to verify the research hypotheses, the method of triangulation was used, which enables a fuller, richer and more multifaceted view of the object of cognition, as it involves perceiving it from different points of view, different perspectives, in a variety of ways. The whole reflection will be based on the methodology of media studies, in-depth individual interview with a politician, literature studies and voter surveys. A multimodal analysis of media messages will be proposed, which will make it possible to examine contemporary media texts focusing on both verbal messages and the visual/iconographic sphere. The research will focus on interactive communication channels - social media platforms, as well as traditional media - visual media messages - covers of opinion-forming weeklies. The research will allow to observe the

relationship between politics and ethics in communication, and to answer the questions about the sense and possibility of clear norms of conduct in public service, as well as to show the ways of communication chosen by the players in the political arena when signaling their intention to change political colors. The dissertation is interdisciplinary in nature, and its main part will oscillate around the topic of social communication, with particular emphasis on political communication in the modern world dominated by multimodal messages, and around the issue of ethics in politics.

Mgr Rafał Barański (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UJ Jolanta Perek-Białas (Uniwersytet Jagielloński)

Deinstytucjonalizacja opieki długoterminowej w Polsce – wpływ polityki publicznej realizowanej w ramach Strategii Rozwoju Usług Społecznych na organizację i funkcjonowanie stacjonarnych placówek opieki długoterminowej

Opieka długoterminowa, jedno z najmniej zbadanych zagadnień szeroko rozumianego zabezpieczenia społecznego stanowi jednocześnie jedno z najważniejszych wyzwań dla polityki publicznej w Polsce, w związku z skalą niezaspokojonych potrzeb społecznych. Przyjęta w roku 2022 Strategia Rozwoju Usług Społecznych zapowiada systemowe zmiany w tym obszarze zgodne z koncepcją deinstytucjonalizacji. Główny **problem badawczy** dotyczy tego w jaki sposób koncepcja deinstytucjonalizacji opieki długoterminowej kształtuje politykę publiczną, a poprzez nią wpływa na proces przekształcania domów pomocy społecznej w placówki otwarte na środowisko i działające zgodnie z koncepcją niezależnego życia? **Cele pracy** obejmują analizę spójności polityki publicznej na rzecz rozwoju opieki długoterminowej w Polsce, realizowanej w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym, z koncepcją deinstytucjonalizacji (cel 1) oraz rozpoznanie mechanizmów zmian organizacyjnych dokonujących się w domach pomocy społecznej w ramach tej polityki (cel 2). **Hipotezy:**

- **H1.** Politykę publiczną na rzecz rozwoju usług społecznych w Polsce cechuje ograniczony potencjał zmian w zakresie sposobu organizacji i funkcjonowania domów pomocy społecznej w zgodzie z koncepcją deinstytucjonalizacji z uwagi na:
 - o brak spójności celów polityki z koncepcją deinstytucjonalizacji,
 - o nieefektywny mechanizm wielopoziomowej koordynacji tej polityki, kluczowy w zdecentralizowanym modelu zarządzania sferą usług społecznych.
- **H2.** Ekonomiczne, społeczne i polityczne przesłanki deinstytucjonalizacji wpływają na proces przekształceń domów pomocy społecznej w różnym stopniu z uwagi na zróżnicowany status tych placówek – w większym stopniu determinują potrzebę zmian w placówkach prowadzonych przez gminy lub na ich zlecenie, w mniejszym w placówkach prowadzonych przez powiaty lub na ich zlecenie.

Jako perspektywę badawczą przyjmuje się teorię neoinstytucjonalną, która posłuży do wyjaśnienia i opisu funkcjonowania analizowanych instytucji społecznych tj. wybranych zasad funkcjonowania stacjonarnych placówek opieki długoterminowej, w szczególności zakresu, sposobu i standardu świadczonych usług (zmienna zależna). Placówki te podlegają obecnie zmianie instytucjonalnej realizowanej w ramach polityki publicznej. Wynikająca z tej polityki wizja

i cele szczegółowe stanowią zmienne niezależne i obejmują: paradygmat community care, ageing in place, koncepcję niezależnego życia i zasady deinstytucjonalizacji osadzone w szerszym kontekście praw człowieka. **Metody:** W ramach projektu badawczego przewiduje się wykorzystanie analizy danych zastanych (analiza Strategii Rozwoju Usług Społecznych, 16 Regionalnych Planów Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (próba pełna) oraz 20 lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji opracowanych na poziomie gmin i powiatów uczestniczących w latach 2021 – 2023 w pilotażu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (próba pełna). Analiza obejmie także wyniki badań prowadzonych w roku 2023 w Polsce w zakresie deinstytucjonalizacji tj. Ogólnopolskiej diagnozy w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie 16 województw Polski (Uczelnia Korczaka, 2023); Rozwój opieki długoterminowej w Polsce (Bank Światowy, 2023). Do analizy wyjaśniającej zostanie zastosowane jakościowe badanie uczestniczące poprzez działania polegające na aktywnym uczestnictwie w praktyce polityki, próbach wywierania na nią wpływu, aby poprzez rejestrację i interpretację odpowiedzi różnych podmiotów rozpoznać struktury instytucjonalne i układ sił w polu polityki publicznej. Etapem pozwalającym na opis uwarunkowań procesu przekształcania się domów pomocy społecznej w placówki realizujące kompleksowe usługi będą badania ilościowe: metoda badań ankietowych obejmująca min. 100 ankiet skierowanych do kadry zarządzającej domami pomocy społecznej w Polsce. W przypadku badań jakościowych wykorzystane zostaną dwie techniki badawcze: 1. indywidualne wywiady pogłębione (IDI): minimum 42 wywiady: po 1 wywiadzie z kadrą zarządzającą DPS każdego typu prowadzonym przez gminy, powiaty i sektor niepubliczny oraz po 1 wywiadzie z przedstawicielami organów prowadzących, 2. badania focusowe: minimum 2 FGI, każde z udziałem 10-15 osób: po 1 FGI z kadrą domów pomocy społecznej i przedstawicielami organów prowadzących. Niniejsza praca ma rozpoznać mechanizmy zmian organizacyjnych dokonujących się w domach pomocy społecznej w związku z realizacją polityki na rzecz rozwoju usług społecznych w Polsce oraz wypracować rekomendacje dla polityki publicznej.

Deinstitutionalisation of long-term care in Poland - the impact of public policy implemented within the framework of the Social Services Development Strategy on the organisation and functioning of residential long-term care facilities

Long-term care, one of the least researched issues in broad social security, simultaneously represents one of the most significant challenges for public policy in Poland, due to the scale of unmet social needs. The Social Services Development Strategy, adopted in 2022, promises systemic changes in this area in line with the concept of deinstitutionalisation. **The main research problem** relates to how the concept of deinstitutionalisation of long-term care shapes public policy and, through it, influences the process of transforming residential care homes into community – based facilities operating in accordance with the concept of independent living? **The objectives** of this study encompass analysing the coherence of public policy as it pertains to the development of long-term care in Poland, at national, regional and local levels, with the concept of deinstitutionalisation (Objective 1), as well as identifying the mechanisms of organisational change taking place within residential care homes as part of this policy (Objective 2). **Hypothesis:**

- **H1.** Public policy as it pertains to the development of social services in Poland is characterised by limited potential for changes to the organization and functioning of residential care homes in line with the concept of deinstitutionalisation due to:
 - a lack of alignment between policy goals and the concept of deinstitutionalisation,
 - an ineffective mechanism of multi-level coordination of this policy, which is crucial in a decentralised model of managing the social services sector.
- **H2.** The economic, social and political factors influencing deinstitutionalisation have had varying impacts on the transformation processes of residential care homes due to the diverse statuses of these facilities. The need for change is more pronounced in facilities operated by or on behalf of municipalities, while it is less prominent in facilities operated by or on behalf of counties.

The chosen research perspective adopts neoinstitutional theory, which will be used to explain and describe the functioning of the analysed social institutions, specifically the selected rules for long-term residential care facilities, particularly the scope, manner and standard of services provided (dependent variable). These facilities are currently undergoing institutional change as part of public policy. The vision and specific goals arising from this policy are independent variables and encompass the paradigms of community care, aging in place, the concept of independent living and the principles of deinstitutionalisation within a broader human rights context. **Methods:** As part of the research project, analysis of existing data is planned, including: analysis of the Social Services Development Strategy, 16 Regional Social Services Development and Deinstitutionalisation Plans (full sample) and 20 local plans for the development of social services and deinstitutionalisation developed at the level of municipalities and counties which participated in the pilot project run by the Ministry of Family and Social Policy (2021 – 2023) (full sample). The analysis will also include the research results conducted in Poland in 2023 in the field of deinstitutionalisation, i.e. Nationwide Diagnosis of Deinstitutionalisation of Social Services in 16 Polish Voivodeships (Korczak University, 2023); Development of long-term care in Poland report prepared by the World Bank, 2023. An explanatory qualitative research approach will be applied, utilising participatory action research. This involves active involvement in policy practice and attempts to influence it in order to recognise institutional, structural and power dynamics within the field of public policy through the registration and interpretation of responses from various stakeholders. An important stage for describing the determinants of the process of transforming residential care homes into facilities that provide comprehensive services will involve quantitative research. This will be conducted using a survey method, which will include a minimum of 100 questionnaires targeting managerial staff of residential care homes in Poland. For qualitative research, two research techniques will be used: 1. individual in-depth interviews (IDI): a minimum of 42 interviews will be conducted: each type of residential care home managed by municipalities, counties and the private/third sector will be represented by one interview with managerial staff. Additionally, one interview will be conducted with representatives of governing bodies; 2. focus research: a minimum of 2 FGIs, each with the participation of 10-15 individuals: one focus group interview will include the management staff of residential care homes, and the other will involve representatives of governing bodies. The purpose of this study is to identify the mechanisms of organisational change occurring in residential care homes in relation to the implementation of social service development policy in Poland and to formulate recommendations for public policy.

Mgr Doreen Basemera (I)

Academic supervisor #1: prof. dr hab. Jacek Sroka (IDiSM UP)

Academic supervisor #2: dr hab. prof. UP Beata Ziębińska (ISSiZP UP)

Filozofia Ubuntu: społeczne podejście do zarządzania konfliktem w osadzie uchodźców Rwamwanja w Ugandzie

Osada uchodźców Rwamwanja w Ugandzie jest domem dla ponad 80 000 uchodźców, w większości z Sudanu Południowego i Demokratycznej Republiki Konga. Osada doświadczyła różnych form konfliktu, w tym przemocy międzyetnicznej, rywalizacji o zasoby takie jak woda i drewno opałowe oraz sporów o ziemię. Istniejące strategie zarządzania konfliktami okazały się nieskuteczne w zwalczaniu ich podstawowych przyczyn. Dlatego istnieje potrzeba nowego podejścia, które może promować trwały pokój w osadzie. Pomimo rosnącego zainteresowania filozofią Ubuntu jako społecznym podejściem do zarządzania konfliktami, istnieje niewiele badań dotyczących jej zastosowania w osadach dla uchodźców. Większość istniejącej literatury na temat filozofii Ubuntu skupiła się na jej zastosowaniu w społeczeństwach afrykańskich w celu budowania pokoju i przywództwa, natomiast niewiele uwagi poświęcono jej zastosowaniu w kontekście uchodźców. W związku z tym brakuje badań na temat tego, jak filozofia Ubuntu może być stosowana w zarządzaniu konfliktami w osiedlach dla uchodźców. Dlatego też celem niniejszego opracowania jest zbadanie, jak podejście filozofii Ubuntu może być wykorzystane do rozwiązywania konfliktów w osiedlu uchodźców Rwamwanja. Aby to zbadać, badanie będzie kierowane przez następujące pytania badawcze i hipotezy: (i) Jak uchodźcy i społeczności przyjmujące rozumieją koncepcję ubuntu i jej znaczenie w zarządzaniu konfliktami w osadzie uchodźców Rwamwanja? (ii) W jaki sposób podejście Ubuntu może zostać włączone do strategii zarządzania konfliktami w osadzie uchodźców Rwamwanja? (iii) Jak filozofia Ubuntu była postrzegana przez decydentów politycznych w rozwiązywaniu konfliktów w osadzie uchodźców Rwamwanja? (iv) Jakie są wyzwania związane z wdrażaniem filozofii Ubuntu jako podejścia do zarządzania konfliktami w osadzie uchodźców Rwamwanja? Ponadto następujące hipotezy służą jako przewodnik dla badania: (I) "Przyjęcie filozofii Ubuntu przyczynia się do skutecznej strategii zarządzania konfliktami, która promuje wzajemny szacunek, empatię i zrozumienie wśród różnych społeczności w osadzie Rwamwanja"; oraz (ii) "Filozofia Ubuntu nie została jeszcze wykorzystana do zarządzania konfliktami w Rwamwanja, ponieważ nie została wystarczająco przyjęta przez wszystkich interesariuszy ze względu na szczególne warunki kontekstu". Rwamwanja stoi w obliczu konfliktów, takich jak podział zasobów, różnice kulturowe i przemoc międzyetniczna. Aby skutecznie rozwiązać te konflikty, potrzebne są strategie rozwiązywania konfliktów, które promują wzajemny szacunek, empatię i zrozumienie. Przyjęcie filozofii Ubuntu w strategiach zarządzania konfliktami może promować te wartości i pomóc w rozwiązywaniu konfliktów w sposób pełen szacunku i zrozumienia dla różnych praktyk i przekonań kulturowych. Jednak przyjęcie filozofii Ubuntu w strategiach zarządzania konfliktem może napotkać wyzwania ze względu na szczególne warunki kontekstu, takie jak sytuacja, w której interesariusze nie są zaznajomieni z filozofią Ubuntu lub wyznają inne przekonania i wartości, które mogą być z nią sprzeczne. Wyzwania te mogą ograniczyć przyjęcie filozofii Ubuntu w strategiach zarządzania konfliktami i uniemożliwić jej skuteczne wdrożenie. Metodologia badania. W badaniu

zastosowano podejście procesowe do zarządzania konfliktami, zgodnie z teorią transformacji konfliktu i sprawiedliwości dystrybtywnej. Projekt badawczy to jakościowe studium przypadku, które zbada wdrażanie filozofii Ubuntu w osadzie dla uchodźców Rwamwanja. Dobór próby będzie celowy, w którym uczestnicy są wybierani na podstawie ich znaczenia dla badania. W tym przypadku uczestnikami mogą być uchodźcy, społeczności przyjmujące, decydenci i inne zainteresowane strony zaangażowane w zarządzanie konfliktami w osadzie dla uchodźców Rwamwanja. Metoda gromadzenia danych składa się z wywiadów pogłębionych i zogniskowanych dyskusji grupowych. Wywiady pogłębione pozwoliłyby na szczegółowe zbadanie doświadczeń i perspektyw kluczowych uczestników w odniesieniu do badania. Dyskusje w grupach fokusowych pozwoliłyby na zbadanie wspólnych doświadczeń, przekonań i wartości uczestników. Analiza danych: dane zebrane z wywiadów i dyskusji w grupach fokusowych zostaną przeanalizowane przy użyciu analizy tematycznej. Analiza tematyczna identyfikuje wzorce, tematy i kategorie w danych, które odzwierciedlają pytania badawcze. Analiza obejmuje kodowanie danych, grupowanie kodów w tematy i interpretację tematów w odniesieniu do pytań badawczych. Kwestie etyczne, takie jak świadoma zgoda, poufność i prywatność, będą przestrzegane w celu zapewnienia poszanowania i ochrony praw uczestników. Wkład w rozwój danej dyscypliny: Jeśli chodzi o wkład nauk politycznych i administracji, filozofia Ubuntu w Rwamwanja może potencjalnie dostarczyć cennych spostrzeżeń na temat zaangażowania interesariuszy w proces zarządzania konfliktami i ich rozwiązywania. Wymagałoby to zaangażowania różnych interesariuszy, takich jak uchodźcy, społeczności przyjmujące, organizacje humanitarne i władze lokalne. Badacze polityki i administratorzy mogliby odnieść korzyści z wykorzystania filozofii Ubuntu w Rwamwanja jako modelu do opracowywania i wdrażania polityk i programów w innych osadach dla uchodźców. Wdrożenie filozofii Ubuntu do systemu politycznego i administracyjnego osiedla dla uchodźców Rwamwanja może zatem potencjalnie zwiększyć udział społeczności i wzmocnić poczucie własności w procesie pokojowym, a także poprawić odpowiedzialność i przejrzystość w zarządzaniu osiedlem. Społeczno-ekonomiczny wkład badania Zastosowanie filozofii Ubuntu w Rwamwanja pomoże wzmocnić poczucie wspólnoty i solidarności wśród uchodźców oraz zachęci ich do współpracy w celu przewyciężenia wspólnych wyzwań. Odbędzie się to poprzez inicjatywy prowadzone przez społeczność, takie jak spółdzielnie i grupy oszczędnościowe, w których uchodźcy i społeczności przyjmujące mogą poprawić swoje ekonomiczne źródła utrzymania i zmniejszyć swoją zależność od pomocy. Ponadto zastosowanie filozofii Ubuntu zapewni ramy dla rozwiązywania konfliktów, podkreślając znaczenie dialogu, przebaczenia i pojednania w rozwiązywaniu konfliktów. Poprzez ustanowienie komitetów mediacyjnych kierowanych przez społeczność, uchodźcy będą mogli pokojowo rozwiązywać konflikty, zmniejszając ryzyko przemocy i promując spójność społeczną, która zainspiruje ich do zakładania firm i angażowania się w działania generujące dochód. Forma i struktura rozprawy. Niniejsza rozprawa podzielona jest na pięć rozdziałów i ma na celu zbadanie wykorzystania filozofii Ubuntu jako społecznego podejścia do zarządzania konfliktami w osadzie uchodźców Rwamwanja. Rozdziały są zorganizowane w logicznym porządku, zaczynając od wprowadzenia do kluczowej koncepcji w rozdziale pierwszym, odpowiednie teorie dotyczące filozofii Ubuntu, zarządzania konfliktami i społecznego podejścia do rozwiązywania konfliktów zostaną omówione w rozdziale drugim. Rozdział trzeci powinien opisywać metodologię badawczą wykorzystaną do zebrania i analizy danych. Rozdział czwarty przedstawia wyniki badania z wykorzystaniem danych zebranych podczas dyskusji w grupach fokusowych, wywiadów, ankiet obserwacyjnych i innych odpowiednich metod. Rozdział piąty zawiera podsumowanie wyników

badań i wnioski z zaleceniami dotyczącymi przyszłych badań i praktycznych implikacji. Finansowanie będzie pochodzić zarówno ze źródeł wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Przykładami wewnętrznych źródeł finansowania są STER, PBSB i Erasmus. Zewnętrzne źródła finansowania, o które można się ubiegać, obejmują granty NAWA, Preludium 22, DAAD i granty Unii Afrykańskiej. Dotychczasowy postęp prac: Obecny stan prac obejmuje napisanie referatu, który zostanie zaprezentowany na nadchodzącej konferencji w czerwcu, złożenie wniosku o finansowanie PBSB oraz napisanie pierwszego rozdziału.

Słowa kluczowe: filozofia Ubuntu, podejście społeczne, zarządzanie konfliktem, osiedle uchodźców Rwamwanja

Ubuntu philosophy: A social approach for conflict management in Rwamwanja refugee settlement in Uganda

The Rwamwanja refugee settlement in Uganda is home to over 80,000 refugees, most of them from South Sudan and the Democratic Republic of Congo. The settlement has experienced various forms of conflict, including interethnic violence, competition for resources such as water, and firewood, and land disputes. Existing conflict management strategies have proven ineffective in addressing the root causes of these conflicts. Therefore, there is a need for a new approach that can promote sustainable peace in the settlement. Despite the growing interest in the Ubuntu philosophy as a social approach to conflict management, there is little research on its application in refugee settlements. Most of the existing literature on Ubuntu philosophy has focused on its application in African societies for peace-building and leadership, while little attention has been paid to its application in refugee contexts. Consequently, there is a lack of research on how Ubuntu philosophy can be applied to conflict management in refugee settlements. Therefore, the purpose of this study is to explore how Ubuntu philosophy approach can be used to resolve conflicts in the Rwamwanja refugee settlement. To investigate this, the study will be guided by the following research questions and hypotheses: (i) How do refugees and host communities understand the concept of ubuntu and its relevance in conflict management in Rwamwanja refugee settlement? (ii) How can the Ubuntu approach be integrated into conflict management strategies in the Rwamwanja refugee settlement? (iii) How has Ubuntu philosophy been perceived by policy makers in addressing conflicts in Rwamwanja refugee settlement? (iv) What are the challenges of implementing Ubuntu philosophy as a conflict management approach in Rwamwanja refugee settlement? In addition, the following hypotheses serve as guide for the study: (I) "The adoption of ubuntu philosophy contributes to effective conflict management strategy that promotes mutual respect, empathy and understanding among diverse communities in the Rwamwanja settlement"; and (ii) "The Ubuntu philosophy has not yet been used to manage conflict in Rwamwanja because it has not been sufficiently embraced by all stakeholders due to the particular conditions of the context". Rwamwanja faces conflicts such as the distribution of resources, cultural differences, and interethnic violence. To effectively address these conflicts, conflict resolution strategies that promote mutual respect, empathy, and understanding are needed. Adopting the Ubuntu philosophy in conflict management strategies can promote these values and help resolve conflicts in ways that are respectful and understanding of different cultural practices and beliefs. However, adopting the Ubuntu philosophy in conflict management strategies may face challenges due to the particular

conditions of the context, such as when stakeholders are unfamiliar with the Ubuntu philosophy or hold different beliefs and values that may contradict it. These challenges may limit the adoption of the Ubuntu philosophy in conflict management strategies and prevent its effective implementation. The Research methodology. The study employs a process-oriented approach to conflict management as guided by the conflict transformation and distributive justice theories. The research design is a qualitative case study that will explore the implementation of the Ubuntu philosophy in the Rwamwanja refugee settlement. Sampling will be purposive sampling, where participants are selected based on their relevance to the study. In this case, participants could be refugees, host communities, policy makers, and other stakeholders involved in conflict management in Rwamwanja refugee settlement. The method of data collection consist of in-depth interviews and focus group discussions. In-depth interviews would allow for a detailed exploration of key participants' experiences and perspectives regarding to the study. Focus group discussions would allow for exploration of participants' shared experiences, beliefs, and values. Data analysis: data collected from the interviews and focus group discussions will be analysed using thematic analysis. Thematic analysis identifies patterns, themes, and categories in the data that reflect the research questions. The analysis includes coding the data, grouping the codes into themes, and interpreting the themes in relation to the research questions. Ethical considerations such as informed consent, confidentiality, and privacy would be observed to ensure that participants' rights are respected and protected. Contribution to the development of a given discipline: In terms of the contribution of political science and administration, the Ubuntu philosophy in Rwamwanja has the potential to provide valuable insights into the involvement of stakeholders in the process of conflict management and resolution. This would require the involvement of various stakeholders, such as refugees, host communities, humanitarian organizations, and local authorities. Policy researchers and administrators could benefit from using the Ubuntu philosophy in Rwamwanja as a model for developing and implementing policies and programs in other refugee settlements. Implementing the Ubuntu philosophy in the political and administrative system of the Rwamwanja refugee settlement therefore has the potential to improve community participation and foster a sense of ownership in the peace process, as well as improve accountability and transparency in the management of the settlement. Social-economic contribution of the study The application of the Ubuntu philosophy in Rwamwanja will help foster a sense of community and solidarity among refugees and encourage them to work together to overcome common challenges. This will be done through community-led initiatives such as cooperatives and savings groups, where refugees and host communities can improve their economic livelihoods and reduce their dependence on aid. In addition, the application of the Ubuntu philosophy will provide a framework for conflict resolution by emphasizing the importance of dialogue, forgiveness, and reconciliation in resolving conflicts. Through the establishment of community-led mediation committees, refugees will be able to resolve conflicts peacefully, reducing the risk of violence and promoting social cohesion that will inspire them to start businesses and engage in income-generating activities. Form and structure of dissertation. This dissertation is divided into five chapters and aim to explore the use of Ubuntu philosophy as a social approach to conflict management in the refugee settlement of Rwamwanja. The chapters are organized in a logical order, beginning with an introduction to the key concept in chapter one, relevant theories on Ubuntu philosophy, conflict management, and social approaches to conflict resolution will be discussed in Chapter two. Chapter three should describe the research methodology used to collect and analyze the data. Chapter Four would present the results of the

study using data collected through focus group discussions, interviews, observational surveys, and other relevant methods. Chapter Five includes a summary of the research findings and a conclusion with recommendations for future research and practical implications. Funding will come from both internal and external sources. Examples of internal funding sources are STER, PBSB and Erasmus. External funding sources that can be applied for include NAWA grants, Preludium 22, DAAD, and African Union grants. Progress of work so far: The current status of work includes writing a paper to be presented at the upcoming conference in June, submitting a proposal for PBSB funding, and writing the first chapter.

Key words: Ubuntu philosophy, social approach, conflict management, Rwamwanja refugee settlement

Mgr Wei-Chun Chiu (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Krzysztof Gurba (IDiSM UP)

Auxiliary supervisor: dr Karol Bieniek (IDiSM UP)

Upolitycznione media czy mediatyzacja polityki: porównanie nadawców z Polski i Tajwanu

Wstęp. Upolitycznienie mediów i mediatyzacja polityki są jak dwie strony medalu, które mogą być wykorzystane do realizacji partyzanckiego interesu własnego lub interesu publicznego, prowadząc do upadku lub rozkwitu demokracji. Polska i Tajwan nie są wyjątkiem w tym globalnym zjawisku. Ingerencja polityczna i polaryzacja społeczna, obserwowane w obu państwach, nie są dobre dla nowoczesnej demokracji w sensie praktycznym i teoretycznym. Większość naukowców zgadza się na zaletę zdrowej symbiozy między demokracją a dziennikarstwem. Cel i pytania badawcze. Niniejsze badanie stawia pytanie badawcze: "Jak polityczna rola mediów jest rozumiana przez aktorów politycznych we współczesnych demokratycznych państwach Polski i Tajwanu?", mając na celu zrozumienia politycznej roli mediów poprzez porównanie ich mediów nadawczych i przeprowadzenie wywiadów respondentów. Analiza literatury. Normatywne Role Mediów - Media informacyjne są kluczowe, ponieważ służą jako główne źródło informacji dla społeczeństwa i użyteczne kanały dla polityków (Ansolabehere, Behr, & Iyengar, 1993), ale często nie spełniają normatywnych oczekiwań i stają się zniekształcone lub zmanipulowane. Typowym opisem o normatywnych rolach wiadomości jest nośnik "informacji, rozrywki i edukacji" przez BBC. Christians et al. (2009) zidentyfikowali cztery demokratyczne role: współpracująca, facylitacyjna, monitorująca i radykalna. Łączenie Ról Mediów i Demokracji - Pojęcie demokracji jest kwestionowane, ale większość współczesnych teorii powszechnie obejmuje dwie tradycje normatywne: liberalizm i republikanizm (ibid.). Rozróżnienie to jest również stosowane w dyskusjach akademickich na temat tego, w jaki sposób media angażują obywateli w deliberację i podejmowanie decyzji (Trappel & Tomaz, 2021). Demokratyczne role mediów dotyczą rozpowszechniania informacji, w tym gatekeepingu i "znaczącego" ustalania agendy (rola monitorująca), tworzenia forum dialogu (rola facylitacyjna i współpracująca), ostrzegania i unikania nadużywania władzy (role monitorujące i radykalne), które odzwierciedlają trzy podstawowe zasady demokracji: wolność, równość i kontrolę, wraz z warunkiem wstępnym "praworządności". Nota bene: oczekiwania normatywne, często

praktycznie przekładane na profesjonalizm, np. obiektywizm, uczciwość itp. to nie cały obraz pracy dziennikarskiej. Produkcja wiadomości obejmuje osąd newsroomu na temat wartości wiadomości (newsworthiness) i decyzje moralne dziennikarzy pod presją. Role normatywne nie zawsze są więc w pełni odgrywane. Hipotezy. Analiza zostanie przeprowadzona na dwóch poziomach: między- i wewnątrzpaństwowym, w tym na dwóch pod-poziomach porównania między- i wewnątrzgrupowego. Na poziomie międzypaństwowym, chociaż oba państwa doświadczyły powojennego reżimu autorytarnego i przejścia do demokracji od lat 80. XX wieku, różnice w tle społeczno-polityczno-kulturowym, statusie międzynarodowym i rozwoju mediów hipotetycznie wpływają na zrozumienie roli mediów (zob. Hanitzsch, 2017) i relacji media-polityka, a zatem: **H1**: Rozumienie mediów ma umiarkowane różnice między dwoma państwami, determinowane przez rozwój polityczny i medialny. Umiarkowane różnice w H1 są tutaj proponowane pod uwagę czynników niepolitycznych. Współczesne państwa znajdują się w kontekście globalnym i rozwojowym. Proces komunikacji (np. ustalanie agendy) i produkcja wiadomości (np. profesjonalizm dziennikarski) zostały zmienione przez cyfryzację i mobilizację, a także globalizację (np. amerykańizację i wzrost neonacjonalizmu), więc **H2**: Globalizacja i cyfryzacja osłabiają znaczenie kultury i historii pojedynczego państwa jako czynników wpływających na rozumienie mediów. Na poziomie wewnątrzpaństwowym ten badanie analizuje, w jaki sposób polityka państwa reaguje na zmiany globalne i wewnętrzne oraz wyjaśnia, dlaczego aktorzy polityczni udzielają różnych lub podobnych odpowiedzi, a zatem na poziomie krajowym: **H3**: Kształtowanie polityki medialnej odzwierciedla wpływ cyfryzacji i globalizacji. Na niższych poziomach wychowanie jest powszechnie kojarzone z kształtowaniem osobistego zrozumienia, a zatem: **H4**: Rozumienie mediów jest bardziej podobne, jeśli wspólne wartości są bardziej podobne, np. preferencje polityczne, oczekiwania normatywne lub ocena wartości wiadomości. Metodologia. Dane zostały zebrane poprzez analizę danych zastanych dotyczących polityki medialnej oraz semiestrukturyzowane wywiady pogłębione z podmiotami politycznymi zajmującymi się produkcją wiadomości i regulacją mediów. Respondenci składają się z maksymalnie 15 osób dla każdego państwa, w tym pięciu grup: dziennikarzy politycznych z nadawców publicznych i prywatnych, rzeczników partii politycznych, regulatorów mediów, osób z wyższej kadry kierowniczej oraz naukowców. Pytania w wywiadach skupią się na zaobserwowanych zjawiskach upolitycznionych mediów lub mediatyzacji polityki, postrzeganej politycznej roli mediów i wartości wiadomości, sugestiach dotyczących polityki medialnej oraz roli technologii w relacji mediów-polityki.

Politicised Media or Mediatized Politics: comparing Poland and Taiwan's broadcasters

Introduction. The politicisation of media and mediatization of politics are like two sides of a coin, which can be invested in pursuit of partisan self-interest or public interest, leading to democratic decay or flourishing. Poland and Taiwan are no exception in this global phenomenon. The accused political interference and social polarisation, observed in both states, have no good for a modern democracy in practical and theoretical senses. Most scientists agree on symbiosis of a well-function democracy and a healthy journalism. Research Objective and Question. This study raises the RQ: "How the political role of media is understood by political actors in modern democratic states of Poland and Taiwan?" with aims to understand the political role of media by comparing their broadcast media and by interviewing selected political actors. Literature

Analysis. Normative Roles of Media - News media is crucial as it serves as a main information source for the public and useful channels for politicians (Ansolabehere, Behr, & Iyengar, 1993: 209), but it often falls short of normative expectations and become distorted or manipulated. Speaking of the normative roles of news, BBC's "to inform, to educate, and to entertain" is a typical description. Christians et al. (2009) identified four democratic roles: collaborative, facilitative, monitorial and radical. Linking the Roles of Media and Democracy - the concept of democracy is contested (Merkel, 2014; Peter, 2021), but most modern theories commonly include two normative traditions: the Liberalism and Republicanism (Christians et al., 2009: 93). This distinction is also used within academic discussions on how media engage citizens in deliberation and decision-making (Trappel & Tomaz, 2021). The media's democratic roles concern the dissemination of information, including gatekeeping and "meaningful" agenda-setting (the monitorial role), establishment of a forum for dialogues (the facilitative and collaborative roles), alerting and avoiding the abuse of power (the monitorial and radical roles), which reflect three fundamental democratic principles: freedom, equality and control, along with a prerequisite "rule of law". Nota bene: normative expectations, often practically translated into professionalism, e.g. objectivity, fairness, accuracy etc., is not the whole picture of journalistic work. News production includes the newsroom's judgement on news values (newsworthiness) and journalists' moral decisions under pressures. Normative roles are thus not always fully played. Research Hypothesis. The analysis is conducted at two general levels: cross-state and intranational, including two sublevels of cross- and in-group comparison. At the cross-state level, although the two states have both experienced post-war authoritarian regime and transition to democracy since 1980s, differences of socio-politico-cultural background, international status and media development hypothetically affect the understanding of media role (see Hanitzsch, 2017) and the media-politic relationship, thus: **H1:** The understanding of media has moderate differences between two states, determined by political and media development. Moderate differences in H1 are proposed here because non-political factors should be counted. Modern states are in a global and developmental context. Communication process (e.g. the agenda-setting) and news production (e.g. journalistic professionalism) have been changed by the technology-driven digitalisation and mobilisation as well as the globalisation (e.g. the Americanisation and the rise of neo-nationalism), thus: **H2:** Globalisation and digitalisation weaken the significance of culture and history of a single state as factors on the understanding of the media. At the intranational level, this study examines how the state policy responses to the global and national change and explains why political actors give different or similar answers, thus at the national level: **H3:** Media policymaking reflect the impact of digitalisation and globalisation. At the sub-levels, the nurture, i.e. social environment and historical moment, is commonly associated with the forming of personal understanding, thus: **H4:** The understanding of media is more similar if shared values, are more similar, e.g. political preference, normative expectations or news value judgement. Methodology. Data are gathered via desk research on media policy and semi-structured in-depth interviews with political actors in news production and media regulation. Respondents consist of up to 15 persons for each case state, including five groups: political journalists from public and private broadcasters, spokespersons of political parties, media regulators, managers and scholars. Interview questions focus on their observed phenomena of politicised media or mediated politics, the perceived political role of media and news value, suggestions for the media policy and the role of technology in the media-politics relation.

Mgr Artem Susolia (I)

Academic supervisor #1: prof. dr hab. Ewa Bujwid-Kurek (Uniwersytet Jagielloński)

Academic supervisor #2: dr hab., prof. UP Piotr Długosz (IDiSM)

Funkcjonowanie państwa w ekstraordynaryjnych warunkach toczącej się wojny. Przypadek Ukrainy po 24.02.2022 roku — refleksja deskryptywno-empiryczna

Projekt doktorski w założeniu składać się będzie z dwóch zasadniczych segmentów: teoretycznego i empirycznego. W segmencie teoretycznym w pierwszej kolejności omówione zostanie państwo jako polityczna organizacja społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem pełnionych funkcji. W drugiej kolejności zwrócona zostanie uwaga na kwestię funkcjonowania państwa w sytuacji ekstraordynaryjnej- w stanie wojny. Analizując doświadczenia II wojny światowej, podczas której Ukraina była w centrum działań wojennych na froncie wschodnim, przypuszczać można, że państwo w takiej ekstraordynaryjnej sytuacji niezdolne jest do wykonywania swoich funkcji, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. W celu sprawdzenia stawianych pytań wykorzystane będą dokumenty i oficjalne informacje ze stron internetowych naczelnich organów władzy państwowej, udostępnione w analizowanym okresie. W omawianej segmencie znajdzie się także zwrócenie uwagi na wątek historyczny związany ze stanem państwa ukraińskiego sprzed 24.02.22 r. (otwartej zbrojnej agresji rosyjskiej na Ukrainę) w okresie 2019-2022. W związku z tym istotne będzie wskazanie przyczyn i celów rozpoczętej wojny przez Rosję przeciwko Ukrainie, określenie skali agresji, reakcji władz ukraińskich i narodu ukraińskiego. Mając na uwadze funkcje państwa definiowanych jako „całościowy kształt aktywności państwa w różnych dziedzinach (wraz z efektem synergii), wyrażający się w działaniach organów państwa i funkcjonariuszy publicznych, zmierzających do realizacji swoich zadań na podstawie prawa oraz osiągnięcia celu istnienia danego państwa”, zdecydowano przeanalizować funkcjonowanie naczelnich organów państwowych Ukrainy – mianowicie Rady Najwyższej Ukrainy (Верховна Рада України) Prezydenta (Президента України), Rządu (Кабінету Міністрів України) oraz najwyższych organów sądowniczych- Sądu Konstytucyjnego (Конституційного Суду) i Sądu Najwyższego (Верховного Суду) po wybuchu agresji w lutym 2022. Funkcjonowanie wymienionych naczelnich organów państwowych zostanie poddane analizie z perspektywy realizacji przypisanych im konstytucyjnych funkcji. Analiza funkcji państwa zostanie zbadana z perspektywy działalności i funkcjonowania wybranych ministerstw. Pytaniem zasadniczym jest jaka (ie) funkcja(e) i w jakim stopniu została(y) najbardziej zaniedbane i czy w ogóle była(y) realizowane przez państwo w analizowanym okresie. Interesującym i kluczowym dla przedstawienia omawianego tematu będzie wątek o autorytecie Władimira Żeleńskiego jako lidera walczącego narodu. W segmencie empirycznym zaprezentowane będą rezultaty przeprowadzonych badań (ankieta/sondaż), na podstawie których przedstawiona zostanie ocena obywateli Ukrainy (stałe przebywających na terenie Ukrainy po 24.02.2022) funkcjonowania naczelnich organów państwa oraz realizacji najważniejszych funkcji państwa w okresie wojny (realizowanych przez wybrane ministerstwa). W ostatnim rozdziale zostanie zaprezentowana analiza weryfikacyjna założeń wstępnych w konfrontacji z danymi wyników badań. Zatem wskazane zostaną trudności i problemy państwa ukraińskiego w realizacji wewnętrznych i zewnętrznych funkcji państwa. To pozwoli na wypracowanie poleceń w rozwiązywaniu i

zarządzaniu podobnymi kryzysami w przyszłości. W podsumowaniu będą zebrane wnioski końcowe z przeprowadzonych rozważań i badań oraz będą umieszczone rekomendacje. W aneksie znajdzie się kwestionariusz ankiety, wykorzystanego w badaniach. Dzięki temu praca doktorska będzie czytelna i spójna, połączona w logiczny układ. Projekt zatem w założeniu będzie miał charakter interdyscyplinarny, gdyż będzie mieścił się na pograniczu takich dziedzin nauki jak politologia, nauki o bezpieczeństwie i stosunki międzynarodowe.

Słowa kluczowe: państwo, wojna, Ukraina, Federacja Rosyjska, funkcje państwa

Functioning of the state in the extraordinarily coordinated conditions of the ongoing war. The case of Ukraine after 24.02.2022 – descriptive-empirical reflection

The doctoral project is intended to consist of two main segments: theoretical and empirical. The theoretical segment will first discuss the state as a political organization of society with particular attention to the functions it performs. In the second instance, attention will be paid to the question of the functioning of the state in an extraordinarily coordinated situation - in a state of war. Analyzing the experience of World War II, during which Ukraine was at the center of hostilities on the eastern front, it can be assumed that the state in such an extra-coordinate situation is incapable of performing its functions, including both internal and external functions. In order to test the posed questions, there will be used documents and official information from the websites of the supreme bodies of state power, made available during the analyzed period. The segment in question will also include attention to the historical thread related to the state of the Ukrainian state prior to 24.02.22 (open armed Russian aggression against Ukraine) in the period 2019-2022. In this regard, it will be important to identify the causes and goals of the war launched by Russia against Ukraine, determine the scale of aggression, the response of the Ukrainian authorities and the Ukrainian people. Having in mind the functions of the state defined as "the totality of the state's activity in various fields (including the synergistic effect), expressed in the actions of state bodies and public officials aimed at carrying out their tasks on the basis of the law and achieving the purpose of the state's existence," it was decided to analyze the functioning of the supreme bodies of Ukraine - namely, the Verkhovna Rada of Ukraine (Верховна Рада України) the President (Президент України), the Government (Кабінет Міністрів України) and the highest judicial organs - the Constitutional Court (Конституційний Суд) and the Supreme Court (Верховний Суд) after the outbreak of aggression in February 2022. The functioning of the above-mentioned supreme state bodies will be analyzed from the perspective of carrying out the constitutional functions assigned to them. The analysis of state functions will be examined from the perspective of the activities and functioning of selected ministries. The fundamental question is which function(s) and to what extent were most neglected and whether they were carried out by the state at all during the analyzed period. Of interest and crucial to the presentation of the topic at hand will be the thread on the authority of Vladimir Zheleznyi as a leader of the struggling nation. In the empirical segment, the results of the conducted research (questionnaire/survey) will be presented, on the basis of which the assessment of Ukrainian citizens (permanently residing in Ukraine after 24.02.2022) of the functioning of the supreme bodies of the state and the implementation of the most important functions of the state during the war period (implemented by selected ministries) will be presented. In the final chapter, it will be presented

a verification analysis of the initial hypotheses in confrontation with the research results data. So, the difficulties and problems of the Ukrainian state in the implementation of internal and external state functions will be indicated. This will make it possible to develop recommendations in solving and managing similar crises in the future. In the conclusion, will be collected the final considerations and research results, and placed recommendations. In the annex there will be a questionnaire of the survey used in the research. In this way, the dissertation will be clear and coherent, connected in a logical arrangement. Thus, the project is intended to be interdisciplinary, as it will be located at the borderline of such scientific fields as political science, security science and international relations.

Keywords: state, war, Ukraine, Russian Federation, state functions

Mgr Sadaf Tahir (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Jacek Sroka (IDiSM UP)

Auxiliary supervisor: dr Karol Bieniek (IDiSM UP)

Wielostronne partnerstwa SDG prowadzone przez uniwersytety jako system doradztwa politycznego: przemyslenie roli rządu

Proponowane badania mają na celu analizę prowadzonych przez uniwersytety partnerstw wielopodmiotowych (MSP) na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju w kontekście nowego stanu regulacyjnego. Badanie będzie również odzwierciedlać, w jaki sposób MSP prowadzone przez uniwersytety mogą działać jako system doradztwa politycznego dla rządu Pakistanu. Ze względu na różnice kontekstowe, ograniczenia zasobów i słabe instytucje w krajach rozwijających się, wymagane są ukierunkowane badania, które mogą pomóc w uzyskaniu wglądu w dostosowane "najlepsze praktyki". Przeprowadzenie tego badania w kontekście kraju rozwijającego się, który nie jest wystarczająco zbadany w literaturze administracji publicznej, pozwoli ocenić jego strukturę zarządzania i sposób, w jaki tradycyjne regulacje ograniczają zdolność instytucjonalną sieci do skutecznego działania. Biorąc pod uwagę, że sieci polityk są wyłaniającym się obszarem zainteresowania w badaniach nad nowoczesną administracją publiczną, badanie ma na celu zidentyfikowanie kluczowych podmiotów polityki, ich ról i funkcji, układu strukturalnego, sposobu zarządzania i wyzwań związanych z siecią polityk, przy jednoczesnym uwzględnieniu sektora szkolnictwa wyższego jako krytycznego przypadku o dużej fragmentacji, który może służyć jako skrajne studium przypadku układu sieci sektora publicznego. Teoria zarządzania siecią zostanie wykorzystana jako model do zrozumienia struktury i działania procesów politycznych, które można wykorzystać do lepszego projektowania i osiągania lepszych wyników. Zastosowany zostanie projekt badawczy oparty na studium przypadku, uwzględniający sieć szkolnictwa wyższego w Pakistanie jako jednostkę analizy. Dane jakościowe będą gromadzone głównie za pomocą częściowo ustrukturyzowanych wywiadów, uzupełnionych o oficjalne strony internetowe i dokumenty rządowe itp. Analiza tematyczna wywiadów zostanie przeprowadzona za pomocą oprogramowania NVivo 13.

Słowa kluczowe: cele zrównoważonego rozwoju, zarządzanie sieciowe, sieci polityczne, partnerstwo wielu interesariuszy, instytucje szkolnictwa wyższego, system doradztwa politycznego, Pakistan

University-led SDG Multi-Stakeholder Partnerships as Policy Advisory System: Rethinking the Role of the Government

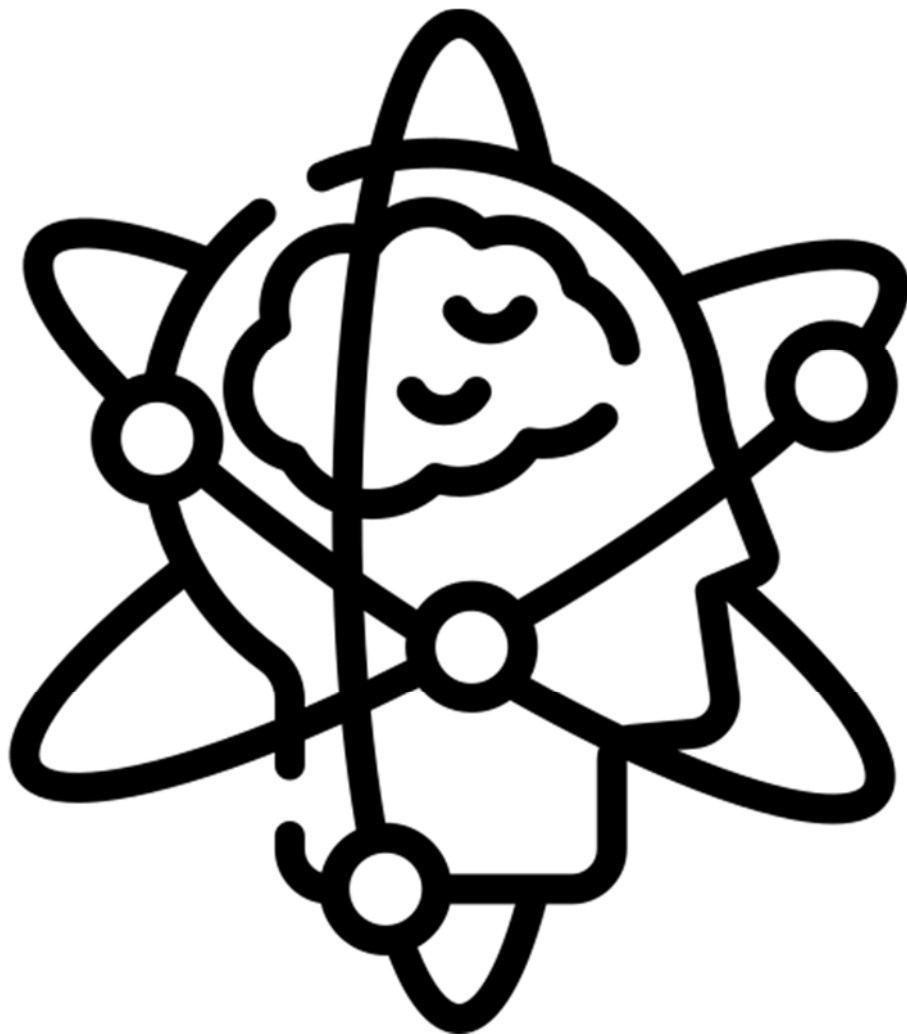
The proposed research aims to analyze university-led Multi-Stakeholder Partnerships (MSPs) for Sustainable Development Goals in the context of a new regulatory state. The study will also reflect how university-led MSPs can act as a policy advisory system for the Government of Pakistan. Due to contextual differences, resource constraints, and weak institutions in developing countries, focused studies are required that can help gain insight for tailored “best practices”. Conducting this study in the context of a developing country that is not investigated enough in the public administration literature will evaluate its governance structure and how traditional regulation impedes the institutional capacity of networks to operate efficiently. With policy networks as an emerging area of interest in the research of modern public administration, the study aims to identify the key policy actors, their roles and functions, the structural arrangement, mode of governance, and challenges of a policy network while considering the higher education sector as a critical case with high fragmentation that can serve as an extreme case study of public sector network arrangement. The network governance theory will be used as a model to understand the structure and operation of policy processes that can be used for better design and outcomes. A case study research design will be used, considering the higher education network in Pakistan as the unit of analysis. Qualitative data will mainly be collected through semi-structured interviews augmented by official websites and government policy documents etc. Thematic analysis of interviews will be conducted with the help of NVivo 13 software.

Keywords: Sustainable Development Goals, Network Governance, Policy Networks, Multi-Stakeholder Partnership, Higher Education Institutions, Policy Advisory System, Pakistan

IX

Nauki o bezpieczeństwie

Security Sciences

Mgr Krzysztof Czop (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Sergiusz Wasiuta (IBI UP)

Auxiliary supervisor: dr Łukasz Czekaj (IBI UP)

Udział straży miejskich w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce

W pierwszej kolejności, podczas przemówienia zaprezentowany będzie temat projektu oraz uzasadnienie jego wyboru. W wystąpieniu zostanie przedstawiony projekt badawczy, który skoncentrowany jest na istotnej kwestii zapewnienia bezpieczeństwa na poziomie lokalnym. Zostanie zaprezentowany przedmiot badań, którym są straże gminne (miejskie), odgrywające w dobie demonopolizacji bezpieczeństwa bardzo istotną rolę w jego zapewnianiu na poziomie lokalnym. Scharakteryzowane zostaną funkcje oraz zadania, jakie wypełniają Straże Gminne/Miejskie. Podczas prezentacji projektu wyjaśniony zostanie cel procesu badawczego, którego wyniki będą opublikowane w dysertacji, to jest: Ustalenie czy możliwe i pożądane jest zwiększenie efektywności Straży Miejskich/Gminnych w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce. Przedstawione zostaną również cele szczegółowe, którymi są: 1) Zdefiniowanie uprawnień i kompetencji strażników miejskich/gminnych w odniesieniu do wykonywanych przez nich zadań; 2) Ustalenie wyposażenia i uzbrojenia strażników miejskich/gminnych; 3) Przedstawienie procesu szkoleniowego strażników miejskich/gminnych; 4) Zbadanie uregulowań normatywnych określających status strażników miejskich/gminnych oraz ustalenie poziomu fluktuacji kadrowej w tej grupie pracowników samorządowych; 5) Określenie dotychczasowego poziomu współpracy Straży Miejskich/Gminnych z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne; 6) Wskazanie działań ukierunkowanych na podniesienie efektywności funkcjonowania Straży Miejskich/Gminnych w obszarze zapewniania bezpieczeństwa publicznego. W wystąpieniu zostaną również opisane metody, które użyte zostaną podczas procesu badawczego, którymi będą: a) metoda analizy dokumentów, b) metoda sondażu diagnostycznego, c) techniki wywiadów eksperckich; d) ankiety badawcze. W prezentacji przedstawiona zostanie grupa adresatów wywiadów eksperckich oraz ankiet. Podane również zostaną przykładowe akty prawne, które podczas procesu badawczego będą poddane analizie.

Participation of municipal guards in ensuring public security in Poland

First, the talk will present the topic of the project and the rationale for its selection. The speech will present a research project that focuses on the important issue of ensuring security at the local level. The subject of the research will be presented, namely municipal guards, which play a very important role in ensuring security at the local level in times of demonopolisation. The functions and tasks of municipal/urban guards will be characterised. During the presentation of the project, the purpose of the research process, the results of which will be published in the dissertation, will be explained, viz: To determine whether it is possible and desirable to increase the effectiveness of Municipal/Municipal Guards in ensuring public safety in Poland. Specific objectives will also be presented, which are: 1) to define the powers and competences of municipal/municipal guards in relation to the tasks they perform; 2) to determine the equipment and armament of municipal/municipal guards; 3) to outline the training process of municipal/municipal guards; 4) to examine the normative regulations defining the status of

municipal/municipal guards and to determine the level of staff turnover in this group of local government employees; 5) to determine the level of cooperation of municipal/municipal guards with other entities responsible for public safety to date; 6) identify measures aimed at increasing the effectiveness of the functioning of Municipal/Municipal Guards in the area of ensuring public safety. The speech will also describe the methods that will be used during the research process, which will be: a) document analysis method, b) the diagnostic survey method; c) expert interview techniques; d) research questionnaires. The presentation will present the group of addressees of expert interviews and questionnaires. Examples of legal acts to be analysed during the research process will also be given.

Mgr Ewa Durek (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Andrzej Kozera (IPEA UP)

Bezpieczeństwo w eksporcie dóbr kultury

Jednym z ważniejszych problemów w Polsce w zakresie bezpieczeństwa kultury materialnej jest zabezpieczenie przed kradzieżami zabytków i dzieł sztuki. Zważywszy na historyczne grabieże i rabunki (np. podczas Potopu Szwedzkiego lub II Wojny Światowej), polskie przepisy są skonstruowane tak aby chronić dziedzictwo oraz kontrolować wywóz dzieł sztuki z kraju. Wywóz zabytku za granicę na gruncie prawa polskiego posiada rangę ustawową i następuje na podstawie pozwolenia wydawanego przez Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w formie decyzji administracyjnej. Istnieją cztery rodzaje pozwoleń:

- 1) jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę;
- 2) jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę;
- 3) wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę;
- 4) wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz zabytków za granicę.

Prawo polskie dodatkowo przewiduje grupę zabytków całkowicie wyłączonych z możliwości stałego wywozu za granicę. Są to zabytki, które zostały wpisane do rejestru zabytków, na Listę Skarbów Dziedzictwa, wchodzące w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych, bądź wpisane do inwentarza muzeum albo wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego. W przypadku tych przedmiotów prawo dopuszcza jedynie możliwość wywozu czasowego. Jednym z najskuteczniejszych sposobów wypromowania twórczości danego artysty za granicę jest sprzedaż jego dzieł do znanej kolekcji o randze światowej. Niektórzy ekonomiści twierdzą więc, że omawiane przepisy są zbyt restrykcyjne i w rezultacie ograniczają promocję polskiej sztuki za granicę. Na podstawie spornych przykładów, pojawiających się w orzecznictwie można jednak wywnioskować, że w przypadku artystów, których dzieła są niereprezentowane w polskich kolekcjach potencjalnych nabywca czy kolekcjoner nie będzie miał problemu z uzyskaniem pozwolenia wywozu za granicę. Chronione są natomiast unikaty i dzieła o wyjątkowej wartości dla polskiej historii i kultury.

Security in the export of cultural goods

One of the most important problems in Poland in terms of the security of material culture is protection against theft of monuments and works of art. Given historical looting and plundering (eg during the Swedish Deluge or World War II), Polish laws are designed to protect heritage and control the export of works of art from the country. The export of a monument abroad under Polish law has a statutory rank and takes place on the basis of a permit issued by the Minister competent for culture and protection of national heritage in the form of an administrative decision. There are four types of permits:

1. A one-time permit for the permanent export of the monument abroad;
2. One-time permit for temporary export of the monument abroad;
3. Individual permit for temporary export of the monument abroad multiple times;
4. General permits for the temporary export of monuments abroad multiple times.

There is however a group of monuments completely excluded from the possibility of permanent export under Polish law. These are the monuments that have been entered in the register of monuments, on the List of Heritage Treasures, which are part of public collections, which are the property of the State Treasury, local government units or other organizational units included in the public finance sector, or entered into the museum's inventory, or those which are part of national library resource. In the case of these items, the law allows only the possibility of temporary export. One of the most effective ways to promote the work of an artist abroad is to sell his work to a world-class collection. Some economists argue that the regulations in question are too restrictive and, as a result, limit the promotion of Polish art abroad. However, analyzing various court cases let to conclusion that in the case of artists whose works are sufficiently represented Polish collections, the buyer or collector will have no problem obtaining permission to export abroad. On the other hand, unique items and works of exceptional value for Polish history and culture are protected.

Mgr Anna Netreba (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Olga Wasiuta (IBI UP)

Auxiliary supervisor: dr Przemysław Mazur (IBI UP)

Organizacje pozarządowe i wolontariat wsparciem dla Sił Zbrojnych Ukrainy i ludności cywilnej w wojnie rosyjsko-ukraińskiej w latach 2014-2023

Poczucie bezpieczeństwa od zawsze stanowiło wartość nadrzędną. Bezpieczeństwo odczuwane przez ludność cywilną, państwo czy też podmioty odpowiedzialne za zapewnienie tej wartości od zawsze były zróżnicowane. Te podmioty państwowe, które w założeniu jako pierwsze powinny reagować na powstające kryzysy i zagrożenia nie zawsze są odpowiednio do tego przygotowane. Sprawdzianem dla organów państwowych stała się agresja Rosji na Ukrainę w 2014 roku, która później przekształciła się w regularną konwencjonalną wojnę. Wojna, która się toczy za wschodnią granicą Polski stanowi obecnie najważniejsze wyzwanie dla bezpieczeństwa w skali międzynarodowej i jest dużym wyzwaniem, nie tylko dla państwa Ukraińskiego i ludności cywilnej lecz dla wszystkich państw zaangażowanych w pomoc dla Ukrainy. Istotną rolę w zapewnieniu

właściwego reagowania na skutki działań wojennych odgrywają organizacje pozarządowe (ang. non governmental organisations NGO). Otwarta ofensywa ze strony Federacji Rosyjskiej stała się katalizatorem rozwoju funkcjonowania non governmental organisations i działalności wolontariuszy. Wraz z rozpoczęciem wojny na pełną skalę organizacje pozarządowe w Ukrainie zaczęły prowadzić swoją działalność w innym wymiarze. Obecnie ma ona szerszy zakres w porównaniu z poprzednim okresem (do 2022 roku) i odgrywa niezwykle ważną rolę w utrzymaniu obronności i humanitarnej stabilności państwa. Od czasu napaści Rosji ruch wolontariacki stał się niewątpliwie jednym z najbardziej znaczących zjawisk społecznych w Ukrainie. Zdecydowana większość wolontariuszy i organizacji wolontariackich koncentruje się na zaspokajaniu potrzeb armii, obrony terytorialnej oraz niesieniu pomocy osobom przesiedlonym i dotkniętym wojną. W rzeczywistości w dużym stopniu NGOs realizują funkcje struktur państwowych, które z powodu biurokratycznych opóźnień i braku funduszy bywają niewydolne, zwłaszcza w warunkach wojennych. Przedstawiony obszar badawczy jest ważny z punktu widzenia znaczenia wsparcia jakie dają organizacje pozarządowe i wolontariusze dla Sił Zbrojnych i społeczeństwa. Niezwykle istotnym z punktu widzenia tego projektu jest także przedstawienie systemu okazywania tej pomocy i sposoby przekazywania niezbędnej informacji, która miała dotrzeć do jak największej grupy odbiorców nie tylko na terytorium Ukrainy, ale też do osób z zagranicy. Celem naukowym projektu jest przede wszystkim wprowadzenie do obszaru tematycznego nauk o bezpieczeństwie wyników badań, które zmierzają do: odzwierciedlenia dotychczasowego funkcjonowania organizacji pozarządowych i ocena zmian w ich działalności w stanie wojennym, wskazanie poziomu zaangażowania organizacji pozarządowych w pomoc siłom zbrojnym Ukrainy i ludności poszkodowanej oraz ocena znaczenia okazanego wsparcia. Uzyskane w trakcie projektu informacje pozwolą dokonać szczegółowej analizy czy okazana pomoc organizacji i wolontariuszy miała decydujący wpływ na rozwój wydarzeń w Ukrainie w czasie trwania wojny, a także rozwiązać główny problem badawczy projektu, który zawiera się w następującym pytaniu: czy działalność organizacji pozarządowych na rzecz pomocy Siłom Zbrojnym Ukrainy oraz osobom cywilnym przyczyniła się zmiany przebiegu wojny?

Non-governmental organizations and volunteer support for the Armed Forces of Ukraine and civilians in the 2014-2023 Russian-Ukrainian war

The sense of security has always been an overriding value. The security felt by the civilian population, the state or the entities responsible for providing this value has always varied. Those state actors who are assumed to be the first to respond to emerging crises and threats are not always adequately prepared to do so. Russia's aggression against Ukraine in 2014, which later turned into a regular conventional war, became a test case for state bodies. The war that is taking place across Poland's eastern border is now the most important international security challenge and is a major challenge, not only for the Ukrainian state and civilian population but for all countries involved in helping Ukraine. Non-governmental organizations NGOs (non-governmental organizations NGOs) play an important role in ensuring proper response to the effects of hostilities. The open offensive on the part of the Russian Federation became a catalyst for the development of the functioning of non governmental organizations and volunteer activities. With the start of full-scale war, NGOs in Ukraine began to conduct their activities in a different dimension. It is now broader in scope compared to the previous period (until 2022) and plays an extremely important role in maintaining the defense and humanitarian stability of the

country. Since Russia's onslaught, the volunteer movement has undoubtedly become one of the most significant social phenomena in Ukraine. The vast majority of volunteers and volunteer organizations focus on meeting the needs of the army, territorial defense and providing assistance to displaced and war-affected people. In reality, to a large extent, NGOs carry out the functions of state structures, which, due to bureaucratic delays and lack of funds, are sometimes inefficient, especially in wartime conditions. The presented research area is important from the point of view of the importance of the support that NGOs and volunteers give to the Armed Forces and society. Also extremely important from the point of view of this project is the presentation of the system of showing this assistance and the ways of providing the necessary information, which was to reach the largest possible audience not only in the territory of Ukraine, but also to people from abroad. The scientific goal of the project is primarily to introduce into the thematic area of security sciences the results of research aimed at: reflecting the previous functioning of NGOs and assessing changes in their activities under martial law, indicating the level of involvement of NGOs in assisting the armed forces of Ukraine and the affected population, and assessing the significance of the support shown. The information obtained during the project will make it possible to make a detailed analysis of whether the demonstrated assistance of organizations and volunteers had a decisive impact on the development of events in Ukraine during the war, as well as to solve the main research problem of the project, which is contained in the following question: did the activities of NGOs to help the Armed Forces of Ukraine and civilians contribute to changing the course of the war?

Mgr Dominika Trojanowska (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Przemysław Wywiat (IBI UP)

Wzmacnianie wschodniej flanki NATO jako element polityki bezpieczeństwa Polski

Tematem mojej przyszłej rozprawy doktorskiej jest „Wzmacnianie wschodniej flanki NATO jako element polityki bezpieczeństwa Polski”. Wybór tematu dysertacji jest podyktowany dynamicznie zmieniającą się sytuacją polityczno-militarną w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, która w bezpośredni sposób dotyka także Polski. Wojna na Ukrainie i pełna militaryzacja rosyjskiej polityki zagranicznej to zupełnie nowa kategoria wyzwań dla NATO w erze postzimnowojennej. Został zakłócony porządek w sferze bezpieczeństwa na który wiele państw Europy pracowało przez ostatnie dekady. Szczególnie istotne w tym temacie staje się kwestia państw wschodniej flanki NATO, które znajdują się obecnie w najbliższym sąsiedztwie Federacji Rosyjskiej. Polska jako członek NATO i jedno z największych państw regionu posiadające najliczniejsze siły zbrojne stanowi trzon wschodniej flanki. W tym kontekście warto przyrzeć się temu jakie miejsce zajmuje proces wzmacniania wschodniej flanki NATO w polityce bezpieczeństwa Polski. Celem projektu jest przeanalizowanie prowadzonej polityki obronnej Sojuszu Północnoatlantyckiego względem państw wschodniej flanki. Analiza wszelkich decyzji politycznych i ich wdrażania jest istotna z punktu widzenia polityki bezpieczeństwa Polski jak i jej realnych możliwości obrony. Kolejnym celem jest przeanalizowanie działań dyplomatycznych, integracji w ramach różnych formatów politycznych, rozwoju sił zbrojnych Polski względem zagrożeń płynących z Federacji Rosyjskiej. W tym wątku warto zadać także pytanie jakie działania

niemilitarne wzmacniające odporność strategiczną podejmuje się w Polsce? Główny problem badawczy skupia się wokół określenia środowiska bezpieczeństwa w Europie Wschodniej (występujące wyzwania i zagrożenia) a w odniesieniu do tego przeanalizowaniu polityki obronnej NATO (przegląd najważniejszych dokumentów strategicznych, ustaleń szczytów Sojuszu, analiza wdrażanych rozwiązań strategicznych z zakresu obronności) oraz działań podejmowanych przez Polskę jako członka NATO (modernizacja własnych sił zbrojnych, aktywność dyplomatyczna w różnego rodzaju formatach politycznych na rzecz bezpieczeństwa regionalnego). W projekcie przyjęłam kilka hipotez badawczych, które zamierzam zweryfikować bądź sfalsyfikować w trakcie procesu badawczego. Pierwsza z nich odnosi się do tego, że w najbliższej przyszłości spadną realne możliwości wsparcia militarnego USA w stosunku do państw wschodniej flanki NATO. Oczywiście jakkolwiek nie byłoby to kontrowersyjne, istnieje wysokie prawdopodobieństwo tego, że w najbliższych kilku latach USA przeniosą swoją uwagę militarna na Pacyfik oraz skupią się na konflikcie o światową hegemonię z Chinami. Kolejna mówi o tym, że Polska pozostanie największym i najlepiej uzbrojonym krajem tego bloku państw, a co za tym idzie powinna przyjąć rolę przywódcy. Trzecia hipoteza odnosi się do tego, że bezpośrednie zagrożenie ze strony Federacji Rosyjskiej przyspieszy modernizację Sił Zbrojnych RP. Czwarta hipoteza mówi o tym, że zagrożenia ze strony Federacji Rosyjskiej zmuszają państwa wschodniej flanki NATO do zacieśnienia współpracy w ramach różnych formatów współpracy polityczno-militarnej (np. Inicjatywa Bukaresztańskiej Dziewiątki). Ostatnia hipoteza przypuszcza, że wzmocnienie wschodniej flanki NATO (obok modernizacji własnych sił zbrojnych) stanie się priorytetem w polityce bezpieczeństwa Polski. A co za tym idzie, Polska oraz pozostałe państwa wschodniej flanki będą wywierać presję na wzmocnienie zdolności odstraszających. Podjęte w rozprawie metody badawcze to krytyczna analiza literatury, obserwacja bieżącej sytuacji polityczno-militarnej oraz przeprowadzenie wywiadów eksperckich z przedstawicielami dyplomacji i wojska. Literatura przedmiotu zawiera pozycje zarówno polskojęzyczne jak i anglojęzyczne. W dużej mierze są to artykuły naukowe oraz obszernie analizy, które zostały opublikowane w przeciągu ostatnich 5 lat. Na strukturę pracy będą składać się cztery rozdziały problemowe. Dotychczas w ramach realizacji projektu zrealizowałam: kwerendę instytucjonalną w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli; wzięłam udział w trzech konferencjach naukowych; odbyłam staż naukowy w Instytucie Kościuszki w Krakowie; zgłosiłam artykuł naukowy do punktowanego czasopisma (aktualnie artykuł jest po pozytywnych recenzjach); zgłosiłam artykuły do *Vademecum Bezpieczeństwa* T. 6 (publikacja pod koniec 2023 r. oraz odbyłam praktyki dydaktyczne. W najbliższych semestrach planuję odbyć staż w Rządowym Centrum Bezpieczeństwa (w okresie letnim) oraz staż w NATO w Brukseli. Dodatkowo mam do przeprowadzenia kwerendę naukową w Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie oraz do końca IV semestru planuję złożyć pierwszy rozdział dysertacji.

Strengthening NATO's eastern flank as an element of Poland's security policy

The subject of my future doctoral dissertation is "Strengthening NATO's eastern flank as an element of Poland's security policy". The choice of the topic of the dissertation is dictated by the dynamically changing political and military situation in the region of Central and Eastern Europe, which also directly affects Poland. The war in Ukraine and the full militarization of Russian foreign policy are a completely new category of challenges for NATO in the post-Cold War era. The order in the sphere of security, which many European countries have been working for over the past decades, has been disrupted. Particularly important in this topic is the issue of NATO's eastern

flank countries, which are currently in the immediate vicinity of the Russian Federation. Poland, as a member of NATO and one of the largest countries in the region with the most numerous armed forces, is the backbone of the eastern flank. In this context, it is worth looking at the place of the process of strengthening NATO's eastern flank in Poland's security policy. The aim of the project is to analyze the defense policy of the North Atlantic Alliance towards the countries of the eastern flank. The analysis of all political decisions and their implementation is important from the point of view of Poland's security policy and its real defense capabilities. Another goal is to analyze diplomatic activities, integration within various political formats, and the development of the Polish armed forces against threats from the Russian Federation. In this thread, it is also worth asking what non-military actions to strengthen strategic resilience are undertaken in Poland? The main research problem focuses on defining the security environment in Eastern Europe (existing challenges and threats), and in relation to this, analyzing NATO's defense policy (review of the most important strategic documents, decisions of the Alliance's summits, analysis of implemented strategic solutions in the field of defense) and actions taken by Poland as a NATO member (modernization of its own armed forces, diplomatic activity in various political formats for regional security). In the project, I adopted several research hypotheses that I intend to verify or falsify during the research process. The first of them refers to the fact that in the near future the real possibilities of US military support towards the countries of NATO's eastern flank will decrease. Of course, however controversial it would be, there is a high probability that in the next few years the US will shift its military focus to the Pacific and focus on the conflict for world hegemony with China. Another says that Poland will remain the largest and best armed country of this bloc of countries, and thus should assume the role of a leader. The third hypothesis is that the direct threat from the Russian Federation will accelerate the modernization of the Polish Armed Forces. The fourth hypothesis is that the threats from the Russian Federation force the countries of NATO's eastern flank to tighten cooperation within various political and military cooperation formats (e.g. the Bucharest Nine Initiative). The last hypothesis assumes that strengthening NATO's eastern flank (along with the modernization of its own armed forces) will become a priority in Poland's security policy. As a result, Poland and other countries on the eastern flank will put pressure on strengthening deterrent capabilities. The research methods used in the dissertation include a critical analysis of literature, observation of the current political and military situation, and conducting expert interviews with representatives of the diplomacy and army. The literature on the subject includes both Polish and English-language items. To a large extent, these are scientific articles and extensive analyzes that have been published in the last 5 years. The structure of the work will consist of four problem chapters. So far, as part of the project, I have carried out: institutional query at the NATO Headquarters in Brussels; I took part in three scientific conferences; I completed a scientific internship at the Kościuszko Institute in Krakow; I submitted a scientific article to a scoring journal (currently the article has received positive reviews); I submitted articles to the *Vademecum Bezpieczeństwa* T. 6 (published at the end of 2023) and did teaching practice. In the coming semesters, I plan to do an internship at the Government Center for Security (during the summer) and an internship at NATO in Brussels. In addition, I have a scientific query to conduct at the Academy Art of War in Warsaw and by the end of the fourth semester I plan to submit the first chapter of the dissertation.

Mgr Małgorzata Cichy (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Olga Wasiuta (IBI UP)

Implikacje konfliktu w Afganistanie dla bezpieczeństwa międzynarodowego do roku 2023

Przedmiotem badań mojej pracy doktorskiej jest oddziaływanie konfliktu w Afganistanie na bezpieczeństwo międzynarodowe Azji Centralnej i Bliskiego Wschodu do 2023 roku i jego konsekwencje dla zmiany regionalnego układu sił. Jako hipotezę przyjmuję, że sytuacja w Afganistanie kreuje nowe rozwiązania na rzecz utrzymania bezpieczeństwa Azji Centralnej i Bliskiego Wschodu, przewartościowując te, które powstały w okresie 20 lat konfliktu. Praca przedstawi charakterystykę konsekwencji dwudziestoletniego konfliktu w Afganistanie dla bezpieczeństwa międzynarodowego bezpośrednio po jego zakończeniu. Pierwszy rozdział stanowić będzie rys historyczny i przedstawi sytuację w Afganistanie do momentu wycofania się zachodnich sił. W drugim rozdziale zostaną zidentyfikowane i przeanalizowane uwarunkowania określające sytuację wewnętrzną: etniczno-narodowościowe, religijne oraz społeczno-kulturowe, sytuacja ekonomiczno-energetyczna i polityczno-militarna, a także działalność organizacji terrorystycznych. Następnie ukazane zostanie oddziaływanie konfliktu w Afganistanie na sytuację wewnętrzną i politykę wybranych państw regionu Azji Centralnej i Bliskiego Wschodu: Kazachstanu, Kirgistanu, Tadżykistanu, Turkmenistanu, Uzbekistanu, Iranu oraz Turcji. W końcu stanowiąc niejako podsumowanie pracy zweryfikowane zostanie oddziaływanie wojny w Afganistanie na politykę mocarstw (Stanów Zjednoczonych, Federacji Rosyjskiej, Pakistanu, Indii oraz Chin). Ukazane zostaną zmiany pod kątem mocarstwowości, hard power i roli omawianych aktorów oraz zagrożeń regionalnych i globalnych. Analiza będzie oparta na paradygmacie realistycznym. Planowane metody badawcze to analiza piśmiennictwa i danych (literatury naukowej, dokumentów organizacji rządowych i pozarządowych, danych statystycznych oraz doniesień medialnych), analiza instytucjonalno-prawna, analiza historyczna, krytyka źródeł, analiza krytyczna, metoda decyzyjna, obserwacja, wywiady eksperckie i pogłębione, studyjne wizyty zagraniczne, metoda porównawcza, synteza i opis, wnioskowanie indukcyjne i dedukcyjne. Badania ograniczone będą przez brak dostępu do źródeł niejawnych oraz nieznaną języków paszto, dari i języków państw Azji Centralnej, a w konsekwencji potrzebę korzystania z pracy tłumaczy. Mój plan badawczy zakłada uzyskanie finansowania z Projektów Badawczych Szkoły Doktorskiej (ok. 4 tys. zł rocznie, w sumie ok. 16 tys. zł) oraz ewentualne dofinansowanie o wartość grantu Preludium. W semestrze I wygłosiłam referat pt. „Wpływ wojny w Ukrainie na pozycję Federacji Rosyjskiej w Azji Centralnej” na Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Wojna Rosji z Ukrainą i Zachodem”, która odbyła się w dniach 16-17 listopada 2022 r. na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie oraz złożyłam artykuł do publikacji pokonferencyjnej. Złożyłam także opracowanie czterech haseł do 6. tomu Encyklopedii Bezpieczeństwa. Harmonogram dalszych zadań badawczych jest następujący: – w semestrze II: przeprowadzenie kwerend biblioteczných, poszukiwanie literatury przedmiotu w języku polskim i angielskim, udział (online) w międzynarodowej konferencji naukowej w Teheranie (The Fourth International Conference on Peace and Conflict Resolution) oraz przygotowanie konspektu pracy doktorskiej i uzyskanie pozytywnej opinii promotora oraz promotora pomocniczego; – w semestrze III: ukończenie pierwszego rozdziału rozprawy doktorskiej oraz odbycie praktyk współuczestniczących; – w semestrze IV: planowana publikacja w 6. tomie *Encyklopedii*

Bezpieczeństwa (4 hasła), samodzielne prowadzenie zajęć dydaktycznych, udział w międzynarodowej konferencji naukowej w Berlinie (ICGPS 2024: 18. International Conference on Global Peace and Security) oraz udział w międzynarodowej konferencji naukowej w Londynie (ICTSS 2024: 18. International Conference on Terrorism and Security Studies); – w semestrze V: ukończenie drugiego rozdziału rozprawy doktorskiej oraz publikacja w monografii zbiorowej po Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Wojna Rosji z Ukrainą i Zachodem”; – w semestrze VI: egzamin kierunkowy, ukończenie trzeciego rozdziału rozprawy doktorskiej oraz złożenie wniosku o grant; – w semestrze VII: ukończenie czwartego rozdziału rozprawy doktorskiej oraz realizacja stażu w placówce naukowo-badawczej lub naukowo-dydaktycznej; – w semestrze VIII: opracowanie wstępu oraz zakończenia rozprawy doktorskiej, korekta i końcowa weryfikacja rozprawy, uzyskanie zaliczeń/certyfikatów z zajęć obligatoryjnych ujętych w programie kształcenia, lecz nieprzypisanych do określonych semestrów oraz złożenie pracy i dostarczenie wymaganych dokumentów. Jako realizację osiągnięć w zakresie popularyzacji nauki przewiduję pomoc przy organizacji konferencji naukowej na Uniwersytecie Pedagogicznym oraz udział w promocji Legii Akademickiej UP.

Implications of the Conflict in Afghanistan for International Security Before 2023

The subject of my doctoral thesis is the impact of the conflict in Afghanistan on international security of Central Asia and the Middle East before 2023 and its consequences for changing the regional balance of power. I adopted a hypothesis that the situation in Afghanistan creates new solutions to maintain security in Central Asia and the Middle East, re-evaluating those created during the 20 years of conflict. My dissertation will present the characteristics of the consequences of the twenty-year war in Afghanistan for international security immediately after the end of the conflict. The first chapter will be a historical outline and will present the situation in Afghanistan until the withdrawal of Western forces. In the second chapter, the conditions determining the internal situation will be identified and analyzed; these are: ethnic and national, religious and socio-cultural, economic and related to energy policy, political and military situation, as well as the activities of terrorist organizations. Then, the impact of the conflict in Afghanistan on the internal situation and politics of selected countries of Central Asia and the Middle East will be shown; these countries are: Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Iran and Turkey. Finally – being in a way a summary of the work – the impact of the war in Afghanistan on the policies of powers (the United States, the Russian Federation, Pakistan, India and China) will be verified. Changes in terms of power status, hard power and the role of the discussed actors as well as regional and global threats will be presented. The analysis will be based on the realistic paradigm. The planned research methods include literature and data analysis (scientific literature, documents of governmental and non-governmental organizations, statistical data and media reports), institutional and legal analysis, historical analysis, source criticism, critical analysis, decision-making method, observation, expert and in-depth interviews, international study visits, comparative method, synthesis and description, inductive and deductive reasoning. The research will be limited by the lack of access to classified information and the lack of knowledge of Pashto, Dari and Central Asian languages, and consequently the need to use the work of translators. My research plan assumes obtaining funding from the Research Projects of the Doctoral School (approx. PLN 4,000 per year, in total approx. PLN 16,000) and possible co-financing in the amount of the Preludium grant. In the first semester I presented

a paper entitled "The Impact of the War in Ukraine on the Position of the Russian Federation in Central Asia" at the International Scientific Conference "Russia's War with Ukraine and the West" which took place on November 16-17th, 2022 at the Pedagogical University of Krakow, and I submitted an article for post-conference publication. I also submitted four entries to the 6th volume of the *Encyclopaedia of Security*. The schedule of further research tasks is as follows: – in the second semester: conducting library searches, searching for the subject literature in Polish and in English, participating (online) in the international scientific conference in Tehran (The Fourth International Conference on Peace and Conflict Resolution) and preparing a doctoral dissertation outline, as well as obtaining a positive opinion of the thesis supervisor, and assistant supervisor; – in the third semester: completion of the first chapter of the doctoral dissertation and participation in didactic practices; – in the fourth semester: planned publication in the 6th volume of the *Encyclopaedia of Security* (4 entries), unassisted teaching, participation in the international scientific conference in Berlin (ICGPS 2024: 18. International Conference on Global Peace and Security) and participation in the international scientific conference in London (ICTSS 2024: 18. International Conference on Terrorism and Security Studies); – in the fifth semester: completion of the second chapter of the doctoral dissertation and publication in a collective monograph after the International Scientific Conference "Russia's War with Ukraine and the West"; – in the sixth semester: the major exam, completion of the third chapter of the doctoral dissertation and submission of a grant application; – in the seventh semester: completion of the fourth chapter of the doctoral dissertation and an internship in a research and development or research and teaching institution; – in the eighth semester: preparation of the introduction and conclusion of the doctoral dissertation, correction and final verification of the dissertation, obtaining credits/certificates from obligatory classes included in the curriculum, but not assigned to specific semesters, as well as submitting the thesis and providing the required documents. As for the implementation of achievements in the field of science popularization, I anticipate assisting in organizing a scientific conference at the Pedagogical University and participating in the promotion of the PUK's Academic Legion.

Mgr Agnieszka Kojło (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Przemysław Wywiat (IBI UP)

Edukacja obronna młodzieży szkół średnich jako element kształtowania bezpieczeństwa narodowego Polski po 1999 roku

Tematem mojej przyszłej rozprawy doktorskiej jest „Edukacja obronna młodzieży szkół średnich jako element kształtowania bezpieczeństwa narodowego Polski po 1999 roku”. Przedmiotem moich badań są zmiany jakie zaszły na przestrzeni lat od roku 1999 w Polsce w zakresie edukowania młodzieży szkół średnich w aspekcie związanym z bezpieczeństwem oraz analiza teraźniejszości i najbliższej przyszłości związanej z tym zagadnieniem. Ciągłe zmiany środowiska bezpieczeństwa warunkują konieczność wprowadzania reform niezbędnych do budowy bezpieczeństwa narodowego państwa. Obecna sytuacja w Ukrainie miała znaczący wpływ na zmienioną w 2022 roku podstawę programową przedmiotu edukacji dla bezpieczeństwa. Zgodnie z tym co pokazała niedawna przeszłość przygotowanie młodych ludzi do mogącej się wydarzyć sytuacji kryzysowej jest niezbędne. Główny problem badawczy pracy stanowią zmiany

organizacyjne i funkcjonalne w szkolnictwie w odpowiedzi na wyzwania współczesnego środowiska bezpieczeństwa. Dotychczas w literaturze przedmiotu związanej z analizą edukacji młodzieży szkół średnich w aspekcie bezpieczeństwa powstały różnorodne publikacje, jednakże nie przedstawiają one szczegółowego porównania zmian jakie zachodziły na przestrzeni lat w tym aspekcie. Autorzy zajmujący się analizą niniejszego zagadnienia skupiają się w szczególności na rozpatrywaniu kwestii związanych z uczniami szkół mundurowych. Nowatorstwo niniejszego projektu badawczego stanowi fakt, iż skupiać będzie się on na aktualnym sytuacji związanej z kształceniem w zakresie bezpieczeństwa. Zmiany w środowisku bezpieczeństwa następują w bardzo szybkim tempie i są procesem którego nie da się zatrzymać, więc zasadnym jest prowadzenie analizy oraz badań dotyczących aktualnego stanu oraz perspektyw rozwoju, ponieważ stanowi to możliwość wyciągania rzetelnych wniosków dotyczących najnowszych rozwiązań związanych z edukacją młodzieży szkół średnich. Realizując proces badawczy chciałabym zrealizować cztery cele odnoszące się do głównego tematu pracy. Główny cel badawczy stanowić będzie analiza założeń i realizacji kształcenia uczniów szkół średnich z zakresu wiedzy i umiejętności na przestrzeni lat od 1999 roku. Analizie podlegać będą zmiany jakie zaszły w tym zakresie odnosząc się do zmian środowiska bezpieczeństwa Państwa oraz w odniesieniu do sytuacji geo-politycznej poza granicami państwa. Drugi cel będzie stanowić określenie zmian w programach nauczania wynikających z ewolucji środowiska bezpieczeństwa oraz porównanie ich z innymi krajami tj. Ukraina, Szwecja. Za cel postawić należy również analizę aktów prawnych oraz dokumentów dotyczących edukacji z zakresu wiedzy o bezpieczeństwie i szczegółowa analiza porównawczą podstaw programowych i programów nauczania przedmiotów dotyczących bezpieczeństwa w szkołach średnich od 1999 roku. Ostatnim celem dysertacji będzie ustalenie kwestii związanej z edukacją dla bezpieczeństwa realizowaną w klasach mundurowych w porównaniu do nieprofilowanych klas w szkołach średnich. Główny problem badawczy niniejszej dysertacji zawiera się w pytaniu: jaki wpływ ma edukacja obronna młodzieży na budowę strategicznej odporności RP? Tak sformułowane cele i główny problem badawczy implikuje następujące hipotezy badawcze:

- Strategiczna odporność na zagrożenia jest ważnym elementem budowy polityki bezpieczeństwa NATO w tym Polski po 2014 roku;
- Edukacja obronna stanowi ważny element edukacji młodzieży szkół średnich w Polsce z wybranych innych krajach (tj. Ukraina, Szwecja);
- Edukacja obronna po 1999 roku nie stanowiła priorytetowego elementu w edukacji dla bezpieczeństwa młodzieży szkół średnich;
- Edukacja obronna w klasach mundurowych stanowi ważny czynnik dla obrony narodowej.

Pytania badawcze zawarte w pracy będą stanowić między innymi odpowiedzi na następujące zagadnienia:

- Czy zmiany w programach nauczania i sposobach kształcenia nauczycieli w zakresie bezpieczeństwa są konieczne by móc sprostać wymaganiom współczesnego środowiska bezpieczeństwa państwa, które je bezpośrednio warunkują?
- Czy układając programy nauczania powinno zwracać się szczególną uwagę na realnie występujące zagrożenia tak by młody człowiek wiedział jak należy zachować się w konkretnych sytuacjach zagrożenia?

Pierwsza część rozprawy doktorskiej stanowić będzie część, w której skorzystam z metod teoretycznych polegających na ocenie źródeł i literatury oraz jej analizie, także porównawczej. Część teoretyczna zostanie uzupełniona o samodzielnie przygotowane zestawienia opracowane w formie tabel, rysunków oraz wykresów. Druga część pracy badawczej będzie opierała się o przeprowadzone badania własne tj. wywiady eksperckie. Podstawową metodą badawczą rozprawy doktorskiej będzie metoda analizy systemowej, która w dużej mierze zostanie zastosowana w teoretycznych częściach pracy. Podczas zagłębiania się i interpretacji treści dokumentów wykorzystana będzie metoda analizy treści oraz metoda instytucjonalno-prawna. Równie istotnymi metodami będą: metoda historyczna połączona z metodą porównawczą, które posłużą do zobrazowaniu różnic jakie zaszły na przestrzeni lat oraz różnic pomiędzy krajami. Wykorzystywane będą również narzędzia badawcze, tj. kwestionariusz wywiadu eksperckiego pogłębionego z kilkoma różnymi ekspertami. To pozwoli zbadać doświadczenia osób, które w realny sposób uczestniczyły w procesie kształtowania bezpieczeństwa państwa dotyczącym edukacji młodzieży szkół średnich. Praca będzie miała następującą strukturę. Pierwszy teoretyczny rozdział będzie skupiał się na rozwinięciu zagadnień ściśle związanych z tematem pracy. Uwzględnione zostaną w nim kluczowe definicje związane z tematem m.in. koncepcja obrony totalnej, koncepcja obrony powszechnej, bezpieczeństwo całościowe, odporność w polityce NATO, odporność w aspekcie innego kraju (Ukrainy), odporność w Polsce. Również przeanalizowane zostaną zmiany dotyczące środowiska bezpieczeństwa jakie zaszły od 1999 roku w Polsce oraz ich wpływ na formy budowy odporności państwa na przestrzeni lat. Drugi rozdział będzie dotyczył terminologii związanej z edukacją obronną, a następnie będzie rozwijał pedagogiczne elementy związane z edukacją dla bezpieczeństwa w szkołach średnich, tradycje edukacji obronnej młodzieży szkół średnich w Polsce, zmiany dotyczące ewaluacji przedmiotu realizowanego w szkołach średnich – przysposobienia obronnego i edukacji dla bezpieczeństwa. Ponadto rozdział ten poszerzony zostanie o zestawienie doświadczeń w tym aspekcie edukacji obronnej młodzieży innych krajów tj. Szwecja, Ukraina. Przedostatni rozdział skupi się na analizie założeń i realizacji edukacji obronnej w szkołach średnich. Omówione zostaną założenia edukacji dla bezpieczeństwa w szkołach średnich poprzez przeprowadzenie analizy programów nauczania, archiwum kuratorium, archiwów bibliotecznych na uniwersytetach gdzie było realizowane szkolenie nauczycieli w tym temacie, czasopism dla nauczycieli. Rozdział ten poszerzony zostanie o przeprowadzone wywiady eksperckie z osobami, które na przestrzeni lat związane były z tematem związanym z edukacją dla bezpieczeństwa młodzieży szkół średnich. Ostatni rozdział będzie skupiał się na porównaniu edukacji dla bezpieczeństwa w szkołach średnich nieprofilowanych w porównaniu z edukacją dla bezpieczeństwa realizowaną wśród uczniów klas mundurowych. W ramach realizacji projektu planuję przeprowadzić kwerendy oraz badania w ośrodkach uniwersyteckich i edukacyjnych. Na podstawie wyników przeprowadzonych badań opracowane zostaną rzetelne wnioski pozwalające na przedstawienie realnego obrazu edukacji związanej z bezpieczeństwem oraz perspektyw jej rozwoju w najbliższych latach w Polsce.

Defence education of secondary school students as an element of shaping Poland's national security after 1999

The topic of my future doctoral dissertation is "Defence education of secondary school students as an element of shaping Poland's national security after 1999". The subject of my research is the changes that have taken place over the years since 1999 in Poland in the field of education of

secondary school students in the aspect related to security and the analysis of the present and the near future related to this issue. Continuous changes in the security environment condition the reforms needed to build the national security of the state. The current situation in Ukraine has had a significant impact on the revised 2022 syllabus for the subject of security education. According to what the recent past has shown, preparing young people for a crisis that may occur is essential. The main research problem of the study will be the organisational and functional changes in education in response to the challenges of a contemporary security environment. To date, there have been various publications in the literature on the analysis of secondary school students' education in the aspect of safety, but they do not present a detailed comparison of the changes that have taken place over the years in this aspect. Authors dealing with the analysis of this issue focus on the consideration of issues related to students at uniformed schools. The innovation of this research project is that it will focus on the current situation related to security education. The changes in the security environment are taking place at a very fast pace and are an unstoppable process, so it makes sense to carry out analysis and research into the current state and prospects for development, as this provides an opportunity to draw reliable conclusions about the latest developments in the education of secondary school students. In carrying out the research process, I would like to pursue four aims related to the main theme of the thesis. The main research aim will be to analyse the assumptions and implementation of knowledge and skills education of secondary school students over the years since 1999. The changes that have occurred in this area with reference to changes in the security environment of the State and in relation to the geo-political situation beyond the State's borders will be analysed. The second aim will be to identify changes in syllabuses resulting from the evolution of the security environment and to compare them with other countries, i.e., Ukraine, Sweden. The aim will also be to analyse legal acts and documents on security education and a detailed comparative analysis of the core curriculum and syllabuses of security subjects in secondary schools since 1999. The final aim of the dissertation will be to establish the issue related to safety education realised in uniformed classes compared to non-profiled classes in secondary schools. The main research problem of this dissertation is contained in the question: what impact does youth defence education have on building the strategic resilience of the Republic of Poland? The aims and the main research problem formulated in this way imply the following research hypotheses:

- Strategic resilience is an important element in the construction of NATO security policy including Poland after 2014.
- Defence education is an important element in the education of secondary school students in Poland and selected other countries (i.e., Ukraine, Sweden).
- Defence education after 1999 was not a priority element in security education for secondary school students.
- Defence education in uniformed classes is an important factor for national defence.

The research questions of the thesis will answer the following questions:

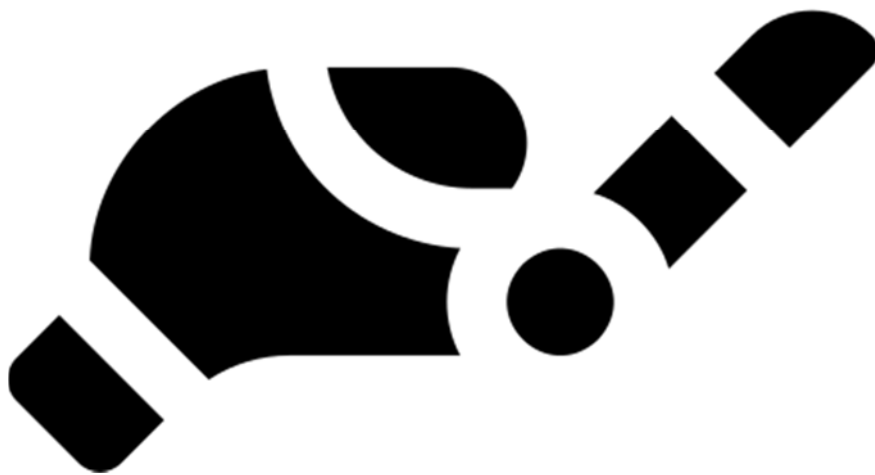
- Are changes in the syllabuses and ways of educating teachers in the field of safety necessary to be able to meet the requirements of the contemporary state security environment that directly condition them?
- When designing syllabuses, should special attention be paid to real-life threats so that the young person knows how to behave in concrete risk situations?

The first part of the dissertation will be the part in which I will use theoretical methods involving the evaluation of sources and literature and its analysis, including comparative analysis. The theoretical part will be complemented by self-prepared summaries developed in the form of tables, figures, and charts. The second part of the research work will be based on own research, i.e., expert interviews. The primary research method of the dissertation will be the systems analysis method, which will be largely applied to the theoretical parts of the work. When delving into and interpreting the content of documents, the content analysis method and the institutional-legal method will be used. Equally important methods will be the historical method combined with the comparative method, which will serve to illustrate differences over the years and between countries. Research tools will also be used, i.e., an in-depth expert interview questionnaire with several different experts. This will make it possible to explore the experiences of people who have participated in a real way in the process of shaping state security concerning the education of secondary school students. The thesis will be structured as follows. The first theoretical chapter will focus on developing issues closely related to the topic of the thesis. It will include key definitions related to the topic, such as the concept of total defence, the concept of universal defence, holistic security, resilience in NATO policy, resilience in the aspect of another country (Ukraine), and resilience in Poland. Also, the changes in the security environment that have taken place in Poland since 1999 and their impact on the forms of building the country's resilience over the years will be analysed. The second chapter will deal with the terminology related to defence education, and then it will develop the pedagogical elements related to education for security in secondary schools, traditions of defence education of secondary school students in Poland, changes concerning the evaluation of the subject implemented in secondary schools - defence preparation and education for security. Moreover, the chapter will be expanded with a summary of experiences in this aspect of youth defence education in other countries, i.e., Sweden, Ukraine. The next-to-last chapter will focus on the analysis of assumptions and implementation of defence education in secondary schools. The assumptions of security education in secondary schools will be discussed by carrying out an analysis of the syllabuses, the archives of the School Board, library archives at universities, where teacher training in this topic was implemented, magazines for teachers. This chapter will be extended by conducting expert interviews with people who have been associated with the topic related to safety education for secondary school students over the years. The final chapter will focus on a comparison of safety education in non-profiled secondary schools compared to safety education delivered to students in uniformed classes. As part of the project, I plan to carry out queries and research in university and educational centres. Based on the results of the research, reliable conclusions will be drawn up to present a realistic picture of security education and the prospects for its development in the coming years in Poland.

X

Pedagogika

Pedagogy

Mgr Krystyna Koszyk (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Katarzyna Plutecka (IPSSiKN UP)

Wybrane uwarunkowania edukacji włączającej uczniów z uszkodzonym słuchem

W Polsce z roku na rok zwiększa się liczba dzieci, które potrzebują wsparcia w procesie nauczania oraz specjalnej organizacji nauki. Uczniowie ci najczęściej posiadają opinię lub orzeczenie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Jest to związane ze zwiększoną świadomością nauczycieli i rodziców, którzy dużo częściej niż kiedyś zwracają się po pomoc. Aby każdy uczeń mógł korzystać z wysokiej jakości systemu edukacyjnego, a w konsekwencji był lepiej przygotowany do życia w dorosłości Ministerstwo Edukacji i Nauki ciągle podejmuje kompleksowe działania, których celem jest poprawa efektywności edukacji włączającej. Zaproponowany projekt badawczy dotyczy wybranych uwarunkowań edukacji włączającej uczniów z uszkodzonym słuchem w szkołach ogólnodostępnych na terenie województwa małopolskiego. Podjęcie niniejszej tematyki badawczej wynika z przekonania, że aktualne przepisy dotyczące kształcenia dzieci z niepełnosprawnościami mimo tego, że ciągle są udoskonalane i zmieniane, to są w praktyce trudne do zrealizowania, a w szczególności jeśli chodzi o dzieci z uszkodzonym słuchem. Podjęte w projekcie badania mają przyczynić się do bardziej świadomego postrzegania problemu jakim jest edukacja włączająca (inkluzyja), a dokładnie realizowanie obowiązku szkolnego przez dzieci z uszkodzonym słuchem. W procesie kształcenia kluczowym elementem jest nauczyciel i jego kompetencje zawodowe. W głównej mierze to od tego czynnika zależy czy nauczanie będzie przebiegać efektywnie. Praca badawcza ma odpowiedzieć na pytania: 1. Czy i w jakim stopniu wybrane uwarunkowania determinują efektywność edukacji włączającej uczniów z uszkodzonym słuchem?. 2. Jaki jest obraz edukacji włączającej w percepcji uczniów z uszkodzonym słuchem ?. Pytania szczegółowe do których postawiono hipotezy będą dotyczyły kompetencji zawodowych, poziomu resilience, warunków kształcenia oraz relacji społecznych między uczniami słyszącymi a uczniami z uszkodzeniem słuchu. Hipotezy, które zostały zaproponowane znajdują uzasadnienie w badaniach autorstwa m.in.: G. Dryżałowskiej (2016), I. Chrzanowskiej i G. Szumski (2020), Z. Gajdzicy (2021). Celem diagnostycznym jest poznanie wybranych uwarunkowań determinujących efektywność edukacji włączającej uczniów z uszkodzonym słuchem. Celem teoretycznym jest zebranie jak największej ilości materiału badawczego, aby opracować ogólne założenia modelu edukacji włączającej uczniów z uszkodzonym słuchem w Polsce. Natomiast celem praktycznym jest sformułowanie wskazówek pedagogicznych dla nauczycieli, specjalistów i studentów pedagogiki, które będą dotyczyć znaczenia edukacji włączającej dla wspomaganie funkcjonowania uczniów z uszkodzonym słuchem. W projekcie badawczym zostaną połączone dwie strategie badawcze: ilościowa oraz jakościowa z zastosowaniem triangulacji badań. Pozwoli ona na wyeliminowanie niedokładności pomiaru. Połączenie dwóch strategii badawczych spowoduje zróżnicowanie narzędzi, które będą wykorzystane w rozprawie doktorskiej. W dysertacji został przyjęty podział metod według Krzysztofa Rubachy. W projekcie badawczym zostaną zastosowane dwie metody: wywiad oraz ankieta. Rozwój edukacji i zmieniająca się rzeczywistość wpływa na metody nauczania w szkolnictwie i w związku z tym, przeprowadzenie aktualnych badań z zakresu wybranych uwarunkowań edukacji włączającej uczniów z uszkodzonym słuchem na terenie Małopolski byłoby znacznym wkładem w rozwój takiej dyscypliny, jak pedagogika.

Selected determinants of inclusive education of students with hearing impairment

In Poland, the number of children who need support and special organization of learning is increasing year by year. Most often, these students have an opinion or a certificate issued by a psychological and pedagogical counseling center. This is related to the increased awareness of teachers and parents, who ask for help much more often than before. In order for every student to be able to benefit from a high-quality educational system and, consequently, be better prepared for life in adulthood, the Ministry of Education and Science is constantly undertaking comprehensive actions aimed at improving the effectiveness of inclusive education. The proposed research project concerns selected conditions of inclusive education of hearing-impaired students in mainstream schools in the Małopolska Voivodeship. Taking up this research topic stems from the belief that the current regulations regarding the education of children with disabilities are difficult to implement in practice - despite the fact that they are constantly being improved and changed- in particular when it comes to children with hearing impairment. The research undertaken in the project is intended to contribute to a more conscious perception of the problem of inclusive education, and more specifically, the implementation of the school obligation for hearing-impaired children. The key element in the education process is the teacher and his professional competences. To a large extent, it depends on this factor whether teaching will be effective. The research work is to answer the following questions: 1. Whether and to what extent selected conditions determine the effectiveness of inclusive education of hearing-impaired students? 2. What is the image of inclusive education in the perception of hearing-impaired students? Detailed questions, to which hypotheses were formulated, will concern professional competences, the level of resilience, education conditions and social relations between hearing students and students with hearing impairment. The hypotheses that have been proposed are justified in studies by, among others: G. Dryżowska (2016), I. Chrzanowska and G. Szumski (2020), Z. Gajdzica (2021). The diagnostic goal is to identify selected conditions determining the effectiveness of inclusive education of hearing-impaired students. The theoretical goal is to collect as much research material as possible in order to develop the general assumptions of the model of inclusive education of students with hearing impairment in Poland. The practical goal, however, is to formulate pedagogical guidelines for teachers, specialists and students of pedagogy, which will concern the importance of inclusive education to support the functioning of students with hearing impairment. Two research strategies will be combined in the research project: quantitative and qualitative ones with the use of research triangulation. It will eliminate measurement inaccuracies. The combination of two research strategies will diversify the tools that will be used in the doctoral dissertation. The dissertation adopts the division of methods according to Krzysztof Rubacha. Two methods will be used in the research project: an interview and a survey. The development of education and the changing reality affect teaching methods in education, and therefore, conducting current research in the field of selected conditions of inclusive education of hearing-impaired students in Małopolska would be a significant contribution to the development of such a discipline as pedagogy.

Mgr Milana Ospanova (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Joanna Łukasik (IPSSiKN UP)

Auxiliary supervisor: ks. dr Mariusz Gajewski (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II)

Kompetencje nauczyciela do pracy z uczniem przejawiający zachowania destruktcyjne (na przykładzie Polski i Kazachstanu)

Współczesna edukacja ma istotny wpływ na rozwój jednostek i społeczeństw poprzez przekazywanie wiedzy, umiejętności oraz wspieranie rozwoju uczniów na różnych płaszczyznach, w tym emocjonalnej i społecznej. Niestety, nie wszyscy uczniowie mają pozytywne doświadczenia edukacyjne. Wiele negatywnych doświadczeń uczniów ma swoje źródło w doświadczeniach i warunkach środowiska życia i funkcjonowania pozaszkolnego. Dodatkowo mogą być negatywnie wzmacniane przez środowisko szkolne, szczególnie w przypadku braku podejmowania profesjonalnych działań przez nauczycieli, specjalistów, wychowawców (zła diagnoza lub jej brak oraz brak profesjonalnych działań profilaktycznych, terapeutycznych i edukacyjnych w odniesieniu do diagnozy) lub nieadekwatnymi do potrzeb uczniów metodami pracy (efekt braku lub złej diagnozy). Brak profesjonalnych działań ze strony szkoły w konsekwencji prowadzi do narastania zachowań destruktcyjnych (np. zachowania przemocowe względem nauczycieli, uczniów, zachowania agresywne, negatywizm, stawianie jawnego oporu, wagarowania, podejmowanie zachowań ryzykownych i przenoszenie ich na grunt klasy szkolnej), zakłócających proces edukacji zarówno ucznia przejawiającego trudności, jak i innych uczniów z zespołu klasowego. Kompetencje nauczyciela odgrywają kluczową rolę w radzeniu sobie z uczniami przejawiającymi zachowania destruktcyjne. Zrozumienie tych kompetencji, zwłaszcza w kontekście różnych kultur i systemów edukacyjnych - realizowanym projekcie badawczym dotyczy to Polski i Kazachstanu - jest istotne dla skutecznego wsparcia uczniów i tworzenia pozytywnego środowiska edukacyjnego. Wybór wskazanych powyżej, dwóch krajów jest uzasadniony różnicami w systemach edukacyjnych, kulturze szkolnej i podejściach do rozwiązywania problemów w odniesieniu do uczniów przejawiających zachowania destruktcyjne. Celem badań jest diagnoza kompetencji pedagogicznych nauczycieli w zakresie pracy z uczniem przejawiającym zachowania destruktcyjne, a także opracowanie modułu kształcenia dla wzmocnienia kompetencji pedagogicznych w procesie kształcenia kandydatów do zawodu. Główny problem badawczy przyjął postać pytania: jakie są kompetencje nauczycieli z Polski i z Kazachstanu do pracy z uczniem przejawiającym zachowania destruktcyjne? Projekt zakłada przeprowadzenie badań w paradygmacie badań ilościowych. Metody badań: sondaż mający na celu zebrania: ogólnych kompetencji nauczyciela, czynników destruktcyjnego zachowania uczniów. Techniki badań: ankieta – diagnoza wiedzy nauczycieli (WN) nt. zachowań destruktcyjnych i ryzykownych uczniów (narzędzie kwestionariusz ankiety WN; Kwestionariusz „Kompetencje Pedagogiczne Nauczycieli na Starcie” KPNS – diagnoza wszystkich kompetencji pedagogicznych); Test – diagnoza działań diagnostycznych, terapeutycznych i interwencyjnych (narzędzie kwestionariusz z 3-stopniową skalą Likerta - DTI). Wszystkie kwestionariusze zostaną przetłumaczone i dostosowane do warunków edukacyjnych i społeczno-kulturowych nauczycieli reprezentujących Polskę i Kazachstan (metoda i proces Guillemina, 1993). Ze względu na specyfikę nauczycieli pracujących w Kazachstanie tłumaczenie i adaptacja kulturowa będzie przygotowana w dwóch językach: oficjalnym (kazachski) oraz urzędowym (rosyjski). Po procedurze tłumaczenia i adaptacji narzędzi, zostaną przeprowadzone badania pilotażowe, a

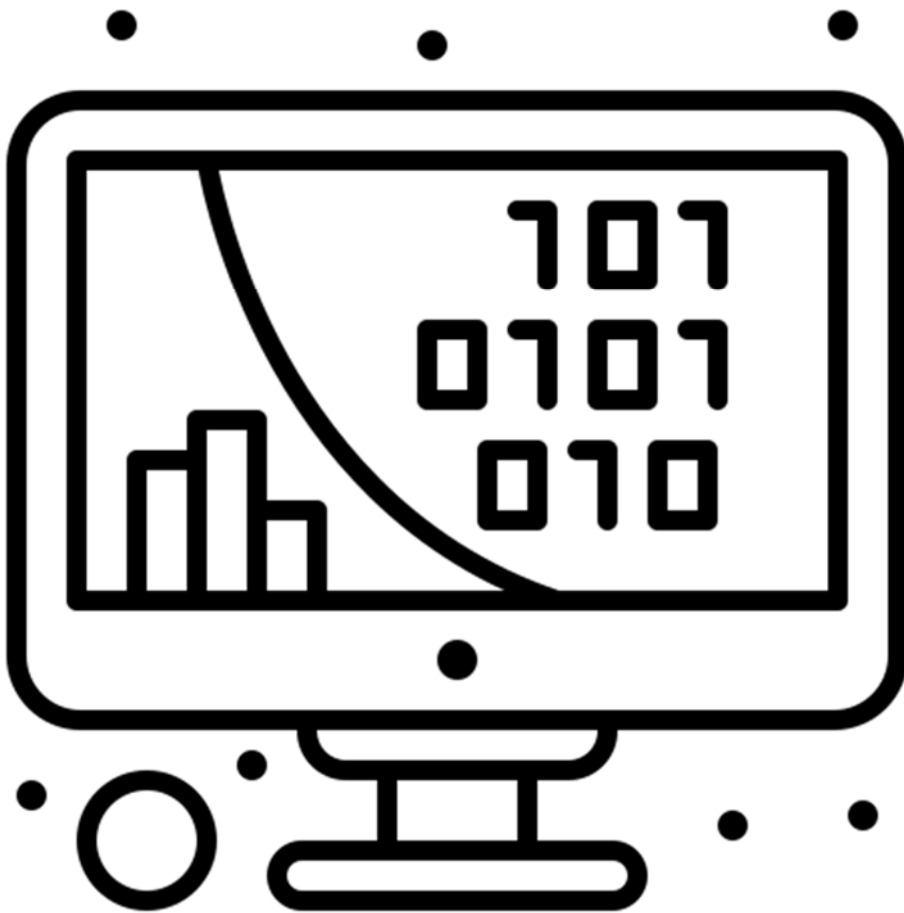
następnie właściwe. Osoby biorące udział w badaniach zostaną dobrane zgodnie z wytycznymi obowiązującymi przy doborze dogodnym próby badawczej. W badaniach weźmie udział 600 nauczycieli (300 z Polski, 300 z Kazachstanu, w podziale: do 10 lat pracy w zawodzie po 100 z każdego kraju, 11-20 lat pracy w zawodzie – po 100 osób z każdego kraju, 21- i więcej – po 100 osób z każdego kraju). Uwzględniono również i typ szkoły w której pracują badane nauczyciele: szkoły podstawowe w Polsce (klasy 6-8) zaś w Kazachstanie gimnazja (klasy 6-8). (zachowania destruktcyjne i ryzykowne zaczynają narastać wraz z procesami rozwojowymi uczniów, zaś ich ekspansja widoczna jest od 12 roku życia). Przewidywane rezultaty badawcze mogą przyczynić się do rozwinięcia skutecznych praktyk w obydwu krajach w zakresie nauczania, wychowania i wsparcia uczniów przejawiających zachowania destruktcyjne. Zidentyfikowanie mocnych stron i obszarów do doskonalenia w obu systemach edukacyjnych pozwoli na wymianę dobrych praktyk i dostosowanie metod pracy nauczycieli do potrzeb uczniów. Porównanie działań nauczycieli z Polski i Kazachstanu (traktowane jako swoiste, socjopedagogiczne studium przypadku) dostarczy wartościowych wskazówek dla praktyków edukacyjnych, decydentów i badaczy. Nawiązując do walorów naukowych i praktycznych realizowanego projektu, warto podkreślić, że wnioski z jego realizacji mogą mieć szeroki zakres zastosowań. Efektom pracy badawczej będzie (po analizie i interpretacji wyników badań) opracowanie modułu kształcenia w zakresie pracy z uczniem przejawiającym zachowania destruktcyjne (wdrożenie do procesu kształcenia w Polsce i w Kazachstanie). Mogą służyć jako podstawa do opracowania programów szkoleniowych dla nauczycieli, skierowanych na rozwijanie kompetencji w obszarze pracy z uczniami przejawiającymi zachowania destruktcyjne. Ponadto, wyniki badań mogą przyczynić się do zauważenia problemów uczniów, lepszej i skuteczniejszej ich diagnozy, a przede wszystkim do udzielania profesjonalnego wsparcia uczniom w szkole.

Teacher competences for working with students displaying disruptive behavior: Cases on Poland and Kazakhstan

Contemporary education has a significant impact on the development of individuals and societies by imparting knowledge, skills, and supporting students' development on various levels, including emotional and social aspects. Unfortunately, not all students have positive educational experiences. Many negative experiences stem from factors related to their living environment and functioning outside of school. Moreover, these experiences can be reinforced negatively by the school environment, particularly in cases where teachers, specialists, and educators fail to take professional actions (such as proper diagnosis or lack thereof, and the absence of proactive, therapeutic, and educational interventions) or employ inadequate teaching methods that do not meet students' needs (resulting from a lack of or incorrect diagnosis). The lack of professional actions by schools ultimately leads to the escalation of destructive behaviors (such as violence towards teachers and students, aggression, negativity, open defiance, truancy, engaging in risky behaviors, and spreading them within the classroom), disrupting the educational process for both students exhibiting difficulties and other classmates. Teacher competencies play a crucial role in addressing students displaying destructive behavior. Understanding these competencies, especially in the context of different cultures and educational systems, is essential for effectively supporting students and creating a positive educational environment. The choice of the two countries, Poland and Kazakhstan, in the research project is justified by the differences in their educational systems, school culture, and approaches to addressing students with destructive

behavior. The aim of the research is to diagnose the pedagogical competencies of teachers in working with students displaying destructive behavior and to develop a training module to strengthen pedagogical competencies in the education process for prospective teachers. The main research problem is based on following question: what are the competencies of teachers from Poland and Kazakhstan to work with a student displaying destructive behavior? The project assumes conducting research within the quantitative research paradigm. Research methods include surveys aimed at collecting information on general teacher competencies and factors related to students' destructive behavior. Research techniques involve questionnaires to assess teachers' knowledge regarding destructive and risky behaviors among students (using the "Teacher Competence at the Start" questionnaire for diagnosing all pedagogical competencies) and a test to evaluate diagnostic, therapeutic, and intervention actions (using a questionnaire with a 3-point Likert scale - DTI). All questionnaires will be translated and adapted to the educational and socio-cultural conditions of teachers representing Poland and Kazakhstan using the Guillemin method and process (1993). Due to the specificity of teachers working in Kazakhstan, translation and cultural adaptation will be prepared in two languages: the official language (Kazakh) and the official language (Russian). After the translation and adaptation procedures, pilot studies will be conducted, followed by the main research. Participants in the research will be selected according to the guidelines applicable to convenient sample selection. The study will involve 600 teachers (300 from Poland and 300 from Kazakhstan), divided as follows: up to 10 years of teaching experience - 100 teachers from each country, 11-20 years of teaching experience - 100 teachers from each country, and 21 or more years of teaching experience - 100 teachers from each country. The type of school where the participating teachers work will also be taken into account: primary schools in Poland (grades 6-8) and secondary schools in Kazakhstan (grades 6-8) since destructive and risky behaviors tend to increase with students' developmental processes, becoming more prominent from the age of 12. The anticipated research outcomes can contribute to the development of effective practices in teaching, upbringing, and supporting students displaying destructive behavior in both countries. Identifying strengths and areas for improvement in both educational systems will enable the exchange of good practices and the adaptation of teaching methods to students' needs. Comparing the actions of teachers from Poland and Kazakhstan (considered as a socio-pedagogical case study) will provide valuable guidance for educational practitioners, decision-makers, and researchers. Referring to the scientific and practical merits of the project, it is worth emphasizing that the conclusions drawn from its implementation can have a wide range of applications. As a result of the research work (after analyzing and interpreting the research results), a training module will be developed concerning working with students displaying destructive behavior. This module will be implemented in the education process in both Poland and Kazakhstan. It can serve as a basis for developing training programs for teachers aimed at developing competencies in the area of addressing students displaying destructive behavior. Furthermore, the research findings can contribute to identifying students' problems, improving and more effectively diagnosing these issues, and, above all, providing professional support to students in school.

PROGRAM PROGRAMME

**Publiczna Sesja
Sprawozdawcza
Doktorantów I i II
roku Szkoły
Doktorskiej UP**

**Public Reporting
Session of 1st and 2nd
year PhD Students of
Pedagogical University
in Krakow**

Kraków 15-16 czerwca 2023

June 15-16, 2023, Krakow

PROGRAM / PROGRAMME

15 CZERWCA 2022 (CZWARTEK) / JUNE 15, 2023 (THURSDAY)

Obrady plenarne / Plenary session

10.00-10.15 Przywitanie / Welcome address – prof. Michał Rogoź, prof. Władysław M. Kolasa

10.15-11.00 Panel 1. Multidisciplinary. Moderators: prof. Władysław M. Kolasa, prof. Grzegorz Forys

- Katulski Jakub (I History) – PL
- Basemera Doreen (I Political sci.) – EN
- Szopa Dawid (II Political sci.) – EN

11.00-11.20 Dyskusja / Discussion

11.20-12.20 Panel 2. Multidisciplinary. Moderators: prof. Aleksandra Budrewicz, prof. Marzenna Jakubczak

- Zięba Maciej (II Mathematics) – EN
- Garaja Turgut (I Philosophy) – EN
- Jankowicz Agata (II Linguistics) – EN
- Gordziejew Jan (II History) – PL

12.20-12.40 Dyskusja / Discussion

12.40-13.25 Panel 3. Science. Moderators: prof. Robert Stawarz, prof. Irena Jankowska-Sumara

- Pryga Jerzy (I Physics) – EN
- Tomczyk Katarzyna (II Biology) – PL
- Koczanowicz Sylwia (II Biology) – EN

13.25-13.50 Dyskusja / Discussion

13.50-14.20 Przerwa / Break

Obrady w sekcjach / Sections (A/B)

14.20-17.35 Sekcja A / Section A	14.20-18.00 Sekcja B / Section B
Nauki społeczne 1 / Social sciences 1	Humanistyka 1 / Humanities 1
Moderators: prof. Joanna Łukasik [4], prof. Tomasz Skrzyński & prof. Danuta Kaźmierczak [5/5a]	Moderators: prof. Andrzej Dąbrowski [6], prof. Halina Pawłowska-Jaroń & prof. Joanna Rokita-Jaśkow [7/8]
14.20-14.50 Panel 4. <u>Pedagogy</u>	14.20-15.05 Panel 6. <u>Philosophy</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Koszyk Krystyna (I) - PL • Ospanova Milana (I) - PL 	<ul style="list-style-type: none"> • Bhattacharya Susanta (II) - EN • Levinskaia Iana (II) – PL • Czyszczon Maciej (I) – PL
14.50-15.05 Dyskusja / Discussion	15.05-15.30 Dyskusja / Discussion
15.05-16.05 Panel 5. <u>Security Sciences 1</u>	15.30-16.15 Panel 7. <u>Linguistics 1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Cichy Małgorzata (I) – PL • Kojło Agnieszka (I) – PL • Maślanka Artur (I) – PL • Ntreba Anna (II) – PL 	<ul style="list-style-type: none"> • Krasniqi Blerta (II) – EN • Bober Jakub (II) – EN • Łoś Kinga (II) - PL

16.05-16.30 Dyskusja / Discussion	16.15-16.40 Dyskusja / Discussion
16.30-17.15 Panel 5a. <u>Security Sciences 2</u>	16.40-17.40 Panel 8. <u>Linguistics 2</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Durek Ewa (II) – EN • Czop Krzysztof (II) – EN • Trojanowska Dominika (II) – EN 	<ul style="list-style-type: none"> • Prażak Jadwiga (II) – PL • Panek Katarzyna (II) – PL • Spyra Dominika (I) – PL • Ślęzak Daria (I) – PL
17.15-17.35 Dyskusja / Discussion	17.40-18.00 Dyskusja / Discussion

16 CZERWCA 2023 (PIĄTEK) / JUNE 16, 2023 (FRIDAY)

Obrady w sekcjach / Sections (C/D)

10.00-12.15 Sekcja / Section C	10.00-12.15 Sekcja / Section D
Humanistyka 2 / Humanities 2	Sztuka / Art
Moderator: prof. Mateusz Wyżga [9/10]	Moderators: prof. Sebastian Wywiórski & dr Karolina Kolenda [11/12]
10.00-10.45 Panel 9. <u>History 1</u>	10.00-10.45 Panel 11. <u>Fine Arts 1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bąk Aneta (II) – EN • Radziejewska Anna (II) – EN • Bednarek Kasper (I) – PL 	<ul style="list-style-type: none"> • Pakosz Alicja (II) – EN • Nehring Adam (II) – EN • Tokarz Michał (II) – EN
10.45-11.05 Dyskusja / Discussion	10.45-11.05 Dyskusja / Discussion
11.05-11.50 Panel 10. <u>History 2</u>	11.05-11.50 Panel 12. <u>Fine Arts 2</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Filus Sebastian (I) – PL • Łękawka Monika (I) – PL • Łyszczarz Maciej (I) – PL 	<ul style="list-style-type: none"> • Hueckel-Śliwińska Magdalena (I) – PL • Nawrocka Barbara (I) – PL • Mazurek Paulina (I) – PL
11.50-12.15 Dyskusja / Discussion	11.50-12.15 Dyskusja / Discussion

12.15-13.00 Przerwa / Break

Obrady w sekcjach / Sections (E/F)

13.00-16.25 Sekcja / Section E	13.00-15.30 Sekcja / Section F
Multidyscyplinary / Multidisciplinary	Nauki społeczne 2 / Social sciences 2
Moderators: prof. Grzegorz Forys [13], prof. A. Budrewicz & prof. Renata Stachura-Lupa [14]	Moderator: prof. Sławomir Kurek [15/16]
13.00-14.15 Panel 13. <u>Political Science</u>	13.00-14.00 Panel 15. <u>Social & Economic Geography 1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Barański Rafał (I) – PL • Susolia Artem (I) – PL • Bohdziewicz-Lulewicz Marta (II) – EN • Chiu Wei-Chun (I) – EN • Tahir Sadaf (I) – EN 	<ul style="list-style-type: none"> • Sedlak Agata (II) – EN • Sierpińska Natalia (II) – EN • Sima Márk (II) – EN • Toai Le Anh (II) – EN
14.15-14.40 Dyskusja / Discussion	14.00-14.20 Dyskusja / Discussion
14.40-15.55 Panel 14. <u>Literary Studies</u>	14.20-15.05 Panel 16. <u>Social & Economic Geography 2</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Gholami Fatemeh (II) – EN • Horabik Katarzyna (II) – EN • Pieszko Gracjan (II) – EN • Sordyl Klaudia (I) – PL • Sikora Konrad (I) – PL 	<ul style="list-style-type: none"> • Bogucka Aleksandra (I) – PL • Skwarek Aleksandra (I) – PL • Cerek Janusz (I) – PL
15.55-16.25 Dyskusja / Discussion	15.05-15.30 Dyskusja / Discussion